GOVORENJA NEDILNJA

za cilu

GODINU CERKVENU

SLOXENA, I IZDANA

po

STIPANU GERDENICHU

JEREBICSKOMU,

Preposhtu S. Pavla od Nyir-Pályi, Paroku kod S. Augustina u Pecsuhu.

S-dopushtenjem Preuzvishenog, Prisvitlog i Priposhtovanoga Gospodina

IVANA KERST. SCITOVSZKYA

OD NAGYKÉRA

Biskupa Pecsuhskoga.

Knjiga I. i II.

U Pecsuhu,

Slovima Lycea Biskupskoga.

1845.

Ova ti pishem, — — — — da znash, kako se u Kuchi boxjoj zdruxivat imash, koja je skupshtina Boga xivog, stup, i tverdina istine.

I. Timo. III. 14, 15.

Reverendissimo

Domino Domino

LADISLAO JURANICS,

Cathedralis Ecclesiae Quinque-Ecclesiensis Lectori Canonico, St. Joannis Bapt. de Castro Quinque-Ecclesiensi Praeposito, Synodali Examinatori, Orphanotrophii Cath. Ecclesiae Quinque-Ecclesiensis Directori, Maecenati Gratiosissimo.

Reverendissime Domine!

Neminem credo mortalium esse, qui de solo natali, de Patria mereri possit amplius, quam qui hanc aut bello adversum hostiles incursiones strenue defenderit, aut pace literarum artiumque optimarum studiis ornarit. Qui vero utrumque istud gnavus praestiterit, ejus se Patria totam esse confiteatur necessum est. Quis autem non sciat, id Patriae nostrae a TUIS antenatis et TE, dignissimo eorum surculo, ita praestitum, ut bella quidem heroica eorum virtute propulsa sint; literarum vero artiumque disciplina insigniter per eos fuerit et per TE sit promota. Quis, quaeso, nesciat, antenatum Tuum, immortalis memoriae herois Szigetváriensis, Zrinyii, vexilliferum gloriosissimam occubuisse mortem pro patria; quis porro est is, quem lateat, fratrem TUUM germanum Antonium, Episcopum fuisse secundum cor Domini, decus porro et gloriam ac columnam Ecclesiae hungaricae; quis demum in tota, qua late patet, Ecclesia hungarica reperiatur, qui ignoraret, TE quoque esse gemmam pretiosissimam, luce benefactorum omnigenorum splendidissima radiantem Capituli nostri, TE esse literaturae hungaricae fautorem, protectorem et amatorem munificentissimum? Et gloriae TUAE meritissimae nunc novus accessit radius per id, quod sermo-

nes hos illyricos protectione Tua non solum dignos censueris, verum etiam effeceris, ut luce donari potuerint publica in usum sacrorum illyricorum curionum, qui auxiliis talibus destituuntur. Per hoc heroicam gentem nobilium turopolitanam, e qua una mecum originem trahis, TIBi devinxisti necnon totum populum, qui loquitur lingvam illyricam. Et cum libellus praesens contineat sermones illyricos in usum Illyrorum, cui is potius, quam TIBI, qui merito nobilissimo illyrico-hungarico sangvine niti potes, devotus esse valeat? sed ne me ambitiosum hoc dicto feras, nolim opusculi molem consideres, verum, quam continet materiem, TUO non indignam nomine, animique mei TUO jam dudum amore capti propensionem, nostrosque exiles quidem sed tamen de Patria, deque Ecclesia eius bene mereri volentes conatus. Atque hoc nomine sermones, TUIS dicatos Honoribus, benevolo excipe vultu, Auctori fave et in literaturae hungaricae ac patriae emolumentum et ornamentum vive diutissime! Quod ex animo precatur

Magni Nominis TUI

devotissimus cultor,

Stephanus Gerdenich de Jerebich.

Za Pervu Nedilju Prishastja.

Tadache viditi Sina csovicsanskoga prihodechega u Oblaku s-oblastju velikom, i velicsanstvom. *Luk. 21. 27.*

Nishta serca nasha tako moguchno na spasonosni strah ganuti nemoxe, kako poslidnjega suda pogled, koga Sveta Mati Cerkva u danashnjem Evangjelju prid nas stavlja. *Viditichemo Sina csovicsanskoga s-velikom oblastju, velicsanstvom prihodechega u oblacima, da svit sudi.* Ovo takvaje istina, koja nije utemeljita na sumnji ljudskoj, nego na Boxjoj ricsi neprivarljivoj. *Nebo i zemlja prochiche istinito, ali od ricsih Boxjih nijedan cslanak najmanji neche prochi:* odkuda imenovanih ricsih doshasto ispunjenje stanovito virovati moramo. Sakrivamo mi sada mlogo putah ocsi nashe, da doshastog sudca nemoramo viditi: ali onda nechemo mochi njegov pogled mimojti; ondachemo, onda morati viditi Onoga za spasenje nashe Csovikom ucsinjenoga Sina Boxjega, koji nije vech oni krotak jaganjac, koji ni usta otvorio nije prid progoniteljima svojima, nego,

kano posli otimanja ploda svoga lav obicsaje biti, sav razserdjen ocsitovatiche se. O kako che onda njegovo Ondebitje strahovito biti grishnicima! koji tim oshtriju pravicu njegovu ochutiche, csim je njih kadgod vechjom usterplivostju, i miloserdjem podnashao dobrostivi Bog.

Medjuto upametiti moramo, da temelj strahovitosti poslidnjega Suda, ne u Bogu, koji che suditi, nego u nami nahodi se; jere Bog, veli mudri Tertulian, *josh i onda*, *kada sudi*, *jest sama dobrota od sebe*, *samo miloserdje*: samo od nas oshtrina suda njegova. Ali kako? tako da buduchi on dvi uprave nami daoje, po kojima xivot nash upravljati moramo, kakonu viru kerstjansku, i razum: kano Kerstjani poleg vire, kano ljudi poleg razuma, imamo xiviti; i shto od ovuda ocsito slidi, jest to: da kano Kerstjane poleg vire nashe, kano ljude poleg mudroga razuma hoche nas Bog suditi. Evo od ovuda izvire oshtrina Suda Boxjega. Csega radi rechi chu u sadashnjem govorenju, dache se grishnik kerstjanin oshtro suditi. 1. poleg vire svoje 2. poleg razuma svoga Ove dvi istine goleme su Bogoljnbne Dushe Kerstjanske! obedvi ako dobro u serce uzmemo, viditi chemo, radi csega, i kako valja sada spasonosno bojati se od onoga nevolje, i pritisnutja dana, u koji svi ocsitovati se moramo prid pristoljem Sudca Isukersta. Shto dok pokaxem, poslushajte.

Dio I.

Buduch da se kerstjani imenujemo, potribito jest, da se ona Vira, koju ricsjom ispovidamo, i od koje izvanskim nacsinom svidocsanstvo csinimo, takogjer i u sercu nahodi. Shto buduchi tako, dostojno rechi mogu, ovoje ona Vira, koja kerstjaninu Grishniku oshtrinu Suda uzrokuje: a zashto? jer ovache njega osvadjati, protiva njemu svidocsiti, pacse ocsito odsuditi.

Tako je B. D. K. osvadjati, tuxiti che nas vira nasha prid Bogom sudcem. Ovu istinu isti G. Isukerst potverdjuje kod S. Ivana na pog. 5. red. 45 govorechi: *Nemislite, da chu ja vas tuxiti prid Otcem, ima, kojih che vas tuxiti, Moїsia.* Kano dabi rekao bio: virujte stanovito, da oni isti zakon, koga ste od Mojsie primili: ona ista vira, koju ricsjom ispovidate, ustati che protiva Vami, i tuxiti che vas. O! ako se je s-ovim pritio Isukerst Xudiam, koliko vechma plashiti se moramo mi Kerstjani, kojima Evangjelje na ocsitiji, svetiji, i izverstniji zakon pokazuje! i koji shto smo duxniji izverstnije xiviti, to chemo od vishje stvarih tuxeni biti, tako, da ista nasha sveta vira bacati che nam na ocsi, u kojima smo odstupili od pravice njezine.

Svidocsi ovo i S. Pavao Aposhtol pishuchi Rimljanom na pog. 2. gdi od poslidnjega suda govorechi veli, *da ista mishljenja csovika tuxti che ili izgovarati sebe u oni dan, u kojemu su-*

diti che Bog skrovita ljudih. Kakva su pak ovo sebe tuxecha, i izgovarajucha mishljenja, od kojih S. Pavao uspomenu csini? nisu druga veli S. Ivan zlatonsti, nego svist kerstjanina grishnika, i vira, i medju ovima nepriateljstva, tako da, kada vira grishniku bude govorila, shto je morao bio csiniti, onda bash svist njegova odgovarati che mu, da to nije csinio, i kada se ovako suprotivi svist viri, odmah ocsitovati che Sudac boxanstveni ova skrovita mishljenja, koja onda grishnika ocsito tuxe.

Nevidimoli jurve iz ovih samo D. K. da, kako che nas tuxiti, takoche i svidocsiti protiva nami Vira nasha? Istina jest, da svidocsanstvo nje, kako ucsi S. *Augustin*, *biti che radostno obranima*, buduch da, kakogod oni, csuvajuchi se od grishnih dilah, ovdi nikim nacsinom slavili su pravu viru; tako i ova sveta Vira, koju su i dilom ispovidali, slaviti che njih prid Bogom sudcem, pokazajuchi: da xivot njihov poleg onoga nebeskoga nauka, koga je Isukerst ucsio: poleg onoga Evangjelja, kojesu Aposhtoli po svem Svitu razglasili: poleg onih spasonosnih zapovidih, koje je, poljubljeni Spasitelj nash, i zarucsnica njegova S. M. Cerkva nami dala, upravljen biashe. Ali O! razlicsito svidocsit che onda vira protiva grishnikom, to jest: protiva onima, kojih xivot na sramotu Evangjelja jest sluxio. Indi kerstjani biaste vi? ovako che svidocsiti: o pokaxite iz dilah vashih viru vashu! nisteli tako xivili, da

neznaboxce od vas bash u nicsemu razlucsiti csovik nije mogao? virovali ste dodushe, da je jedan Bog, kojije sva iz nishta stvorio; koji postavshi csovikom sve ljude oslobodih iz zuxanstva djavla: koji je obilato na sve ljude milosti prisvete pushtao; ali ovoga Boga traxiti, njemu ugoditi niste nastojali. Na svetom Kerstjenju odrekliste se svita, ali i posli toga njemu ste sluxili, njegova razkoshja traxili. Kano Kerstjani odbaciliste neznaboxacah krive bogove iz kamena, i derveta izrizane: ali drugima zemaljskima bogovima, i kipovima klanjaliste se, kojimaste serca vasha prikazali. Kano kerstjani virovali ste dodushe csudnovatu nebesku kripost sakramenatah, ali niste se sluxili s-njima za posvetiti vas: pacse svetokvarljivom zlochom csinili ste, da prisvete stvari za odsudjenje vashe sluxe vami. *Ovakvo che biti svidocsanstvo, veli naucsni Tertulian, s-kojim protiva nami ustati che na poslidnjem sudu vira nasha.*

Ali ovo neche biti josh dosta B. D. nego posli osvidocsenja odsuditi che nas vira nasha. Neznamoli, daje na mlogima mistih u Evangjelju izustita odsuda na grishnike? Shto shtijemo vishje putah u *S. Pismu*, nego ona strahovita proklestva, i odsudjenja, kojima Isukerst grishnike plashi? *Jao vami*, evo vikovicsne Istine pritnja, koji medju mlogoverstima svita razkoshjik izgledu momu suprotivan xivot provodite! *Jao vami bogati*, koji prama ubogim, i razcviljenim tverdi jeste,

od kojih pomoch vashu uztexete! *Jao vami licumirci!* koji izverstnosti samo izvansko lice popokazujete, koji ste prilicsni izbiljenim grobovima, koji su iz nutra puni gada. *Jao vami smutlivcem!* koji vashim zlim izgledom mloge druge s-vami skupa u pogibil vicsnjega odsudjenja vodite. Ova i ovim prilicsna, kada u Evangjelju shtijemo, nijeli, da se takve istine vide, koje na poslidujem sudu odsudjenje, i skrajnu odsudu jurve na prid u sebi zaderxaju, tako da se ova ili nishta, ili bash malo razlucsuju od onih poslidnjih strahovitih ricsih: *Idite od mene prokleti u ogany vicsnji, kojije pripravljen djavlima, i Angjelima njegovima.*

Oh sada razumijem, kuda nishani Spasitelj nash, kada kod S. Ivana na pog. 3. svidocsi, da *koi viruje u njega, neche se suditi.* Onamo nishani doista, da onakvi, koji je poleg vire njegove xivio, od iste vire opravdati che se; onoga pako kojega xivot nije se s-virom sloxio, ista vira odsuditi che: neche G. Isukerst nikakvu novu tada odsudu doneti, nego samo onu, koju je nasha vira jurve naprid izdala hoche ocsito navistiti, i oblastju Otca nebeskoga potverditi.

Oh strahovite istine! moja vira hoche mene kadgod suditi, i odsuditi. Ona vira, kojoj se protive sada moja neuredna nagnutja, i poxeljenja. Ona vira, koja kolikogod putah mene je ucsila nebeske istine, tolika orudja jest pruxala, i uzroke kripke pokazivala na xivot sveti. Poleg ovo-

ga sav xivot moj potresti che moj sudac Bog; s-ovom, a ne s-drugom mirom miritiche sva dila moja; mah shto ja doneo na prid za izgovoriti se, sve to upravljati che s-virom mojom, i isporedjivati, koja koliko cslanakah ima, toliko pitanjah protiva meni ucsiniti che. Neche se zalud pokazati u osobitoj slavi, i velicsanstvu zlamenje sina csovicsanskoga, sveti krix: da on bude uprava suda narodjaja csovicsanskoga. Stajati che onda sveti krix prid mojima ocsima, dase ono odbaci, shto u meni biljegom njegovim nije zabiljexito. Tako dakle josht i orudjem spasenja moga sluxiti chesh se na odsudjenje moje. O Boxe! pacse: shto je najvechma sveto u meni, kakono: Vira moja, i onache me odsudjivati! Evo kerstjani! Ovo je ono, od csega najvechma bojati, i plashiti se moramo, kada od poslidnjega suda mislimo. Sada dostojno nepromatramo istinu vire nashe, i od ovuda slidi, da se na xivot Kerstjanski kripko neuzbudjujemo: Put, koji u nebo vodi, da je uzak, i tisan; daje potribito pokoru csiniti: da smo duxni tilo nashe s-poxudami njegovima propeti, i pod sluxbu dushe metnuti: ove, i mloge druge ovima prilicsne istine kad shto ricsjom spominjamo, ali dilom neispunjujemo: G. Isukerst na poslidnjem sudu ucsiniti che, da istine ove podpuno poznamo, ali jer onda suprotiviti che se s-nashim nepravednim, mekotnim xivotom, poznati chemo, kakoje strahovito u ruke Boga xivoga upasti, u onoga Boga, koji che se osvetiti radi vire nashe.

Jer premdaje sada vira nasha slaba, pacse moxebit i mertva, sasvimtim ustati che s-nami zajedno: ne radi drugog uzroka, kako biljexi *S. Augustin*, nego da osvetu vicse k-G. Isukerstu: ali protiva komu da vicse osvetu vira? moxebit protiva kervoliam, i nemilim Cesarom, koji su rad nje tolike hiljade ljudih smaknuli? Ne zashto ovi slavniju ucsinili su Viru po progonstvima svojima, buduch da po svidocsanstvu *Tertuliana*, *shto je vishje mucsenikah xivot svoj za viru prikazalo, to se je vechma broj kerstjanah uzmloxavao*. Moxebit protiva nevirnim poganikom vikati che osvetu? Ni protiva ovima: jer ovi neznajuchi nishta od prave vire, nisu na toliko krivi, radi csega oproshtenje zasluxuju. Ne protiva ovima B. D. nego protiva nami vicse osvetu vira zarad onih neurednosti, koje smo protiva Evangjelju csinili. Osvetu vicse vira protiva nami, jer smo nju brez dobrih dilah zlocsestim xivotom nekoristnu, i mertvu ucsinili. Osvetu vicse protiva nami vira: zashto utonivshi u mloge zloche, i u njima vishje godinah lexechi, grixu svisti uternuvshi u serce nismo uperli one strahovite istine, koje je ona prid nas stavljala. Osvetu vicse protiva nami Vira: jer nevirnicska dila csinechi kerstjansko ime u ruglo obratilismo. Osvetu vicse protiva nami Vira: jersmo nepriatelje nje smutjivali, koji, vidivshi pomanjkanja nasha, od vire prave otugjilisu se, koju bi moxebit primili bili, da su u nami dobre kriposti, i svete izglede vidili bili. Osvetu vicse vi-

ra protiva nami: jere premda u sebi svéta jest, i mogucha ucsiniti to, da nas posveti, nishtanemanje radi pomanjkanjáh nashih dilovati posvetjenje nashe nije mogla; pacse: ni opaki xivot, i slideche odsudjenje pripricsiti nije mogla. Evo radi ovih osvetu che vikati protiva nami vira: i ova osveta uzrokuje poslidnjega suda oshtrinu protiva grishnikom.

D i o II.

Osim vire D. K. ima josh i druga svitlost u nami, koja nas upravlja: buduchi, da poznamo Boga, prid nas stavlja nike duxnosti nashe, i kano perstom pokazuje na oni naravni zakon, koga je po ricsi *S. Pavla* isti Bog pisao u sercu svakoga Csovika. Ova svitlost jest trizan razlog, i pamet, koja premda nije zadovoljna, da kogagod brez vire spasi, zadovoljna jest nishtanemanje, da grishnika i brez vire odsudi. Neka bude *S. Pavao* svidok, koji u poslanici k-Rimljanom od gadnih zlochah spominja se, u koje upadoshe oni krivoboxni mudraci, koji su Boga poznali iz naravne mudrosti, i razloga, ali kano Boga nisu slavili, merske mekoputnosti, od koji narav ista uklanja se: djavaoske majstorie, kojima su se sluxili za izpuniti nesramne poxude svoje: u nebo vicsuche nepravde, *sillenstva*, privare, omraze, ogovaranja, i proklinjanja, prama pritisnutim lakomosti, i proxderlstva, i mloga druga prilicsna na ocsi baca poganicskim mudracem, pokazujuchi njih zato samo krivce; jere naravnom razlogu pro-

tivna csinili su, od kojih uzdezxati morali bi se bili, premda prava vira nije njima svitila. Ako dakle i mi ona csinimo, koja je u pogancima *S. Pavao karao*, moxemoli misliti, da chemo kadgod odvratiti od nas ono odsudjenje, kojimche nas trizan i mudar razlog odsudjivati? Mlogi doista nahode se i medju kerstjanima, koji raduju se u zlochami svojima, koji kada zgrabe nikom privarom tugje dobro, kada vi shto sverhu neuredne odluke svoje, i poxeljenja, josh brezobrazno smijuse faliti, da su se znali sh-njima sluxiti; da su mudro znali ovu ili onu zlochu ucsiniti: ali na poslidnjem sudu, u oni dan, u kojem ispunitiche Bog ono, csim se priti u knjigi Priricsjah, *da che se rugati, i smihati opakim*, odsuditi che ovakve zlocsince sudac pritechi se njima, na ovi nacsin govorechi: indi trizan razlog biashe oni vodja, koji vas je na majstorske nepravednosti, na one pametne omraze, za one mudro svershene mekoputnosti, i gadnosti vodio? trizan razlog dopustio je ona, koja ste protiva zakonu milovali? nijeli da vechma vas na ova privela mudrost svitovna, koju ste slidili, i dopustila vam zabranjene stvari? ali vidite jurve ocsito, i gledajte, slaxuli se dila vasha s-upravom prave mudrosti? i jere se neslaxu, terpite sada triznoga razloga odsudjujuchu odsudu.

Ispovidam oh Boxe moj, i Gospodine moj! ovako je uzdisao *S. Augustin*, da me na pokoru nishta nije tako moguchno ganulo: nishta drugo

nije me izvuklo iz propasti zlochah,nego da sam se bojao, dachesh me kadgod poleg triznoga, razloga, i mudrosti moje suditi. O tomu nepristance nastojao sam, da oddilivshise od Tebe tako xivim, kano da nebi Boga bilo, ali zalud biashe sve nastojanje moje, jer trizan razlog, kojim si me nadario, svagdi samnom bioje, i nikakvim nacsinom rastaviti od njega nisam se mogao. Mah u kakvu viru bio bi odstupio, trizni razum vazda mi je grih u naravi griha prid ocsi stavljao. Ilisam manikeo bio, ili katolik, vazda trizni razlog csinio upoznati samnom, da nije slobodno tako xiviti, kako sam xivio; pacse: josh i onda, kad sam se svitovnima razkoshjami nasladjivao, kad sam scinio, da srichno, i po volji mojoj dneve provodim, i onda sam suprotgovorio dilima mojima, i gorkostju mishao sam veselja moja. Csega radi ovako zapocseo sam u sebi razloxiti: O ako jurve sada, svagdi, i vazda moj razum tuxi, i odsudjuje dila moja, koliko dakle vechma stanovitije jest, da ovu tuxbu, i odsudjenje nechu mochi izbignuti na poslidnjem sudu, kada protiva grishniku sva ustala budu.

Znam dobro B.D! da je nash razum pomanjkanju podloxan, i po istocsnom grihu pokvaren: znam i to, da mlogo putah nespazimo, kada trizan razlog na dobro nas ponukava: ali promotrimo samo dobro stvar, i najti chemo, da tavnosti razuma nashega u opchenu nije drugi uzrok, nego nasha zla nagnutja, i poxude po kojima se

varamo, i zaslipljujemo. Tako je, necsujemo mlogo putah glas naravi nashe, jer kada on govori, hotonce zatvorimo ushi, da ga necsujemo. Ali onda, kada *projde prilika svita ovoga* kako veli S. Pavao 1. Cor. 7. 31. kada jurve nebudu u Csoviku neuredne poxude, zla nagnutja, onda ocsito govoriti che nami trizan razlog, i rechiche: bludili ste; virujuchi da nejma ikakve zloche u onom, ili ovom dilu: ali odkuda je pocsimalo vashe bludjenje? Nijeli od ponositosti? od poxeljenja zabranjenih razkoshja? od ljubavi vlastite kriposti? Kada ova nagnutja joshter nebiahu u vami, niti su se javila bila, nijeli da ste onda pravo znali dobro od zla razlucsiti? da indi privolivshi njima, i po njima zaslipljeni niste vidili onu svitlost, koja drugacsje na pravi put bi vas izvela bila, ovu nesrichu samima vami pripishite, i terpite, da onaj vedri razlog, i zrila pamet, koja biashe vash vodja za xivota, bitiche vas odsudjujuchi sudac vash.

Zaklucsaj.

Evo B. D. K. ovo su ona, koja poslidnji sud tako strahovit csine. Sva zlamenja, kojache biti prid poslidnjim sudom, i od kojih danashnje Evangjelje govori, nevidemise tako strahovita, kako to, da che Bog poleg vire nashe, i triznoga razloga, i pameti nas suditi. Ovo dostojno, i najvechma plashiti mora sve nas. Ovo je svete napunilo spasonosnim strahom, i dertanjem. Ovo je

S. Jerolima probudilo na ostavljenje svita, i na sveti xivot. Jao nami, ako se mi po ovima strahovitima istinami na sveti xivot neprobudimo. Doista bojmose, i dertsimo, i da strah nash bude spasonosan sudimo nas iste prie, nego nas Bog bude sudio sa- S. virom nashom, i vedrim razumom, ovdi sada sjedinimo se, da ova nebudu kakgod nashi tuxitelji, i odsuditelji. Tebe molimo o dobrostivi Boxe! ti u oni veliki dan u dan od nevoljah, i pritisnutjah protiva nami brani nas: jer pouzdano velim: da se od Tebe imamo zato samo bojati, jer se i od nas istih moramo bojati. Ti sam u sebi sama ista dobrota, i miloserdje jesi: ali grisi nashi uzbunjuju serexbu tvoju, i karajuchu pravicu: Odkuda omekshaj serca nasha, kojasi stvorio: tvojima svetima milostima probudi-jih iz pogibeljnog sna, u kojemse zaderxaju, na Kerstjanski trizni xivot privedi nas, da dostojni budemo radostnu odsudu odabranih csuti. Amen.

Za Drugu Nedilju Prishastja.

Odgovorivshi Isus, recse njimi: Iduchi odkaxite Ivanu, kojaste csuli, i vidili: Matth. 11. 4.

S. Ivan Kerstitelj buduchi u'poslu svojem pomnjiv, nastojanje svoje na to je obratio, da G. Isukersta, kano pravoga Messiu, i Sina Boxjega u csini s-ljudma poznati. Ovo je bio zamirak, i ni-

shan onaga poklisarstva, koje je on po svidocsanstvu danashnjeg Evangjelja k-Isukerstu poslao, naloxivshi poklisarom, daga upitaju jeli on taj, koji ima prichi, ili drugoga oslobóditelja svit mora csekati. Na pitanje ovo upravo nije nishta odgovorio spasitelj nash negoje samo na dila svoja, i nauk kano perstom pokazao, govorechi: *Odkaxite Ivanu, kojaste csuli, i vidili*, i ako iz ovih on, i vi pravoga Boxanstva moga zlamenja uvidili budete virujte, dasam ja pravi Messia, pravi sin Boxji, kojisam doshao pleme csovicsansko osloboditi.

Poljubljeni Isuse! shto je ovi Boxanstva tvoga virni, i vruchoxeljni navistitelj nastojao, da ljudi poznadu, to mi tverdom Virom virujemo, i poznajemo: da si Ti pravi Messia, pravi sin Boxji, od vika poslana Rics, koji si od Otca izishao: samo shto ovo poznajuchi, joshter negibljemo se s-najdubljom poniznostju klanjati se, i s-priuxganom ljubavju tebe ljubiti. Istina je, da S. M. Cerkva u svako doba, ali navlastito u ove svete dneve, u kojimase k-blaxenomu Boxichu pripravljamo, na ovo ponukuje nas, i uzbudjuje buduch da zá sverhu ovu naredila je osobite Bogoljubnosti, i molitve, i Pisme: za sverhu ovu daje shtiti od Boxanstva tvoga bistrija Evangjelja: za sverhu ovu daje izvershivati na poshtenje tvoje naredjenè svetoredbe. Ali pokraj sviu ovih ostajemo mlaki, buduch da priduboka otajstva, koja od Tebe nasha sveta vira prid nas stavlja, u

serca nasha duboko neuspertimo, i od onih, kako bi valjalo, nepromishljamo. Hodite dakle D. K. promishljajmo malo temeljitije od G. Isukersta: shto moxe od ovoga biti spasonosnije, i takogjer razkoshnie jednomu kerstjaninu? Naslidujte mene pametjom vashom, i da vas dugo nezaderxajem, evo velim: da u G. Isukerstu jest slave Boxje, i velicsanstva sva sjajnost, indi potribito je, da se njemu pridubokom poniznostju klanjamo. Ovo pak gledech tri uzroka velim 1-o promotrenje pripravah, i prorocsanstvah prid porodjenjem Isukerstovim, 2-o osobite mudrosti Isukerstove 3-o xivota njegova csudnovate izverstnosti, i svetinje. Dok sve troje malo podpunije iztomacsim: poslushajte.

D i o I.

U. G. Isukerstu jest sjajnost slave Boxanstvene, i velicsanstva. Jer ako najprie prid porodjenjem njegovim priprave i prorocsanstva pogledamo, nije moguche, da iz ovih samih G. Isukersta istinito Boxanstvo nepoznamo: nije moguche, da gledechi ova samo csudechi se nezavapijemo sa S. Ivanom, govorechi *Vidilismo slavu njegovu, slavu kano jedinorodjenoga od otca.* Joan 1. 14. csega radi duxnismo se klanjati priduboko G. Isukerstu.

Promotrimo dakle najprie B. D. one priprave, i prorocsanstva, koja su Isukerstovo porodjenje prid ishla. Istom shtoje stvoren bio pervi csovik, odmah po neposluhu sebe, i vas csovi-

csanski narod nesrichna ucsinio je. Ali pocsetak nevoljah njegovih sa svidocsanstvom spasenja njegova sjedinit biashe. One perve suze, kojima nesrichno stanje svoje oplakivao, po obechanju osloboditelja jesu oterte. Ovo radostno ufanje, da che dochi pravi Messia kojiche nas spasiti, ovo raskoshno ufanje, velim, u perva vrimena od Roditeljah u serca ditce svoje usadjeno biashe, dok ovo sveto pridanje od ditce na ditcu snilazeche medju krivoklanjanjem nijese ugasilo. Shto dakle ucsinih. Bog D. K.? Stanovito pokoljenje odabrah sebi, da uspomenu obechanja njegova stalno uzderxi. Abrama, Ixaka, i Jakoba pokolenje! ti si oni obrani puk, zashto ti si oni vilaet, od koga spasitelj Isukerst izilazi. Obravshi tebe izmed drugih narodah Judino pokolenje, i u ovom pokolenju Davidovu obitilj odredih Gospodin, da se iz nje porodi osloboditelj. Kako velika priprava jest ovo? navlastito ako promislimo, kako po mlogima pridhodechima kipovi prilikovan bih nash Isus. Ixak, koji po macsu otca svoga tako govorechi priporodio se je, za glavu neizbrojenoga onoga pokolenja biashe postavljen. Jozip, koji od bratje svoje tugjima ljudma prodan bih, posli toga pako sverhu sveg u Egjiptu gospodovashe, i onima, koji su ga nastojali pogubiti, pomochnik biashe. Mojsia, koji od smerti, ditci Izraelicsanskoj odredjene, oslobodih se, i na koga povirovano biashe puka svoga oslobodjenje iz teshkoga suxanstva. Jona, za

utishiti sercxbu Boxju u more bacem bioje, i posli tri danah iz terbuha ribe imenom Kite zdrav izishaoje. David, Salamun, Josia, Daniel, svi ovi ocsite prilike biahu, po kojima G. Isukerst prilikovan bih. Shto chu rechi od cerkve salamunove, od dostojanstva misnicskoga, od izvanskih svetoredbah, od svetkovinah, od vazma? koja kako S. Pavao svidocsi, *ne drugo, nego spasitelja nashega Isusa, i svetu njegovu viru prilikovali jesu.*

Buduch pako, da sve ove prilike, i kipovi moxebiti nebi bili zadovoljni na to, da puk oni Isukersta pozna: toga radi proroci josht ocsitie govorili su od njega, i to tako bistro, kano da nebi od doshastih stvarih, nego od sadasnjih govorili. Nahodili se u sudu, i muki Isukerstovoj samo jedan dogadjaj, koji nebi bio zabiljexen? jasle, i grob, xivot njegov, i smert, njegovi nauci, i dila, poniznost njegova, i slava, csudesa njegova, i terpljenja, krix njegov, pogerde, i slavodobitje, tako su proroci pisali, kako su u njem izpunjena. *David* govorechi od Isukersta, da je porodjen od otca od vika, svidocsi, i Sinom Boxjim zovega, kojije zajedno i csovikom postao; koji od kervi njegove snilazi, sasvimtim jest Bog njegov, i Gospodin. Ovi okrunjeni Prorok to veli dalje, da Isukersta puk njegov neche poznati, dache ga njegov ucsenik izdati, dache za ostavljen biti, da chemuse ruke, i noge na krix pribiti, da che xucsjom, i sirchetom napojen biti,

da chega nepriatelji njegovi porugati, i na smert pridati, da che umreti, ali posli smerti slavno od mertvih uskersnuti, i siditi na desnoj Otca svoga svemoguchega. *Ixaia* matere Isukerstove divicsanstvo jest prorokovao, i to naprid navistio, da che se csovik bolestih, i mukah odbaciti, pogerditi, i za grihe nashe biti che prikazanje, da che se na smert s-opakima odsuditi, da smertjom svojom narode spasi. *Jeremia* novoga zakona proglasenje, puka Xudinskoga unishtenje, brez Kralja i Poglavice, Cerkve i Otara, brez misnika, i proroka, zabludjenje pokazuje. *Zakaria*, dache kralj mira Isukerst na magarcu u Jeruzalem unichi, i da che se od Ucsenika za trideset srebernjakah prodati, ocsito kaxe: pacse: joshter imenuje i onu Njivu, koju su Xudie za one novce kupili. *Daniel* izbrojih godine, posli kojih ima Messia na svit dochi. Jedan izmedju Prorokah bilexi misto Betlehem, grad Xudinski, u kojemu che se Spasitelj poroditi. Drugi spominja, Rakele placs sverhu nje Sinovah, koji posicseni biahu za ugasiti xedju kralja. Trechi putovanje Isukerstovo u Egjipat: csetverti nosenje njegovo u Cerkvu, jednom ricsjom: sva ona, koja su Proroci od njega proricali, nahode se u Evangjelju, i isto Evangjelje jurve u prorocsanstvima skupljeno jest, i stoji. Ovakva velika priprava, ovakva bistra prorocsanstva, koja su Isukerstovo na svit prishastje pridishla, josht nisu kaderna ucsiniti, da poznamo Boxanstvo iz ovih Isukerstovo? da je

on pravi Sin Boxji, komu duxnismose pridubokom poniznostjom klanjati brez svakoga izgovaranja.

D i o II.

Ovo isto stanovito svidocsi 2-a csudnovata njegova mudrost, i nauk. Ako krivovirnicski krivi bogovi, veli G. Bog kod Ixaie, otajne i doshaste stvari mogu proricati, dostojno je da se misto pravih, i istiniti bogovah derxe, i kano takvim ljudi klanjaju. *Navistite, koja su doshasta posli ovih: i znati chemo da ste bogovi.* Isai 41 23. Ali nije se nashao ni jedan izmedju ovih krivih bogovah, u komu bi se znanje nashlo bilo. Samo Isukerstovo znanje biashe tako veliko, i csudnovato, koje ne csovicsanskoga nego Boxjega znanja ocsito zlamenje pokazuje. Ili moxebit nije bio on, kojije grada Jerusolima, i Cerkve njegove razrushenje iz temelja: oruxan protiva Evangjelju svit, i malo posli podloxan istomu Evangjelju: S. M. Cerkve s-mukom, i suzami pune xalostne dneve perve: Mucsenikah prolivanje kervi, i posli toga mir, i pridobitje: kriva prorocsanstva, ali kraj sviu ovih prave vire slavnu stalnost prorokovao? Doshaste stvari, i dogadjaje znao je: prividio je najotajnje misli, i najskrovitija nagnutja ljudih: *Znajuchi misli njiove* veli S. Mattheo na pog. 12. Prividio je u sercu Jude izdanje, u zlu otverdnutje. Prividio je u sercu Petrovom zatajenje, i posli toga xa-

lost, i skrushenje: prividio je u sercu drugih ucsenikah nestalnost, i pobignutje: u sercu Maudaline pravu ljubav, i nutarnju xalost: u sercu Farizeah nenavidnost. Ako indi po ricsi S. Pavla samo jedan Bog jest oni, prid kojega ocsima *sva su gola, i otvorena* Hebr. 14. 13. dakle G. Isukerst jest istinito pravi Bog, zashto je najskrovitije stvari ocsito i bistro na prid vidio.

Promotrimo osim ovoga i njegovu csudnovatu mudrost; indi ne najvechju mudrost, hochu rechi: ne neizmirnu boxanstvenu mudrost zaderxaju u sebi oni nauci, kojimaje G. Isukerst na put spasenja nas vodio? Boxanstveno velicsanstvo, bitje njegovo od vika, i oblast, nesvershenu njegovu izverstnost, i dobrostivo providjenje: s-jedne strane pravice njegove, a s-druge miloserdja njegovog nedokucsljiva vlastitost: milostih njegovih obilnost, i dobrocsinstvah brez broja mloxinu, u jednoj naravi tri sobstva visoko otajstvo tkobi mogao sva ova mudrije iztomacsiti, podpunije, i izverstnije, kano G. Isukerst iztomacsio je svetima svojima naucima? Osim toga njegovo Evangjelje kako svetu, kako mudru, kako neprocinjenu nebesku viru prid nas stavlja! Ali shto stavlja prid nas? To da se od ulagivanja sriche, od razkoshnoga xivota csuvamo, i mlogo vechma, nevolju, i potribu xelimo: da s-kripostnim xivotom sjedinito siromashtvo, od bogastvah, koje vode na razpushtenost, vechma procinjivamo: da tugje dobro nexelimo, a shto

nami obiluje, s-onim dragovoljno siremahe pomaxemo: da neuredna nagnutja nasha suzbijamo, i protiva njima nepristance vojujemo: da na iskernjega nashega zlo serce, omrazu, makar rad kakvoga uzroka, nenosimo, pacse najvechje nepriatelje iz svega serca ljubimo, i njima kada moxemo, i potribito jest, dobro csinimo: da u drugima samo dobre kriposti gledamo, i samo od njih govorimo: u nami falinge, i pomanjkanja traximo, i odsudjujemo: da izpraznu falu, vlastitu ljubav, pogled ljudski pogerdimo: dase svitu neprilaxemo, i za himbenima njegovima dobrima nehleptimo: da jednom ricsjom u izverstnosti svaki dan vechma i vechma napridujemo.

Evo ova stavlja prid nas Evangjelje, i na ova ucsi svekolike: moxeli pako biti od ovih mudriji, i izverstniji nauk? vi Rim i Atene gradovi! vi svita najvechji mudraci! vi budite meni svidoci! vi recite, nevidjahu se vami taki iz pocsetka zacsudjenja vridni oni nauci, koje su usta Isukerstova govorila? nijeli vasha mudrost samo mudrost ljudska bila, koja se moxe samo u Bogu traxiti, i nachi: nieli, da Isukerst nije tako mislio, i csinio, kako vi mislite, i csinite? Nijeli, da Isukerst tako je mislio, mudrovao, govorio, i ucsio, kako pravi Bog? Nijeli njegova vira takva vira, koja kripost Boxju, i oblast u sebi zaderxaje? koja u nutarnja serca csovicsanska ulazi, koja zla nagnutja, i poxude uztexe? koja csini da csovik sam sebe zataji, serce na posvetili-

shte zaktiva? Jelda njegova vira jest razkoshna, i osobite ljubavi dostojna vira, koja u sercu csovicsanskomu neizkazani pokoj, i mir csini? koja mlogo vechja, i pravednija nutarnja utishenja pruxa, nego moxe dati svita ovoga svekoliko razkoshje? koja duxnosti kerstjanske s-pomagajuchima milostima nebeskima sjedinjuje, i tako brime Evangjeosko lagano, i prijatno csini? Nijeli najposli vira njegova puna mudrosti, i izverstnosti Boxje, koja nikakvo zlo nedopustja, i svaku dobru kripost, koja nepridhodi snagu csovicsansku, zapovida? koja glede izvershivanja svoga u svakomu stanju mogucha jest tako, da svaki stanju svojemu prave njezine derxati, i derxechi na najvechju izverstitost dochi moxe? Ili nijeli ova vira ona, koja, kako u kraljevskom velicsanstvu, tako siromashne zemljodilce: kako samochan xivot provodeche pustinjake tako u sluxbi postavljenu gospodu: kako bogate, tako uboge, koji su xivot svoj po upravami njezinih upravljali, svete ucsinila? Tako je: iz ovih jurve poznajemo boxonstvenu mudrost tvoju poljubljeni meshtre nash G. Isukerst! i stanovito poznajuchi nju, u pridubokoj poniznosti klanjamose tebi, buduch da zaderxajuchi ona u sebi ocsita zlamenja Boxanstva tvoga, csini, da svi poznamo, da si Ti pravi Sin Boxji, kojisi doshao na ovi svit, da nas spasish.

Dio III.

Promishljajmo 3. G. Isukersta csudnovatu izverstnost, i svetinju. Najvechji svetci, jer ljudi biahu, vazda podloxni bishe kakvomugod pomanjkanju: ali u Isukerstu nebiashe nikakva pomanjkanja. Ili moxebit pokoja, i linosti ljubav biashe u njemu? nevirujem; jer sav xivot njegov od muke, putovanja, truda posta, siromashtva, i drugih nevoljah bio je postavljen. Jedali biashe u njemu xelja na svitovna dostojanstva, gospodovanje, visoka vladanja? nevirujem: jer koji su njega kraljem hotili ucsiniti, odstupih od njih, i pobixe, i samo xeljno hleptiashe za gorkom mukom. Jedali bogatstvo traxio je na ovom svitu? nevirujemo: jer od sviu ostavljen, i propet visio je na krixu, josht i grob, u koga postavljen biashe posli smerti, tugj bio je: Jeli poshtenje, i falu zaktivao? nevirujem: jer zabranjivao razglasenje dobrocsinstvah, i csudesah svojih. U sercu njegovom samo to lexashe, da u svemu volju otca svoga nebeskoga ispuni. Sami Farizei, kojisu u njemu vazda falingu traxili, drugo nisu mu mogli na ocsi baciti, nego da *s-ocsitnicami, i grishnicima blaguje.* Math. 9. 11. kojih obrachenje, i spasenje nastojashe.

Buduchi dakle i najmanje pomanjkanje daleko od G. Isukersta, kako csudnovatu veliku svetinju, izverstne, i osobite kriposti vidimo u u njemu! tako izverstne kriposti, kojih jedna

drugu nepridhodi, nego sve su jednake nedokucsljive kriposti Boxje. Najvechja negrishnost, i takogjer najoshtrija pokora: neizkazanih mukah, i bolestih podnosenje, i takodjer zacsudjenja vridna usterpljivost: sve ove: i ovima prilicsne kriposti u Isukerstu tako su sjale, da u njima svaki, kralj i podloxnik: bogat i siromah, veliki i mali: pustinjak i Aposhtol xivota svoga najizverstniji izgled viditi moxe. Ovi izgled svi smo duxni sliditi; i zaisto gdikoji i slide izmedju nas: nishtanemanje, ne samo u sadashnjima kerstjanima, nego i medju najvechjima svetcima nije se nashao ni jedan, kojega kripost, i izverstnost bi samo sina mogla biti Isukerstove kriposti, i izverstnosti. Sami neznaboxci, premda su u tomu nastojali, da Isukerstovim csudesam prilicsna csudesa ucsine, ali svetinji njegovoj prilicsnu svetinju i nachi, i licumiriti nisu ni smili, znajuchi dobro, da nije moguche ni jednomu csoviku ucsiniti ona, koja je Isukerst ucsinio.

Z a k l u c s a j.

Zaklucsajmo sva ova D. K. Evo priblixnju se oni sveti dnevi, u kojima uputjene Ricsi, pravoga sina Boxjega doshastje na svit, i porodjenje zlamenitom uspomenom, i poshtenjem svetimo. Viditi chemo nezadugo, da Bog u tjlu csovicsanskom porodivshi se, ponizih se: ali mah kako velika bila je ova poniznost, *vidili smo slavu njegovu, slavu kano jedinorodjenoga od Otca.*

Vidilismo priprave, i prorocsanstva priporodjenja: njegovoga: vidili smo njegovu osobitu mudrost: vidili smo njegovu csudnovatu izverstnost i svetinju: i zaradi ovih nije moguche, da u ovom ponizitomu Bogu-csoviku neizmernoga Boxanstvenoga velicsanstva, i slave sjajnost neugledamo. Hodite dakle B. D. K. *klanjajmo se njemu.* Ps. 94. 6. Spasitelju nashemu Isukerstu, i najmudrijemu ucsitelju nashemu: i ovomu najizverstitijemo izgledu: klanjajmo se njemu pridubokoj poniznosti, i recimo mu sa S. Petrom Aposhtolom: ***Ti si, Kerst, Sin Boga xivoga.*** Math. 16. 16. ***Ti si, koji si doshao na svit spasiti nas:*** ali i Ti si oni, koji kadgod dochi chesh suditi nas. O kako oshtar sud cseka nas, ako ovo klanjanje, koje tebi za posvetilishte prikazujemo, samo u samom razumljenju stoji, ako xivot nash po tvojoj svetoj viri neupravljamo: ako izverstne izglede tvoje po duxnosti nashoj nenaslidujemo. Klanjajmo se dakle tebi, i tako se klanjajmo, da tvoji sveti nauci, i izgledi, iz kojih poznasmo zlamenja pravoga tvoga boxanstva, na izpunjenje sviu kerstjanskih duxnostih, na bixanje pomnjivo od grihah, i na izvershivanje svetih kriposti, najposli pako na dostignutje slave nebeske nas privedu. Amen.

Za Trechu Nedilju Prishastja.

Isti je on, koji che posli mene prichi, koji prie mene ucsinjen jest, koga ja nisam dostojan, da odrishim kaish od obuche. Joan. 1. 27.

S. Ivana Kerstitelja ona brez dvojbe biashe najvechja duxnost, da ucsini G. Isukersta, kojega pridhoditelj biashe, kod ljudih poznana; i prid ocsima imajuchi vazda ovu duxnost, da na njezino ispunjenje sebi poslane Xudinske poglavice u poklisarstvo privede, u ovom poklisarstvu prigodu lipu smotrivshi, ne samo ocsito rekaoje poklisarom, da on nije obechani Messia, nego zajedno i G. Isukersta navistivao je onima ricsma: *Isti je on koji che posli mene prichi, koji prie mene ucsinjen jest, koga ja nisam dostojan, da odrishim kaish od obuche*, moxebiti da ove ricsi suprotive se medju sobom, pak na toliko se nesuprotive, da josht dvostruko porodjenje G. Isukersta stavljaju prid nas: pervo porodjenje jest vikovicsno, po komu od vika od Otca jest rodjen: a drugo je vrimenito, kada je u divicsanskoj utrobi Marie zacset na ovi svit u puti csovicsanskoj doshao, pogledavshi na pervo, shto je drugo G. Isukerst, nego pravi Bog? na drugo pako, shto je drugo, nego pravi csovik zajedno? koliko pervo, toliko drugo po ovima ricsma S.

Ivana: *Isti je on, koji che posli mene prichi, koji prie mene ucsinjen jest.* Ocsito pokazuje tako, da prisveto otajsto uputenja sina Boxjega danashnje Evangjelje cilo, i ocsito u sebi zaderxaje.

Toga radi dopustite, D. K. da buduchi je S. Mati cerkva ovo vrime na poshtenje ovoga prisvetoga otajstva csitavo posvetila, i ja danas obilatije iztomacsim, da shto od nas xeli prisveto otajstvo uputenja sina Boxjega: i to nije drugo doista: nego da ovo veliko otajsvo 1-o bude nishan csestjega promishljavanja nashega. 2-o da bude cilj najvruchoxeljnijih nagnutjah nashih. 3-o da bude dilah nashih uprava, od sve tri ocsito, ali kratko govoriti chu, samo dragovoljno poslushajte.

D i o I.

Uputenje sina Boxjega, G. Isukersta, poznati tako je duxan svaki csovik, veli *S. Pavao, da se nitko brez toga spasiti nemoxe:* Kako pako poznati moxemo G. Isukersta, ako njegovo uputenje nepromishljamo? Promishljanje bo stavlja prid nas, u kakvoj duxnosti je doshao na svit, i kako je duxnost svoju ispunio.

A najprie duxnost njegovu promatrajuchi, tko nezna iz medju nas B. D. K. da je on Odkupitelj, da je samo zarad odkupljenja nashega na svit doshao, i buduchi ovo u pomersenju griha, i opchenju milostih nebeski stoji, slidi da G. Isukerst nije doshao u drugoj duxnosti, nego da s-jedne strane grih pomersi, a s-druge da

milostih nebeskih obilnost s-ljudma priopchi. Istina je shto se doticse griha, od same dobrote svoje, brez svake zadovoljshtine, uvridjeni Bog mogao je njega odpustiti: istina je, da posli kako smo sagrishili, po grihu zasluxenu pokoru i kashtigu mogao je oprostiti brez odkupitelja, i svakoga posridnika: istina je, da je na ovi nacsin mogao ucsiniti, da poznamo njegovo neizmirno miloserdje: ali ako bi ovo Bog bio ucsinio, bili se ocsitovala bila i pravica njegova neizmirna? Ne doista: od ove nebi bili nishta znali: i ovo je uzrok, da ista pravica Boxja iskala je zadovoljshtinu za grih; i to takvu zadovoljshtinu, koja bi grihu bila prikladna, to jest: kako je grih u nikom razumljenju neizmirne zloche bio, tako da i zadovoljshtina neizmirnog zasluxenja bude. Ovo zaktivajuchi pravda Boxanstvena, svi bi poginuli bili, miloserdje nebi imalo mista, ako neizmirna mudrost nacsin nebi pokazala bila, kojim bi se i pravici zadovoljshtina dala, i miloserdje ocsitije bi se ocsitovalo bilo. Oh nijedan csovik neizmirno zasluxenje nebi nikada mogao bio prikazati uvridjenomu Bogu! i tako bi bili morali ostati na vike u suxanstvu griha: toga radi sin Boxji ponizi sebe za nas do smerti; on je postao poruk za nas, i da porucsanstvu ovomu zadovolji, narav csovicsansku uzamshi, kano pravi Bog i csovik zajedno neizmirnom cinom zasluxenjah svojih platioje za grihe nashe; onima zasluxenjima, koja ne za nikoliko grihah, nego

za svega svita zloche pomersenje zadovoljna bihu. Zato ovako govori on Otcu nebeskomu: *Svetbu i prikazanje nisi hotio, tilo pako dao si meni .... onda rekoh, evo dolazim.* Hebr. 10. 5. 7. Psal. 39. 7. 8. kano da bi rekao: Nisi hotio posvetelishta, koja ti ljudi prikazuju, jer po nesvershenoj pravici tvojoj xeljnu zadovoljshtinu u sebi nisu zaderxavala; toga radi tilo dao si meni, u narav csovicsansku obukao si me, onda rekoh, evo dolazim, da zadovoljim pravici tvojoj, od mene ishti dakle zadovoljshtinu, na meni progoni grih, i grihe ljudih odpusti.

Kako s-jedne strane pomersiti grihe, tako s-druge strane milosti nebeske opchiti doshao je na svit ovi Isukerst, tako da po svidocsanstvu S. Pavla, *gdi je prie grih gospodovao, ondi posli vechma bi gospodovala milost.* Ili zar chemo to misljti D. K. da poklonivshi nami Bog vikovicsnjeg Sina svoga, s-njime zajedno sve darove svoje nami nije poklonio? ovako je kadgod pitao narodah naucsitelj. I dostojno: jer sve milosti nebeske, koje su potribite za posvetjenje nashe; sve sakramente, koji neizkazano duhovno blago zaderxaju u sebi: sve nutarnje svitlosti, sva dobra nagnutja, svi nebeski darovi jednom ricsjom po zasluxenjima G. Isukersta dobili smo? Iz ovih jurve nevidimo li ne samo, u kakvoj duxnosti doshao je na svit G. Isukerst, nego i kako je podpuno izvershio duxnost svoju, buduchi Odkupitelj naroda csovicsanskoga? odkup-

ljenje njegovo na sve nas jest razshireno. Nebiashe prid ocsima njegovima na bashka ni poganin, ni Xudia, ni Gospodin, ni sluga, ni bogat, ni siromah, nego za svakoga jednako platio je cinu odkupljenja tako, kako sunce zrake svoje jednako na zle i dobre pushta, tako i G. Isukerst ne samo obrane, ne samo kerstjane, nego i sve druge ljude zle, opake, nevirnike, turke, i poganike odkupio je: zadovoljio je za njih, i kako veli *S. Bernardo, nejma ni jednoga csovika, koji nebi mogao rechi: Ti o Boxę stvori si mene! ti si moj stvoritelj!* tako nenahodi se ni jedan u svem narodu csovicsanskomu, koji nebi mogao ovako zavapiti: *Ti oh Isuse jesi moj odkupitelj! odkupljenje moje jest posao nesvershenoga miloserdja tvojega.* Ovako bi valjalo B. D. K. od prisvetoga otajstva uputenja Sina Boxjega promishljati! onda bi poznali G. Isukersta tako kako se pristoji kerstjaninu njega poznati! Onda u dushi prosvitlivshise Boxanstvene nesvershene izverstitosti, mudrost, pravicu, miloserdje, dobrostivost, i ostala csudechi csudili bi se, i radujuchi se slavili bi.

Ali prilicsni smo glede nezafalnosti nashe onima nerazloxitima stvorenjima, koja plodove stabla jidu, medju to nikada na dervo nepogledaju, s-kojega plod spada: tako i mi posli kako od G. Isukersta primili smo odkupljenje nashe, dobrocsinstvo ovo nikada nepromisljamo, nego misto ovoga izpraznima, ili moxebit i gadnima, i

necsistima stvarma zabavljamose. Lakomac dan i noch brine se, kako bi bogastva, i blago skupiti mogao: Ohol kako bi se uzpeo na dostojanstva: razpushtenoga xivota, kako bi poxude svoje ispunio: ali da na poznanje G. Isukersta, i na promishljanje dobrostivosti njegove samo malo vrimena potroshimo, to se vidi kano skoro stvar nemogucha. Mislimo odsele B. D. K. pametnije, promishljajmo csestje, i potresajmo dobro ono veliko prisveto otajstvo, koje kako je Bogu najslavnije, tako nami ljudma jest najkoristnije, buduch da punoga ufanja temelj zaderxaje u sebi: medjuto neka bude vazda xiva vira vodja nash, jer u razlicsita zabludjenja upadoshe, koji su ovo visoko otajstvo csovicsanskim razumom mirili. Toga radi shto prostijom i poniznijom virom budemo od njega promishljali to istinitiji moxemo biti, da ne samo zasluxljivo biti che promishljanje nashe prid Bogom, nego i na razumljenje nebeski pravicah privestiche nas.

D i o II.

Ochutitchemo medjuto B. D. K. da ovakva promishljavanja najvruchoxeljnija dila u sercima nashima hoche probuditi. I pristojno je zaisto, da prisveto otajstvo uputenja G. Isukersta bude cilj dobrih dilah, i kripostih.

Da bi imali kojegod zasluxenje na to, da Sin Boxji ponizivshi se, i kako veli S. Pavao, *izpraznivshi se, radinas narav csovicsansku u-*

zme, moxebit nebi bili duxni na toliku zafalnost: ali oh shto smo ucsinili? ili shto smo mogli ucsiniti za dobiti ovu neizkazanu milost? oh nismo imali ni najmanjeg zasluxenja, pacse nedostojni nahodimo se na to, da Bog s-nami samo najmanje dobro ucsini? u neposluhu pervoga nashega otca Adama, i proklestva njegovog dionici postasmo, i sinovi serexbe ucsinjeni jesmo: i oh Bog bi dao, dabi nas samo istocsni grih nedostojne ucsinio bio dobrostivosti Boxje; ali oh jao i pomagaj! mloge od nas pocsinjene zloche, koje sveznajucha mudrost Boxja od vika je previdila, prid njegovima ocsima merske, i omrazne veoma ucsinile su nas sve; on nishtanemanje sva ova nemarivshi, iz nesvershene ljubavi svoje smilovao se je nami, i ovo bih uzrok, da Sin Boxji put csovicsansku na sebe uzme, da nas od odsude proklestva, i suxanstva paklenoga oslobodi. Metnimo B. D. da kojigod bogatac sve imanje, i blago svoje daje, da suxnja, na smert odsudjenoga oslobodi. Metnimo da kojigod kraljevski Sin ostavi kraljevsku girdu, i dostojanstvo poglavice ne radi druge sverhe, nego da kogagod iz ocsite pogibeli izbavi: i ovaj indi oslobodjeni moxe li prama onomu bogatcu, ili kraljevskom Sinu nezafalan biti? i evo ova su samo nike sine, nike prilike, koje nikada podpuno nemogu iztomacsiti one ljubavi velikochu, s-kojom je nas G. Isukerst u uputjenju svomu, ***kada smo bili nepriatelji.*** Rom. 5. 10. kano nepriatelje ljubio, i od

vicsne smerti oslobodio. Oh ako ovo u nami neprobudi dila vruchoxeljne kriposti, oh shto che to biti, shto bi tverda serca nasha omekshalo, i probudilo? Ljubav, zafalnost, vruchoxeljnost, zacsudjenje, klanjanje, izilazecha sramota iz nezafalnosti: za ucsinjenje grihe pokajanje: od poboljshanja stalno obechanje: i najvechja xelja kerstjanske izverstnosti: ovo su ona, koja prisveto otajstvo uputjenja G. Isukersta xeli od nas. Oh Boxje moj! ovako sa *S. Bernardom* moramo zavapiti: *Shto sam duxan tebi, shto si mene od nishta stvorio? duxan sam najvechma zafalan biti zato, da, posli kako po vlastitom grihu izgubio sam se za odkupiti mene, dostojao si se dochi;* nepristoji se dakle, da serce moje cilo prikaxem tebi? da iz njega izcsupan sva ona nagnutja, koja su dosada stvorenju sluxila? da neurednu poxudu, i potajnu omrazu iskorenim? da od nepravednih stecsenjah odstupim? Bili pristojno bilo, da Sin Boxji doshavshi na svit za grih izkoreniti ja nishtanemanje dopustim ga u meni gospodovati? Bili se pristojalo, da iz kojega je suxanstva mene oslobodio Sin Boxji, postavshi csovikom, ja se opet svoje voljno bacimse u isto suxanstvo? Bili se pristojalo jednom ricsjom: da Sin Boxji sebe do smerti ponizivshi se, mene uzvisih tia do neba, ja nishtanemanje po nepristojnima, i nezafalnima csinjenjih mojima, i neposluhu protiva njemu ustanem? Ne oh odkupitelju moj! nebi bilo pristojno: pacse vridan bi

bio vikovicsne kashtige tvoje, akobi za tolika dobrocsinstva tvoja do smerti nezafalan bio. Znam koliko sam duxan tebi, koji si toliko terpio za odkupljenje moje! zato pristoji se, i dostojno jest, da u sercu momu gori oganj one vrucho-xeljne ljubavi, koju si po dobrocsinstvu uputenja tvoga uxgao.

D i o I.

Nije dosta D. K. da prisveto otajstvo uputenja Sina Boxjega bude cilj dobrih dilah, i kripostih nashih: jere shto bi koristile kriposti, ako csinjenja nasha po njima neravnamo: potribito dakle jest, da u pofaljenom otajstvu i csinjenjah nashih upravu stavimo. Ali zashto? zato, jere postavshi csovikom Sin Boxji svima nami za izgled jest dan, da na naslidovanje njega podxexemo se, *S. Pavao* ocsitima ricsma svidocsi, da *nas Bog za obrane sinove svoje neche nikada poznati, ako priliki uputjenoga sina njegovog nebudemo prilicsni.* Ili moxebit to mislimo, da je duxnost ova veoma teshka? da je skoro nemoguche izglede Isukerstove naslidovati? O kako veoma varamose! ako Abram, kada mu Bog zapovidih, da izverstnosti njegove, kano xivota svoga uprave gledi, i da csinjenja svoja po njima upravlja, nije se tuxio protiva teshkochi zapovidi ove, koji Boga nije vidio, i vlastitosti njegove samo u nikoj magli je poznao: kako se moxemo mi tuxiti protiva teshkochi zakona Evan-

gyeoskoga, posli kako je G. Isukerst, buduchi nami prilicsan csovik, izgledom svojim vidiono svitu pokazao ona csinjenja, koga smo duxni naslidovati? *Ako bi spasitelj nash samo csisti Bog bio*, veli *S. Leo papa*, nebi u njemu viditi mogli ono, na shto nas izgledom svojim zavezuje: ali posli kako je on pravi Bog, i csovik zajedno, posli kako je on k-nami snishao, dostojno rechi moxe: *Pogledajte na mene*, *i za mnom poshavshi naslidujte mene:* stanovito jest to, B. D. da niti zasluxenjah Isukerstovi dionici postati, i niti se spasiti moxemo, ako po vlastitih dilah nashih izverstne svetinje ona neizmirna zasluxenja na korist nashu neobratimo. Ali kakoche biti sveta, i izverstna csinjenja nasha? ne drugacsie doista, nego ako izgledu Isukerstovomu budu prilicsna tako, da po nauku *S. Gergura Nissenskoga u svima ricsma*, *u svima poslovima*, *u svima zabavami nashima ne drugo*, *nego G. Isukersta traximo.* I doista: nijeli da smo duxni svi u Isukersta virovati? shto pako zlamenuje drugo virovati u njega, nego tako misliti, govoriti, tako csiniti, kako je on mislio, csinio, i govorio? Brez ovoga vira nasha prilicsna bi bila viri vragovah, jer i oni viruju, da je G. Isukerst na svit doshao: da je narav csovicsansku Sin Boxji na sebe uzeo: ali poleg vire ove neprilaxu se ni zapovidma, ni izgledu Isusovom.

Oh Bog bi dao! da vechji dio kerstjanah ovakvom virom nebude zadovoljan: ustma ispovi-

daju Isukersta, ali csinjenja svoja, po obicsaju, svita sudu, i upravami ravnaju: tim se vazda umiljavaju, kano da bi csovik morao po sebe vlastitoj ljubavi spasenje traxiti: ali zalud ugadjaju sebi, i svitu: isti bo Isukerst jest rekao: *da je on put*, indi koji po ovom putu nehodi, stanovito zabludjuje. U stvari ovoj nejma drugog nacsina: ili xivot vicsnji, ali po Isukerstu; ili izvan njega vikovicsno izgubljenje moramo csekati. Evo ovako moramo ono prisveto otajstvo, koje po uputjenju Sina Boxjega stavlja se prid nas, za opchinsku dilovanjah nashih upravu ucsiniti.

Z a k l u c s a j.

Skupimo sva ova, koja sam dosada rekao, na kratko u jedno: i neka budu ova od sele xivota nashega uprave. Promishljajmo csesto od uputjenja Sina Boxjega: klanjajmo se csesto uputjenom sinu Boxjemu po dobrima dilih, i kripostima nashima, kako se je klanjala njemu B. D. Maria, kada je dostojna bila zacseti njega u utrobi svojoj. Zafalimo Otcu nebeskomu na ovoj dobrostivosti, iz koje je svoga jedinorodjenoga od vika sina poslao za odkupljenje nashe na svit: prilicsnu zafalnost dajmo i Bogu sinu, koji se je dostojao radi nas uzeti narav csovicsansku: ovo pako najbolje svershiti moxemo onda, kadase na dan tri put zvoni na Pozdravljenje angjeosko: jer u molitvami onima najzafalnija dila zaderxajuse. Izvershivajmo i dila poniznosti, da Sina Bo-

xjega tia do smerti ponixenoga u csemugod naslidujemo. Postimo, i na drugi nacsin, pedipsajuch tilo nashe, daga u nikom razumljenju posvetimo, koje je posvetio i Sin Boxji postavshi csovikom. Prikaximo nas u vecser, i u jutru G. Isukerstu, kako je on sebe istog prikazao Otcu nebeskomu za odkupljenje nashe. Amen.

Za Csetvertu Nedilju Prishastja.

I viditi che svaka put spasonosje Boxje. Kod. S. Luke. 3. 6.

Velika i pricsudnovata doista jest pokore kripost. Ova vodi nas k-Bogu: ova utishuje osvetjujuchu sercxbu Boxju: ova daje nami vikovicsno spasenje. *Svaka put*, ovako govorio je pokore vruchoxeljni navistitelj S. Ivan Kerstitelj, *viditische spasonosje Boxje.* To jest svaki grishnik, koji za gribe svoje pravu pokoru csini: koji nutarnja nadanutja dragovoljno slusha, koja njega na pravo obratjenje podticsu, dionik biva plodovah spasonosne pokore. Oh kako razveseljujuche utishenje jest ovo B. D. K. koje na veliko pouzdanje serce nashe probudjuje, premda smo u broju najvechjih grishnikah! na ono pouzdanje

svekolike probudjuje nas, brez kojega upali bi u zdvojenje, i poginuli bi u zlochami nashima na vike. Toga radi potribito jest znati, i razumiti, u csemu stoji ova velika korist, koju dostojno csekati moxemo, ako ozdravljenje iz duhovne bolesti nashe kod ove spasonosne lokve iliti pokore traximo.

Sve, shto rechi mogu od velike ove duhovne koristi, jest, da nejma ni jednoga grishnika (mah kako veliki grisi bili njegovi) koga prava pokora nebi opravdala, i posvetila. Znam, da se na pervi pogled vami tako vidi, kano da medju opravdanjem, i posvetjenjem nebi bila nikakva razlika: ali ako dobro promotrimo, opravdanje drugo nezlamenuje, nego izgubljene posvetjujuche milosti povratjenje: usuprot pak posvetjenje sverhu toga josht onu izversnost zlamenuje, koja posvetjenoga csovika stanovitu i osobitu svetinju, i prid Bogom stanovito veliko zasluxenje zaderxaje u sebi. Sada dakle to velim: da nejma tako velika griha kojega prava pokora nebi pomersila, to u 1-om I da nejma tako velike svetinje, i izverstnosti, na koju prava pokora privesti nebi mogla; i to chu u 2-em dilu potverditi. Iz jednoga, i iz druga vidit chemo, da po pokori opravdan, i po pokori posvetjeni grishnik jest dvostruko csudo nesvershenoga miloserdja Boxjega. Oh dakle, ako sada csujemo rics zazivajuchega nas Boga na pokoru, neutverdnimo serca nasha, nego nastojmo povratiti se k-onom milostivom

Otcu, koji i od kamenja moxe uskrisiti sinove Abramove: koji od najvechjih grishnikah najvechje svete ucsiniti moxe. Dok ova na kratko razloxio budem, imajte uzterpljenje.

D i o I.

Kada od kripkosti pokore govorim, nerazumiem onu pokoru, koja samo u nikima izvanskima dilih, i zlamenjima stoji, nego koja izilazi iz serca csovicsjega: koja istinitu serca omrazu na grih u sebi zaderxava: koja grishni prigodah uklanjanje za sobom vucse: koja je sjedinita s-nutarnjim skrushenjem, i stalnim obechanjen: koja jednom ricsjom prave, i istinite pokore ime zasluxuje. Suze, uzdisanja, duge molitve, ricsjom ucsinjena obechanja: pacse izkazanje grihah nisu vazda neprivarljiva zlamenja prave pokore: a zashto? zato, jere poleg sviu dogoditi se moxe, da potajna ljubav k-grihu csovika derxi. I Xudie su se ponizili, kada su pokoru csinili, nicsice padahu na zemlju, pepelom posipahu glave, i ruho na sebi razdiravahu: nishtanemanje prorok ovo baca njima na ocsi, da nisu serca, nego samo ruho razdirali: da serca njihova u nicsemu nebiahu prominjena, pacse i posli pokore bash tako puni biahu zlochah, kako prie toga: indi samo ona pokora jest prava, koja istinito svoj pocsetak od serca uzima: i od ove govorechi, dostojno rechi mogu: da nejma tako velika griha, koga ova nebi mogla saterti. Bistrije chu kazati: prava poko-

ra 1-o istinito. 2-o brez kasnjenja. 3-o od svih grihah odpushtenje csoviku dobie kod nesvershene milostivosti Boxje.

Istinito je odpushtenje B. D. K. ako pravu csinimo pokoru od grihah. Istina je, da bi Bog pravici svojoj na vike mogao odbaciti od sebe grishnika, i svetu milost svoju od njega uztegnuti: nishtanemanje jer u stvari ovoj nesvershenо miloserdje njegovo nadvisuje pravicu, zadovoljan je tim, dase oni, koji je sagrishio, osvisti, za grihe, kaje na njih, i merzi i odrekne se svih zlochah. Zadovoljan je tim, da kako se je po grihu od njega grishnik rastavio, tako opet po pravom skrushenju k-njemuse povrati. Evo ovo je ono, shto je dobroga Pastira (tako govorechi) usilovalo nato, *da na plecha uzme izgubljenu ovcu, i u ovcsarnicu odnese:* Ovo je ono, shto dobrostiva Otca nebeskoga prigne na to, da se smiluje potribochi sina rasipnika, i otcsinske ljubavi zlamenja prama njemu ocsito pokazavshi, zagerli ga, i u pervashnju milost primi. U istini ovoj dvoumje nejma mista, ako bo pravu pokoru csinimo, od odpushtenja grihah poleg ucsinjenih obechanjah imamo virnoga, i pravoga porukah, koji je isti Bog, i njegova sveta Rics. Punoje S. Pismo neprivarljivih obechanjah podxixuchih nas na pouzdanje. Nikakva razlika necsini se medju malima, i velikima grisih medju malima grishnicima, i najvechjima zlocsincima: ma kako je velika csijagod zlocha: ma kako je veli-

ki broj grihah njegovih: nishtanemanje iz skrushenog serca izilazecha prava pokora stanovito sviu grihah odpustenje csini. Moxemoli brez straha, i dertanja shtitio one poruge, koje je Bog puku Israelskomu jednocs na ocsi bacao? nije drugo, veli Gospodin, *nego csitavo grihu pridan narod ovi, razlicsiti lukavshtinah, i nepravednostih pun puk: prokleto, iz korinja pokvareno sime: nezafalno zlo dite! jao vami, jer duh moj merzi na njihove svetkovine, dosadishe mi, i sustao sam terpiti ona, koja su protiva meni ucsinili.* O kako su ovo strahovite tuxbe! Kako su strashna proklestva ovo D. K. nevidili se tako, kano da od puka ona pogibel nikako odvratiti se nemoxe? nevidili se tako, kano da nebi bilo mista od nikakvoga ufanja? Ali evo, kada bi mloge zloche njima na ocsi bacao bio, kada bi sa strahovitima pritnjami njih Gospodin karao bio ovako svershih govorenje svoje: *Operite se, csisti budite.* Isai 1. 16. *pristanite zlo csiniti, i ako budu grisi vashi bash onakvi, kano cervenaboja, kano snig obiliti che se, biti che kano bila vuna, premda su bili kano herv.* Shto buduchi tako, nije li stanovito, da istinito oproshtenje daje nami pokora? Ovo je ono shto tako govorechi, istoga Boga pridobiva, da premda se je veoma protiva nami razserdio radi zlochah nashih, ali omeksha serce njegovo, i nikim nacsinom usilovan je oprostiti, dok se po pokori prid njime ponizimo. Nemoxe odbaciti Bog ponizno, i skrusheno ser-

ce. Nije odbacio, kada je pokornomu Manassesu sve opaesine oprostio, i na pervashnje dostojanstvo postavio. Nije odbacio, kadaje Mandalini sve grihe oprostio G. Isukerst, koja je prid noge njegove pala, jerje *mlogo ljubila*. Nije odbacio, u mlogima drugima grishnicima, koji su se obratili: neche dakle odbaciti ni u nami B. D. doista dobiti che pokora nami oproshtenje, i to brez svakoga kasnenja.

Tako je B. D. K. nezaktiva se vishje od jednoga okatrenutja, da nam se mlogih godinah zloche odpuste: u onom okatrenutju, u kojem grishno serce nashe promini se, i k-Bogu obrati: u onom okatrenutju, u kojem od ljubavi Boxje sverhu sviu na izverstnu xalost, i skrushenost ganemo se, pomerse se svi grisi nashi: operu se sve duhovne mache. Izgledami potverdjuje istinu ovu S. Pismo: Sagrishio je David: otide k-njemu Prorok, da mu u ime Boxje grihe njegove prid ocsi stavi, i pokara ga za ucsinjeno priljubodinstvo, i ubojstvo. Csuvshi ricsi Nathanove grishni kralj, na jedan put prosvitlih se, stupih u se, poznade ruxnu svoju nezafalnost, i zlochu, i nutarnjom ganut skrushenostjom u gorkosti serca zavapih: *sagrishiosam Gospodinu.* II. Reg. 12. 13. Shto mislite D. K. shtomu na ovo odgovorih Prorok? Je li rekao, dan i noch placse, uzdishe, i tako che odpushtenje dobiti? je li ga na to nagovarao, da pade na kolina prid korabljom mira? da se nepristance uticse k-Bogu, i moxebit tako che se smi-

lovati njemu? Ne, nego u ono isto okatrenutje brez svakoga kasnjenja reese njemu: *G. Bog odneo grih tvoj: nechesh umerti.* To jest: smilovao se je tebi Bog, odpustioti je zloche tvoje, jurve pomirio se je s-tobom, jurve si u milosti.

Pogledajmo na planinu Kalvarie, tko je to, koji pokraj Spasitelja nashega na krixu visi ob desnu stranu? nijeli zlocsinac, koji je sav xivot svoj proveo u razlicsitima opacsinami, nepravednostima, i ubojstvima, nijeli u ono okatrenutje, ukojem skrusheno pokajanje ocsitovah: u kojem poznadeh da je onu kashtigu zasluxio, koju podnasashe, u kojem poniznim, i pokornim sercem k-Isukesrstu se obratih: da se u kraljestvu svomu od njega spomene: nijeli, velim, u ono okatrenutje obechao njemu odkupitelj nash: *Danas chesh samnom biti u raju?* mlogo putah i posli odpushtenja griha pokora vrimenita ostane, za koje uklonenje sav xivot nash po pedipsanju tila i izvershivanju kripostih potribito jest uvridjenog Boga utishiti, ali zlocha griha, zasluxena vikovicsna pokora taki po pokori odpushtja se. Ovako u jedno okatrenutje podpuno odpushtenje pokora nami dobiva. Podpuno odpushtenje rekoh: jer Bog posvechujuchu milost svoju u polovici neobicsaje dati. Kada jedan grih odpusti (razumiem smertni grih) onda i sve druge grihe odpusti, kakogod i grishnik skrushenim sercem kajuchise za jedan smertni grih, sve smertne grihe u onom pokajanju skuplja. Pacse: takoje podpuno

ono odpushtenje, koje pokora nami dobiva, po svidocsanstvu S. Pisma, da se Bog vishe ni nespominja od svih onih zlochah, koje smo pocsinili: *Opakoga opacsina*, veli kod *Ezekiela Proroka*, *na njemu che biti: ali ako pokoru uzcsini od sviu grihah, koje je pocsinio: dakle od sviu krivicah, i zlochah njegovih nechu se spomenuti.* Ezek. 18. 20. Ne tako, kano dabi se u Bogu sveznajuchemu kakvagod zaboravnost nahodila, ne: prid ocsima bo njegovima svasu ocsita, ne samo proshaste, nego i doshaste stvari. ali od grihah pokoru csinechega grishnika nespominja se u takvom razumljenju, da onakvi grishnik nije jurve sin serexbe, mah kako zlocsesto xivio prie toga, zloche njegove nepripisuju se njemu, i u odsudjenje vicsnje jurve njega stermo nebacaju.

Daleko dakle neka bude od nas, da s-kainom recsemo: *Vechja je nepravednost moja.* Gen. 4. 13. *nego da se odpushtenje ufati mogu:* ovo bi dobrostivomu, i miloserdnomu Otcu na niko neposhtenje bilo. Csuliste B. D. K. kako je milostivi Bog nash pokornomu grishniku; csuli ste kako kripki lik pruxa on iznevirenima sinovom svojim, priporucsujuchi njima pokoru: shlushajte shto josht i sada veli po Proroku: *zashto chete umerti kuche Izraela?* Ezek. 18. 31. Shto bludite u zemlji proklestva? zashto vech jedan put nedojdete u ovcsarnicu njegovu medju obrane ovce Isukerstove? zashto nehitite u milostivoga Boga

krilo? necsujeshli o grishnicse! Otća tvoga slatko zovećhega glas? *hodi, veli premako kako su velike zloche tvoje. Samom sebi pripishi, ako po tverdosti serca tvoga mene na to usilujesh, da misto miloserdja moga po nesvershenoj pravici mojoj s-tobom ucsinim. Nesrichno ladjolomje terpila je znam pravednost tvoja: ali evo dasku ti pruxam, pokojom brez svakoga kasnjenja, i podpuno oslobodjenje dobiti moxesh. Upao si u dubljinu zlochah, ali pruxam ti ruku, da te odanle izvucsem. Broj grihah tvojih, i velikocha uznemirljiva te, i svist tvoju kolje: ali evo ja po ricsi mojoj, i po navistiteljima moje ricsi sigurna csinim tebe, da blago miloserdja moga nechesh mochi nikada izprazniti: da je vazda većhje smilovanje moje, nego rug, i broj grihah tvovih. Ja hochu, da odpushtenje dobiesh; zashto dakle ti nechesh? zashto necsinish pokoru? po kojoj ne samo grisi pomèrsuju se, nego osim toga josh i na kerstjansku izverstnost uzvisiti se moxesh.* Isai. 2. 17.

D i o II.

Nejma B. D. K. tako velike svetinje, i izverstnosti, na koju pokora nebi nas privesti mogla. Bog je pripravan pokorna grishnika kripostjom, i mloxinom milosti svoje, na svet, i izverstan xivot s-jedne strane privesti; a druge strane i vlastitosti pokore vehomasu kaderne za posvetiti csovika. Stanovita stvar jest, da Bog, u

zakonu ovom od milosti, navlastito po tomu obicsaje bogatstvo svoga miloserdja ocsitovati, da najveche grishnike po kripkosti milosti svoje na najvechje svete promini. Petar zatajao je bio poljubljenoga svoga Meshtra; i sa-svim tim za poglavicu Aposhtolah ucsinihga Isukerst. Pavao imena Boxjega psovacs, i Kerstjanluka progonitelj biashe: i evo naucsiteljom narodah postao je. Augustin ne samo od prave vire odstupih, nego osim toga u najvechjima razpushtenostima jest plivao: ali posli obratjenja u svoj S. M. Cerkvi koliko po spasonosnima naucima, toliko po svetom xivotu glasovit, i velika poshtenja Biskup postao je. Shto su bili, prie vech su pokoru csinili, mlogi izmedju svetih Boxjih? biahu veliki grishnici, koji su smutjivali svit ovi; ali pokora na poboxne Pustinjake, na Meshtre svetog xivota, na zatajenje sebe, na molitve, i na izgled svake izverstnosti kerstjanske, i dobri dilah prominilaje njih. Doista ne drugo, nego moguchа desnica Boxja ucsinila ova. Mogucha desnica Boxja mloga csudesa ucsinih s-pokornima grishnicima na nash nauk: da premako smo kakvi veliki grishnici, nishtanemanje na nami stoji po kripkim orudjem pokore na najvechju svetinju, i izverstnost dochi, buduch da se blagajnica milostih Boxjih josh nije izpraznila i blagodarne ruke josh nisu izdale. Shto je prama tolikima grishnicima csinio, ono i prama nami moxe ucsiniti, i svershiti: pacse, vechja njegova slava i sada

josht ono xeli, da se od nas, kako veli Aposhtol. *Slave sudja nacsinjaju posli, kako smo po grisi nashi sudje sercxbe bili.*

Ali ako samo na pokore vlastitosti pogledamo, nachi chemo, kako su kaderne za posvetiti pokorna grishnika. Neznamo li da pokora obilate milosti nebeske nami dobiva? *Gdi je obilovao grih, sverhu obilovala je milost.* Rom. 5. 20. veli S. Pavao. A zashto? jer tako platja Bog grishniku onu virnost, kojom je poslushan bio milosti na obratjenje. Bog nikada brez plache ovakvu csovika virnost neostavlja. Shto smo virniji onima nutarnjima nadahnutjami, kojima se ganemo na poboljshanje xivota, i na pravo obratjenje, to vechma nami Bog dili darove, i svete milosti svoje: *jer si u malenom viram bio*, veli evangjeoski gospodar kod S. Matth. na pog. 25. *mlogachu povirovati na tebe*, to jest: jersi s-pervima milostima poslovao, uzmloxati chu njih tebi.

Od ovuda jest B. D. K. da pokora niko nagnutje na svetinju u serce csovika usadi. To jest: iz osobitog providjenja Boxjeg biva, da oslobodivshi se grishnik iz suxanstva griha, chuti niko nutarnje razveseljenje u izvershivanju sluxbe Boxje, bogoljubnosti, i drugih svetih kripostih, koje ga zacsudjenjem napuni tako, da S. Jobom rechi moxe, *kojih prie toga duh moj nije se hotio taknuti, ona sada jesu mi najmilije jistvine: prie toga od duge molitve, od shlushanja ricsi Boxje, od pohodjenja cerkve, od pedipsanja tila,*

posta, *lemorine kano plashio sam se; ali u ovima suda stoji mi najvechje razkoshje*. O kakobi mlogi ova potverditi mogli vlastitim izkushanjem! kako veliki pkoj, mir i tishinu ochutio je u sercu svomu *S. Augustin*, posli kako je grihe ostavio, izishao iz njih i pokoru za njih csinio! csudio se je on na onoj blaxenosti dushe, koja ga je iz suxanstva griha, kano teshkoga, i nepodnosljivog jarma oslobodila: kakvo prominjenje jest ovo, koje u meni samom motrim, ovako je zavapio od radosti obratjeni *Augustin gdi sam*, *odkud su raztergana ona uxeta*, *koja su mene roba derxala*, *nemogah virovati*, *da bi mogao biti brez razkoshjah tilesnih: i evo sada najvechje moje razkoshje jest biti brez razpushtenih razkoshjah*.

Kako obicsaje usadit niko nagnutje u serce csovika pokora na svetinju, tako zajedno i sveudiljne prigode pruxa, u kojima grishnik najvechja dobra dila, i svete kriposti izvershivati moxe. I doista oni, koji se pravo k-Bogu obrati, koliko putah mora sebi silu ucsiniti? kako pako mora vojevati, protiva neurednima nagnutjami, kojima je prie toga podloxan bio? kakvom jakostju, i stalnostju mora protiva zlim obicsajom hervati se, kojima je kadgod priviknuo, i pogled ljudski nadvladati? Nespominjam ja ovdi one poste, i druga pedipsanja tila, koja dobrovoljno csini pokoran grishnik zato, da sercxbu Boxju protiva sebi utishi, i kashtigujuchi bics odvrati. Sva ova duhovna hervanja, vo-

jevanja, pridobitja, shtosu texja, umornija, sve vechjega zasluxenja, poshtenja, i plache jesu prid Bogom vridnija. I tako se vidi, da i ona prilika evangjeoska, u kojoj Gospodar vinograda onima, koji su od jutra tia do sverhe radili, ova prilika, velim, ne drugo, nego pokoru csineche grishnike zlamenuje, koji buduch po vruchoxeljnosti svojoj ono ispunili, i ucsinili, shto su u stanju griha zaostavili, u plachi nebeskoj pravednima prilicsni ucsinjeni su.

Z a k l u c s a j.

O blaxena, i hiljadu putah blaxena pokora, po kojoj ne samo od svakojakih grihah moxemo se ocsistiti, u milost Boxju povratiti, nego i na kerstjansku isverstnost uzpeti jednom ricsjom, i najvechji svetci postati! oh ako smo pravedni, to jest: ako smo u posvetjujuchoj milosti Boxjoj bili do sada, i kano Bogabojechi kerstjanski xivot provodili, ne naslidujmo onoga Farizea izgled, koji kraj sebe stojechega ocsitnika ponositom oholostju jest pogerdio. Nemojmo nikada nikakva grishnika pogerditi. Ovi grishnik vrimenom (ovako mudrujmo) moxe josht velik svetac biti, i moxebit na njemu che se ispuniti ovo Isukerstovo govorenje: *U istinu govorim vami, jere ocsitniji, i bludnice pridichi che vas u kraljestvu Boxjem.* Matth. 21. 31. usuprot ako smo grishnici, probudimo se iz po-

gibeljnoga sna, i neobrazrivshi se na to, shto biasmo, ili kakvi smo, nego uvertimo nami bolje u pamet, shto, i kakvi moxemo biti po pokori. Amen.

Za Nedilju po Boxichu.

I ova udovica tia do osamdeset i csetiri godine, koja neodlazashe od Cerkve: postom, i molitvami sluxechi noch i dan. Luk. 2. 37.

Za veliku doista falu sluxi Anni prorocsici ono, shto danashnje Evangjelje od nje svidocsi. Osamdeset i csetiri godine udovica buduchi u cerkvi zaderxavah se, postom i molitvami sluxechi Bogu dan i noch. Ako bi u sidoj starosti zapocsela bila ovi sveti xivot, nebi se mogli csuditi: jere stari, videchi da vech nisu vridni u izpraznostima svitovnima nasladjivati se, da su jednom nogom vech u grobu, lasno prikaxu Bogu smet xivota svoga. Ali ova prorocsica vech je u mladosti na sluxbu Boxju stala, i u sluxbi ovoj tako stalno, i takvim napridovanjem ostala je tia do kraja xivota svoga, da shto starija biashe, to vechma, i vechjom bogoljubnostju izvershivala je dila poboxnosti u cerkvi.

Valjalo bi doista i nami ovako se privatiti sluxbe Boxje: ovako bi valjalo i nami u poboxnosti napridovati. Ali naslidujemoli ovi evangjeoski izgled? tergujemoli i mi tako sveto s-vrimenom, ali na koju sverhu? u opcheni na onu, da svitu, i tilu sluximo. Velike cine prid nami jest vrime, i milo nam je, kada prigodu imamo za uzmloxati srichu nashu, i bogastva, kada u pojate obilato skupljati moxemo, i kese napunjati, kada sercu nashemu neurednima poxudami ugoditi moxemo. Oh kakoje skupo onda vrime! kako bi rado produljili i najmanji dio njegov, ako bi moguche bilo; ali kada na drugu korist obratiti nemoxemo vrime, nego na traxenje spasenja dushe nashe, kakoje dugo, kako je dosadljivo, kako je nevaljalo onda prid nami vrime! dase indi od sele s-vrimenom malo pametnije sluximo, pokarati chu 1-o kakvi razlozi podpadjaju nas na to, da se s-vrimenom dobro sluximo. 2-o kako se moramo s-vrimenom dobro sluxiti.

D i o I.

Vrime B. D. jest skupo, kratko, i nepovratljivo skupo je vrime, indi netroshimoga u izprazno. Kratko je vrime, i xivota nasheg frisko nestane: indi svaki dio njegov na korist obratiti moramo. Nepovratljivo jest vrime, indi tako se moramo s-jime sluxiti, da kadgod kvar nash nevaljalim kajanjem neoplacsemo.

Rekao sam 1-o skupo je vrime, zashto bo ovo jest blaxene vikovicsnosti cina: s-ovim moramo kupiti kraljestvo Boxje, s ovim moramo skupiti ono blago, *koje niti moljac, niti hergja pokvariti nemoxe:* u ovomu visi doshasto nashe vikovicsno stanje, i placha: ovoje oni put, na kojega kraju cseka nas dvostruka vikovicsnost: jedna brez sverhe blaxena, a druga brez sverhe nesrichna. Kako se sluximo s-vrimenom, onako che biti nashe doshasto stanje. Ako dobro: plachu vicsnju dobi chemo; ako zlo: vicsnju nesrichu ochutiti chemo. Shto buduchi tako, kakva budalashtina jest u nami D. K. to, da xivota nashega tako mloge lipe dneve, misece, i godine zalud potroshimo? na izpraznosti, prolazeche sriche, i druge nevaljalosti gubimo? da cilu godinu provedemo za uzderxanje tila, i napridovanja, koje jest jilo cervih? na dostignutje spasenja, blaxene vikovicsnosti jedan dva dana, kadgod i dva samo sata dati xalimo? za dobitak od nikoliko forintih trud svega miseca nechemo shtediti: ali tri cseteri dana za oplakati grihe nashe, i za dobiti milost Boxju da se obratimo, jest tere veliko. G. Isukerst od porodjenja svoga tia do smerti sveudilj trudio se je, i terpioje zato, da nam dovoljno vrime dobie za dostignuti spasenje, i za dobiti u izprazno potroshitu bashtinu: a mi ovo skupo vrime, koje je nami kerv njegova, i smert dobila, i zashluxila, tako nezafalno troshimo! kada chemo vech

jedanput spasenja dane po zashluxenju procinjivati? oh dabi se prokletim dopustilo vrime na svit ovi povratiti se, kako bi oni koristno, i spasonosno provodili svako okatrenutje vrimena neprocinjenu skupochu! doista ni hiljade godinah najmanji dio nebi badava potroshili: pacse: bi svako okatrenutje tolikih godinah za pomersiti grihe svoje, ili za kupiti nebeskih zasluxenjah plachu obratili. Oh dakle B. D. K.

Bojmo se od ovakva kasnoga kajanja. Bojte se 1-o vi lini ljudi od ovakvoga kasnoga, i nevaljalog kajanja, kojima dostojno rechi mogu: *shto stojite ovdi vazdan brez posleni?* vi, kod kojih u samoj brez poslenosti projde ne samo jedan dan, nego sva nedilja, ili i Misec danah: vi koji tuxechi se obicsajete rechi: veoma mi je dosadno, i dugo vrime: neznam csim zabavljatise; nejmam posla nikakva: igra dodialami se: shetatise vazda nemogu: pohodjenje nije primljeno, ako csesto biva: doista neznam, shto imam csiniti. *Oh budalasti csovicse: veli S. Bernardo ovakvim brezposlenim ljudma:* indi nejmash shto csiniti? zalud potroshiti morash ono vrime, koje zato je dopushteno, da pokoru csinish za grihe? da dobiesh milosti, i najdesh vikovicsnu blaxenost? indi nejmash shto csiniti? netriba ti se moliti? dobra dila izvershivati? Cerkve pohadjati? bolesnike veseliti? bogoljubne knjige shtiti? i drugima kerstjanskima duxnostima odgovarati? Doista ako bi dobro promi-

slili, da najvechja, i najpotribitija zabava nasha u tome stoji, da za spasenje nashe poslujemo: da bi dobro promislili, da nechemo imati nacsina za dostignuti kraljestvo Boxje, i za skupiti zásluxenja, kad projde vrime xivota nashega, bi se doista ne protiva duljini. nego protiva kratkochi vrímena tuxili, i onda bi svako okatrenutje njegovo s-najvechjom pomnjom na korist obratili.

Bojati se mogu 2-o od kasnoga i nevaljaloga kajanja onih, kojise nestance svitovnima brigami zabavljaju. Ovakvi pak o koliko ima! jer shto vidimo drugo medju ljudma od svitovne brige? Texak dan i noch u tomu misli, kako bi mogao berxje plod njivah svojih dobiti. Pomnjiv je Majurcxia taki, kako ustane, ne od Boga, nego od poslenikah, marve, poljskoga posla misliti. Tergovac kako mudro zna govoriti od toga, da ovom, ili onom stvarnjom, i espapom gdi, i kako valja korist uzeti: ali neumitan je u tomu, kako valja spasenje traxiti. Mudrac, jer miluje izpraznu slavu svaki dan vechji, i vechji nauk skupi sebi: ali za poznati put spasenja vrime xali, jednom ricsjom mlogi su na svitu, koji nepristance rade, posluju, trudese, i vrime troshe, ali samo radi svita, i tila, a ne radi spasenja.

Bojati se mogu 3-o od ovakvog kasnog, i nevaljalog kajanja onih, koji ne samo badava, i brez koristi gube skupo vrime, nego upravo obratjaju ga za zlo csiniti. O kako je opcsinska stvar ovo medju kerstjanima sada! ovi, ili oni

mladich po vazdan u tomu tare glavu, kakvom bi prigodom mogao unichi u ovu, ili onu kuchu: kako bi se mogao poznati ondi: i s-kakvim nacsinom mogao bi ucsiniti sebe draga prid onim, kojega serce, i nagnutje xeli dobiti. Ova ili ona divojka dobro zna, radi koje je sverhe obrao, i posvetio Bog nedilje, i joshter najvechji dio ovih svetih danah, ne u sluxbi Boxjoj, nego u kitenju tila, pohadjanju, shetnjami, pokazivanju sebe, i drugima izpraznostima potroshi. Ovako mlogi probave vrime u zlocsestom drushtvu, i neurednima igrami, pianstvu, kartanju, i drugima neurednostima.

Oh kako strahovita jest ovo slipocha kerstjani! navlastito ako protresemo, kako je kratko vrime, koje se nami daje samo za traxiti kraljestvo Boxje. Kratkocha vrimena, i xivota nashega naglo projde, i to jest drugi podbadjajuchi uzrok, koji nas na pominja, da se s-vrimenom dobro sluximo. Shto je B. D. K. na ovom svitu csovika xivot? san, koji dok se csovik prene, vech izcsesne; *od vitra odnesheno listje po Jobu: dim, kojega u zraku nestane, i razstervi se.* Istom shto stupimo u svit, istom shto xivuche pozdravimo, vech pripravljati se moramo za raztati se s-njima: zibka samo jednim koracsajem daleko je od groba. Najvishje samo nikoliko godinah xive ljudi, a shto je i ono vrime, koje najduljega xivota ljudi stignu? Shtoje prid nami 20 ili 40 ili 60 godinah xivot? Shto je prid nami sa-

dashnja godina, kojoj jurve na kraj stigosmo. *Hiljada Godina, kano jucserashnji dan, koji je proshao.* Ovako svega xivota nashega terka ispuniti che se; i na sverhi njegovoj sve ono vrime, koje 'smo na svitu xivili, takvoche se viditi, kakvije proshaste nochi san: tako che se nami viditi, kano da bi smo to pervo na svit bili doshli. Akoje dakle tako prolazechi, i kratak xivot csovika: *Sinovi csovicsanski, zashto ljubite izpraznost, i traxite lax?* zashto se toliko privachate sine, i za istinom neidete? svaki dan priblixava se tilo nashe k-pokvarenju: svaki dan idemo blixje k-grobu: nepristance nestaje vrimena: jurve dosta vrimena odkinili smo od dushe nashe: dopustimo joj barem ostali dio xivota nashega, buduch da proshasto vrime vishje natrag dobiti nemoxemo. Tako su proshlè sve one godine B. D. K. kojesmo na svitu xivili, da se povratiti neche nikada: blaxeni jesmo, akosmo njih obratili na traxenje spasenja nashega: blaxeni jesmo, ako smo u njima zasluxenja nami kupili, i dushu nashu dobrima kripostima nakitili: ovo su ona jedina dobra, koja che na vike ostati. Molitve, poste, lemozine nashe, i druga ovima prilicsna dila u vikovicsnosti najti chemo, i za ona vikovicsnu plachu dobiti chemo. Usuprot nesrichnimi, ako smo xivota nashega dane nevaljalo, lino, i u grisima proveli, tako shtetu nenaknadivu ucsinili smo nami. Povratiti se moxemo opet u milost Boxju po pravom obratjenju, ali one plodove milostih

Boxjih na vike izgubismo, s-kojih pomochom na veliku kerstjansku izverstnost moglismo se uzvisiti. Doshasta bogoljubnost nikim nacsinom moxe popraviti zanemarenje neizbrojenih dobri dilah: ali ona zasluxenja, duhovno blago, koje smo stalnom kerstjanskom izverstnostju sabrati mogli, na vike izgubljena su. Ovo kako veliki kvar jest, josht sada pametju dosegnuti nemoxemo, ali poznati chemo, kada prid vrata vikovicsnosti stali budemo. Oh kako teshko kajanje stiskati che nas na csas smerti! kada uzvidimo, da su proshli spasenja, i milosti dnevi, i doshloje vrime racsuna: kada uzvidimo, da praznom rukom moramo ichi na sud, gdi vech neche se ono pitati: kako si poslovao, gospodovao, kako si se zabavljao na svitu, nego shto si dobra osinio? onda u gorkosti xeliti chemo povratjenje skupog vrimena: i jer chemo viditi ove xelje nashe nemoguchnost, sve mucsnija biti che nesricha nasha. Sve ove istine promislivshi dobro, probudimo se B. D. K. josh danas iz dosadashnje nebrixljivosti, pocsmimo jedan put vech sa skupim kratkim, i nepovratljivim vrimenom dobro sluxiti se. Ali kako se moramo dobro sluxiti s-vrimenom? odgovoriti che:

D i o II.

Na tri vrimena po *S. Bernardu* paziti moramo: na proshasto, sadasnje, i doshasto. 1-vo na proshasto, da ositivshi se nevaljalo provo-

djenog xivota, popravimo, shto smo zaostavili, i zlo potroshili. 2-o na sadashnje, da prividivshi njegovu neprocinjenu skupochu s-njime jedan put vech na spasenje dushe nashe sluximo se. 3-o na doshasto: da pogledavshi njegovu nestalnost, u njega se neuzdamo brez razloxno. U oblasti nashoj nije, da brez koristi, pacse: na veliki kvar provodene dneve, i godine natrag povratimo: ali u oblasti nashoj jest to, da jih kakogod popravimo, iliti po ricsih S. Pavla *prominimo*. Nikim nacsinom postasmo duxnici prid pravicom Boxjom, kada smo ono vrime, koje je neizmirno miloserdje njegovo za traxenje spasenja nashega nami poklonilo, na zadovoljenje neurednih nagnutjah, i druge grihe potroshili. Ovi dug moramo izplatiti, to jest: neuredne poxude, i nagnutja pod texak jaram imamo metnuti: i do sada razpushteno tilo nashe pedepsati: do sada tverde ruke na vechje dilenje siromahom, i pomoch pruxati: u sluxbi Boxjoj linost nashu vechjom bogoljubnostju, i poboxnostju popraviti. Ovako mloga dobra csinivshi kakogod one shtete naknaditi hochemo, koje smo do sada nami uzrokovali po zaludnom troshenju danah xivota nashega, jednom ricsjom pokoru moramo csiniti po mloxini, i teshkochi grihah nashih.

Ovako dakle od sele mudrujmo: oh koliko godinah xivio sam do sada na svitu! i sve ove u zaboravnosti od Boga, i spasenja proveo sam; nishta nisam ucsinio tako govorechi, za dostignutje blaxene vikovicsnosti: sve brige moje sa-

mo na svitovnu srichu, i ugadjanje zlih poxudah mojih upravljao sam: i shto mi je ostalo od svih onih nasladjujuchih dobarah, za kojima s-tolikom xeljom hleptio sam? od onih razkoshjah, koje sam xeljno uxivao? Ne drugo doista, nego xalostna uspomena njihova, grixa prigorka svisti moje, i osim ovih nishta drugo. Boxe moj! kakvi sam bio budala, da misto razkoshja i sriche, koje ljubechim tebe dajesh, druge sriche, i razkoshja, traxio sam! Muka stiche serce moje, i xalost. Shto me malo razveseljiva, jest to, da mi joshter poklanjash malo vrimena za naplatiti kvar. Tako xelim sada sluxiti se s-vrimenom sadashnjim, da ucsinjene dugove moje izplatim. I doista B. D. K. osobitu brigu imajmo na to, da se s-vrimenom sadashnjim dobro sluximo, i obratimo po moguchnosti nashoj na spasenje dushe nashe.

Ni proshasto, ni doshasto vrime po volji nashoj upravljati nemoxemo: samo sadashnje vrime jest nashe; s-ovim samo tergovati moxemo. *Dobrog dana ni jedan dio zalud neka neprojde.* Opominja nas Duh sveti po mudromu. Moxebit s-ovim danom, okatrenutjem, koje u oblasti nashoj jest, sjedinio je Bog one milosti, od kojih visi vikovicsnje spasenje nashe, onako uzmimo D. K. ovu doshastu godinu, i tako se sluximo s-njom, kano da bi poslidnja godina xivota nasheg bila: pacse, tako ustanimo svako jutro: svaki dan u takvo stanje stavimo svist nashu, kano da nechemo kraj onog dana doxiviti, i ka-

no dabi se morali staviti oni dan prid sudcem Bogom. Da bi doista znali B. D. K. da ova doshasta godina biti che ona, u koju vi izmed xivuchih otichichete, i med mertve upisati chete se, kakobi uredili dila vasha? kako bi sluxili Bogu? nijeli da tako, kako xeli csovik postavljen u brigu vikovicsnosti? nijeli da tako, da kvar derxanja vashega neterpite? I tko zna, necheli biti ova godina poslidnja xivota nashega? moxebiti, koji pogledavshi na zdravje, i mladost svoju, mlogo godinah obechajesh sebi, umertichesh ove godine? koliko ima, koji su ovu godinu pocseli s-veseljem, i zdravjem, a kraj nisu stigli? samo izmedju nas koliko neche biti u ovo doba na godinu med xivima? moxebit posli jedne godine mlogih izmed nas neche ni uspomene biti? ono csinimo dakle, dok vrime imamo, shto je sigurno, i shto nechemo xaliti, kada umremo. Ako bi proshaste godine u ovo doba onomu mladichu, onoj divojki, onomu csoviku, onoj xeni koje smo ovu godinu zakopali, i koji jurve uzeli su plachu vicsnju, tkogod istinito bio rekao, da neche xiviti jednu godinu, kako bi se bili sluxili s-onim malim skupim vrimenom? ili barem kako xele sada zalud, da bi se s-njim bili sluxili? O D. K. pametno stvari nashe izvershivajmo, nedajmo, da dnevi spasenja nasheg pobignu, dok namjih Bog poklanja: nestavimo na kocku vikovicsnu srichu nashu; nederximo racsun na doshasto vrime, jere nestanovito. Stra-

hovita stvar je B. D. da chemo se samo u doshasto vrime jako privatiti spasenja nashega, al nikada ono vrime stichi nechemo, u koje bi popocseli izpunjivati spasonosnu odluku. Svi samo sutra hochemo se obratiti: sutra s-Bogom pomiriti: sutra po duxnosti kerstjanskoj xiviti: i nikada nedojde oni sutrashnji dan. Dakle josh dosada nismo znali pametni postati? iz svakdanjih izgledah josh neznamo naucsiti se? sad od live sad od desne ruke jednako smert kosi dobre priatelje nashe, poznanike, rodbine, mlade, stare: a mi sve na doshasto vrime oslanjamo se, nechemo li nepripravni u vikovicsnost dochi prid sudca Boxjega? Doista, ono che se s-nami dogoditi, da sve dotle odmicati chemo pravo spasenja nashega traxenje, da che jedan put iznenada smert kano nochni lupex dojti na nas, i odmah nevaljala obechanja nasha pritergnuti che. Derximo se vech jedan put od strane dushe tako, kako se vlada svaki pomnjivi gospodar, koji, ako vidi, da danas moxe imati kakvigod dobitak, ili srichu, neostavlja za sutra, nego oko toga nastoji: tako i mi spasenja nashega, najvechje, i jedine sriche nashe traxenje neodmitjimo za sutra.

Zaklucsaj.

Potegnimo se B. D. K. vech jedan put za spasenjem nashim: potegnimo se dok je dan, dojti che bo noch, u kojoj neche biti u oblasti

nashoj za vicsnje blaxenstvo poslovati. Dvostrucsimo berze koracsaje nashe: zashto bo daleko smo od staze spasenja. Potrosheni su zalud, pacse i na grihe xivota nashega mlogi dnevi, i godine: popravimo one kvarove, koje smo izpraznim troshenjem priskupog, i nepovratljivog vrimena nami ucsinili. Ponovimo se skoro nastajuche nove godine: obucimo novu haljinu, i svucimo na vike staru; s-ovom godinom, koja jurve prolazi, neka projdu i grisi: neka pristanu u nami nepravednosti, serditosti, razpushtenja, smutnje: csuvajmo u sercu nashem dobre kriposti, Boxju, i iskernjega ljubav. Pridajmo na sluxbu Boxju ostalo vrime xivota nashega, spomenuvshi se od ricsi *S. Pavla*, koji ovako nas opominja: *Bratjo! csinimo dobro, dok vrime imamo, da u vikovicsnosti dobrih dilah plodove skupiti moxemo*, Amen.

Za Nedilju I. posli Tri Kralja.

Isus napridovashe mudrostju, i vrimenom, i milostju kod Boga, i ljudih. Luk. 2. 52.

O dabi Bog dao, da bi i mi rechi mogli od kerstjanske mladexi, od ditce sadashnjih kerstjanskih Roditeljah, shto Evangjelje od malena Isusa svidocsi, da Isus napridovashe tako u vrime-

nu, kako u mudrosti, i milosti kod Boga, i ljudih. Ali sad sve suprotivno nalazimo. Oh xalosti! sadashnja kerstjanska ditca kako u vrimenu tako zajedno i u zlochi, i razpushtenosti napriduju: jedva pocsmu dobro od zla razlucsivati, vech pravednost njihova u pogibeli jest, i na kocki stoji: vech xivota pervine oskvernjuju grisima, i svaki dan napridovanje ne malo u razpushtenostima csine. Odkuda je ovo rano pokvarenje mladexi? ne od drugda, nego od pomanjkanja dobrog odranjenja kerstjanskoga. Dosta se brine Roditelji od toga, da ditca njihova blaxena, srichna, i svitovni ljudi budu: da jim dobru bashtinu ostaviti mogu: ali oh kako malu brigu imaju na to, da dobri kerstjani budu: kako se malo brinu, da se ditca njihova na bogabojechi vivot odrane! obogate S. M. Cerkvu poboxnima pravovirnicih, i ditcu svoju ucsine prave ucsenike Isukerstove.

Kako velik, i oshtar racsun iskati che Bog jednoch od ovakvih roditeljah kerstjanskih, lasno izvaditi moxemo iz toga, shto *S. Pavao* veli: *da koji sverhu svojih . . . brigu nejma, jurve je viru zatajao, i gorji je od nevirnika.* I. Tim. 5. 8. I doista od zla odranjenja najvishje jest, da mloge zloche, i razpushtenosti med kerstjanima na toliko su se razplodile, i da ova uzmloxana razpushtenost, kano jedna nesrichna bashtina, od pokolenja na pokolenje prilazi: kako u suprot dobro odranjenje bogabojaznima, kripostnima, iz-

glednima obitilih kiti S. M. Cerkvu. Po odranjenju ukorenjuje se u csoviku dobro, ili zlo: kripost ili razpushtenost: i to najvishje bashtinom postane. Dobrih Roditeljah kriposti neumerljivesu csesto, i ostare u unucima, i naslidnicima: kako nesvershena jest zlih roditeljah zlocha, i grih, koji u opakima naslidnicima njihovima na vike ostane.

Roditelji kerstjanski! ova promislivshi, spomenite se takogjer i na to, da Bog neda vami zato ditcu, da se ljudi razplode: da Varoshi napune i da ime vashe na svitu ostane, nego da se sluge Boxji, Isusovi ucsenici, neba pribivaoci uzmloxe. Ne za vashu, i ovoga svita korist morate odraniti dicu vashu, nego na slavu Boxju. Danashnji dan pokazati chu ove velike duxnosti vashe medju, i vlastitost. 1-o velim, da su kerstjanski Roditelji ditcu svoju u viri, u duhovnima stvarima duxni ucsiti. 2-o da su duxni pomanjkanja ditce svoje po mudroj stegi popraviti, i njih za grihe karati. 3-o da su duxni dobrim izgledom na sveti, i kripostni xivot voditi.

D i o I.

Sveta vira nasha sama zaduxuje kerstjanske roditelje na to, da ditcu svoju u duhovnima stvarmi ucse. Ona zapovid, koju je Bog po Mojsii dao Xudiam, da ditcu, i unuke svoje ucse, naprid metje njima zakon: *ucsiti ches i sinove, i unuke tvoje.* Deut. 4. 9. doticse se i sadashnjih

kerstjanskih Rodileljah, i zaduxenje njih, da sinove, i naslidnike svoje na objavita otajstva, i pridstavljen zakon pomnjivo naucse. Od ovoga nauka visi vazda ditce spasenje: po ovakvom nauku uzderxaje se vira, i Bogu pristojno klanjanje: brez ovoga u mlogima zabludjenjima bi ljudi bili. Jer sluxbe Boxje sav temelj u tomu stoji, da Boga poznamo, njega ljubimo, zakon njegov ispunjujemo, i po ovima vicsnje spasenje dobijemo: kako che poznati ditca Boga, Stvoritelja svoga? Isukersta odkupitelja svoga? potribitost ljubavi Boxje, i nacsin traxenja spasenja svoga, ako ju nitko ova neucsi? I tkoche nju u ovima ubavistjivati? ovoje Roditeljah najvechja, i najperva duxnost B. D. K. koju isti Bog izrucsio je.

Kerstjanski Roditelji! *viste duhovni Pastiri kuchah vashih*, veli *S. Augustin*, i samo u tomu se razlucsujete od S. M. Cerkve vami odredjenih Pastirah: da su ditca vasha vami vazda prid ocsima; duhovni pako Pastiri nevide vazda povirovane sebi ovce. Vi morate ovoj duxnosti u kuchami vashima odgovarati, da se nauk spasenja u serca ditce vashe usadi, i ucipi. Po tomu ditcu vashu pomnjivo ucsite, kako chete na svitu napridovati, srichu traxiti, na blaxeno stanje popeti se, i gospodovati, neizpunjujete duxnost vashu: ovi nauci upravljenisu samo na srichu tila: ova prid ocsima dobrog kerstjanina jesu samo kano izpraznosti. Spasenje dusha ditce vashe

neka bude najvechja briga vasha, prie svega na to nju ucsiti morate, kako che poboxan kerstjanski xivot provoditi. Vi budite njihovi ucsitelji, od kojih che se naucsiti kerstjanske izverstnosti.

Ali kako moraju Roditelji ditcu svoju ucsiti? nejma stanovite medje duhovni nauk, od onog okatrenutja, u koje se pocsima pokazivati u ditci mali razum, nastojati moraju Roditelji, da po moguchnosti svojoj ucsine s-njom poznati Svemoguchega Boga velicsanstvo, dobrotu, da serca njiovog pervo nagnutje bude neizmirna ljubav prama Bogu, odmah onda prignutje na poboxnost, na sluxbu Boxju u serce nje neka se ulije, da pervo pametno govorenje bude: Isus, Maria, Josip, (na poboxno izustenje ricsih ovih neka rano priviknu) i pervo mudro dilo neka bude prikerstiti se: onda: vire nashe temelje, duboko otajstvo prisvetoga Troistva, Sina Boxjega csudnovato uputjenje, i njegovu podneshenu smert za spasenje ljudih neka znadu, i poznadu: od ovih prisvetih otajstvah i viru neka izvershuju, buduchi da na ova su duxna, dok pocsmu u razum dohoditi, i s-njime se sluxiti.

Kako vechja bude mudrost ditce, vechji mora biti i nauk, zatim ucsiti njih valja, ocse nash, pozdravljene Angjeosko, virovanje, nike jutarnje, i vecsernje molitvice, Boxje, i cerkvene zapovidi, nacsin slushati S. Missu, i dostojno primanje SS. Sakramenatah, sverhu sviu bixanje od griha. Strah Boxji duboko valja u serce nje uver-

titi. O dabi kerstjanski Roditelji csesto one ricsi ditci svojoj govorili, koje je govorila *Blanka kraljica Francuska Sinu svojemu Ludviku*, medju poljubljenjima. *Dragi Sinko!* ove biahu njezine ricsi, *premda te iz Serca ljubim, josh bi veckma xelila, da nebudesh Kralj, pacse da umresh, nego da Boga jednim samo grihom uvridish.* Ovako bogabojaznog i stalnog serca biashe ona Makabejska xena, koja volila je *sedam sinovah svojih teshku smert viditi, nego potlacsenje zakona. I Tobia Sina* svoga ovako je csesto opominjao: *Sinko! u siromashtvu xivimo, ali biti chemo bogati, ako strah Boxji uzcsuvamo.*

O kako bi lipa, i koristna stvar bila, kad bi kerstjanski Otac, ili Mati ovi izgled naslidujuchi, vishje putah propetje u ruke uzeli, i rekli: hodite dragi sinovi, i kchere! evo pogledajte na Isukersta, odkupitelja vashega: vidite, kako je propet bio na ruxno dervo krixa za nas: uzrok ovoga biashe grih: bixite indi od griha, kako od jidovite zmije, koja bi vas svojom otrovom hotila otrovati: uklanjajte se od izpraznosti svita, od serditosti, od osvete, od svadnjah, od proklinjanjah, psovkah, kletvah, kradje, laxih, i neposhtenih ricsih. Ucsite se od meshtra vashega, koji nas s krixa ucsi, kako moramo jedan drugoga ljubiti: kako valja zimu, i vruchinu, glad, i xedju, bolest, i nevolje, kojima nas Bog pohadja, usterpljivo, i dragovoljno podnositi, i terpiti. Ucsite se od njega krotkost, poniznost, i druge sve-

te kriposti. Virujte draga ditco moja! da vas sve ljubim, kako mene, ali hiljadu putah bi volio vas ukopati, nego samo u jedan smertni grih viditi upasti: jer ovi ubija dushu nashu, i Isukersta na novo propinja.

Kad bi se ovako s-ditcom svojom Otac, ili Mati razgovarala, rano bi se u njoj ukorenila kerstjanska kripost, i strah Boxji. Ali ne od tebe o Boxje moj! razgovaraju se sadashnji Roditelji s-ditcom svojom (ili akose ovo i dogodi, samo na kratko, i ritko dogadja se) nego obilate razgovaraju se od toga, da budu ditca govorljiva u drushtvu; da budu u volji drugih; da kite, cifraju tilo svoje; da stoje upravno: da na drugih opravu, i derxanje pare: da lipo govore: lipo hode. Od ovakvih, i ovima prilicsnih izpraznostih, nevaljalostih skoro svaki dan mlogo putah govore sadashnji Roditelji ditci svojoj: od toga pako, da Boga sverhu svega ljube: da od griha bixe: da se spasenjem svojim brinu, i priviknu na kerstjanske kriposti, necsine ni uspomene. Nemili Roditelji! koji ditcu vashu ovako u vikovicsno odsudjenje stermoglavljate, zaostavshi nauk na dobro. Na ovakve Roditelje spadaju one ricsi *Jeremie* proroka: *Josh i pridivje zviri pruxe sise svoje, i doje shtence svoje, ali puka moga kchi tako je nemila, da i to zataji od sinovah svojih.*

Znam opchinsko izgovaranje: ima duhovnih Pastirah (shto csesto se csuje od Roditeljah) kojih duxnost jest: da pripovidaju, da u duhovnima

stvarma ucse ditcu: osim toga plachamo i meshtre, na koje pridajemo, brigu ditce nashe, i ucsenje. Ali spomenimo se josht jedan put B. D. K. od ricsih *S. Augustina*, koji veli: *da su Roditelji pervi duhovni Pastiri u kuchah svojih.* I doisto, tko nevidi, da oni opchinski nauci, koji se u cerkvi derxe, nisu zadovoljni. Malenoj ditci csesto valja u usta govoriti istine kerstjanske: svaki dan, i nepristance valja u usta njoj govoriti, da se ubaviste: shto od duhovnoga Otca, koji i druge poslove ima, i koji od kuche do kuche da ide, nitko iztraxivati nemoxe. Na meshtra osloniti ditcu svoju slobodno je, nishtanemanje duxnost otca i matere jest, briniti se kako meshtar ispunjuje duxnost svoju, kako ju csini, shto se ucsi dite od kojega dushe texki razlog dati che prid Bogom.

D i o II.

Drugo, duxni su Roditelji ditcu svoju pod zaptom odraniti, nju poleg zasluxenja karati, i kashtigovati *S. Pavao* pishuchi Efesianom, i kazujuchi nacsin kerstjanskoga odranjenja, veli, *da k-nauku dometnutise mora Zapta.* Eph. 6 mudri Salomon otcima ovako govori: *Nexali pokarati dite tvoje, jere od shibe neche umerti, pacse: s-ovim osloboditi chesh dushu njegovu iz pakla.* Prov. 23. 13. Podpunu oblast dopustja Roditeljom cerkveni, Boxji, i naravni zakon na *zupt* ditce, karanje, kashtigovanje po zasluxenju. Sluxiti se dakle moraju Roditelji ovom oblastju, i ako ka-

ranje ustmeno nekoristi, imase oshtrija prinzeti, i po prilicsnima kashtigovanjih neposlushnost ditce potribito jest slomiti.

Oh kako se malo, nahodi B. D. K. Roditeljah, koji ili jednim, ili drugim nacsinom protiva duxnosti ovoj nebi grishili? niki, koji sverhu prilike i nacsina milujuchi ditcu svoju, sva dopuste njoj, govore: josh su mlada, slaba, valja s-njom malo lagl̀je postupat, josht pametjom nedokuesuje: ni dobro, ni zlo josht podpuno nepoznaju: s-vrimenom buduchi mudrija sami ostaviti che neurednosti svoje? oh shto velite D. K.? prokshno odranjeno zlo dite svake godine, pacse svaki dan jacsje che biti u zlu: i u mladosti razpushtena neuredna nagnutja polahko gospodovati che njemu; i tako se s-vrimenom ukorenu, da bude velik posao, i kasno izkorenutje njihovo. Ovakvo slobodno pushteno dite s-vrimenom ne na dobro, nego na zlo postati che mudro. Dok je stablo mlado, po volji nashoj moxemo ga priviati: ali dopustimo ga samo izrasti, prieche se slomiti, nego priviti dati.

Csega radi, ako ditce imash, veli *Mudrac*, *ucsi nju i prigibaj od mladosti.* Eccl. 7. 25. svako dite upadnutoga u grih Adama buduchi nesrichno unucse, sa sobom prinese na svit nagnutje na svako zlo: i jere ovo svaki dan s-ditetom raste, dotle valja mu se suprotiviti, dok glede slabosti i nejakosti poboljshanja ufati se moxemo. Nije dakle budalashtina slabostjom razpushtene

mladosti izgovarati se od *tverdog zapta?* Jao onim Roditeljom! koji ditcu svoju nektiuchi u xalost, sumornost privesti, nju ne karaju za neuredno vladanje, i nekashtiguju. Jao onim Roditeljom! koji vechma procinjuju dobru volju ditce svoje, nego priatelstvo Boxje, i zakon. Premda su roditelji kripostni, poboxni, bogoljubni, ali ako ditci svojoj dopuste zloche, i razpushtenosti, oshtar sud Boxji nechejih mimojti. *Misnik Heli* dva sina svoja karao je, kashtigom Boxjom pritio se je, i opominjao, da pristanu od zla; ali jere nije njih kashtigovao po zasluxenju, i zakonu, i jere pridobiven od neuredne ocsinske ljubavi zadovoljan bio je laganim karanjem, evo shto mu recse Bog: *zashtosi vechma poshtivao sinove tvoje, nego mene?* Ovako govori Bog Heli misniku: *Premda sam rekao, da kucha tvoja, i kucha otca tvoga sluxi prid licem mojim na vike: ali sada ovo daleko bude od mene. Neche biti nikada starog iz pokoljenja tvoga. Pomanjkati che ocsi tvoje, i dusha tvoja razxalostit che se, dva sina tvoja Ofni, i Finees u jedan dan umerti che.* 1. Reg. Tako se i dogodih B. D. K. dva sina Heli ubijena su, njemu se vrat slomio, i tako sva ispuni Bog do jednoga slovca, koja je bio porucsio Heli misniku.

Ovi dogadjaj dosta bistro prilikuje, kako je neutishiv Bog mekanima roditeljom nikim nacsinom, koji u pristojnom zaptu neodranjuju ditcu svoju. Ali kakva mora biti zapta i stega? takva,

da s-njom upravlja trizan razlog. U vrime svoje valja kashtigovati razpushtenost ditce, i kashtigovanje neka bude grihu prilicsno: za one grihe valja oshtrije kashtigovati, koje iz slobodne, i zle volje csine, nego za one, koje iz slabosti, ili iznenada dogode se. Kadgod valja karanje na drugo vrime ostaviti, i kashtigovanje, da u svoje vrime koristnije, i kripkije bude. Kadgod veoma koristno jest da ditca poste, klecse, za zabavu dopushteno vrime na pasao prominiti, i kadgod obicsajne darove, i plache uskratiti, i nedati. s-ovima, i prilicsnima mlogo putah vishje ucsine Roditelji dobri nego tucsenjem, i shibanjem.

Ali po ovih od mudrosti, i razloga upravah derxeli u zaptu ditcu oni Roditelji, koji na priliku: za jedno malo pomanjkanje, ili mali i nenadan kvar ditcu nemilo tuku, biju? a za velike falinge za lax, za psovke, neposhtena govorenja ni neprigovore? po zapte upravah csineli oni, koji jednom ditetu, kojem po naravnomu vechjem nagnutju kraj sve razpushtenosti svoje ugadjaju, drugo pako moxebit kakvugod naravnu falingu ima, terpiti nemogu, kraj svega derxanja svoga lipog, po nemilosti, oshtrini i progonstvu svojem malo shto u dvojbu nemetnu? ne doista. Krotkost sa stegom mora biti vazda sjedinita. Moraju ucsiniti, da ditca poznadu: da ne iz serditosti, omraze, progonstva, nego iz nagnutja, i ljubavi prama njoj kashtiguju nju:

da po kashtigovanju traxe Roditelji njihovo poboljshanje, korist, i spasenje: jer ako sama serditost navede Roditelje na kashtigu, i ako kashtigu ljutina, i mloge psovke slide, ovakvo kashtigovanje nejma mlogo koristi. Od tucsenja bojati che se ditca dodushe, ali ne od grihah, za koje su kashtigu zasluxili. Mlogo vechju korist ima ono kashtigovanje, koje ljubav upralja, i duxnost Roditeljah pokazuje.

Otac, ili mati koji po nacsinu kerstjanskom hotiuchi odraniti ditcu, kashtiguju nju po zasluxenju, ovako bi morali ditctu, koje hoche poboljshati, govoriti, ili na priliku: kashtigujem te sinko, ili kcheri, jer si zasluxio, zlo si ucsinio, zato terpiti morash: derxi se vazda, budi dobar, i ja chu prama tebi biti dobar: da nebi te milovao, pustio bi te xiviti po volji tvojoj: ali buduch da te ljubim, kashtigujem te, da se poboljshash, i dobar bogabojechi kerstjanin bude iz tebe. Blaxena ditca, koja se ovako odranjuju! usuprot nesrichna, koju otac nikada brez psovke nekara, i koju Mati medju proklinjanjem obicsaje kashtigovati! Poboljshati misle ovakvi Roditelji dicu svoju, medjuto na zlo ucse nju zlim svojim izgledom.

D i o III.

Nije dosta D. K. ditcu svoju ricsjom na dobro ucsiti, i zaptom od zla uzterati: nego potribito jest nju i dobrim izgledom ucsiti, i na dobro

voditi, da s-vrimenom rechi mogu, shto je rekao *Salomon kralj, izgledom ucsio sam se zapt.* Po ricsih *S. Gergura* pod zapovid pada nauk, kada prie csinimo ono, na shto druge ucsimo. *S. Bernardo pishe*, da lasno ucsinimo virovati druge, shto hochemo, ako izgledom pokazujemo, daje lasno. Brez koristi che biti B. D. K. sav nauk, sve karanje, i kashtigovanje, ako k-njemu dobar izgled nepridaju Roditelji. Po zlom izgledu sjednom rukom pokvari otac, ili mati, shto su moxebiti drugom sazidali, jednom rukom k-Bogu vucse dite svoje, a drugom odtiriva. Kako na dobro, tako na zlo probudjuju csovika izgledi. Roditeljah xivot mora biti jedno svitlo ogledalo, u kojem viditi moxe dite, kako se mora vladati.

Hocheteli oh Roditelji! da sinovi, i kcheri vashe u sluxbi Boxjoj, u primanju S. Sakramenatah poboxne, i berze budu? Budite prie vi ovakvi, i nedvojim, da izgled vash nebudu slidile. Hocheteli, da trizni, csistog xivota, usterpljivi, puni ljubavi iskernje, prama siromahom blagodarni, i dobrocsinitelji budu? pokaxite vas prie ovakve, izgled vash najbolje privesti che njih na ovakve kriposti: nemogu bo virovati, da ditca izpune duxnosti kerstjanske, kada vide da Roditelji njihovi za njih nemare? kako moguh virovati, da rado Boga mole, pristupaju k-Sakramentima: kada u Roditeljima nikakvu poboxnost nevide, i nevide njih priko godine k-terpezi Gospodinovoj ichi? kako mogu virovati, da su ditca

trizna, i krotka kraj pianca, i psovacsa otca? da poshtuju onakvu mater, koja obicsaje druga svoga proklinjati, u ocsi sramotiti, gerditi: kako moguh virovati, da pomaxu siromahe, da se u ljubavi iskernjega jacse, kada vide, i csuju, kako oshtrima ricsma odtira Otac prosjaka, kako slobodnim jezikom mati ogovara komshiu, iskernjega svoga? Doista u opcheni ispuni se ono priricsje: *kakvi je Otac, takvi je i Sin, i Materi prilicsna postala je kchi njezina.* Upitajmo samo onoga mladicha: od koga je ucsio kriva zaklinjanja, psovke, sramotske ricsi, koje nepristance iz ustih njegovih rigaju? odgovoriti che, da je csuo od Roditeljah, koji su bili bash takva neumivena jezika. Upitajmo samo onu divojku, od koga je ucsila ljude ogovarati, tugje dobro ime, i poshtenje nemilo gristi, sebe priko stanja svoga kititi, u opravi oholiti se, s-muxkima glavami sladko razgovarati se, u Cerkvi na sve strane gledati, od izpraznih svita stvarih razgovaratise? i ispovidititi chemo, da je u shkuli matere svoje ova ucsila, koja je sva i ona csinila. Dakle prava istina jest to, da izgledi roditeljah unidju duboko u serce ditce, i stope roditeljah obicsaju ditca slididiti.

Oh nesrichni Otci i matere! koji po zlom izgledu vashem ditce vashe na zlo ucsite, niste roditeljji, nego uboice, ubijajuchi nju duhovno, shto je hiljadu putah nemilie od tilesne svake smerti! oh na kako texak razlog od Boga hochete se kadgod

zvati, koji je zato dao vami ditcu, da ju po dobrom kerstjanskom odranjenju Isukerstove ucsenike, i pribivaoce neba ucsinite, a vi nju medjutim suxnje vraxje, i pakla klatve csinite! nebili bolje bilo oh nesrichni Roditelji; dabise vodenicsarski kamen vami na vrat obisio, i bacili se u morje, nego da samo jedno dite izmedju ditce vashe smuchujete!

Ova i unuci njihovi, koji nebrixnim Roditeljom pokvarenja svoja zafaliti mogu, kadgod bacati che na ocsi otcima, i materima u odranjenju njihovom nebarnost, kada s-njima zajedno u paklu kinjili se budu. Prokleti roditelji! rechi che, viste uzrok odsudjenja nashega; indi zashto ste dali nami xivot, da nam vicsnji xivot otmete? proklet neka bude oni dan, u kojiste nas na svit porodili! ili zashto niste nas sve utushili, kada smo josht u zibki bili, da nebi bili na vike nesrichni postali? oh tko bi znao iztomacsiti, na koliko che uzmloxati paklene muke ova tuxba, i proklinjanje sinovah protiva Roditeljima svojima.

Z a k l u c s a j.

Shto da bude daleko od svih kerstjanskih Roditeljah, neka osobitu pomnju, i brigu imaju u odranjenju ditce svoje: neka ju ucse pomnjivo: neka karaju, kashtiguju nju za neurednosti, razpushtenosti, i vlastitim izgledom neka podbadaju nju na izpunjenje onih, koja ricsjom ucse, i po-

nukuju nju: i da nishta od duxnosti svoje neostave, csesto i bogoljubno neka mole Boga za nju: jere dogodi se kadgod, da kraj sve pomnje i pazenja Roditeljah u opaki xivot vergnu se ditca: dogodi se kadkad, da kolikomu drago ucse, karaju, i kashtiguju nju; ma kakve lipe izglede pokazuju njoj Otci i matere, josht nemogu nishta.

Shto moraju csiniti u ovom stanju Otci, i matere? neka mole Boga za ditcu svoju, i G. Bog kojije Augustina na molitvu matere svoje Monike obratio i prama njima onu istu dobrostivost pokazati moxe. U molitvi jutarnjoj, pod missom, u vrime pricsestjenja neka nju priporucsuju u milost Boxju, u odvitovanje Blaxene D. Marie, i u obranu S. Angjela csuvara. Za nju neka daju lemozinu, i to neka csine za ditcu svoju: da ovako priviknu k-izvershivanju ljubavi iskernjega. Sverhu sviu po kripostnom, i kerstjanskom xivotu neka izprose rosu nebesku na onu malu rasadu, kojaje providjenju njihovom pridana. Na ovi nacsin doista kako u vrimenu, tako u mudrosti nebeskoj, i u kerstjanskima kripostima napridovati che ditca svaki dan: csega radi kako na ovom svitu razveseljenje, tako na drugom plachu mogu Roditelji csekati. Amen.

Za Nedilju II. po Tri Kralja.

Pir ucsinjen bih u Kani Galilee. Joan. 2. 1.

Csuvshi danashnje Evangjelje sinovi svita, znam, da se raduju u sebi, i govore: Blago nami, jer barem u ove dni slobodno je i nami radovati se, i veseliti. Evo u danashjem Evangjelu, koje je uprava xivota nashega, danas veselje spominja *S. Ivan* govorechi: *Pir ucsinjen bih u Kani Galilee.* Tako je kerstjani! i mudri *Salamun* veli: da *svashto*, indi i *veselje ima vrime svoje.* Eccl. 3. 4. i ja isti to derxim: ali, veliko pitanje jest to: komu? gdi? kada? i kako se valja veseliti?

Veliko pitanje jest 1-o komu se valja veseliti? jer csovik u smertnom grihu, kojije sin odsudjenja, kako se moxe veseliti, kako se moxe smihati, kako moxe igrati? ja dokucsiti nemogu. Tako je: otishli su ucsenici, otishla je Blax. D. Maria, otishao je isti G. Isukerst na pir u Kanu, ali su ovi svi pravedni, i sveti bili. Veliko pitanje jest 2-o gdi se moxemo veseliti? jer pogibljivu prigodu Evangjelje odsudjuje. Isukerst s-majkom svojom, i ucsenicima biashe na piru u Kani, ali ondi nije bila nikakva neurednost, i duhovna pogibelj, nego csistocha, svetinja, i izverstnost. Veliko pitanje jest 3. kada se moxemo veseliti? jer poboxnost, sluxbu Boxju rad svitovne zabave

ostaviti, i skupo vrime, dopushteno na traxenje spasenja, u izpraznima radostima potroshiti, jest zlocha velika: ljudi pako pira kane Galilejske Isukersta i kod terpeze po viri uzvelicsavali jesu. Veliko pitanje jest 4-o kako se valja veseliti: jer veselja csesto jest sverha gorkost. I bogatac po volji svojoj veselio se je, ali iznenada sva radost njegova obratjena je na vikoviosnu muku. Koji su u kani Galilejskoj pir derxali, oni ne u drugomu, nego u Isukerstu radovalisu se. Iz koje Evangjeoske prilike za spasonosni nauk izvaditi chu vam, da je slobodno veseliti se, ali ne drugacsje, vech po Evangjelju. Vidimo dakle 1-o u csemu stoji pravo, i po Evangjelju veselje. Promatrajmo 2-o slaxeli se nashe veselje od Pokladah. S-Evangjeljem? obadvoje tamo nishani, da Pokladska veselja ne na pogibelj nashu, nego na spasenje sluxe, poslushajte.

D i o I.

Pravo veselje na svitu samo u miru serca stoji. Vi sami znate, da gdi nema mira, nemoxe biti ondi ni veselja. Ako mir u sercu imamo, ako nas svist nasha netuxi, zlamenje je da Duh S. pribiva u nami: moxeli pako biti na ovom svitu od ovoga vechje veselje? ovo veselje, ovo veliko blago malo imaju, csega radi i malo jest onakvih, koji u pravom duhovnom veselju xivu. Pravo veselje imaju samo pravedni, veli bo S. Pismo, *nemogu imati mir opaki.* Vladaj kerstjani-

ne! ako ti je moguche sa svim svitom, neka ti idu po volji sva, nasladjuj se u prolazechima dobrima, i tilesnima razkoshjami, nishtanemanje ako u sercu mir nejmash, ako te svist grize, sa svom svita oblastju, blagom velikim, velikom srichom, i tilesnim razkoshjem tvojim jesi nesrichan csovik; jer koju blaxenost u prolazechima dobrima sada za vrime, i csas uxivash, sva ona ne za dugo prochiche, i na gorkost obratitiche se.

David dok iz grihah svojih nijese ocsistio, golemo tishtenje, neizkazanu veliku nemirnost chutio je u sebi, i toga radi ni najmanje razveseljenje u vrimenitima dobrima nije nashao: usuprot dok je pokoru csinio, dok se je k-Bogu obratio, i opravdao, odmah razveseljen bih u sercu, *radovalo se je*, veli *serce moje*. Ps. 15. 9. Ako ima na svitu pravo veselje, ne na drugom mistu, nego u Gospodinu valjaga traxiti: i ovo veselje jest stalno, nikada neche se obratiti na xalost. Koja razveseljenja nahode se u stvorenjima, ona sa svitom prominjujuse, i projdu: ono razveseljenje pako, koje u Gospodinu nalazimo, s-Bogom za jedno na vike ostaje, koji dakle ne u stvoritelju, nego u stvorenjima traxi razveseljenje, tako hodi, kako oni, koji je u gorkosti svojoj ove ricsi rekao: *kostao sam malo meda, i evo umiram*. I. Reg. 14. 43.

Poznao je istinu ovu mudri Salamun, i toga radi svaka razkoshja za izpraznost, i muku serca derxao je. *Uzvisio sam*, veli on, *dila moja*,

kuche sam zidao, i vinograde posadio sam meni, ribarnice nacsinio sam na razkoshje moje, bashche vochnje pripravio sam, i razlicsitima stablami nasadio sam njih, mloge sluge, i slushkinje imao sam, skupio sam meni srebro, i zlato, i bogastvom nadishao sam sve one, koji su pridamnom u Jerusolimu bili: meni nisam nishta zabranio, da u vrimenitima dobrima razkoshim serce moje: ali kada ova pogledavshi promislio sam, vidio sam, i poznao, da koja su pod nebom, nisu drugo, nego izpraznosti, prolazecha, i muka serca. Evo B. D. K. Salamun, koji u svima svita dobrima obilovao, ne razveseljenje, nego gorkost nashao je u vrimenitima dobrima: kako dakle moxemo mi csekati razveseljenje od stvorenjah, koji smo daleko od Salamunove blaxenosti?

Pacse ako bi i vechju blaxenost na svitu posidovali, nego Salamun, shto bi nam koristilo, kada rastati se moramo sa svima svita, i tila razkoshjami? shto koristi, ako se za csas u tilu nasladjujemo, a posli od sercogriza nepristance mucsimose? shto koristi, ako se sada u ovom, ili onom drushtvu veselimo, a do malo kashtige Boxje oshtrinu ochutiti moramo? shto koristi, ako danas pijemo, jidemo, a sutra osudivshi se u tmine izvanske izbaceni budemo? oh mudroje izustio *Salamun, vidio sam u svima dushe muku, i poznao sam, da nije bolje, nego dobro csiniti za xivota.* Eccl. 2. 3.

Stanovito dakle jest, da pravo i stalno veselje, koje se neche nikada obratiti na gorkost, ne na drugom mistu, nego u Bogu valja traxiti: ne u svitu, ne u stvorenjima, nego samo u Bogu nashao je razveseljenje *S. Job na gjubretu lexechi.* Job. 2. nitko drugi, nego sam Bog razveselio je *Iliu u gladu*; *mladiche xudinske u vatrenoj pechi: Daniela u jami Lavah:* nitko drugi, nego sam Bog ucsinio je, da je S. Pavao sve nevolje usterpljivo podnashao: ne od drugoga, nego od Boga jest, da i sada pravedni raduju se u krixevih, i u suprotivnima stvarma, u siromashtvu, bolesti, smerti neboje se, niti plashe *Bog* veli S. Pavao, *razveseljiva nas u svakoj nevolji* II. Cor. 1. 4.

Znam, da na ovo odgovaraju veseli sinovi ovoga svita: nije moguche na svitu xiviti, a josht uklanjati se od svaka drushtva, radosti, i veselja. Nije moguche svitovnom csoviku vazda po duhovni nacsin misliti, vazda od Boga promishljati, jer i tilo xeli kadgod veselje svoje, i radost. Tako je B. D. K. i *S. Augustin* ovako je mislio, dokje sa svitom derxao: ali kako je pokore sladkost okusio, odmah paznao je da kako drugima, tako i njemu jest moguche svit sa svima dobrima njegovima pogerditi, i samo Boga traxiti, njega ljubiti, u njemu opocsivati. Onda je rekao s-velikim uzdisanjem: *kasnosam te pocseo ljubiti. Oh da bi bio prie ljubio Boga moga!* sada virujem onima Davidovima ricsma: *sladak je Bog*

svim kolikima. Ps. 144. Sada ositjam, da pravo veselje, pravi pokoj, prava radost ne u svitu, niti ljudma, nego samo u Bogu jest! sada chutim, da u sveudiljnima suzami, skrushenom pokajanju, i pedepsanjima tila, vecha sladkost jest, nego u svita najvechem razkoshju, i nasladjivanju! sada csutim, da sva svita izpraznost, i razkoshje nije' drugo, nego sama muka glede na ono razveseljenje, koje se u Bogu nahodi! zato verlo xalim, da sam kasno pocseo Boga moga poznavati! oh da bi Bog dao, da bi mogao popraviti pervashnje moje falinge! Evo B. D. K. ovako je mislio S. Augustin, kada se je vech izverstnog xivota privatio: i doista i vi bi ovako mislili, kad bi ste se pravu úzcsinivshi pokoru, Bogu obratili. Sada samo zato milujete svita sastanke, drushtva, gostbine, i razveseljenja, jere sladkost izverstnog xivota josh niste okusili.

Kada Nataniel Filipu nije virovao, da je vidio Isukersta, recse njemu Filip, *hodi i vidi.* Joan. 1. 46. da sam istinu govorio. Tako i David onim, koji svitovna razveselenja traxe, i od teshkoche jarma evangjeoskoga boje se, veli: *koshtuj te prie u evangjeoskom xivotu uzderxajuchu sladkost, i onda sudite od toga.* Ps. 33. 9. I ja dakle velim vami nerecite brez potverdjenjah, nije moguche od svita se rastati; nije moguche po evangjelju xiviti, nego prie hodite, vidite, koshtajte ono veselje, onu radost, onu sladkost,

koja se u evangjeoskom xivotu nahodi: onda doista rechi chete: *sladak je Boy*, oh kako je lako tere njegovo! oh kako je sladak jeram njegov! zaisto svita razkoshje, i radost nishta je, pacse jedna muka spram onoga neizkazanoga razkoshja, koje se u izverstnom xivotu zaderxaje.

Ako milujete, i xelite izvanska veselja, ja nezabranjujem ni to; veselite se: ali tako veli S. Pavao: *radujte s vazda u Gospodinu.* Philip. 4. 4. to jest: tako se derxite u svakom drushtvu, u svakoj zabavi, i veselju, da daleko bude od vas svaki i najmanji grih, neurednost; ili jidite, ili pijete, ili shto drugo csinite, sve shto nije suprotivno zakonu Boxjemu, na slavu Boxju csinite, zashto bo ovo ishte od nas evangjelje. Evo B. D. K. u ovomu stoji pravo, i po evangjelju uredito veselje. Sada vidimo vech zdruxeno s-evangjeljem veselje vashe o pokladah.

D i o II.

Sinovi svita nepristance vesele se, a josht nejmaju pravog veselja: jer svist njihova nestance kolje jih. Vi isti znate, da verlo ritko, ili nikada brez griha nesvershise vashe veselje, Evangjelje odsudjuje onakvo veselje, iz kojega shtogod zla izilazi: *svako radovanje onakvo zlocsesto jest.* Philip 4. veli S. Pavao, negovorim ja sada od onih svadbah, gostbinah, csastih, u kojima ocsite smutnje dogode se, u kojima najprimljeniji gost jest oni, koji je na na svake neurednosti pristo-

jan. Negovorim od onih ruxnih komediah brezobraznih igrah, koje su upravo na kvar dushe, negovorim od onih bludnostih, koja, jer u sebi zaderxaju svaki zloehah gujizdo, nisu drugo vridna, nego da se zemlja pod njima otvori, i propadnu. Samo od onih veseljah govorim, koja su po sudu svita brez griha, i josh od ovih ono velim, da verlo ritko, ili nikada neslaxu se s-evangjeljem.

Jer shto zabranjuje evangjelje? zabranjuje grih, i prigodu njegovu; a vi neupadate nikada u onima veselenjima, koja za negrishna derxite? oh xelechi xeliobi, da nikada nebi upali. Ali shto je opcsinskije, nego da shto se dulje veselite, to vechji dionici grihah postajete? upitajte samo posli razveseljenja svist vashu: *Stishchem se verlo, jer je Bog otishao od mene.* I. Reg. 28. 15. kano rekavshi: vidivshi ovoga, ili onoga veselja poshtenje, virovao sam, da je od njega daleko svaka pogibel duhovna, i zato sigurno usudio sam se ichi onamo; medjuto privaren sam bio u sudu mojem, jer pod izvanskim imenom poshtenoga veselja takvu pogibeljnu prigodu nashao sam, u kojoj sam nesrichno upao, i u ono okatrenutje odstupio je Bog od mene, toga radi sada verlo se stishchem, ni obdan, ni ob noch nejmam pokoja.

Dopustjam da ovo ili ono veselenje jest poshteno izvana, ali tko nezna, kolike grihe sakriva izvansko poshtenje? pogled ljudski? policia? poshtena kucha, u kojoj se veselje derxi, ali go-

sti nisu brez grishni, koji ondi tilesna nasladjenja traxe. Negrishna je u sebi muzika: ali nisu negrishni igracsi, koji od duhovne pogibeli, koji od duhovne pogibeli, koju lasno prividiti mogu, neuklanjaju se. Verlo lipa, i krasna jest oprava one, ili ove xenske glave, ali gadna je svist njezina. Poshteno se vlada sa svima, poshteno se razgovara s-iskernjim, ali tko zna, shtojoj pribiva u sercu? tko znà, koja je nje misao, xelja? mlogo putah poshten je razgovor, ali zla je xelja: mlogo putah poshteno je izvansko dilo, ali ruxna je misao. Odkuda ocsito slidi, da verlo ritko, ili nikada neslaxe se vashe veselje s Evangjeljem.

Virujem, da neidete iz zle odluke u razveseljenje: ali shto koristi vami, ako josht upadate u onoj prigodi? virujem, da je vazda odluka vasha dobra, da nechete nikada sagrishiti: ali shto to koristi vami, ako u takvu pogibel idete; u kojoj u opcheno gubi se negrishnost vasha? ako vazda veselje vashe ima dobar cilj, ili zamirak kaxite mi, koja je odluka vasha, kada u razveseljenje idete? onali, da po raveseljenju vashem slavu Boxju uzvelicsajete? Ako ovo nije odluka vasha, shto vam je drago govorite, kako vam je drago izgovarajte dila vasha, mah za kakve pravedne derxite se, josh proti govori evangjelje veselju vashemu: ocsito bo veli S. Pavao *da dila vasha sva upravljate na slavu Boxju.* Ako istinu hochete rechi, ispoviditi morate, da nikada radi Boga; nego rad ugadjanja tilu vashemu idete u

razveseljenje. Ako sam oshtro govorio vami sinovi svita, otvorite evangjelje, i shtite u njemu vikovicsne istine, ondachete poznati, da sam pravo govorio.

Zalud mudrujete sinovi svita: zalud nastojite zakona Boxjega tverdost u ovima dnevih omekshati; jer Evangjelje neche se nikada prominiti: akose hochete brez griha veseliti, morate se veseliti po evangjelju: po evangjelju drugacsje veseliti se nemoxete, ako se csistjom svistjom u Gospodinu neveselite; ocsito bo veli S. Pavao: *radujte se vazda u Gospodinu.* Recite akovamje drago: slobodna je komedia: slobodan je ball: slobodnaje igra: nishtanemanje Bog vazda, i svagdi pazi na svaki koracsaj vash, na slatka razgovaranja, na sve misli, ricsi i dila: *Pazio si na sve putove moje:* veli S. Job, *i koracsaje noguh mojih brojiosi.* Job. 13. 27. Jao bitiche dakle vami sinovi svita, ako u razveseljenju vashem kakvigod grih oskverni dushu vashu, zashto viditi che nju Bog svagdi, i znachti che, i toga radi kadgod oshtroche vas suditi, oshtro i kashtigovati. Vi doista, kako i druge grihe vaske, tako i ove neurednosti o pokladah ucsinjene lasno zaboravljate, ali doneti che vam na pamet kadgod sudac Bog sve stare, i neznane, potajne, i ocsite, vashe, i tugje zloche. Prochi che poklade, prochi che veseli dani, ali neche mimojti vas strashan racsun, i ovoga teshko kashtigovanje. Prochi che sadashnja pogibeljna dru-

shtva, smutljivi sastanci: prochi che netrizna xivljenja, jistbine, i pianstva, ali ostaje prid Bogom mlostvo ucsinjeni zlochah o pokladah ostaje dug, koga ako pokoru neucsinite, u paklu chete platiti. Oh neka se jedan put vech otvore duhovne ocsi vashe, i xelno traxechu slipotu vashu razsudite.

Z a k l u c s a j.

Iz sviu ovih naucsiliste danas, u csemu stoji dushe pravo razveseljenje, i gdi ga traxiti valja. Posli toga poznaliste, koliko je lukavo, privarljivo, i pogibeljuo razveseljenje pokladsko. U sloboshtini vashoj sada jest sve to, da se sveto u Gospodinu veselite, i to da dionici postanete svita pogibeljnih veseljah. Nishtanemanje sa s-Salamunom velim: *nije bolje nego dobro csiniti za xivota.* U njemu se radovati, jer premda se raduju sada sinovi svita, ali u doshasto vrime na vike mucsiti che se: u suprot, prem ako plachu sada pravedni, sasvitim u velikom duhovnom miru, i veselju xive: a posli smerti vicsnjega veselja dionici postati che. Amen.

Za Nedilju III. po Tri Kralja.

Sinovi kraljestva izbaciti che se u tmine izvanske.
Math. 8. 12.

Od toga nemojmo ni pitati, hocheli se spasiti oni, koji svist nasliduju: ocsito bo veli G. Isu-

kerst u danashnjem evangjelju: *A sinovi kraljestva izbaciti che se u tmine izvanske:* tojest, naslidnici svita navike che se pogubiti; nego misto toga valja pitati, da koji se razumiju po sinovima svita? Po sinovima svita razumijuse ne samo oni, koji nemisle ni s-Boxjima, ni cerkvenima zapovidma, koji zlochu kano vodu piju, koji od stvari s-vire prave budalashtine, koji pogibel vicsnju samovoljno traxe: nego josht i oni broje se medju sinove svita, od kojih *S. Pismo svidocsi: da su u dobru mlaki;* koji nikim nacsinom vide se Bogu sluxiti; viru proshtimavati: poleg Evangjelja xiviti, i Isukersta naslidovati: ali od svita nisu se josh cilo razlucsili: serca svoja od vrimenitih dobarah josh nisu cilo odtergli: koji ljube doista Boga, ali i svit ljube: traxe spasenje, ali i vrimenita dobra, blago, bogatstvo, mekoputan xivot, svitovno poshtenje, izpraznu falu, u dostojanstvu napridovanje dan i noch traxechi traxe: koji proklinjaju novine svita, odsudjuju gizdu, politiku, ali kraj toga upravljaju se po svitu: koji s-jedne strane fale, i uzvelicsavaju Evangjeosku izverstnost, ali s-druge strane ljube samo sebe, ugadjaju tilu svomu, a od pravoga kerstjanskoga xivota, od siromashtva duhovnog, od poniznosti, pedepsanja tila, od zatajenja sebe svagdi bixe, i vazda se uklanjaju. Evo ovi se razumiju po sinovima svita, i ove odsudjuje Isukerst u danashnjem Evangjelju. Od csega i biti che danashnje govo-

renje. Odsudjuje Isukerst sinove svita naukom svojim, i to 1-o odsudjuje dilima svojima, i to u 2-om dilu iztomacsiti chu. Obadva tamo su upravita, da svita himbena mudrovanja, ili zli izgledi nas neprivare, i nestermoglave, samo poslushajte pomnujivo.

Dio I.

Znam da niste Redovnici, nego svitovni ljudi: ali sasvitim sigurno velim, da ako se svitu prilaxete, ako tako xivite, kako xivi vechji dio svita, suprot govorite nauku Isukerstovomu, nechete se spasiti. Ako je ovo moje iznashastje, nevirujte: ali ako je istina evangjeoska *juo vami* Luc. 6. 25. *sinovi svita*, *koji ovo nevirujete*. Oprostite D. K. da u ovima veselih dnevih ovako vas razxalostjujem, i plashim, jer istine evangjeoske zatajiti nemogu, niti pridrugojacsiti. Da pako nevidim se od sebe govoriti: i izvan medje istine hoditi, i tako tisnochom puta od spasenja vechji strah u sercima vashima ucsiniti, promatrajmo, shto je ucsio isti Isukerst od spasenja protiva sudu svita ovoga?

Vazda svit u onom scinjenju biashe, da oni opcsinski xivot, koga provodi vechji dio ljudih, zadovoljan je za spasenje. Svit vazda je to csinio, da se vechji dio ljudih spasi. Isukerst pako uchashe, *da je malo*, *koji che se spasiti*, *mlogo pako*, *koji che odsudjeni biti*. Od strahovite istine ove mislio je niki ucsenik, i da ono, u

csemu stvar stoji, bistro razumije, i odsudjenja strah iz serca izbaci, i otide k-Isukerstu, i upita ga: *Gospodine, ako je malo, koji se spase?* Luc. 13. 23. Znateli shto je Isukerst odgovorio na ovo pitanje? *virujem*, da kojiga je up tao, veseli odgovor csekao je od Isukersta, moxebit ono misljashe u sebi: miloserdan je Gospodin spasitelj, vidivshi on sumornost, i strah moj, smilovati che se meni, rechi che: neboj se, nechesh odsudjen biti, ako i onako budesh xivio, kako xive ljudi u opcheni. Ali privari njega nerazloxno ufanje: jer gdi je razveseljenje traxio, ondi je xalost, i strah nashao, nerecse njemu Isus, kako je on csekao, dache se svi oni spasiti, koji su po sudu svita dobri, i pravedni, nego recse njemu: *nastojte unichi po uskima vratmi, jer che mlogi truxiti unichi, i neche mochi.* Luc. 13. 24.

Doista strahoviti odgovor! i tako strahovit, da se i pravedni dostojno bojati, i dertati mogu *uska su*, veli Isukerst, *spasenja vrata*, to jest: prama odsudjenim malo jest onih, kojise spase. Ali koji su oni mali, i koji se spase? oni: koji negrishnost svoju u grob odnesu: ili koji posli upadnutja pravu pokoru csine, koji Davida izgled naslidujuchi, nikada od grihah svojih nezaborave se: koji u nochno doba suzami postelju svoju polivaju, koji tilo svoje pedepsaju, poste, mole, i promishljaju: koji krix svoj radostno nose; i sve suprotivshtine usterpljivo podnose: ko-

ji zataje sebe, svit pogerde, Isukersta nasliduju. Nastoje sinovi svita unichi po uskima vratmi: *mlogi traxiti che unichi, i neche moch.* I drugi ostali, kojih je mlogo, nastoje unichi uskim putem u kraljevstvo nebesko, ali nemogu unichi. Ali koji su to oni, kojih je mlogo, koji nastojechi unichi po uskima vratmi, neche mochi? oni koji u slipochi svojoj, i zlochi umru: koji bixe od pokore: na evangjeoski xivot merze: koji mekoputan xivot miluju, tilu ugadjaju, svitu umiljuju se, i obicsajima njegovima prilaxu se. Evo ovo su oni, kojih je mlogo, i koji nastojechi unichi po uskima vratmi, i nemogu: ovosu oni, koji che se s-ljudima divicami iz pira iztaviti, i po nikakvom kucanju, ni proshnjami neche se u nutra pustiti. Vidite dakle B. D. K. da se samo oni spase, koji, odstupivshi od svita, osobiti xivot provode: a oni svi na vike poginu, koji naslidujuchi svita, vechjem dilu prilaxu se, opchinski xivot provode: mloshtvo veliko, vechji dio svita nastoji unichi po uskima vratih u kraljestvo nebesko, i nemoxe unichi.

Sud svita jest: da su samo oni blaxeni, koji u vrimenitima dobrima obiluju: koji potribu nikada neterpe, i nikakvo pomanjkanje neositjaju: koji vazda, i svagdi po volji xive: koji se raduju, vesele, smihu, piju, jidu, igraju. Svit svagdi izpraznost, svita i tila nasladjenje traxi; svit samo blago bogatstvo, poshtenje, slavu, dostojanstvo poshtiva: svita odsuda vazda je. *Uxi-*

vajmo dobra, koja imamo Sap. 2. sada je vrime veselja, zadovoljimo poxeljenjima nashima, nasladjujmo se u vrimenitima dobrima, jer tko zna, morebit na skoro morat chemo umerti. Isukerst pako protiva sudu svita ucsi u evangjelju, jao onima, koji sada medju tila, i svita razkoshjima po volji svojoj xive: *jao vami*, veli: *koji se sada smihete, jer chete plakati.* Luc. 6. 25. Ne sinove svita, nazivlje blaxene G. Isukerst u evangjelju, nego one, koji su ubogi, csistog serca, koji placsu, i cvile, koji krix svoj dragovoljno nose, i svakojake suprotivshtino usterpljivo podnose. Evo B. D. K. ovo ucsi Isukerst u evangjelju protiva sudu svita.

Sada vech kaxite mi kakoste xivili? ili po nauku Isukerstovu, ili po svita zakonu? neiztraxujem ja sada shto kakve neurednosti vashe: nego samo to pitam; shto ste u opcheni ljubili na zemlji? nijeli ono, shto se tilu dopada? zaisto mila je vami igra, divan, drushtvo: ali dosadljiva usuprot jest sluxba Boxja, poboxnost, molitva. Dopada se vami dug san: dopadaju se iznashaste jistbine, i izabrana pitja: ali usuprot nedopadaju se bdenja, promishljavanja, tila pedepsanja. Tilo vashe osobitima opravami kitite: a dushe mlogima grisima oskvernjujete. U napridovanju svitovnih stvarih, i traxenju sriche neumorni jeste: ali od vikovicsnosti nemislite: ljubite gospodovanje, slavu, i poshtenje; ali na siromashtvo, pogerde, zatajenje sebe merzite;

jednom ricsjom: svagdi, i vazda ono tráxite shto je tila, a ne shto je dushe. Sloxuli se ova dila s-Isukerstovim naukom? oh samo svit fali dila vasha, a Isukerst proklinja, i odsudjuje! odkuda neslidi drugo, nego da niste Isukerstovi, nego svita ucsenici: jer da bi Isukerstovi ucsenici bili, po nauku njegovom xivili bi.

D i o II.

Iz oviuh doista naucsiliste se, kako se suprotivi nauk Isukerstov zakonu svita. Vidimo jurve, kako odsudjuje Isukerst izglednim xivotom svojim dila svita. Svit na zemlji ovoj drugo netraxi, nego veselje, pokoj, nasládjenje, i blaxenstvo: a Isukerst na ovoj zemlji nevolju, siromashtvo, i krix traxio je. Ako hochete znati, shto je Isukerst terpio na ovoj zemlji, shtijte Evangjelje: *U vlastitu doshao je*, veli S. Pismo, *a njegovi nisu ga primili.* Joan. 1. 11. Istom shto je na svit doshao, odmah pogerdjen biashe. Kod *onih* koima *spasenje* traxio je, konak nije dobio. On je sa svima miloserdje ucsinio, i izsmíhan biashe, i porugan. Trudio se je, molio je, postio je, koji potribu nije imao od pokore. Ocsita biashe negrishnost njegova, a josh kano zlocsinac biashe uvatjen, shiban, i propet na krix jednom ricsjom: Spasitelj nash, premda manjim poslom svershiti mogao je odkupljenje nashe, nishtanemanje, da svita zlochu ne samo ricsjom, nego i dilom odsudi, sebe ponizio je do smerti, i zatajao.

Znateli pako, zashto je ova ucsinio G. Isukerst? zato veli S. Petar: *da naslidujete stope njegove*, kano da bi rekao: Isukerst je vash Meshtar, a viste ucsenici njegovi; perva duxnost vasha dakle jest, da izgled njegov slidite: zato kako su se dila Isukerstova s-dilima svita vazda suprotivila, tako i xivot vash od opchinskoga xivota svita vazda neka se razlucsuje. Ovu duxnost vashu da bistro razumiete, slushajte, shto veli Isukerst u Evangjelju: *koji neslidi mene, nije dostojan mene:* Math. 10. 38. Nije vridan spasenja. Zaisto strashna odsuda! strashna, jer mloge izkljucsuje iz kraljestva nebeskoga, izklucsuje one sve, koji neslide Isukersta. Jao dakle vami sinovi i kcheri svita! jao vami koji se vechjem dilu svita priloxivshi, samo opchinski xivot provodite: buduchi Isukerstov izgled neslidite, toga radi dio u vikovicsnjem blaxenstvu nemoxete imati.

Ali moxebit pita me tkogod izmedju vas ako bash mora biti ono, shto evangjelje zapovida: ako bash moramo sliditi Isukersta, kako ga moramo sliditi? na pitanje ovo odgovara isti spasitelj nash govorechi: *koji hoche zamnom ichi, neka zataji sebe istoga.* Math. 16. 24. To jest: koji hoche izgled Isukersta sliditi, oni neka odbaci svit; neka ukine zla nagnutja, i neka bude pripravniji smert podniti, nego Boga najmanjim grihom uvriditi. Evo u ovomu stoji na kratko slidenje Isukersta, i zatajenje sebe istoga.

Sada mi vech kaxite: slidite li vi Isukersta? nepitam vas jesteli upisani u ovoj, ili onoj svetoj skupshtini ili bratinstvu? jedeteli kuhano u subotu? Idete li pomnjivo na proshenciu u krixne nedilje? ja poboxnosti ove falim, i sasma poshtivam: ali od ovih sviu vechje je, shto vas sada pitam: pitam vas dakle B. D. K. jesteli zatajali vas? jesteli odilili serca vasha od svita? jesteli omerzli na vrimenita dobra, i svita nasladjenja? bixiteli od dostojanstva, slave, i poshtenja? i traxiteli nisko stanje, i pogerdjenje? jesteli pogerdili u sercu vashem blago, i bogastvo? i xeliteli siromashtvo? merziteli na vas? jesteli se odrekli sviu neurednih poxudah? jesteli ochutjenja vasha uztegli? i umertvili u vami zla nagnutja? pedipsajeteli tilo vashe? kashtigujeteli u vami grih? pristupateli csesto, i poboxno k-primanju S. Sakramenatah? jednom ricsjom: jeste li pripravniji smert podniti, negó zakon Boxji pristupiti? Ako odgovorite: da ovako napridovanje u izverstnosti niste ucsinili, kano da biste rekli: mi josh izgled Isukerstov neslidimo; mi josh po zakonu svita xivimo: mi josh putom odsudjenja shechemose.

Znam, da su mlogi izmedju vas u onom scinjenju, da se ovakvi oshtar xivot samo Redovnikah doticse: ali vehoma je lasno ovakvo scinjenje unishtiti. Ako vi niste duxni vas zatajati, nego sami Redovnici: kaxite mi dakle, kojima veli Isukerst: ***koji hoche zamnom ichi, ne-***

ka zataji sebe: Redovnicima velili ovo Isukerst, ili svitovnima ljudma? oh gdi su onda josh bili Redovnici i Manastiri, kada je ovo rekao Isukerst? vidite indi D. K. daste i vi duxni vas zanikati. Nevelim, daste i vi duxni, kako Redovnici u manastiru xiviti, i od svita csitavo se rastati, nego to velim, da kako Redovnici izvanskim nacsinom, i istinito odbacuju svit, tako i vi duxniste rastatise s-vrimenitima dobrima, josht i onda, kada se potribito sluxiti morate s-njima; pacse vishe ishtem: ako su vrimenita dobra, bogastva, dostojanstva vami na odsudjenje, duxniste ova ne samo u sercu vashem, nego i izvanskim nacsinom istinito ostaviti, jer, bolje je, veli evangjelje, *brez oka, ruke i noge u kraljestvo nebesko unichi, nego poradi vrimenitih dobarah na vike poginuti.* Ako ovako nebudete csinili, ako od izverstnosti budete bixali: ako to velite: da oshtar evangjeoski xivot nedoticse se vas, onda doista za stanovito derxati moxete ono, da ste na putu viesnjega izgubljenja, jere samo od dva puta spominja se *S. Pismo, od puta spasenja, i izgubljenja, iliti odsudjenja puta.* Putom spasenja samo oni hode, koji Isukersta slide, koji po Evangjelju xive: koji oshtar xivot provode: ako se dakle xelite od naslidnikah Isukerstovih razlucsiti, i s-njima zajedno oshtar evangjeoski xivot provoditi nechete, oesito slidi, da niste na uskom putu medju onima, koji

che se spasiti, nego na shirokom putu medju onima, kojiche odsudjeni biti.

Zaklucsaj.

Znam, da na sva ova s-nikima Isukerstovima ucsenicima odgovarate: *Tverdo je ovo govorenje.* Joan. 6. 16. Virujem B. D. K. da vami, koji josh za tilom, i svitom leptite, veoma texak jaram ovi evangjeoski vidi se: ali oh kakoje lagan jaram ovaj Isukerstovim naslidnikom, koji su se odrekli svita: koji su sebe zatajali, i koji su po ricsi S. Pavla *tilo svoje s-poxudami zajedno propeli.* Gal. 5. 24. Ja B. D. K. evangjelje pridrugojacsiti nemogu, istine vikovicsne prominiti nemogu, tverdost zapovidi omekshati nemogu: toga radi josh jedan put velim: ostavite svit s-imenovanima ucsenicima u danashnjem evangjelju, i brez svakoga kasnjenja samo Isukersta slidite: ostavite oni svit, za koga nije ni Isukerst prosio Otca svoga: *ne zu svit molim.* Joan. 19. 9. veli spasitelj nash: ostavite oni svit, to jest: one kojih je mlogo, koji vechjem dilu svita priloxivshi se, opchinski xivot provode, i na vike poginuti che; nego samo one *naslidujte* kojih je malo, koji po evangjelju xive, koji za Isukerstom idu, i spasenje dostignu. Amen.

Za Nedilju IV. po Tri Kralja.

Gospodine, sàcsuvaj nas. Math. 8. 25.

Premda sveti otci u opcheni to scine, da po ladjici imenovanoj u danashnjem S. Evangjelju, ili S. Mati Cerkva, koja je izperva taki razlicsita progonstva terpila, ili dusha nasha, koja od tilesnih nagnutjah, i drugih napastovanjah, kano od tolikih valovah ovamo onamo bacajuchi se, u sveudiljnoj pogibeli jest, prilikuje se: nishtanemanje (akoje slobodno prilikom se sluxiti, i po jednoj stvari i drugu prilicsnu prilikovati, i zlamenovati) ja danas u svima onima, koja evangjelje prid nas stavlja ne drugo prilikujem nego stanje Purgatorskih dushah.

Istina je da ove dushe ni su u pogibeli od spasenja svoga; ali i to je istina, da neizkazane muke terpe: csega radi, meni se vidi, kano da bi nepristance csuo njih iz mista muke Gospodinu onima ricsma vapiti: *Gospodine sacsuvaj nas, oslobodi nas.* Tako je prose one, i nepristance csekaju oslobodjenje svoje iz Purgatorie, ufajuchi se u neizbrojna zasluxenja prisvete kervi Isusove, samo shto Isnkerstova zasluxenja drugacsje njima nekoriste, nego ako ji kerstjani po dobrima dilih, molitvami, postovima, lemozinami, ili po prikazanju S. Misse njima na

korist obrate, i ovoje uzrok, da mloge izmedju dushah u Purgatorii terpechih rad neochutljivosti kerstjanah u ufanju svojem privarivshi se, verlo dugo ostanu u mistu terpljenja. Jer malo je iz medju kerstjanah, koji bi se spomenuli od tuxnoga stanja mertvih siromashkih dushicah, ili ako se niki i spomenu, oni pamagajuchi nacsin, kojim bi njih pomochi mogli neznaju.

Da indi od sele svi pomnjivo, koristno mislimo od ovakve pomochi, na sverhu ovu 1-o ukazati chu one gibuche razloge, koje nas sve podbadaju na to, da po moguchnosti nashoj dushe purgatorske pomaxemo. 2-o govoriti chu od nacsina njih pomochi, da svaki iz medju nas zna, kako moxe svershiti koristno imenovanu pomoch. 1-i dio osramotiti che one, koji ili nikada, ili verlo ritko spominjaju se od dushah purgatorskih. 2. pako sluxi na nauk onima, koji nespominjaju se tako od imenovanih dushah, kakobi potribito bilo. Dok obadva dila na kratko pokaxem, imajte uzterpljenje.

D i o I.

Imali Purgatoria ili csistilishte? ovo pitanje jes* ono D. K. koje nepriatelji nashe vire csine, i na koje obilatije odgovorio bi, ako bi s-njima razgovor imao: ali buduch da sada onima govorim, koji istinu Purgatorie netaje, neka bude dosta samo ovo odgovoriti: da premda se u S. Pismu ocsito nenahode ove ricsi: *ima Pur-*

gatoria, nishtanemanje onakvu istinu stavlja prid nas i S. Pismo, i pridanje cerkveno, i vazdashnji s. obicsaj, iz kojega po upravami triznog razloga nemoxemo drugo izvaditi, nego da mora biti onakvo misto, gdi terpe one dushe, koje su u milosti Boxjoj, ali brez podpune zadovoljshtine, i u nikima malima grisima priminule, i na uxivanje lica Boxjega stignuti dotle nemogu, dok sve pravici boxjoj nenaplate, i nezadovolje.

Pogledajmo malo u knjigu Machabejsku, shto je ondi bistrije od ovih ricsih: *sveta, i spasonosna jest misao za mertve moliti.* II. Mach. 12. 46. ovdi po mertvima doista ne prid licem Boxjim blaxene svete, niti proklete paklene dushe razumiju se, zashto? jer ovima nije koristna, a onima nije potribita molitva: stanovito dakle jest to, da onima mertvima koristna i potribita jest molitva, kojih dushe u Purgatorii terpe. Ali ako i nebi imali (ovako razloxi S. Augustin) ocsito svidocsanstvo u S. Pismu, zar nije dosta za pokazati Purgatoriu obicsaj samo S. M. Cerkve, koja medju sluxbom Boxjom kod najglasovitijega posvetilishta nikada nije ostavila molitvu za mertve? za ovo obilatije potverditi, verlo pristojno jest i *Tertulianovo* govorenje, koji je prid *S. Augustinom* oko dvi stotine godinah xivio, i ovako govorio: *posvetilishte csinimo, veli on, za mertve; koji razlog ovoga hoche znati, onoga k-pridanju, i starom obicsaju shaljemo.* Dakle iz oviu takogjer istinito jest, da molitva za mertve

od pocsetka kerstjanluku tia do sada, medju pridanja Aposhtolska, i cslanke prave vire brojena biashe.

Csega radi nebili neptiatelji nashe vire zdravim razumom sluxechi se, ovako mudrovati morali: S. Pismo, Aposhtolsko pridanje, i od pocsetka kerstjanluka obderxavani obicsaj jedno dushno svidocse, da je koristno za mertve moliti: premda indi ocsitima ricsma u S. Pismu nenahodise, stanovito sa svim tim jest, da ima purgatoria, buducs da molitve nashe nekoriste onima dusham, kojesu u nebu, niti pomaxu onima, kojesu u paklu. Evo ovako bi morali mudrovati krivovirci, ali oni upravo suprotivno mudruju. Ocsito govore oni, u S. Pismu purgatoria nije objavita, zato netriba za mertve moliti, i buduch da Makabejska knjiga za mertve molitvu ocsito priporucsuje, iz broja knjigah S. Pisma mora se izbaciti, i buduch i S. M. Cerkva vazda je molila za mertve, i nje pridanje valja odbaciti, i obicsaj za nishto derxati. Ludo doista razloxenje jest ovo, s-kojim kudgodjim drago okrenili se josht ocsito ostaje njiovo zabludjenje.

Dopustimo bar, da nije ocsito, kako oni govore, da ima purgatoria, josh moraju to dopustiti, da ni to nije ocsito u S. Pismu, da nejma purgatoria, ako dakle istinito nejma Purgatorie, mi katolici kada za mertve molimo, nishta negubimo, pacse: zasluxenje kupimo nami, zashto ovakva molitva izilazi iz ljubavi iskernje-

ga, koja je prid Bogom draga, i primljena: usuprot: ako stanovito ima purgatoria, svi oni, koji za mertve nemole, i mertve od pomochi, i sebe od duhovnoga zasluxenja oplinu. Oh kako je sveta, i izverstna vira nasha, koja pravovirne svoje: i na drugi svit sprovodi, i na mistu od terplenja neostavlja njih, po zasluxenjima Isukerstovima pruxivshi njima pomoch.

Donio bi na pervo B. D. K. josh vishje svidocsanstvah ovima prilicsnih, ako bi s-onima govorio, koji tajechi Purgatoriu, za mertve molitvu sa svim odbacuju: al je moja odluka onima kerstjanima govoriti, koji viruju, da ima Purgatoria, u kojoj mloge dushe terpe; koji ispovidaju, daje koristna molitva za mertve, a josh kako su neochutljivi, da ili nikada, ili verlo ritko spominju se od dushah mertvih s-takvom odlukom, dabi njih, koliko je moguche, pomogli. Ovima indi takve gibuche razloge na pervo doniti moram, koji bi jih na pomoch purgatorskih dushah kripko ganuli: za koju sverhu velim, da i vechja Boxja slava, i pogled terpechih dushah, i stanje, kako i vlastita nasha korist dosta veliko ponukovanje daju nami na izvershivanje one iskernje ljubavi, kojom se prama mertvima sluxiti moramo.

Shto se doticse pervog, veoma lipo pristoje se ovamo ricsi *Ruperta opata*, *koji od dushah purgatorskih ovako govori: sam Bog*, *veli on*, *premda purgatorske dushe*, *buduch su u po-*

svechujuchoj milosti xivot svershile, doista ljubi, nishtanemanje glede svoje nesvershene pravice, nikim nacsinom usiluje se kashtigovati njih, i osvetiti se njima: i toga radi s-jedne strane od neizmirne pravice svoje, a s-druge od ljubavi svoje ganuvshise, shto csini Bog? ono, buduch da terpeche dushe za sebe zadovoljiti nemogu, nami daje oblast na to da jih pomochi moxemo, i za njih zadovoljiti: po csemu Bog hoche ovo rechi: *da mi ucsiniti moxemo to, da osveta njegova purgatorskim dusham pristane, i da ove dushe iz mukah oslobodivshi se, njega shto berxje slave.*

Ovako dakle, tako govorechi, raduje se Bog, kada mi pomoch nashu purgatorskim dusham pruxamo. Kada mi za purgatorske dushe molimo, neodgovara nami Bog to, shto je na proshnju Mojsievu odgovorio, rekavshi: *Pusti me, da se serdi ljutina moja.* Ex. 32. 10. pacse usuprot hoche, da sverhu ucsinimo kashtigovanju njegovom: da zadovoljimo pravdi njegovoj, i da tako oslobodivshi iz velikih mukah dushe njegovih pravovirnih, vrata blaxene vikovicsnosti njima otvorimo: ako dakle isti Bog xeli slaviti se od purgatorskih dushah, i ako xeli slavu svoju s-njima opchiti, oh shto moxe nas kripkije ganuti na pomoch imenovanih dushah, nego slava Boxja?

Tako je: u slavi samoga Boga zadovoljni razlog nahodimo na to, da dushe purgatorske pomaxemo: nishtanemanje ako razlog ovi tverda

nasha serca na miloserdje prama njima nije joshter ganuo, gledajmo duhovnima ocsima nashima one xestoke muke, koje terpe u purgatorii one mloge dushe, i moxebit ove muke na poxaljenje, i pomoch ganuti che nas. Ali moxebit pitate sada, da shto pati jedna purgatorska dusha? pitajte, bolje che biti, shto nepati? one dushe, veli *Sabor Florentinski*, *najvechju muku terpe*, *koja u tomu stoji*, *da lice Boxje viditi nemogu:* ova sama purgatoria prominila bi se u pakao, ako ondi ufanja od oslobodjenja nebi bilo. *One dushe*, *veli S. Augustin*, *csudnovate*, *ali istinite vatre moguchnost terpe: onakve vatre*, *koja je osvete Boxje orudje*, *onakve vatre*, *kojoj prilikujuch vatru nashu*, *nije drugo*, *nego sina: onakve vatre*, *koja cilo projde terpechu dushu*, *vechju muku uzrokuje njoj*, *nego su mucsenicima uzrokovula sva orudja smerti.* Moxeli dakle biti tkogod tako nemio, koji promatravshi ova, nebi se ganuo na miloserdje?

Shto bi csinili B. D. da bi se nami u ovo oka-trenutje po dopushtenju Boxjem onakva jedna dusha? ukazala? dabi ocsima vidili njezino terpljenje? dabi csuli uzdisanja: i one tuxne ricsi: *smilujte se meni*, *smilujte se meni.* Job. 19. 21. Mi koji smo tako miloserdni, da brez straha, i poxalenja nemoxemo gledati, kada se koji zlocsinac na smert vodi, bili mogli gledati brez miloserdnosti onakvu dushu, koja strahovite muke

pati u xestini vatre? onakve muke, koje jezik csovicsanski iztomacsiti nemoxe.

Xelish li znati kerstjanine, koje su dushe? ako xelish znati: hodi amo na misto od terpljenja, i vidi jih pojednu. Evo ovo je tvoga otca dusha, koja moxebit zato terpi, jere veoma brinuvshi se od doshastoga tvoga stanja, mlogo je na tebe troshio. Ona je opet siromashke tvoje matere dusha, koja moxebit zato se kashtiguje ovdi, jer te je neurednom ljubavjom milovala, i za zlo nije te dostojno kashtigovala. Nevidishli ondi brata tvoga, i dobroga prijatelja dushu, komu si na ovom svitu mlogo putah obechao, dacesh se svaki dan u molitvami tvojima od njega spominjati, i evo zaboravivshi obechanje tvoje, brez svake pomochi ostavljashga u xestini mukah? ovdi se opet mucsi oni, ili ona, koga si, ili koju si smutio, i na grih naveo: oh ako sve one dushe terpeche redom s-drugima zajedno ocsima vire nashe promatramo, moxemoli biti tako neochutljivi, da se na miloserdje neganemo?

Ili moxebit smo izmed onih, koji samo obicsaju vlastitu korist svoju u ovima traxiti? oh ako hochemo korist nashu traxiti, iz csega moxemo vechju csekati, nego iz pomochi pruxite terpechim dushama? shto se nemoxe ufati kerstjanin, koji moxe rechi, da ova dusha, koja sada u slavi nebeskoj gledajuchi lice Boxje raduje se, ovu srichu s-jedne strane meni zafaliti moxe od spasenja svoga. Potresimo B. D. K. stvar ovu podpuno!

ako bi Bog u ovo okatrenutje po Angjelu svomu objavio meni, da ova, ili ona dusha po molitvi mojoj oslobodila se jest, iz purgatorie, u kojoj drugacsje josh na mlogo godinah morala bi bila terpiti, oh kako velikom virom, i pouzdanjem utica obi se k-njoj! kakvom vruchoxeljnostju priporucsivao bi njoj spasenje moje?

Ako dakle jurve u nebu jest kojagod onakva dusha, (kako je moguche) koja po pomochi nashoj doshla jest prid lice Boxje; premda mi od ovoga dogadjaja neznamo nishta: premda ovakvu dushu i nepoznajemo, dosta je nami, da ona poznaje nas, da ona, kojoj kano blaxenomu svetomu prikucsiti se nemoxe ni najmanja nezafalnost, svu oblast svoju, i odvitovanje na toche obratiti, da nami kripke milosti, i srichno u milosti Boxjoj priminutje od Boga dobije. Ovo su oni gibuchi razlozi, koji brez pristance nas na to podpadaju, da purgatorske dushe iz sve moguchnosti nashe pomaxemo.

D i o II.

Izvidimo sada kojim nacsinom moxemo berxje, i bolje purgatorske dushe pomochi. U stvari ovoj mlogi kerstjani slide poganine: to jest poleg naravi xale mertve, i to samo xale: od toga pako, da njih pomognu, nikada i nemisle. Placse, i jaucse mati, kada vidi, kcher mertvu, u kojoj stavljala je sve nasladjenje, i veselje svoje. Muku veliku chuti u sercu gospodar, kada prie vrimena smert odtęlamu je pomnjivu gazdaricu, koja

mudrom pomnjom upravljala je svu kuchu i brigu imala. Nenalazi ni mista u sercu svomu xalosti ova ili ona kchi, da je u berzo jedno za drugim zakopala otca, i mater, jer nejma tko bi ju sada po volji odivao, i odranjivao. Xalostan je i csesto uzdishe prosjak, da je ovi, ili oni Gospodar iznenada umro, jer je mlogu lemozinu dobivao od njega. Evo svi ovi xale mertve, ali samo xale, od toga pako, da jih pomognu, nikada i nemisle.

Radi csega ovako nas sve opominja S. Pavao govorechi: *nexalostite se, kako i drugi, koji ufanje nejmaju.* 1. Tess. 4. 12. Ovdi nezabranjuje, ovako tomacsi ricsi ove S. Ivan zlatousti, u opcheni xalost, nego kerstjansku xalost ishte, koja najvechma u tomu stoji, da molitvami, i drugima dobrima dilih pomaxemo one, na kojih smerti xalostimo se. Dragi brate, pisashe jedan put S. *Ambroxia* jednomu Gospodinu, koji se je na smerti brata svoga verlo xalostio, umanji xalost tvoju, i spomeni se od toga, da si kerstjanin: ako chesh plakati, oplakivaj grihe tvoje: a za dushu mertvoga moli; placsi radi tebe, jer si grishan, jer si mlogima napastovanjih, i pogibelih obuzet: a pokraj toga moli za brata tvoga, da ga oslobodish iz muke onoga svita.

Ako dakle kerstjanskim nacsinom hochemo se spomenuti od mertvih, molimo, csinimo lemozinu, postimo, i druga pedepsanja tila priuznimo radi njih, i ova dobra dila prikaximo Bogu za oslobodjenje njihovo: ali pazimo takodjer, da

kada hochemo da mertve pomognemo, onda mi da nebudemo mertvi; to jest: da se nenalazimo u smertnom grihu, jer u stanju smertnoga griha nikakvim dobrim dilom nechemo mochi purgatorske dushe pomochi: *onda zalud dajemo, i dilimo siramahom lemozinu:* zalud smo bogoljubni: zalud postimo: zalud csinimo druga dobra radi njih, jere dokle smo nepriatelji Boxji, dotle dobra dila nasha nisu zasluxljiva, pacse merska su prid Bogom: dotle sve molitve nashe Bog neprima; sva lemozina za nishto derxi se; sav post, i pedipsanje tila mersko je: nije onima dushama koristno.

I doista kako bi koristila csovika grishnika molitva purgatorskoj dushi, ili drugo dobro dilo, kada ono samomu njemu koristiti nemoxe? Mertve bo pomagati nezlamenuje drugo, nego njima priloxiti zasluxenja ucsinjenih od nas dobrih dilah: ako bi dakle mogao pomagati grishnik purgatorske dushe, dobra njegova dila morala bi biti zasluxljiva; S. pak *Pismo* veli to od ovakvi mertvih dilah, jer brez posvechujuche milosti csine se, nikakvo zasluxenje nejmaju. Daleko neka bude od mene B. D. K. da i od posvetilishta S. Misse na isti nacsin govorim, jer onoga prisvetoga posvetilishta zasluxenje, i kripkost po nikakvi nacsin od onoga nevisi, koji missu govori, ili govoriti daje, nego samo od G. Isukersta, i od njegove neprocinjene kervi, koja se prikazuje.

S-ovim posvetelishtem i grishnik, koji josh

pokoru nije csinio, pomochi moxe mertve, jere u stvari ovoj ne zlochu grishnika, nego isto posvetílishte gledi, i ovo pogled odluke grishnika purgatorskim dusham na korist obratja. Ali sa svim tim istinito ostaje, da u smertnom grihu postavljen kerstjanin sa svojim zasluxenjem nishta ucsiniti nemoxe, scim bi mertve pomochi mogao. I ovo je zaisto uzrok, da u nikima stranami kerstjanskog svita derxi se ovi sveti obicsaj, da pravovirni na dan mertvih mlogi se ispovidaju, i pricseshtjuju, da ovako izcsistivshi se od grihah koristnu pomoch pruxiti mogu purgatorskim dushama. Ovo je uzrok, da S. M. Cerkva stanovite dneve u godini naredila je u kojima obilato proshtenje daje kerstjanom, da ga na korist terpechih u purgatorii dushah obrate, ali ne drugacsje, nego ispovidivshi se, i pricsestivshi se: stanovito dakle jest to, da ako mertve, ili purgatorske dushe kripko pomochi xelimo, csistu svist imati moramo.

Zaklucsaj.

Zakljucsatichu govorenje moje s-istoga Isukersta spasitelja nashega glasovitim izgledom. G. Isukerst ne prie, nego kada je grih, i smert nadvladao, stupio je u Limbu, da bí one dushe koje medju mlogima uzdisanjima csekahu oslobodítelja, osobitim miloserdjem ganut oslobodio, i tako je njih, kano svoga pridobitja svidocsanstva sa sobom u slavu nebesku uveo. Slidimo i mi izgled ovi, nadvladajmo po pravoj pokori grih, ko-

ji nas derxi robove suxanstva vraxjega: snidjimo onda u onu strahovitu tavnicu, u kojoj mloge dushe za nike male grihe, ili rad nikih pomanjkanjah istinite, i potribite zadovoljshtine, neizkazane muke po vatri terpe: snidjimo, rekao sam, u ovu strahovitu tavnicu po molitvami, lemosini, postom, i drugima dobrima dilih nashih, i snishavshi nastojmo bratju nashu, koji se ondi mucse, iz sve moguchnosti pomochi. O kako che slavno biti kadgod nashe u nebo unilazanje, ako po nami oslobodjenih dushah cseta u blaxeno vikovicsnosti pribivalishte nas pratila bude. Amen.

Za Nedilju V. po Tri Kralja.

Dojdeh neprialelj njegov, i posiah kukolj u srid pshenice. Math. 13. 25.

U csoviku to csini zao obicsaj shto je csinio na evangjeoskoj njivi potajno posiani kukolj. Dobro sime posiao je na njivi svojoj Gospodar, veli Isukerst u priliki, medjuto kada su otac obitili, i sluge njegovi spavali, *dojdeh neprialelj njegov, i posiah kukolj*, da pripricsi ovako xita iznikuutje, rastenje, i doshasti plod, ili unishti barem necsist ucsini. Iznikuuvshi iz zemlje mlogi kukolj, i razplodivshi se dotle je bio na kvar xitu, dok nije bio izcsupan, i na vatru verxen. Ovako i zli obicsaj

s-vrimenom na toliko se razplodi u sercu csovika, da sva njegova nagnutja utushi, i unishti.

Ljudih zao obicsaj imenujem ja danas onim glasovitim pogibeljnim kukoljom, koji u sercu ljudih spasonosne plodove Boxje milosti csini uvenuti, i csitavo osushiti. Bog dobro, i cisto sime sije u sercih nashih, kada nam milosti svoje poklanja: kada po nutarnjima nadahnutjih na dobro nas ponukuje, i vodi: kada nam po Prorocima, i Aposhtolima svojima volju svoju obznanjuje: kada zapovidi svoje prid nas stavlja, i po njima sve na izpunjenje duxnosti kerstjanske kanoti usiluje: ali sva ova dobra simena zlog obicsaja nashega kukolj utushi, i neplodna csini. I ovo che biti danashnjega govorenja nishan, koji u dva dila stajati che. U 1. pokazati chu, one spasonosne nacsine, s-kojih pomochjom svaki zli obicsaj ostaviti se moxe. 2. Pokazati chu, shto slidi iz zlog obicsaja od kojih dok ja obilatije uzgovorim, vi se sterpite, i dobro slushajte.

D i o I.

Zao obicsaj nije drugo, nego onakvo nagnutje, koje csini, da csovik lasno grishi. Ovoga uzrok i pocsetak jest csestje grishenje. To je dakle vechji zao obicsaj, shto je starije, i stalnije grishenje. Na to, da u csoviku zao obicsaj bude, nije potribito, da mloge razlicsite grihe csini; na ovo bo dosta je samo jednoga griha csestje csinjenje: nije ni to potribito, da koji god grih cso-

vik svaki dan ucsini: jer i to je zao obicsaj, kada na priliku: ovi ili oni vincsani drug, za deset, petnajest godinah, svake godine samo jedan put, ali u stanovito vrime, i prigodi, i jurve od davna odredjenom odlukom ucsini priljubodinstvo; kada je pako tkogod obicsajni grih svoj radi pomanjkanja prigode za jedno vrime ostavio, neslidi, da je zao obicsaj ostavio, jer premda izvanskim nacsinom obicsajni grih nije ucsinio, nishtanemanje, nutarnjim nacsinom, voljom, i odlukom ucsinio je, buduch da je hotio, i xelio ucsiniti. Tako na priliku: jer kradljivac sluga, ili sluxavka za jedan, ili dva dana radi pomnjive gazdarice nisu nishta od kuche odneti mogli, zao obicsaj nisu ostavili; jere ovakvo prominjenje, i poboljshanje samo donle ostane u njima, dokle se nacsin kradje prigodi. Odkuda ocsito slidi, da zao obicsaj najbolje iz zlog nagnutja volje csovik moxe poznati. Ali kakvi mu drago bio, ma u csemu stajao, ma odkuda pocsetak uzeo zao obicsaj, vazda je na kvar, i pogibelj dushe, jer zao obicsaj csovika vazda vishje u gad griha vodi; grishnika obratjenje vazda texje csini, i tako dushu lasno na vike ubije.

Jesu grisi, na koje veliko, i udiljno napastovanje, slabost, neumitnost, neprividjena prigoda, ili pameti, i suda naglocha privede csovika, ali obicsajnoga griha nije ovakva vlastitost. Koji iz obicsaja grishi, oni vech zna zao svoj obicsaj: poznaje griha svaku zlochu: privídi gri-

shne prigode, i od tuda izilazeche poslide, pak josh podpunom odlukom, odlucsitom voljom ucsini grih, koga je vech prie poznao, i prividio, pacse misto toga shto bi s-milostjom Boxjom spasonosno dilujuch od griha se csuvao, on sam samovoljno traxi napastovanje i pogibelj: misto toga, da bi se neurednim nagnutjam suprotivio, ochutjenja ustegao, poxuda slobodshtinu pripricsivao, sam pripravlja sebi prigodu na svakake gerdobe, i rugote. Ovakvi neboji se Boga: neboji se vicsnje kashtige: gazi zapovidi, blaxenu vikovicsnost, i samo grih miluje, traxi, i u njemu che poginuti: iz dubljine jedne sloche u drugu stermoglavlja se.

O tko bi mogao izbrojiti grihe jednoga samo dana onakvog grishnika, u komu kraljuje kakvigod zao obicsaj? kuda nehoda pamet bludnika samo za jedan sat? tko moxe izbrojiti koliko putah, ili na kakvi nacsin nasladjuje se u ruxnima slikovanjima samo dotle, dok se razgovara, i shetje s-onom osobom, u kojoj ima svu radost, i razkoshje svoje? tko che izkazati, koliko putah ponovi ruxnu poxudu svoju, kada se pripravlja k-dilu sramotskomu? doista u ovakvom csoviku jedan grih slidi drugoga brez broja.

Ide na ispovid, ali i onda grishi; jere misto toga, da bi pristupio s-dostojnom pripravom k-Ispovidi, i da bi ondi skrushenim sercem pogibeljno stanje svoje svisti ocsitovao, ucsini svetogerdnu Ispovid, nejma prave xalosti, ni pravog

obechanja u Ispovidi, nejma prave xalosti, jer od zla obicsaja necsini uspomenu, veli: sagrishio sam, ali neveli, iz obicsaja sagrishio sam. Neima prave xalosti; jer od zla obicsaja pogibeljnu vlastitost, pogibeljne naslidbe tako, kako bi valjalo, nepoznaje, i jer nepoznaje, nemerzi, i neproviti se iz sve moguchnosti. Takogjer nejma pravog obechanja od poboljshanja; jer nejma pravu odluku, pravu volju zao obicsaj ostaviti: Ispovidnika svitovanje neslidi, nesluxi se nacsinima, koji su moguchi izvaditi njega iz pogibelji zlog obicsaja: zla nagnutja pod sluxbu nemetje, i sebi ucsiniti silu nenastoji. Nejma pravog obechanja od poboljshanja, jer se ritko izpovida: i samo zato ritko se izpovida da se u izpovidi zaradi zlog obicsaja nepokara, neopomene, i na obratjenje neprivede. Kada pako samo od obicsaja, pogleda ljudskoga ide na Ispovid vazda drugoga Ispovidnika obira sebi, da ovako duhovni likari duhovnu njegovu bolest neuvide, nepoznaju, i koristnima likovima iz vicsnje pogibelii neizvuku, da u ovakvom stanju ostavshi, i dalje zloche svoje, provoditi, i csiniti moxe: iz kojega stalnog ostavljenja u zlom obicsaju najposli to slidi: da shto je u grishniku vechi, i stariji zao obicsaj, texje mu je obratjenje. Ovo svidocsi S. Augustin govorechi: *kada se sluxi bludnosti, biva obicsaj, a kada se obicsaju neprotivi biva potriba.* Ovo svidocsimo potajno mi isti, toliko putah, koliko putah obicsanje grihe prid Ispovidnikom izgova-

ramo, i popravljamo, ovo svidocse pijanci, psovacsi, ogovaraoci, serdljivci, koji sami govore, da ma kakomu drago ucsinili stalno obechanje od poboljshanja, vazda jih nishtanemanje nadvlada neuredno nagnutje, i zla narav.

Da je tako teshko ostaviti zao obicsaj, necsudim se; jer obicsaj jest kano druga narav u csoviku. Istina je zaisto: da vazda, kada grishimo, slobodnom voljom grishimo: ali i to je istina, da po csestjem csinjenju griha tako pribikne grihu svist nasha, i tako lasno serce nashe prigiba se na zlo, i volja, da, ako samo dobitom iz neba pomochom silu nami neucsinimo, nechemo moch nikada na dobro obratiti zlo prignutje nashe; i buduch zla nagnutja s-velikom snagom pridobiti netraximo, kano potribito sagrishivshi, stermoglavljamo se u duhovnu pogibelj. Vishje chu rechi: zao obicsaj najposli iz serca nashega na toliko otme strah griha, da kako je Jona, medju valovima morskima slatko spavajuch, opocsivao: tako i mi i u najstanovitijoj pogibeli odsudjenja nebojimo se, pacse kano slatko spavamo, i kada Duha S. milost vapi u serdcu nashem: *ustani, zovi u pomoch Boga tvoga:* Jone 1. 6. ustani iz pogibeljnoga sna, i zloche tvoje, moli Boga, da ti se smiluje, da u pakao nebaci dushu tvoju. Kada nas ovako opominja Duh S. onda dodushe otvorimo duhovne ocsi nashe, i vidivshi strashnu duhovnu pogibel, hochemo izachi iz zlochah nashih: ele ova nasha odluka veli

S. Augustin, samo takva je, kako je preznutje onoga pospanoga csovika, koji na veliku huku otvori ocsi svoje, ali frishko opet zaspi. Odkuda ocsito slidi, da shto je u csoviku vechji zao obicsaj, to je istinitije, da che brez pokore u zlochami svojima umerti.

Niki izmedju nas u to se ufaju, da kasnije, kada se promini narav, kada se utishe neuredna nagnutja, i snagu svoju izgube, onda che se lasno obratit. Ali kaxitemi B. D. K. tko je vam obechao ono doshasto vrime, na koje ostavljate óbrachenje vashe? tko je vam takogjer obechao one milosti, brez kojih u doshasto vrime obratiti se nemoxete? oh budalasti! neznateli, da u ovoj samo godini po nagloj smerti od mlogih uzkratjeno je ono doshasto vrime, na koje su oni zaisto csekali? tko zna, moxebit i vami samnom zajedno za malo vrime valja u vikovicsnost seliti? Jao, kako che biti onda stanje nashe, ako se josh i onda budemo nashli u zlom obicsaju!

Ali neka bude tako, kako mislite: ima chete dosta vrimena za obratjenje u doshasto vrime: nishtanemanje velim: da ako se sada, dok ste u snagi, zdravju, dok neuredna nagnutja nekraljuju verlo sverhu vas, neobratite, kasnije, kada se zao obicsaj ukorenio bude u sercu vashem, kada grih vech u narav okrenio se bude u vami sve vechma, nechete se obratiti. Mlogi ostare izmedju lakomacah, ali i onda josh bolje okretju u ruki duxnicske knjige, nego molitvenu knjigu,

ili patrice: pomnjiviji su uzimati kamatu, nego misliti od vikovicsnosti. Starci biahu i oni, koji su csistochu Susanne napastovali, pak josh nisu znali nadvladati necsistu poxudu svoju. Istina je to prava: da kakvi je xivot, takva je i smert; to jest: ako sada, dokle imate vrime, i milosti na obratjene, zao obicsaj neostavite, *u Grihu vashem umerti chete*, veli S. Ivan, 8.

D i o II.

Ako pako sada hochete izachi iz zlog obicsaja, nije tako teshko obratjenje vashe, kako vami prilikujete: jer nalaze se kripki nacsini, s-kojih pomochom svakaki veliki, i stari zao obicsaj ostaviti se moxe. Ali koji su to kripki nacsini? 1-i jest: prava volja, Bog buduchi nesversheno miloserdan, iz blaga milostih svojih svakomu grishniku zadovoljnu milost daje na obratjenje; kraj milosti dakle, samo od same volje visi, da privoli, ili suprotivi se zlom obicsaju; ako pako s-jedne strane od volje visi obratjenje, a s-druge strane glede milostih potribu nevidimo, i pomanjkanje, u njima nenahodimo, tko se moxe izmedju nas tuxiti, da zao obicsaj nemoxe nadvladati?

Iz kojegad mu drago uzroka izilazio zao obicsaj, vazda mora se suprot stati njemu. Ako je vashega zlog obicsaja prigoda koji izvanski uzrok, bixite od one prigode: ako pako nutarnja neuredna nagnutja privode vas na csinjenje ovo-

ga, ili onoga griha, metnite pod sluxbu zla vasha nagnutja, i pazite nepristance na najmanje, gibanje, i krenutje njihovo, da vas neprivare: osim toga csesto molite, da ovakvu bitvu srichno nadvladati moxete s-dobitvenom iz neba pomochom.

Kada je spasitetelj nash Lazara od mertvih uskrisio, jedva mu je zapovidio, da izajde iz groba, odmah je ustao, i izishao iz jame smerti: po kojemu csudnovatom dogadjaju, kako ucse sveti Otci, hotio je obznaniti spasitelj nash, da kako Lazar nije kasnio u ustanju, tako i mi nekasnimo u obratjenju; nego taki na pervu opomenu, i zapovid ispovidnika ostavimo zao obicsaj nash: uklanjajmo se od onih pogibeljnih drushtvah, u kojima verlo ritko csistocha ostaje brez oskverujenja: priviknimo jezik nash na mucsanje, da po dugom, i neopaznom govorenju Boxje, i iskernje ljubavi zakon neuvridimo: s-ocsima po izgledu Joba, zavitovanje ucsinimo, da nam po slobodshtini svojoj, i sercu nashemu na neuredmu poxudu prigodu nepriprave: jednom ricsjom: tako upravljajmo sva dila nasha, da iz njih svaki pozna, da se je serdce nashe po sve prominilo, i sviu onih, koja je kadgod protiva zakonu ljubilo odreklo.

2-i Kripki nacsin, s-kojega pomochom svaki zli obicsaj ostaviti se moxe, jest molitva. Isti Bog zapovida: *bdite i molite, da neuNidjete u napast.* Kano da bi rekao: velika napastovanja, kakva

su na priliku neuredna nagnutja, zla poxelenja, razpushtene xelje, izvanske pogibeljne prigode, i druga, brez milosti nadvladiti nemoxete: milost pako za pridobiti ova po molitvi iz neba prositi morate. Tako je dakle potribita za ukloniti se od zlog obicsaja molitva, kako je potribita ista pomagajucha milost, i kripka volja, sila, pridobitje: sve, shto nam je potribito, i spasonosno po molitvi dobiti moxemo od Boga. Po molitvi izprosile su uskersnutje. Lazara Martha, i Maria; po molitvi dobio je vid evangjeoski slipac: po molitvi dobio je David odpushtenje grihah svojih: i mi dakle hochemo dobiti po vruchoxeljnoj molitvi od Boga one kripke milosti, s-kojih pomochom nadvladati chemo sve nashe zle obicsaje.

3-i Kripki nacsin, kojim svako zlo iz serca moxe se istirati, jest pokora. Znateli, zashto je prie plakao Spasitelj nash, nego je Lazara uskrisio? po ovomu ucsio je nas, da i mi placsom, i xalostjom probudimo serce nashe na izilazenje iz jame grihah. Ele ovo josh nije dosta za pravu pokoru, nego i to je potribito, da kako xudie po zapovidi Isukerstovoj iz uskrisitoga Lazara rukuh, i nogu uxete skinushe, tako i mi raztergnimo ona uxeta, kojima je serce nashe privezano bilo k-zabranjenima dobrima, to jest: kada tilo protiva nami ustane, i napastuje nas, oslabimo ga postom, ako pako ocsima upademo u zlo, kashtigujmo jako ochutjenje ovo, zabranimo mu josh i slobodno raskoshje: ako jezikom sagri-

shimo, pedepsajmo ga dugima molitvami: ako smo do sada po netriznom pianstvu ugadjali neurednima poxudami nashima, od sele i u triznom pitju dragovoljno usteximo se, dali kadgod i xedju terpimo: ako smo do sada na iskernjega nashega merzili, i sverhu njega osvetu xelili, od sele ne samo ljubimoga, nego po moguchnosti i pomozimo nepriatelja nashega. Da pako na ovakva texka, i silovita dila dobra vechju snagu imamo, kripimo se csesto jakostjom kruha, prisvetim Tilom G. Isukersta, po kojega kriposti lasno chemo mochi nadvladati sve napasti: ali prie nego k-ovomu Angjeoskomu jistju pristupimo, potribito je po ricsih S. Pavla, da se csesto po pravoj, i skrushenoj ispovidi od grihah ocsistimo, da svisti nashoj, moxebit brez ispovidi nedostojno pricsestivshi se, odsudjenje ne uzrokujemo: tako podpunim pouzdanjem ufati se moxemo, da ne za dugo zao obicsaj nash hochemo ostaviti. Evo ovo su oni kripki nacsini, koji mah iz kakvemu drago pogibeli zlog obicsaja mogu izbaviti.

Z a k l u c s a j.

Ovima se csesto sluxite vi u starima zlochami lexechi grishnici, drugacsje bo umertichete u grisima vashima. Budalasto odmicate na doshasto vrime obratjenje vashe: jer shto vishje csinite grih sve se u vishje grihah mechete, i sve texje biti che obratjenje vashe, i berxje na vike poginuti

chete. Zato sada, dok vam Bog prùxa pomoch na slavno dobitnicstvo, nastojte izbaviti se od ostaranih zlochah vashih, i to sa svim nastojanjem, sa svim trudom, sa svim poslom nastojte, i snagom, zashto bo zao obicsaj, koji se je duboko ukorenio u serca vashem, s-velikom silom, i trudom morate izkorenuti, *kraljestvo nebesko silu pati, i usiljeni dobivaju njega;* veli G. Isukerst kod S. Mathea na pog. 11. Amen.

Za Nedilju VI. po Tri Kralja.

Prikladno jest kraljestvo nebesko zernu gorushice.
Math. 13. 31.

U danashnjem Evangjelju imenovano zerno gorushice, komu se prilikuje kraljestvo nebesko, razlicsito tomacse sveti otci: ja poleg opchenijega tomacsenja ostajem, i velim sa S. Ivanom Zlatoustim: *da je Spasitelj nash po zernu gorushice onu viru razumio, iz koje Boxanstveno velicsanstvo, i posluh ljudski najbolje ocsituje se.* Ovo pako nevelim brez razloga po imenovanom S. Otcu: jer, kako zerno gorushice onu narav ima, da je u sebi maleno, ali ako se posie, izraste, i stablo veliko biva: tako i vira ima onu vlastitost; da se po njoj najprie ponizi, i kano malena ucsini pamet nasha, a posli toga tia do neba uzvisi se. Buduch dakle danashnje evangjelje po priliki zerna gorushicsnog od vire csini uspomenu, dostojno

je, da od vire vlastitosti, i kakva je ona, promishljamo. Vira B. D. K. jest temelj drugih kripostih; vira, kako veli *sabor Tridenstinski, jest pocsetak opravdanja nashega:* brez vire, kako svidocsi Aposhtol, *nije moguche Bogu dopasti se;* ako indi viru nejmamo, navike chemo poginuti. Evangjeosko zerno gorushice jest sime vire, i mislim, da je u sviu vas sercima posiano, koji ste ovdi, i da je izniklo: al jeli donelo plod ono sime? ili kakvi plod je donelo? ovo nije poslidnje pitanje, ili da bistrije izreknem, u viri nashoj od strane nashe hiljada pomanjkanjah ima: koja da na svitlost izajdu, promatrajmo pervo kakva mora biti vira nasha? Posli toga, pitajmo nas iste: kakva je u opcheni vira nasha? Dok na obadvoje odgovorim, pazljivo, i dragovoljno poslushajte.

Dio I.

Vira je takvo posvetilishte, po kojemu razum, i volju nashu Bogu sa svim prikazujemo, i mudrovanje pameti nashe pod neizmirnu oblast njegovu podlaxemo. Vira, po nauku *S. Pavla, razum csovicsanki mora nadvisiti, i mudrost csovicsja pod sluxbu vire morase staviti.* II. Cor. 10. vira dakle od razuma, i volje csovicsanske svaku poniznost, svaki posluh ishte: i jer vira ondi nemoxe biti dugo, gdi nejma Duha S. toga radi vira zaktiva od nas, da nam se xivot s-virom nashom slaxe.

Vira, rekao sam 1-o od razuma, i volje na-

she svaku poniznost, i posluh zaktiva: jer gdi nejma prave poniznosti, i posluha, ondi nemoxe biti prava vira. I doista: shto je vira? vira jest, kako ucsi *S. Pavao, posvidocsenje stvarih nevidnih.* Heb. 11. 1. dakle po nauku Aposhtola ne samo to valja virovati, shto pamet csovicsanska nevidi, nego i ono shto dokucsiti nemore. Temelj vire nije kakvogod stvoreno znanje, nije kakvogod csovicsansko mudrovanje, nego Boxja pravda, i mudrost, prama kojoj nesvershenoj mudrosti vazda, i sa svakom poniznostju, i posluhom stvorena pamet mora se derxati; jer shto je mudrost csovicsanska prama mudrosti Boxanstvenoj? *Mudrost svita ovoga jest budalashtina kod Boga.* I. Cor. 3. 19. Zato u stvari vire nevalja ono promatrati, shto ucsi, ili shto moxe dokucsiti pamet csovicsanska? nego na to valja paziti, da shto je Bog rekao, i navistio? mudrost csovicsanska nije neprivarljiva, kako mudrost boxanstvena: razum csovicsanski ima svoje krajeve, ali mudrost boxanstvena nejma medjah, niti moxe imati. Mlogo putah ova, ili ona stvar prid csovikom jest nemogucha, a prid Bogom je mogucha: dakle neka nitko nepristane kod nedokucsljivosti otajstvah Boxjih, neka se nitko nepusti u promatranje njihovo, jer ovo csiniti toliko jest, kano dvojiti od boxanstvene pravice, i mudrosti. Znate li zashto je Isukerst ucsenike svoje tako csesto karao, i kruto u obziru vire: zato jersu bili kasni u viri, jer nisu hotili virovati ona, koja nisu mogli do-

kucsiti: odkuda ocsito slidi, da Bog merzi kasnjenje u viri, i dokucsenje otajstvah vire.

Rechi che moxebit tkogod na ova: ja rado i brez kasnjenja sva ova virujem, koja je Bog ocsitovao: ali tko zna, shto je on ocsitovao. U stvari ovoj D. K. nevalja od onoga osobitoga duha viche iskati, koji osobiti duh nikim poluvirnikom otajstva boxanstvena ushaptu je, i u tomacsenju S. Pisma njih upravlja; zashto duh ovi nije poslan od Boga, i jer nije od Boga poslan, mloge privari, mloge u zabludu metje, mloge pogubi. U pitanju dakle ovom: shto je rekao, shtoli je objavio Bog? od S. Matere C. R. katolicsanske odgovor csekati, i nauk nje sliditi moramo; jer nju je u stvarmi vire sudcem odredio isti G. Isukerst, od nje je recseno: *stup, i tverdina pravice koju vrata paklena nadvladati nemogu:* ovoj obechao je Bog, da che s-njom biti *Duh sveti tia do skoncsanja svita.* U stanju dakle vire istine one virovati moramo, koje S. M. Cerkva prid nas stavlja, da virujemo, a u suprot sve ono moramo odbaciti, sve ono odsudjivati, shto S. M. Cerkva odbacuje, i odsudjuje: ako ovako ucsinimo, to jest: ako vazda o nauku S. M. Cerkve visimo, vazda chemo znati, shto je rekao, i shto je objavio Bog? i tako u viri nashoj nechemo nikada zabluditi, i nechemo nikada pofaliti, i buduchi da che nas vazda Duh sveti voditi, i upravljati po S. M. Cerkvi.

2-o Vira zaktiva od nas, da se xivot nash

s-virom nashom slaxe: vira sama, kako mlogi zabludnici derxe, nije dosta za spasenje: vira sama neodpustja grihe, i neposvetjuje dushu: pacse sama vira mertva je ondi, gdi nejma dobrih dilah, veli *S. Jakob vira brez dilah jest mertva.* 2. 26. Vishje chu rechi: vira dugo ondi ostati nemoxe, gdi se xivot viri suprotivi. Istina je kako ucsi *Sabor Tridentinski*, smertni grih neistira taki iz csovika viru: al i to je istina, da ako se grishnik za dugo neobrati. Vira njegova nemoxe dugo biti brez pomanjkanja: pak nije ni csudo ako vira ovakvog grishnika pomanjkaje, jer gdi nije za dugo Duh sveti ondi je vira slaba, a tilo moguche; gdi je pako jedan put vira slaba, a tilo moguche, ondi tilo lasno suprotivi se viri, koji su se do sada od S. M. Cerkve odilili: koji su u kakvogod zabludjenje upali, oni u opcheni nisu taki i odmah zatajili ovu ili onu vire istinu, nego pervo su dugo u grihu lexali, dugo su tilu sluxili, a posli toga, buduch da nisu hotili neuredun tila sluxbu svershiti, volili su vire se odrechi. Ovu istinu, ne samo oni, koji dogadjaje Cerkvene shtiju, nego i neumitni lasno dopuste, veli bo ocsito Isukerst u Evangjelju: *za vrime viruju, a u vrime napastovanja odstupe.* Kano da bi rekao: dugo u zlochi lexechi grisnici za vrime viruju, a u vrime napastovanja od vire odstupe. Odkuda ocsito slidi: da gdi nejma dobrih dilah, ondi vira nemoxe dugo biti. Evo B. D. K. ovo zaktiva od nas vira, ili da na kratko, i bistro

reknem: vira pravu poniznost, pravi posluh, i po Evangjeliu upravljen xivot xeli od nas.

D i o I.

Promatrajmo sada, kakva je vira nasha? neiztraxujem ja sada oniu viru, iz kojih sadasnjih pisanjah, i knjigah drugo izvaditi se nemoxe, nego da su, kako *S. Augustin* veli, *gorji od djavolah*, zashto bo djavli po Pismu viruju, i dertju, a ovakvi slobodue virė niti viruju, niti dertju. Neïztraxujem ja, rekao sam, u onima viru, u kojih sercu nevirnost kraljuje, i koji drugih viru samo izsmihavaju: nego samo u onima iztraxivam ja, i promatram viru, koji viruju, da u njihovoj viri nejma ni najmanjeg pomanjkana, a iz dilah njihovih ocsito se vidi, koliko je pomanjkanju podloxna vira njihova.

Stanovito jest B. D. K. ako ono virujemo, shto moramo odsudjivati, ili ako ono nevirujemo, shto virovati moramo, nije cila, nego pomanjkanju podloxna vira nasha: evo iz ovih poznati moxemo, kakva pomanjkanja nahode se u viri nashoj. Mi u opcheni ono scinimo, da se vira nasha slaxe s-naukom S. M. Cerkve: ja pako velim, da mlogo ima medju nami, kojih vira suprotivi se nauku S. M. Cerkve? oni se protive nauku S. M. Cerkve, koji ono viruju, ono procinjivaju, i u onom stavljaju pouzdanje svoje, shto S. M. Cerkva odbacuje, i odsudjuje: ovakvih pako koliko se moxe najti, navlastito me-

dju xenami? znamo na priliku: da S. M. Cerkva zabranjuje, i odsudjuje csarolinsku bogoljubnost, pak nejma takva mudra csovika, koji bi gdi kojima iz glave izbaciti mogao molitvu od sedam chilitah, i kripost nje. Nejma takva mudrah Izpovidnika, koji bi mogao ucsiniti, da je vechje kriposti otcse nasha molitva, koju je G. Isukerst ucsio, nego ona csarolinska molitva, koja obechaje da koi nju svaki dan pomnjivo izmoli, neche u pakao propasti. Zna ova ili ona Vracsara, da S. M. Cerkva zabranjuje, i odsudjuje vracsarsko licsenje, i nishtanemanje koliko hiljadah licsenjah vracsarskih csini? ovdi bol zubih pod prag zakopa: ondi vertoglavje u komshiluk shalje: ovoga groznicu na dervo rixe, one maternicu, kuda kola idu, metje: ovoga gercskima slovmi, onoga od nevolje netraxenim uxetom hoche, da oslobodi: i tako, koliko putah kogagod licsi, toliko putah protiva zakonu Boxjemu sagrishi, i josht tverdo viruje, da dila ovakva ne samo nisu grishna, nego josh zasluxljiva, jer ono derxi, i tim se izgovara nepristance, da ona ne imenom vraga, nego svetima ricsma, i posvetjenih stvarih pomochom licsi.

Tako je, velish ti da nikada djavla u pomoch nezovesh, kada ovo, ili ono csarolinsko dilo csinish. Ja pako velim, da csarolie tvoje vazda je temelj vrag, jer dilo tvoje takvo je, koje po naravi svojoj nemoxe imati ni najmanju korist, dilovanje, i kripost: dakle dilah tvojih ko-

rist, dilovanje, i kripost ili od Boga, ili od vraga csekash. Od Boga pametno csekati nemoxesh, jer Bog nije duxan po nevaljanom tvojem dilu csudnovato dilovati; i ako ovo csekash od Boga, napastujesh njega: ovo pako zakon njegov zabranjuje, i odsudjuje: dakle ocsito slidi, da nevaljanoga tvoga dila dilovanje, koje po naravi svojoj nejma nikakve kriposti, ne od drugoga, nego od vraga csekash.

Ovakve csarolie ne samo medju xenami, nego i na drugom mistu moxe csovik nachi, moxe nachi u vodenicami, u shtalami, u cselinjacima: moxe nachi na kerstoputju, u groblju, i u onima mistih, gdi lakomci csaroliuskim gledanjem novce traxe: nachi moxe u knjigami, koje san tomacse, u mudrovanjima oniu, koji csarolie zovu bolom, medjutim pod njim vrag pribiva. Gdi se pako nahodi kakvogod dilo vracsarsko, shto mislite, je li csitava ondi, i brez pomanjkanja vira? oh zalud velish kerstjanine, da si pravi kerstjanin katolik: zalud velish da sva ona virujesh, koja je Bog navistio, i S. M. Cerkva ucsi: jer izpovidanje tvoje, tim kvarish, da u onakvu stvar virujesh, i u takvom dilu stavljash pouzdanje tvoje, koje evangjelje, i S. M. Cerkva odsudjuje, i proklinja.

Ima drugih, koji uklanjaju se od csaroliah, al su u tomu grishni, da neviruju sva ona, koja su duxni virovati. Oh koliko ima takvih! oh koliko ima onakvih, koji neviruju, da smertno gri-

she oni, koji u zapovidni postni dan, dva putah brez uzroka do sitosti jidu? koliko jih ima, koji neviruju, da za posvetiti dan svetcsani nije dosta jednu samo malu Missu slushati, nego potribito jest sav dan na poshtenje Boga posvetiti? koliko jih ima, koji neviruju, da su duxni pod smertnim grihom rics Boxju slushati? koliko jih ima, koji neviruju, da je csarolia virovati na priliku: da je pogibeljno u sridu razboliti se, u petak stati u sluxbu.

Znam, da na ova niki u sebi odgovaraju: da oni sva ova viruju. Tako je: virujesh ova kerstjanine, ali samo ricsjom virujesh, a dilom tajish. Virujesh, da je malo obranih. Virujesh da che vechji dio svita na vike poginuti; virujesh, da je tisan, i uzak put koji vodi u zemlju od obechanja, i nishtanemanje po onom shirokom putu hodish, po kojem se shechu odsudjeni. Virujesh, da evangjelje odsudjuje izpraznost, dila svita: a josh shto milujesh vechma od svita, i izpraznosti njegovih? virujesh, da je za spasenje potribita pokora, post, pedepsanje tila, zatajenje sebe, i josh ugadjash tilu? virujesh, da je svetogerdna onakva ispovid, posli koje ne poboljshanje, nego upadnutje i povratjanje u stare grihe slidi: a ti od prigode griha ne da bi se uklanjao, nego josh traxish. Virujesh, da na skrajnu uru ostavljeno obratjenje u opcheni jest samo licumirstvo; i josh sve od dana do dana odmitjesh obratjenje tvoje? virujesh jednom ricsjom sva ona, koja ucsi vira

tvoja, i sasvim tim tako xivish, kano da nebi imao vire, *shto koristi*, veli S. Pismo, *ako si ucsenik Isukerstov, a njega neslidish? shto koristi bratjo moja, ako tko od vas govori, da viru ima, a dila nejma?* S. Jak. 2. 41. *Jeda li ga moxe spasiti vira?* oh ne samo neche ga spasiti ovakvoga vira, nego josh bolje odsudjuje zato, shto se xivot njegov razlucsuje od vire njegove.

Zaklucsaj.

Da vam indi vira nebude na odsudjenje, nego na spasenje, *nastojte, da po dobrima dilih sigurno ucsinite zvanje vashe.* II. Petr. 1. 10. jer poleg *S. Pisma neche se oni spasiti, koji samo ricsjom govore: Gospodine Gospodine:* neche se spasiti, oni, koji su samo imenom kerstjani, imenom katolici, nego oniche se spasiti, koji viruju sva ona, koja je Bog objavio, i S. M. Cerkva katolicsanska ucsi, i po ovoj viri upravljaju xivot svoj. Amen.

Za Nedilju Sedamdesetke.

Idite i vi u Vinograd moj. Math. 20. 1.

Vinograd, od kojega govori danashnje Evangjelje, prilikuje dushu nashu. Ova od istoga Boga nami je izrucsena tako, da od onoga okatrenutja, u koje s-pametjom sluxiti se, i dobro od zla ra-

zlucsiti pocsimamo, tia do skrajne ure nashe nepristance tako moramo poslovati, da ju spasimo, i na vike blaxenu ucsinimo: ovo obznanuje G. Isukerst, kada od otca obitili svidocsi, da je u razlicsite ure ishao poslenike pogoditi u vinograd svoj, koji kako je na vecser svakomu dao nadnicu svoju, tako chemo i mi kadgod poslovanja nashega plachu primiti, i ovo je ono, glede kojega Bog dushu nashu vinogradom svojim nazivlje: i dostojno, jer ona ne samo radi stvorenja, nego i radi odkupljenja jest njegova: on sam posadio je, on je derxao, on je natapao, kad je poljubljenog Sina svoga kerv i neprocinjenu cinu za nju dao.

Nishtanemanje nije tako Boxji ovi vinograd, kano da nebi bash i nash bio: ovi vinograd, s jedne strane doticse se i nas, buduch da nami najvechu korist donosi, ako ga pomnjivo radimo. Ele oh Bog bi dao! da nebi se nahodilo mlogo med kerstjanih, koji, kano da nebi bio njihov vinograd ovi, tako ga zapustjaju! radi csega dostojno se je mogao karati ovima Evangjeoskima ricsma: *shto ovdi stojite vas dan brez posleni?* zashto neradite vinograd vash? to jest: zashto se nebrinite pomnjivo o spasenju dushah vashih? oh ova sadashnjih kerstjanah opcsinska nebrixnost, da je meni dostojan uzrok straha, i dertanja: buduch promishljam, da je najvecha nasha stvar spasenje dushe nashe traxiti, i josht najvechje, i najopchinskije pomanjkanje jest to, da se

spasenjem dushe nashe nebrinimo. Tko zna, moxebit, ako dobro promislimo ove dvi istine, u ovo okatrenutje hochemo se odrechi onih razveseljenjah, koja priko mire u ove dneve obicsajemo csiniti: od csega dok obshirnije uzgovorim, dobro pazite, i uzterpite se.

D i o I.

Ili na Boga, ili na nas pogledali, vazda je ocsito, da vechje stvari nejmamo od traxenja spasenja nashega. Na ovo pokazuju sve opomene Boxje: o ovomu visi najvecha nasha korist, i blaxenost. Zashto nas je iz nishta svemoguchi stvorio? moxebit, da mloga imanja nami stecsemo? moxebit da se na dostojanstva penjemo, ili da tilesna nasladjenja slidimo? Ali vira nasha nedopustja da ovako mislimo; ova sveta vira na to ucsi nas svekolike, da nismo za drugu sverhu stvoreni, nego da Boga poznajemo; da ga ljubimo: da njemu sluximo, da se spasimo. Jer je Bog nesvershene dobar, i blagodaran Gospodin, brez plache neche ostaviti nashu sluxbu, nego vikovicsno spasenje odredio je za plachu onim, koji njemu virno sluxe. Na ovu sverhu daje sva ona, koja su potribita za dostignuti spasenje: zato nam je dao na priliku svoju stvorenu dushu; zato dadeh nami sva uda, i ochutenja, i sva stvorenja, da se ovima kano orudjem sluximo u traxenju spasenja. Ali ovo bi josh malo bilo B. D. K. na spasenje nashe nishanio je

Otac nebeski, kada je vlastitog sina svoga na svit poslao kada ga je pod mloge muke i terplenja metnuo: kada je na dervetu krixa prolitje kervi, i smert njegovu xelio za posvetilishte. Ne vidimo li dakle, kako je veoma procinjivao Bog spasenje nashe? ovoga je vishje stalo, nego svega svita iz nishta stvorenje: buduch da svit stvorio jednom ricsjom a za spasenje nashe ista uputjena Rics muku, i smert podniti morala je. Je li mogao vishje ucsiniti? Je li mogao imati vechju brigu na vinograd svoj, nego je imao i svaki dan josh ima? na ovi spushta nebeskih milostih rosu: ovomu otvara xiva vrila od S. Sakramenatah: u ovoga shalje poslenike aposhtolske, da ga svetima opomenami, i naucima obradjuju. Doista, ako sva ova pogledamo, ako promotrimo, shto je ucsinio Bog, i shto csini i sada, da nas spasi, tako mi se vidi, kano da bi blaxenost njegova visila od spasenja nashega? jer ako bi mi svi poginuli, on sasvimtim nesvershenо blaxen, i izverstit bi ostao u sebi: samo to hotio je, da poznamo: kako je on veoma procinjivao spasenje nashe, i kako ga mi moramo procinjivati, jer o njemu visi najvechja nasha korist, i blaxenost.

Kada vidimo, da ovi, ili oni csovik u stvari ovoj, ili onoj pomnjivo se okreche, obicsajemo suditi od njega, da velika stvar mora biti, kojom se zabavlja, ili barem da ju on za golemu derxi. Poshtenje moje, obicsaju mlogo pu-

tah rechi ljudi, sricha moja, i napridovanje kuche, i obitili moje uzderxanje o stvari ovoj visi, potribito je indi da na nju svu pomnjivost moju obratim. Evo ovako mudruju sinovi svita u vrimenitima, oh da bi Bog dao, da bi i od spasenja svog ovako mudro mislili! shto nebi onda csinili, za spasenje nashe? za toliko derximo li ga, kano jedan vrimeniti dobitak? kano jedno dostojanstvo, ili vladanje? kano poshtenje, i bogastvo? oh sva ova nemogu se ni prilikovati spasenju. Za spasenje dilovati toliko che rechi, kano jedno blaxenstvo traxiti, koje je od sviu svitovnih velicsanstvah, i dostojanstvah, blaga i bogastva, razkoshnije: koje svaka dobra u sebi zaderxaje, *koja ni uho nije csulo*, *ni oko vidilo*, *ni serce nije ochutilo*, jednom ricsjom: spasenje nashe dostignuti toliko zlamenuje, kano istoga, nesvershene dobrote Boga imati, i u njemu se spasiti. Oh koliko dakle dobijemo, kada spasenje dobijemo? i koliko izgubimo, kada spasenje izgubimo? nishta nemanje nije ovo dosta, nego osim ovoga stanovito jest i to, da izgubivshi spasenje, u prinesrichno stanje dojdemo; nejmamo drugo csekati, nego ili vicsnje spasenje, ili vicsnje odsudjenje: ili sve moramo dobiti, ili sve izgubiti; moxemo dakle rechi, da nije golema stvar traxenje spasenja nashega?

Doista, ako na svitovna dobra pogledimo B. K. vidimo: da brez njih moxemo biti: brez visoki dostojanstvah, brez znanja, pacse i brez zdra-

vja, koje sverhu sviu vrimenitih dobarah vechma procinjujemo, biti moxemo: buduch da ova nisu potribita na to, da blaxeni budemo: ali spasenje nashe jest sjedinito s-pravom blaxenostju nashom. Budimo u svima svitovnima stvarma najsrichniji: imajmo kraljestva, i blaga: obilujmo nasladjenjima svega svita, biti chemo kadgod najkukavniji, ako smert naserne na nas u stanju griha: shto koriste nami u paklu dostojanstva, i razkoshja? onamo od svitovnih dobarah nemoxemo s-nami nishta odneti: na kratko: ako izgubimo spasenje, izgubimo sve, i kvar popraviti nemoxemo. Upitajmo sinove svita, koji tia do gerla pljivahu u dobrima svita, ali kojih uspomena s-njima ukopana jest; pitajmo one lakome bogatce, koji umrivshi nishta drugo od groba nejmaju: one razpushtenoga xivota sinove, koji kadgod medju razkoshjami provodishe dneve svoje, a sada u paklu mucse se, oh kako xalostan odgovor dobiti chemo od njih! shto koriste nami rechi che u gorkosti serca svoga, sva ona dobra, u kojima smo obilovali? ona bogastva, oni visoki nadpisi, ona nasladjenja? evo kano san projdoshe, i kano sina izcseznushe, i nishta drugo od xalostne uspomene nije nam ostalo. Nebi li dakle bolje bilo da bi se na svitu bili mucsili u svakima nevoljami, i sada bi se nahodili u posidovanju spasenja nashega? Tako je B. D. K. shto koristi onima moguchima poglavicami, i vojvodami, da su mloga kraljestva pridobili, ako kraljestvo nebes-

ko nisu stekli? shto koristi onima glasovitima mudroznancima, da su svojom mudrostjom sjali, ako sa svim naukom, i znanjem svojim ni najmanju polashticu nemogu sebi ucsiniti u paklu? ali da se k-nami povratimo, shto che nam koristiti, da buduchi u ovom dostojanstvu, svi su se nami klanjali: da duxnosti nashoj u svima zadovoljimo, ako smo medju to duxnost onu, koja je med svima najvechja, kakono: traxenje spasenja nashega, ostavili? shto che nam koristiti, da sricbno tergujemo, da ditcu nashu u dobrom stanju i imanju ostavimo, da kuche velike zidamo, ako netergujemo za spasenje? ako nenastojimo u pribivalishtu Otca nebeskoga misto vikovicsnje nami stechi? shto che sva ova koristiti? nishta doista. Usuprot; ako bi nam sve stvari svitovne zlo, i nesritno ishle: premda bi u najvechju nesrichu upali; premda bi bili brez svake pomochi ljudske, premda bi se od sviu pogerdili, progonili, premda bi bili brez dobri priateljah, i dobrocsiniocah: sasvim tim ako za spasenje dilujemo, i ako ga dobijemo, blaxeni smo doista. Nijeli bolje stanje siromashkog Lazara, nego bogatca, koji je od obilnosti svitovnih dobarah u pakaò bacen? nexeli li ovi sada, da je bio kadgod siromah Lazar? i zar bi se prominio sada ovi sa stanjem bogatca? nijeli dakle, da je najvechja stvar nasha traxenje spasenja? i nishtanemanje sadashnji kerstjani nju za poslidnju, i najmanju derxe.

Dio II.

Ako je to istina, da nikada nemisle, pacse misliti neche sadashnji kerstjani od spasenja svoga, ili da samo koje kako vladaju se u traxenju spasenja svoga, i u opcheni brigu svoju od stvari ove odmitju na poslidne vrime: stanovito jest, da nedokucsljiva neharnost obsidnula je serca njihova u svima onima, koja se vikovicsnjega spasenja doticsu, ovo je pako prava istina.

Jer, tko je taj, koji o spasenju svome istinito misli? ne samo od onih govorim ovdi, koji od dan gubenja drugo neznaju; koji cili dan potroshe u izpraznima pohodjenjima, veselju, i radosti: kojima je za tere ono skupo vrime, koje je Bog zato nami udilio, da traximo spasenje: ne samo od ovih govorim ja rekao sam, nego sve u opcheni i one brojim ovamo, koji kako se vidi, kano da bi mlogim, i velikim poslom obterasheni bili; oh koji su to, koji od ovih o spasenju svome misle? moxebit oni ponositi, koji dan noch od toga misli, kako bi se na vechje stanje popeti mogao? moxebit oni postavljeni u duxnosti, koji je nestance u zabavami svitovnjima, za pokoj nenajde ni jedno okatrenutje? moxebit oni lakomac, koji svu pomnju svoju na to upravlja, kako bi mogao blago stechi? kuche zidati? s-dobitkom obogatiti? moxebit oni, tergovac, ili gospodar, koji ocsi svoje obrativshi na zemlju, u tomu se uznemirljiva da svu snagu zemlje izpije: a na nebo nikada nepogleda, da rosu njegovu za posao svoj dobije?

moxebit oni razpushtenog xivota, koji po svakom nacsinu nagnutjam, i neurednim poxeljenjam zadovoljiti nastoji, i koji za jednim tilesnim nasladjenjem drugo traxi? oh daleko je od ovih, da se brinu za spasenje; jer su serca svoja vech davno po sve nasladjenju, grishnom drushtvu, veselju, netriznosti, pianstvu prikazali, i pridali. Sinovi svita! zavapiti ovdi mogu. *S-kraljevskim Prorokom* ovako! *dokle che se serce vashe samo k-zemaljskima prigibati? dokle chete samo izpraznost, i nepravdu ljubiti? Jeda nechete nikada od one poslidnje sverhe misliti, na koju ste od Boga stvoreni? nechete nikada brigu vashu na to obratiti, shto izgubivshi izgubite sve, i dobivshi dobijete sve? gdi je vira vasha? gdi je vash trizni razlog? Ah Bog bi dao! da bi barem spasonosne opomene u serca vasha primili! ali evo svojevoljno nechete, ni da mislite od spasenja vashega, bojechi se, da bi vas moxebit ovakve misli od nasladjivanja u razkoshjih, i od uxivanja njihovoga neodvukle.*

Od ovuda izvire doista B. D. K. da mlogi izmedju kerstjanah kakvugod dosadu chute u sebi glede onih neprocinjenih nacsinah, koima bi spasenje svoje traxiti mogli. Molitva, sakramenatah primanje, slushanje ricsi Boxje, drushtvo poboxnih ljudih, sva ova niku dosadu csine mlogima kerstjanima. Potribita je molitva za dobiti milosti nebeske, al mlogi verlo ritko brez bogoljubnosti, i pomnje mole. Potribito je primanje sakramena-

tah, zashto bo su ovi vrila xivota vicsnjega, al mlogi nikada, ili samo onda pristupaju k-njima, kada S. M. Cerkva pod velikom kashtigom zaduxuje pravovirne na primanje sakramenatah. Potribito je slushanje ricsi Boxje, koja nauk spasenja u sebi zaderxaje; ali mlogi nju pogerde, jedni pako od obicsaja, a drugi iz neurednoga kogagod razloga slushaju. Potribito je drushtvo s-ljudma svetog xivota, jer ovo probudjuje na vruchoxeljnije izvershivanje prave poboxnosti; al oni se toga boje, da jih moxebit dobri izgledi neosramote, i njihov razpushteni xivot ocsito neodsude, vole drugovati s-prilicsnima sebi, nego s-vruchoxeljnima kerstjanima. Shto se doticse stvari od spasenja, od toga shute neche nishta, medjuto bili oni kakojim drago neochutljivi, ako se prave vire samo jedna iskra u njima nahodi, josh ositjaju u sebi onu duhovnu grixu, koja traxenje spasenja, kakono najvechju stvar kerstjanina njima prid ocsi stavlja, i strah dostojan u njima prama tomu uzrokuje u njima prama tomu, da moxebiti kadgod u muke paklene nedojdu.

Istina je D. K. da mlogi josh izmed onih, koji najzlocsestije xive, kadgod spomenu se od toga, da jednu dushu imaju, od koje spasenja morali bi se briniti: ali sva ova samo u mishljenju stoje, xele se spasiti, ali put spasenja traxiti, nagnutja suzbijati, nevolje usterpljivo podnositi, i terpiti neche: zashto sva ova protive se ricsma njihovima: oni samo ona traxe, koja se tilesnima

poxeljenima njiovima dopadaju: ali privariti che se; jer kako bolesnik nemoxe dobiti pervashnje zdravje brez lika, tako ni jedan kerstjanin brez pomnjivog nastojanja spasenje dobiti nemoxe. Znam, da se niki sluxe nacsinima spasenja: nike molitve izvershuju, lemozinu daju, idu na Ispovid, i S. Pricsestje: niki se u svete skupshtine upishu na poboxnosti idu, ali pod ovima zastorima uzderxe grishno nagnutje; tugju stvar nevratjaju, omrazu prama nepriateljima svojima iz serca neizbace, i tako zakon Boxji prikershivshi u ovoj, ili onoj samo stvari spasenje svoje izgube, buduch da ga ne sa svom moguchnostju, nego samo kojekako traxe.

A shto najposli kerstjanah neharnost najvechma u stvari ovoj ocsituje, jest, da mlogi na poslidnje vrime odmitju traxenje spasenja. Njih bi teshko stalo krivo stecseno dobro povratiti, dug izplatiti, zato na ono vrime csekaju, u koje jih smert stavlja u kakvugod nemoguchnost; teshko bi jim bilo iz grihah izichi; ukoreniti zao obicsaj ostaviti, zato u sebi tishe, da che dosta vrimena imati na obratjenje u smertnoj bolesti, od dana do dana odmitju obratjenje svoje, megjuto privare se mlogo putah, jer uzamshi Bog od njih vrime, i kripku milost, dostojnom pogibeljom kashtiguje njeh radi neharnosti njihove.

Zaklucsaj.

Nemojmo dakle od sele biti neochutljivi B. D. K. da se za spasenje nashe sa svom moguch-

nostjom nebrinemo: tko zna, morebit je veche sada jedanajesta ura, u koju che nas nebeski Otac zovnuti, da poslujemo u vinogradu njegovom; zato poxalimo dushu nashu: upitajmo nas svako jutro: zashto si doshao: na ovi svit; doista ne da ovdi na vike xivim, i dobra svitovna na vike posidujem, nege da posli ovoga xivota u vikovicsnost otidjem. Vi dakle vrimenita dobra: vi dostojanstva: vi razpuhtena nasladjenja: vi blaga i bogastva nekraljujte jurve sverhu serca moga, jer spasenju mojemu veliku zapriku metjete. Vipako usuprot kerstjanske kriposti, i dobra dila; vi tila pedepsanja, i pokore, vi budite moje najmilije zabave, jer che te vi spasenje moje stanovito ucsiniti. Amen.

Za Nedilju Shestdesetke.

Ovi su, koji su slushali .... i nedonesu ploda. Luk. 8. 14.

Po svidocsanstvu G. Isukersta u danashnjem Evangjelju tako prodje misnik s-pripovidanjem ricsi Boxje, kako evangjeoski gospodar sa sijanjem simena. Izajdeh veli isukerst: *sijacs sijati sime svoje, i kada sijashe, nikoje padeh pokraj puta, i pogazano bih; niko padeh szerhu kamena, i izniknuvshi osushi se, jer nejmadiashe mokrine: a niko padeh medju dracsje, i od njega,*

kada rasti pocseh podavih se. Ovako otidje i sluga S. M. Cerkve pripovidati rics Boxju u Cerkvu, i kada pripovidà puku, niki izmed slishaocah ricsi Boxje sime pogaze: poznane vikovicsne istine na spasenje neobrate, i nemisle od poboljshanja zlog xivota: oviu serce jest pokraj puta, kuda pavshi dobro sime, neiznikne: od ovih veli Isukerst u evangjelju: *ptice nebeske pozobashe njega* koje je kraj puta palo. Niki dragovoljno s-radostju prime u serce, rics Boxju: poznadu zloche svoje, ganu se u sercu, i obrate se: oviu serce zlamenuje onu zemlju, u kojoj dobro sime izniknuvshi radi gustog dracsja izrasti nemoxe, od ovih veli evangjelje: *za vrime viruju, a u vrime napastovanja odstupe.*

Na kratko: mlogi su izmedju vas B. D. K. koji pomnjivo dolaze u Cerkvu na slushanje ricsi Boxje, ali brez koristi povrate se kuchi: mlogi su izmedju vas, koji ako se i obrate u Cerkvi csuvshi evangjeoske istine, nishtanemanje berzo povrate se u pervashnje zloche. *Ovi su, koji su slushali - - - i nedonesu ploda.* Ovo opcsinsko duhovno pomanjkanje hochu danas nastojati u sercima vashih popraviti, i da ovoj namini s-Boxjom pomochom zadovoljim, pokazati chu 1-o s-kakvom pripravom morate dolaziti u Cerkvu na slushanje ricsi Boxje 2-o s-kakvim sercem, i poshtenjem i zashto morate slushati pripovidanje ricsi Boxje. Obadviu cilj jest, da sime ricsi Boxje u sercima vashih obilati plod donese. Boxe svemo-

guchi! molim te, ti upravljaj moj jezik, i serca ovih bogomilih slishaocah pripravi za onu blagosovnu zemlju, u kojoj che sime tvojih ricsih, iz ustah mojih posijano, stostruki plod doneti. Usterpite se.

D i o I.

Kakogod S. Pavao veli od onih, koji k-zamiri tercse: *svi doisto tercse, ali jedan dobije nadarje.* I. Cor. 9. 24. tako i od slishaocah ricsi Boxje ovo isto mogu ja rechi, da mlogi slushaju rics Boxju, ali malojih dobivaju plod iz nje: malojih se obrati malojih se pridaje na evangjeoski xivot. Vazda pripovida sluga S. M. Cerkve evangjelje, pripovida pokoru, ali ritko ositja korist, ritko vidi plod truda svoga Apostolskoga. Kerstjani! ako xelite, da sime ricsi Boxje plod donese u sercu vashem, potribito je, da vazda dojdete s-istinitom pripravom na slushanje pridike: zashto bo kako po ricsi *S. Pavla brez koristi pricsestjuju se oni, koji Tilo Isusovo brez priprave primaju,* tako po nauku *S. Augustina* brez koristi slushaju rics Boxju oni, koji k-tomu naprid nepriprave.

Znateli pako kerstjani, u csemu stoji priprava, od koje sada govorim? u tomu, da prie nego na slushanje pridike u cerkvu dodjete, ovako vas iste pitate: zashto ja idem sad u Cerkvu? zato li, da ondi ne drugacsje, nego kako puk Izraelski pod svetom planinom pristojnim

poshtenjem, strahom, i dertanjem slusham? ili da rics Boxju nerazdilivshi od ricsi ljudske, pridiku prosudim? u njoj falingu traxim, i Pripovidaoca radi pomanjkanjah njegovih sudim? ili zato idem u Cerkvu, da ondi traxech spasenja put s-Davidom zavapiem: *Putove tvoje Gospodine pokaxi mi?* Ps. 24. 14. ili da neurednim derxanjem mojim, vitrenjem ocsiu, bludenjem razpushteni mishljenjah svetu kuchu Gospodinovu oskvernim? ili da ondi csuvshi evangjeoske istine grihe moje poznam, oplacsem, odsudim, i od obratjenja mislim? ili da sa svitovnim pozdravljanjem, i neurednim razgovorom iskernjega moga na mistu pokore smutjujem? ovako mudrujte D. K. prie nego na slushanje ricsi Boxje dojdete.

II. Ona priprava, od koje sada govorim, u tomu stoji, da prie nego na slushanje ricsi Boxje dojdete, Gospodinu zavapite govorechi: *Bog moj, razsvitli tmine moje.* Ps. 17. 27. da viditi mogu istine, i zapovidih tvojih stazu! prosvitli tavni razum moj, da poznati mogu u sercu momu tutnjechi glas tvoj, da razumiem skrovita otajstva tvoja, da se naucsim vicsnje tvoje istine! prigni na dobro kasnu volju moju, da brez svakoga kasnenja slidim zvanje tvoje! da kolikogod putah zapovidash, slusham govorenja tvoja, i vazda brez otezanja odgovorim tebi: *govori Gospodine*, II. Reg. 14. 18. *evo slusha sluga tvoj!* evo pripravan je na sluxbu tvoju! gani na skrushenost serce moje, da mi omerznu sve zloche

moje, i samo tebe ljubim! tako upravljaj pripovidaoca tvoga jezik, kada meni ricsi tvoje svete pripovida, da vazda za korist, i spasenje moje pripovida, da me iz zabludjenja na put spasenja privede! Evo ovako molite Gospodina vazda, kada imate ichi na slushanje ricsi njegove, da tako nehodite, kako oni, od kojih Bog veli: *zaslipiti chu zao puk moj, sakriti chu prid njima put spasenja, da vidivshi nevidi, i slushajuchi nerazumiu istinu.*

III. Ona priprava, od koje govorim, u tomu stoji: da prie nego u Cerkvu na slushanje ricsi Boxje dojdete, zafalite Bogu na onima dobrocsinstvima, da posli neizbrojenih zlochah vashih nije ustegao od vas milosti svoje: da vas nije josh tako ostavio, kako grude vilajete, kojima se Evangjelje nepripovida: koji che u slipochi svojoj na vike poginuti: zafalite Bogu na onima dobrocsinstvih, da je josh ona prava vira u poshtenju i kraljuje medju vami, koju je isti G. Isukerst ucsio: da se josh ono evangjelje pripovida u cerkvami vashima, koje su aposhtoli navistjivali: zafalite Bogu na onima dobrocsinstvih: da vas josh po pravima Pastirima upravlja: da josh k-vami nije poslao laxljive proroke, koji istinu izopacsivshi zlim izgledom, i opakim naukom u zabludjenje vas nezavedu, i u pogibel vicsnju nenapute, da josh nije doshlo ono strahovito vrime, u komu che ljudi odstupiti od istine evangjeoske, i za opakim samo svita obi-

csajom povesti che se: za sve ove mloge, i velike milosti, velim, prid slushanjem ricsi Boxje osobitom uspomenom, i poniznostjom morate Bogu zafaliti, da moxebit i vas, kako mloge, najposli nekashtiguje duhovnom slipochom radi nezafalnosti vashe. U ovima dakle stoji priprava ona, koja slushanje pridike mora pridichi.

Kaxite mi pripravljate li se ovako k-slushanju ricsi Boxje? i nishtanemanje, josh u starima zlochami vashima lexite? dojdeli vam na pamet prie pridike, da che sve strashniji biti vash sud, shto vishje milostih Boxjih sada odbacujete? dojde li vam na pamet prie pridike, da shto bistrije razumiete sada iz pridikah kerstjansku duxnost vashu, vechje biti che odsudjenje vashe, ako sada po evangjelju nexivite? dojde li vam na pamet prie pridike, da che vas sve one evangjeoske istine, koje se ovdi u Cerkvi prid vas stavljaju, jednoes prid Bogom sudcem osvadjati, i odsudjivati radi tverdosti serca, i neposluha vashega? molite li vi prie pridike od Boga Duha S. da kada vam se evangjelje navishtjuje, onaj isti Duh S. kripko diluje u sercima vashima? zafaljujete li Bogu na onima dobrocsinstvima, da se spominja od vas: da po slugam svojim dostoji se k-vami govoriti: vas ucsiti, i na put spasenja privesti? pripravljate li se ovako, k-slushanju ricsi Boxje? oh! pripravljate se, ali ne k-tomu, da dostojno poshtenje dajete pripovidanju Evangjelja: da se s-njim na spasenje va-

she sluxite, nego k-tomu se pripravljate, da sime ricsi Boxje u sercu vashem utushite, i plod nedobijete, da vas nevaljalima izgovorima, mudrovanjima od duxnosti evangjeoske izgovorite.

Oh nezafalnosti, odsudjenja vikovicsneg vridne! *nije ucsinio* Bog takvo miloserdje *svakomu narodu*. Ps. 147. 20. kakvo vami, i sa svim tim moxebit vi ste najnezafalniji prama Bogu. Bog je druge dohovnom slipochom kashtigovao, a vasje po Evangjelju prosvitlio: drugima laxljive proroke poslao, a vami je prave Pastire dao: druge je na vike odbacio, i na njih omerznuo, a vami i sada osobito miloserdje pokazuje: i sada vas na pokoru pozivlje: a vi sasvim tim tako se vladate prama Bogu, da glas njegov od glasa ljudskoga nerazlucsujete. Vi vishje derxite na obicsaje svita, nego na pridike: vi bolje slushate rics kogagod csovika, nego Evangjelje. Radi velike ove nezafalnosti vashe, shto moxete drugo csekati od Boga, nego da che slugam svojim zapoviditi, da vas ostave, i vami vishje nenavistjuju evangjele njegovo? shto moxete drugo od mene takodjer csekati, nego da se s-Jeremiom ovako protiva vami tuxim: *Jurve davno vicsuchi protiva zlochi nepravednosti vicsem*. Jer. 20. 8. jurve od davna navistjujem pokoru, i evo kano Jeremiu, svi me izsmihavaju, i nejmam koristi pripovidanja moga, zato nechu vishje govoriti, moxebit biti che bolje, ako Pavla, i Barnabe izgled slidech misto karanja

reknem: *Vami potribito biashe prie govoriti rics Boxju, ali jer ju odbacujete, evo obratjamo se k-narodom.* Act. 13. 46. k-vami sam poslan od Boga, da vam navistivam rics Boxju, ali jer vi od tila, i svita rastati se nechete, jer na xivot Evangjeoski merzite, moxebit biti che bolje, ako se k-poganinom obratim, i njima navistivam evangjelje. Do sada B. D. K. od one priprave govorio sam, koja slushanje ricsi Boxje mora prihoditi.

Dio II.

Csujmo sada, kakvim sercem morate rics Boxju slushati. Dobro znate B. D. K. da kada mi pripovidamo, ne nash nauk, nego zakon Boxji navistjivamo. Po nauku s-Pavla mi *Boxji pomocsnici jesmo* I. Cor. 3. 9. sluge, po kojima on isti vami govori: ako indi nas pogerdite, istoga Boga u nami pogerdi che te. Ako nas, i kako ljude neposhtivate, barem one ricsi Boxje, koje navishtjivamo, pristojnim poshtenjem primajte. Mi zato jesmo obrani, zato smo doshli na ovo sveto misto, zato smo poslani da vami evangjelje pripovidamo, vikovicsne istine tolmacsimo: zakon Boxji i volju obznanimo; da za zlo karamo, na dobro probudjujemo, i na put spasenja vas privodimo. Vi pako zatoste amo doshli, da one ricsi Boxje, koje se ovdi pripovidaju dostojnim poshtenjem primite, da vicsnjima istinami brez dvojenja viruje te, da iz prilikah evangjeoskih, koje se ovdi prid nas stavljaju, sve duxnosti vashe

naucsite, i naucsivshi izverstni budete: s-jednom ricsjom: zato na pridiku dolazite, da se po njoj opravdate, posvetite, i najposli spasenje dobijete. Evo ovo je duxnost vasha, kada pridiku slushate.

Ali zadovoljite li vi ovoj duxnosti vashoj? poshtivate li vi pristojnim nacsinom pridike? virujete li one istine, koje, prid vas stavljamo? Jeste li ovamo doshli, da iz tomacsenja evangjelja naucsite, kako se valja od grihah csuvati, i u dobru napridovati? Tako je: pomnjivo dolazite na pridiku, ali ne tako kako ucsenici, nego kako sudci. *Uhode jeste* Gen. 42. 4. Vi u opchemi ne zato dolazite rics Boxju slushati, da korist duhovnu ondale vadite, nego da pridiku kudite, da u njoj falingu traxite, da Pripovidaoca radi pomanjkanja njegovih kudite, i sudite. Oh vi ste isti vridni suda, karanja, i kashtige, odsudjenja; i josh hochete da sudite ricsi mudrosti vikovicsnje! u vami je najvechja falinga, pa josh traxite pomanjkanje u Pripovidaocu! Evangjelje je uprava xivota vashega, ono vas ucsi na izverstan xivot, ono vas vodi u spasenje, a vi josh hochete, da ricsi Boxjoj upravu date! tako malo poshtivate sada pridike, kano ne rics Boxja, nego da bi se svitovni nauk vami navistjivao; pacse: ima nikih med sadashnjima kerstjanih, koji nauk svitovni vechma poshtivaju, nego nauk Isukerstov. Gen. 42. 4.

Virujem, da veoma procinjivate onakvu pri-

diku, koja odsudjuje zlochu nepriatelja vashega, i neurednosti vashe oshuti, ali dosadljivo i mersko jest onakvo govorenje, koje svist vashu uzbuni. Dok pripovidaoc od lasnije strane evangjela govori, dok miloserdje Boxje spominja, dok vam spasenje obechaje, dotle s-radostju slushate riçi Boxju; ali kada se na texje, i strasnije stvari spushta, kada zaktiva od vas, da postite, odmah se dosadi vami nauk, kano manna puku Izraelskomu. *I. S. Ivan Kerstitelj samo dotle je Irudu bio mio, dok protiva volji njegovoj nije govorio, ali kada ga je pocseo karati za zlochu njegovu, odmah je iz milosti njegove izpao.* Mark. 6.

Kada oshtro vami govorimo, kada zaktivamo svet xivot, kada velimo, da je malo koji che se spasiti, taki odgovorate, da svoje voljno texak pravimo jaram evangjeoski, i uzak put spasenja, to jest: vi ono zaktivate od nas, shto xudie od *Ixaie* vapiuchi: *govorite nam ugodno.* Is. 30. 10. ono pripovidajte nami, shto se ne protivi nashima tilesnima poxeljenjima: od pokore negovorite nam: tila pedepsanje nespominjajte; ono, da nas zatajimo, na tilo merzimo, svit pogerdimo, od nas neishchite; nego ono pripovidajte, da je sve slobodno, shto se sinovom svita dopada. Tako je B. D. K. nechete da se odreknete tila, i svita, samo lagan, mekoputan xivot milujete, shirokim putom hochete, da unidjete u kraljestvo nebesko, i zato nauk nash derxite za nauk oshtar, nemiloserdan, i nemio: mi pako od toga se boji-

mo najvechma, i derstjemo zato, da moxebit kadgod na sudni dan u pripovidanju nasha krotkocha nebude uzrok odsudjenja nashega.

Na kratko: duxnost vasha pod pridikom jest, da evangjeoskima istinami, ma kako strashne bile one, brez potresanja virujete, i po njima xivot vash upravite; ali vi nemislechi nishta s-ovom duxnostju vashom, samo zato idete na pridiku, da obicsaju vashem, zadovoljite, a ne da se poboljshate. Hochu li josht visbje rechi? ako po ricsi S. Pavla od fale nebi se bojao, bi najposli rekao, da se mi dan noch u tomu trudimo, da vas na put spasenja privedemo: vi pako sav trud nash, i posao neurednostjom xivota vashega unishtite.

Z a k l u c s a j.

Ali shtovam koristi, da sime ricsi Boxje u sercu vashem utusbite? moxe li biti od ovoga vechja duhovna shteta? shto vam koristi ako pridiku falite, a neobratite se? shto vam koristi, ako mi po volji vashoj pripovidamo, a vi se na vike izgubite? mi B. D. K. nexelimo od vas, da pridike nashe falite, nego da po nauku nashem xivite, i ovo che biti zadovoljna nami placha za trud nash. Oh neba, i zemlje svemoguchi Boxe! ako si nikocs *u Josuinom taboru trubljom toliku kripost dao, da se na zvek njihov bedemi Jeriko grada srushishe.* Josue 6. daj danashnji dan i-govorenju mojem onu kripost, da koji su ga

slushali, svi iz svetoga simena ricsi tvoje plod obilati donesu: da se svi po navishtivanju tvoga S. Evangjelja opravdaju posvete, i spase. Amen.

Za Nedilju Petdesetke.

Pridati che se narodom, i porugan che biti, i sliban, i popljuvan, i posli kako ga shibali budu, ubiti che ga. Luk. 18. 32. 33.

Evo kako velika razlika jest med obicsajom svita, i med zakonom S. M. Cerkve! sinovi svita u ove poslidnje dneve pokladne priko reda raz-veseljenja, gostbine, sigre, i druge osobite divane csine sebi. Usuprot S. M. Cerkva u ove dni ne samo nepokazuje ni najmanju dobru volju, nego po stanovitima svetoredbami dobrevoljno xa-xalost obznanuje, i navistjiva. Xalost obznanjuje S. M. Cerkva po tomu, da u ove dneve radostno Alleluja nepiva: xalost obznanjuje po tomu, da ove tri poslidnje pokladne nedilje u nedilju, i druge nike poslene dneve sluxbu Boxju u xalostnoj boji derxi: xalost obznanjuje josh i po tomu, da u danashnjem Evangjelju muku Isukerstovu shtije: *Pridat che se,* veli *narodom, i porugan che biti, i shiban, i popljuvan, i posli kako ga shibali budu, ubiti che ga.* Luk. 18. 32. 33.

Znate li pako, zashto csini ovo S. M. Cerkva? zato csini, da ovako sercsanu svoju xalost ob-

znanivshi neurednosti pokladne pogerdi, i odsudi, i odsudjujuchi njih, pravovirne svoje od sadashnjega zlog običsaja oducsi, i serca njihova na pravu pokoru, na koje izvershivanje najbolje sluxiti che svaki dan ovih svetih danah priprave. Ovo je sada odluka moja takogjer: to jest, i ja sa S. M. Cerkvom jedno razumijem, i po danashnjem govorenju hochu pripraviti serca vasha na ona sveta dilovanja, koja xele slidechi pokore dui spasonosni. Toga radi pokazati chu 1-o u csemu stoje ova dilovanja. 2-o da za dostignuti spasenje nije dosta samo 40 danah post sveto derxati, nego je potribito i posli toga tia do smerti dila pokore csiniti. Obadvoje dok obilnije posvidocsim uzterpitese.

D i o I.

Pokora mora biti prava, drugacsje vishje shkodi csoviku, nego hasni, koji josh i onda, kada se misli obratiti, tilu svomu ugadja, koji pokore samo laglji dio obere, i tim je zadovoljan; koji pervashnje grihe oplakiva, a sadashnje xivota neurednoga stanje neprominjuje; koji merzi na grih, ali neuklanja se od prigode griha; kojega obratjenja samo iz polovitoga serca izilazi, onaj sebe vara, i u viesnju pogibel stermoglavlja; jer u laxljivoj, i samo obsinuchoj pokori uzdajuchi se, viruje, da se je ocsistio od sviu gadnostih, i opravdao: da je jurve u broju oniu, koje Bog ljubi; i u stanju ovom opocsivajuch od pra-

vog obrachenja nemisli nikada, i nebrini se, i tako pokraj laxljive pokore na vike izgubi se.

Pravu: i spasonosnu pokoru mlogi mlogostruko prilikuju sebi, niki pokoru stavljaju samo u skrushenosti: ja pako velim, da brez izpovidi (osim poslidnje potribe vrimena) josh i najizverstitije skrushenje neche spasiti grishnika. Niki izpovid samu derxe za pokoru: ja pako velim, da Ispovid sa svima pripravami svojima, brez sercsanoga poboljshanja, jest neplodno, i nekoristno dilo. Niki najposli pokoru u placsu, molitvi, postu, i drugima pedepsanjima tila stavljaju; ja pako velim: da dobra dila; poboxnost, bogoljubnost, lemosina, oshtar xivot, ako s-lubavjom Boxjom, s-pravom merznostjom na grih, i s-ispunjenjem zapovidih nisu sjedinita, grishnika neopravdaju, i sveta necsine.

Ali ni to nije prava pokora, kada se serce posli ispovidi vazda prominjuje: kada se volja sad na dobro, sad na zlo prigiba: kada jedva se dushe rane izlicse, odmah ponove se, i otvore. Nije ni to prava pokora, kada u csoviku samo dotle dura poboljshanje, dok nejma prigode na grih: kada grishnik samo dotle merzi na grih i uklanja se od njega dok se pripravom na ispovid zabavlja, nije ni to prava pokora, kada grishnik stanje svisti svoje pristojnim nacsinom ucocsituje: kada griha gadnost sakriva, izgovara, i popravlja: kada samo zato izbira Ispovidnike, da svisti svoje pogibeljno stanje u potaji derxati moxe. Nije ni

to prava pokora, kada grishnika ne drugo, nego pogled ljudski, strah svitovni, i sramota od zla uzderxaje; kada s-jedne strane Bogu, a s-druge svitu hoche da sluxi: kada Dagon krivoga Boga, i korablju mira hoche, da u jednoj Cerkvi na jedan otar poloxit: kada i tilu i Evangjelju hoche, da zadovolji.

Shto je dakle prava pokora? odgovara na ovo pitanje Prorok govorechi: *nepravednost moju nuvistivati chu, i misliti chu za grih moj*. Ps. 37. 19. kano da bi rekao: prava pokora jest: kada grishnik posli Ispovidi svoje jurve nije oni, koji je bio prie: kada svershivshi stare zloche svoje, ositavo novi xivot pocsme provoditi tako, da svi, kojiga poznaju, na prominjenju njegovom ne drugojacsje, nego kano na prominjenju Mandaline, i Saula csude se. Pravo obratjenje jest ono: kada grishnik onima nacsinih sluxi se, koji sluxe za ukloniti se od griha: kada se boji od odsudjenja, a spasenje xeli, i traxi nepristance: kada od prigode grishne, i duhovne pogibeli pomnjivo bixi; kada Boga ljubi, i na sva ona, koja se volji Boxjoj protive, merzi. Prava pokora jest: kada grishnik grihe svoje nikada nezaboravi: kada, sve opacsine prid ocsima svojima nosech, boji se od suda Boxjega, i u spasonosnom dertanju one ricsi govori Proroka: *Evo poznajem zloche moje sve, i grisi moji vazda su protiva meni! odvrati Gospodine lice tvoje od grihah mojih, i neodbaci me iz prid lica tvoga*. Ps. 50. Prava poko-

ra jest: kada grishnik sve one shtete, koje je po grihu ucsinio, popraviti nastoji: kada; u tilu grih vazda kashtiguje: kada Gospodinovu sercxbu molitvom, lemozinom, postom, usterpljenim podnesenjem krixevah, i drugima tilesnima pedepsamih uzkratjuje, najposli prava pokora jest: kada grishnik istinito rechi moxe: *xivim, jurve ne ja, nego xivi u meni kerst.* Gal. 2. 20.

Sad mi kaxite: je li ovakva vasha pokora? ponovite li se csitavo? prominite li se nutarnjim, i izvanskim nacsinom posli Ispovidi? ispunite li ona obechanja, koja vas na to zaduxuju, da se na grih vishe nepovratite? oh da nebi morao rechi, da mlogi izmed vas, koliko putah po sakramentu pokore ustanu, toliko puta, pacse vishje josht po grihu upadnu! oh da nebi morao rechi, da mlogi izmed vas misto toga, shto bi se po ispovidi opravdali, josh dublje propadnu u stare zloche! Ja bi doista xelech xelio, da bi se vech jedan put grih u izagnanje protirao: ali oh shto je opcsinskije med nami, nego povratjanje u stare zloche? k-sakramentu pokore, i k-terpesi Gospodinovoj csesto dodushe idemo, ali zato nismo nikada svetiji, ni izverstniji; nego vazda u nami je stari zao obicsaj, i kr.ljuje u nami. Metnemo ruku na plug evangjeoski, ali medjuto natrag pogledamo; to jest: odrecsemo se izpraznosti svita, i tilesnih poxeljenjah, ostalih zlochah, ali frishko se u pervashnju neurednost povratimo, zato dostojno se bojati moxemo, da moxebit nebudemo oni, kojih

pokoru Bog pogerdjuje, i merzi na nju, i od kojih očsito veli evangjelje: *nije pristojan kraljestvu Boxjemu.* Luc. 9. 62.

Nevelim, da kolikogod putah posli sakramenta pokore sagrishite, toliko putah je sveto gerdna vasha Izpovid: dobro znam, da josh nisam u onoj blaxenosti, u kojoj sagrishiti jest nemoguche; znam shto je na zemlji narav csovicsanska, koja u S. Pismu: *sad listu odneshenom od vitra, sad slaboj terski prilikuje se;* znam, da svaki izmed vas vazda i svagdi sa sobom nosi nepriatelja, csega radi sa S. Pavlom ispovidititi moramo, *da su vani bojevi, u nutri strah.* II. Cor. 7. 5. ma gdi bili: i to znam najposli, da bi osobito csudo milosti Boxje bilo, ako bi tkogod csist bio od najmanjega griha priko svega xivota svoga.

Toga radi nexelim od vas, da taki u ono okatrenutje, kada se obratite, na najvechju svetinju, i izverstnost; uzdignete se; nego samo to molim od vas, da posli Ispovidi vashe uvik slidi poboljshanje xivota: ako i ne taki na frishko, barem polagano izcsistivshi se od griha ne za dugo napridak u izverstnosti ucsiniti moxete. Ono molim od vas, da na zlo merzite, da se zabranjenih stvarih odreknete, i od grishnih prigodah csuvate, *da se obratite kakoste duboko bili upali.* Is. 31. 6. na koliko ste prie po grihu od Boga odstupili, na toliko ste u napridak po kripostima k-njemu priblixite; da kako ste prie tilu i svitu virno sluxili, tako odsele serce vashe cilo Bogu pridate.

Ono molim od vas sa *S. Pavlom*, *da kako ste pridali uda vasha sluxiti necsistochi - - - tako sada pridate uda vasha sluxiti pravdi u posvetjenje.* Rom. 6. 19. Ako ste do sada izpraznost ljubili, ljubite u napridak pravo dobro, kripost, i izverstnost. Ako je do sada grihu sluxilo tilo vashe: ako ste mekotnim xivotom, neurednima poxudami vashima ugadjali: ako ste otjutenjima vashima po svitovnom razkoshju protiva Evangjelju godili, kashtigujte od sele grih u tilu vashem po oshtrom stalno xivotu. Ako se od drage ditce, ljubeznivih Roditeljah, i dobri priateljah, koje je smert s-vami rastavila, brez suzah spomenuti nemoxete, i ako xalost ova csesto serca vasha uznemirljiva, da nisu zadovoljna ni komshiah razveseljivanja utishiti xalost vashu: uxalostite se takogjer i toga radi, shto ste do sada ne Bogu, nego tilu i svitu sluxili: i ako ova xalost vasha razveseljenje xeli, traxite ga u G. Isukerstu, u njegovima ranami, muki, i krixu. Evo B. D. K. u ovima stoji ona prava pokora, koju zaktiva od nas Evangjelje; i u ovoj tia do smerti stalno obstati moramo, ako xelimo kadgod svetih smertjom umerti, i s-njima u kraljestvu nebeskom radovati se.

D i o II.

Ili dushah nashih stanje, ili zakon Boxji promatramo, obadvoje tia do smerti stalnu pokoru xeli od nas. Ako ste sada pravedni, u stanju

ovom svetom dugo obstati nemoxete, ako se pokore neprivatite. Samo pokora jest ono jako orudje, kojim grih od vas odtirati moxete: ovim oruxjem vojevali su vazda na zemlji sveti i ovim su nadvladali nepriatelje svoje, svit, tilo, i vraga. Pravedan, i svet bio je Job, ali zato mekotan xivot nije traxio, i ochutjenjam svojim nije dopustio ni najmanju sloboshtinu na neurednost, pacse: s-ocsima osobit uvit ucsinio je, da po neurednima mistih nevitre. Opravdao se je David po skrushenosti, ali josh tia do smerti svist svoju csistio je pokorom: *csistio sam veli*, *svaki dan dushu moju*, *misliti chu od griha moga* - - - *suzami postelj moju natapati chu. Grihe moje nisam nikada zaboravio: pridamnom*, *i protiva meni biahu vazda zloche moje*, *i hotiuchi za njih zadovoljiti*, *plakao sam vazda*. Csula je Mandalina, kad je rekao Isukerst, *odpushtaju se* tebi mlogi grisi, nishtanemanje, da bi za grihe svoje zadovoljila, i milost Duha S. u sebi sacsuvala, otidjeh u shpilju, i ondi oshtar xivot provodjashe. S. Pavao kako od sebe svidocsi, posli obratjenja svist nije ga tuxila, josh tia do smerti pedepsao je i pod sluxbu metnio je tilo svoje. Znate li pako zashto i najvechji svetci provodishe oshtar xivot? zato, jer znadiahu, da su samo oni daleko od griha, koji pokoru csine. Ako dakle i najvechjima svetima u svako doba potribna biashe, i u napridak vazda potribita che biti pokore kripost, oh kako mi grishnici moxemo se ufati spasenje brez

pokore? Posli berdolomja veli sabor Tridentinski, to jest: *posli kako smo negrishnost na kerstenju zadobitu po grihu izgubili, ne drugacsje, nego samo po pokori osloboditi se moxemo od pogibeli grihah.*

Da smo svi grishnici, nitko nemoxe tajiti; davno se je ispunilo na nami, shto je Duh S. prorokovao govorechi: *svaka put pokvarila je put svoj.* Gen. 6. 21. *nejma Boxjega nauka medju ljudma.* Veli Osea prorok na pog. 4. izpraznost, neurednost, svita, i tila nasladjenje, slobodan xivot kraljuje na ovom svitu: a proklestvo, psovka, ogovaranje, pijanstvo, nepravednost, kradja, priljubodinstvo, bludnost, razlila su se, i kano pokrila su zemlju. U sluxbi Boxjoj linost: u stvari vire slobodshtina: u tergovanju kamata, i privara; u drushtvu smutnje: u veselostima nepristojnost: u razgovoru poruge: u pitju, i jistju neumirenost vidi se, nahodi se, in csuje se. Vicsani drugovi neslaxuse: ditca su neposlushna: komshie u sercxbi xive: jedan na drugoga merzi: sluge su nevirni: bogatci tverdi; gospoda plivaju razkoshjami tila, i svita: siromasi su lincsine, i nemirni: najvechji dio svita zakon csistoche oskvernuo je.

To pako dobro znate, da che se jednocs pravica Boxja, i sercxba nami osvetiti radi nashih zlochah. *Zaradi toga plakati che zemlja*, veli Osea na pog. 4. Shto csiniti moramo, kada je jurve mlogoverstna zlochah odsidnula serce nashe?

moramoli se pogubiti na vike? ili kako chemo mochi ukloniti se od sercxbe Boxje? Evo razveseljuje nas svekolike prorok, koji na oni put vodi nas, kojim se povratiti moxemo k-Bogu: *obratite se* veli on, *u postu, u placsu, jaukanju, i derite serca vasha, a ne odichu vashu.* Joel. 2. 12. i 13. i tako sercxbu Boxju ukrotiti moxete. Znam, da se plashite, samo kada csujete ova: ali zalud se uklanjate od pokornoga xivota; jer osim njega drugi put, koji bi grishnika u vicsnju blaxenost priveo, u S. Pismu nenalazi se, zalud godimo tilu, mekotnim i slobodnim xivotom, uzdajuchi se u milosèrdje Boxje: jer izdata je odsuda, i ona je veoma bistra, kakono: *da ako pokoru nebudemo csinili, svi chemo poginuti.* Ovo je nepristance S. Ivan kerstitelj u pustinji pripovidao: ovo zapovida isti G. Isukerst u evangjelju.

Nahode se niki, koji posli kako su se nauxivali razkoshjah tila i svita, merze na grih, i onda stopervo obrate se: ispovid ucsine od zlochah svojih, obechaju pobolshanje: placsu, merze, i kajuse za neuredan xivot: Bogu se sa svim pridaju: oshtar provode xivot: zataje sebe: poste, mole, i drugo osim Isukersta niti xele, niti traxe: ali ne tia do smerti, nego samo dotle csine ova, dok su daleko od prigode griha: ili dok neuredna poxuda, kano umorena, opocsiva u sercu njihovom: ali kada jedan put zlo nagnutje pervashnju kripost svoju priuzme, ponovi se, i ustane u njima, odmah dosadi jim se oshtar i sveti xivot, i

u pervashnje zloche povrate se. Ovakvi, koji su nestalni na putu spasenja, koji sad Bogu, sad svitu sluxe: sad kriposti, sad grih milujn, ovakvi velim, u opcheni pogube se, od ovih bo veli *Isukerst* u Evangjelju: *Nije pristojan kruljestvu Boxjemu*. Luk. 9. Plachu vikoviesnju samo onima obechaje Isukerst u evangjelju, koji za kraljestvo nebesko oruxjem pokore tia do smerti stalno vojuju. Koji dakle kano Akab, i Sedecia jedan dan obukavshi se u kostret u pepelu side, a drugi dan krivom Bogu koliao sagibaju: koji danas Proroka svitovanje, a sutra zao obicsaj svita slide, oni ne drugacsje, nego kako imenovani kralji od Boga u opcheni na vike odbace se, i pogerde.

Nekami ovdi nitko izmedju vas nerekne: da je sve grihe svoje ispovidio, obratio se, i nikim nacsinom za grihe zadovoljio po dobrima dilih, dakle nejma potribe na oshtar xivot, i pokoru: jer u csemu ovakvi grishnik pouzdanje svoje metje, u tomu ja nahodim uzrok novoga straha. Tako je kerstjanine! ispovidio si sve grihe tvoje, ali tko zna, jesu li odpushteni grisi tvoji i u nebu? tko zna, je li bila takva xalost tvoja, kakva je potribita u ispovidi za opravdanje? Tako je, obratio si se, poboljshao si xivot tvoj, i za grihe nikim nacsinom zadovoljio si: ali tko zna, je li pravo tvoje obratjenje? je li zadovoljna tvoja zadovoljshtina prid Bogom? kerstjani! ako nebudemo kashtigovali u tilu nashem grihe nashe, ocsito svi-

docsimo, da ni na grih pravo nemerzimo, ni Boga pravo neljubimo, i tako nije prava nasha pokora. Pravu pokoru, kako se viditi moxe iz xivota svetih, vazda smert obicsaje skoncsati. Koji grishnik dakle na grih u sebi oshtrim xivotom nemerzi, i nekashtiguje: onoga xivot s-Evangjelejem neslaxe se.

Zaklucsaj.

Zato dakle pazite B. D. da vas vlastita ljubav neprivari, pazite, da tilo neucsini, da virujete, da ste jurve za grihe zadovoljili. Csuli ste danas, da pokora mora biti od prominjenja serca, oshtra, i tia do smerti stalna: shto mu drago svit govorio sada, tilo, i vlastita ljubav, sa svim tim ako obrachenje i pokora vasha tia do smerti stalna nebude, *svichete poginuti*, veli Evangjelje. Ako sada virujete, da je radi nikoga uzroka nemoguchan, i nepotribit oshtar vami xivot, i pokora, jao che biti vami, navlastito na dan sudnji, jer onda *kraljica Juxna - - - i ljudi Ninivicsani ustati che*, i *odsuditi che vas govorechi: ako je nami bila mogucha*, *i potribita pokora*, *i vami biashe moguche pokoran xivot tia do smerti provoditi.* Amen.

Za csistu Nedilju.

Buduchi postio cseterdeset danah, i cseterdeset nochih, posli ogladnih. Math. 4. 2.

Prispili su opet oni sveti dnevi, koji od vrimena Aposhtolah no za drugu sverhu odredjeni jesu, nego da u njima postechega Isukersta izgled slidimo: da za gribe nashe pokoru csinimo; da za nadvladanje doshastih napastovanjah, i za uklonjenje duhovnih pogibeljih s-neba potribitu kripost, i pomoch prosimo, i dobijemo: da jednom ricsjom k-postvetjenju Uskersta doshastoga pripravimo se.

Ovo je odluka S. M. Cerkve, kada post zapovida: ovo je istog Boga volja, koji je ovom vrimenu za cseterdeset danah posvecheni post svoje osobite milosti dometnuo; csega radi nemoramo li se radovati, vidivshi, da se je priblixalo ono lipo, i ugodne vrime, u koje na pravo obratjenje podpudjujuchi, i sluxechi nacsin da je nam se u ruke? i u koje ako smo pravedni, josh bolje opravdajuchi se, i posvetivshi se, u izverstnosti kerstjanskoj svaki dan napridovanje vechje ucsiniti moxemo? medjuto misto shto bi sradostjom morali primiti cseterdeset danah post, xalostimo se, i sve od toga mislimo, da kakvimgod nacsinom, i uzrokom moxemo prignutl duhovnoga nashega Pastira, za nas oblastjom S. M. Cerkve od duxnosti posta osloboditi. Netajim: je su uzroci radi kojih

niki iz medju nas nisu duxni postiti: ali jesu i krivi uzroci, radi kojih mlogi izmedju nas neposte, a postiti duxni su brez svakoga izgovora. Protiva ovima upravljam danashnje govorenje moje, i velim 1. da mlogi izmedju vas post od cseterdeset danah prikershe u tomu, jer brez zadovoljnoga uzroka zabranjene jistvine jidu 2. da mlogi medju nama post od cseterdeset danah prikershe po tomu, da premako postna jila jidu, neposte tako, kako S. M. Cerkva zaktiva, i zapovida. 1-o stavlja prid nas koji su duxni od zabranjenih jistvinah uzderxati se, a 2-o kako se mora postiti, da se po postu udluki S. M. Cerkve zadovolji, poslushajte.

D i o I.

Dabi ja onima govorio, koji se suprotive evangjeoskim istinam, koji malo shto derxe od dobri dilah; koji pedepsanje tila terpiti nemogu: koji post izsmihavaju i za ne koristno dilo derxe: da ovakvima govorim, najprie bi njima pokazao, kako je pravedna, sveta, koristna, i potribita ona zapovid, kojom S. M. Cerkva pravovirne svoje na korizmeni post zaduxuje; pokazao bi njima pocsetak posta, stvari obicsaj, razshirenje, i stalnost: pokazao bi, kako su vech u starom Zakonu postili Patriarke, Proroci, Mojsia, Ilia, i drugi, pokazao bi njima novoga zakona pocsetnika G. Isukersta izgled, koji je cseterdeset danah, i cseterdeset nochih u pustinji postio; i Apostoli u Jerusalemu skupljeni u postu csekali su Duha

S. pokazao bi njima, da su se pervi kerstjani na mucsęnstvo po postu pripravljali: pokazao, bi, da stari vojvode kerstjanluka, kada su protiva nepriatelju polazili, prie svega postom su se oboruxali: ali buduch da prid onima govorim, koji opcsinsku S. M. Cerkvu Rimsku, i nje zapovidi shlushaju, nije potribito od duxnosti, pravde, koristi, svetinje, i potribitosti posta govoriti: nego da na korist, slishaocah mojih, koji su ovdi, upravim govorenje, velim: da su mlogi izmedju nas, koji zapovidi S. M. Cerkve samo izvanskim nacsinom postivaju, ali gdi, i kada mogu izvade sebe brez zadovoljnogą uzroka izpod obsluxivanja njihovih. Koji, kada, prispije vrime posta, negovore do dushe *nechu sluxiti* Jer. 2. 20. nechu postiti, nechu slushati S. M. Cerkvu, nego s-evangjeoskima pozvanima izgovaraju se govorechi: *molim te imaj me izgovorena.* Luk. 14. 18. molim te otcse duhovni, oslobodi me od duxnosti posta: jer s-jedne strane radi slabosti naravi, a s-druge radi malenog imanja nemogu postiti. Evo ovima dvama uzrocima obicsąju se izgovarati od posta razpushtenoga xivota kerstjani, i mekotni: obadva izgovaranja jesu kriva, i licumirna.

I doista, u opcheni govorivshi, koji su to, koji naravi svoje slabost za uzrok daju, i po tomu hoche sebe osloboditi od posta? ovakve po ricsih *S. Ambroxie* u velikima kuchami, gozpodu, valja traxiti, koji radi slabosti naravi svoje

scine, da nemogu postiti, najvechma jesu oni, koji radi mekotnog xivota tilo svoje pedepsati, i pokoru csiniti duxni jesu najvishje. Tako je B. D. K. slaba je narav tvoja na post: ali kaxi mi, zashto nemoxesh pedepsanje tila podneti? Je li zato, jer nechesh silu ucsiniti sverhu neurednih poxelenjah tilesnih? ili zato, jer i sada tilu tvomu ugadjash, i njemu se nepristance umilivash? ili zato, jer shtogod ti nije po volji, to sve za nemoguche derxish? oh tko je duxan bolje postom tilo svoje pedepsati, nego ti, koji dosada osim griha nisi drugo nishta poznao? tko je bolje duxan tilo postom pedepsati, nego ti, koji si do sada samo tilesnim poxudam sluxio? koji od svih onih nisi nishta tebi zabranio, koja su tilo tvoje nasladjivala? tko je vishje duxan tilo svoje postom pedepsati, nego ti, koji s-bogatcem svaki dan fino jidesh, a mloge Lazare gladovati pustjash? koji osim toga bludnost, pianstvo, psovke, nasliduįesh, koje velike bolesti, pacse istu smert uzrokuju mlogo putah. Kako nebi podneli ono maleno pedipsanje tila, koje u ovo vrime xeli od nas S. M. Cerkva? i koje po S. Pismu, ne pedipsanje tila, nego zdravje uzderxajuchi nacsin, i triznost, koja produljuje xivot, nazvati moramo? Ili moxebit ono bi hotio, da i post tako nasladjuje tilo tvoje, kano gostbina? ali koja bi onda bila razlika medju nasladjivanjem, i pedepsanjem tila? oh gdi je ritkije, i texje tila pedipsanje, nego u kraljev-

skima dvorovima, u kojima mekotnom xivotu, i svim drugim tila nasladjenjam najpristojnije misto jest? i eve josh i u ovakvima teshkima prigodami: i med ovakvima velikima zaprikami, i napastovanjima posta osobiti izgled biashe David, Ester, slabost nasha, radi koje nemoxemo postiti, u opcheni samo u tomu stoji, da tilo nashe priko reda ljubimo, i jerga ovako ljubimo, nechemo da ga pedepsamo.

Takogjer nevaljano, i licumirno izgovaranje, jest i to, kada niki izmedju vas govore, da zato nemogu postiti, jer nejmaju dosta dohodka kupiti postna jila. Negovorim ja od onih, koji su istinito ubogi, i siromashni, koji zato gladuju, jer su bogatci tverdi; nego samo od onih govorim, koji su samo onda siromashni, kada se post priblixuje: ali nisu siromashni, kad za terpezu kartashah sidnu, kada se pripravljaju na pokladnu gostbinu, balove, i igranje: kada priko svog stalisha skupocine, i odiche kupuju. Od onih govorim, koji su samo zato siromashni, jersu lakomi, i tverdi, jer se zlatu, i srebu misto Boga klanjaju: koji licumirnim izgovaranjem siromasthva sa tilesnima poxudam zadovoljiti traxe. Ovo su oni, od kojih govorim: ovo je shto sad pitam: nijeli to sve iz Boxjega blagosova, da imamo ona, koja se zaktivaju za poshteno xivljenje, jilo, i pitje? ovi pako Boxji blagosov, koji mogu csekati vechim pouzdanjem, nego oni, koji duxnost kerstjansku izpunjuju? koji Boxe i Cerkvene zapi-

vidi virno obderxaju? slushajte, shto G. Isukerst u Evangjelju veli: *Traxite najprie kraljestvo Boxje, i sva ova dometnuti che se vami.* Math. 6. 33. to jest: virno sluxite Bogu: csinite duznosti kerstjanske ispunite Boxje, i cerkvene zapovidi, i tako nechete nikada nuxdu terpiti; jer onda shto vam bude potribito za xivot, sveche vam dati Otac vash nebeski. Oh ako josh i vi, koji obilujete u vrimenitima dobrima, koji jistvine postne izbirati moxete, na toliko ste siromashni u ovo vrime, da postna jila vami stechi nemoxete, kako che dakle postiti siromah, koji mlogo putah ni kruha nejma? pak josht, govorechi u opchini, siromasi poste, a bogati meso jidu: stid me je rechi veli S. *Ambroxia, korizmu bogati neobderxaju, siromasi, nejaki, bolestni poshte; a bogati, mladi jistvinami, koje tilo nasladjuju, sluxe se.*

Dio II.

Rekao sam 2-o da mlogi izmedju nas post korizmeni u tom prikershe, da prem ako postna jila jidu, opet neposte tako, kako S. M. Cerkva zaktiva, i zapovida. Znate li pako, koja je odluka S. M. Cerkve, kada nas na post zaduxuje? Jest ona: da tilo nashe kashtiguje: da u nami zla nagnutja neuredne poxude udavi: da serce nashe od pogibeljnih nasladjenjah ustegne, i pamet nashu k-Bogu uzdigne: da svist nashu iz gada grihah ocsisti, i u stanje opravdanja stavi: da dushu nashu na izverstnost privede, i u dobru objacsi;

da svima nami prigodu dade na zadovoljshtinu za neizbrojne grihe, i na ocsuvanje od doshastih napastovanjah, i duhovnih pogibelih: svi oni dakle, koji ovu odluku S. M. Cerkve neizpune, jesu pristupnici zakona.

Ovakvih pako ah koliko ima! ovakvi pristupnici zakona je su 1-o svi oni, koji vishje putah obdan jidu, nego S. M. Cerkva dopustja. Negovorim ja sada od prosjakah, koji po kuchami xivu, od bolesnikah ili oni, koji teshkim poslom kruh sebi traxe, jer ove nemoguchnost izuimljuje iz pod duxnosti zakona onoga, koji na podne do sitosti, a u vecser samo malo jisti dopustja? nego od onih govorim, koji glede snage, zdravja i posla jednom uxinom, i malom vecsericom mogli bi zadovoljni biti, al neche, koji kolikogod su putah gladni, toliko putah jidu; kojih post samo u tomu stoji, da se uzderxe od zabranjenih jistvinah, a osim toga tilo svoje uztezanjem jistvinah, i pitja nikada nepedepsaju: i koji samovoljno izabrane jistvine na uxinu zapovide sebi pripraviti, samo zato, da jilom dobre slasti, terbuh svoj napunivshi, po ugodnom nasladjenju teshkochu posta nechute, i neositjaju. Koji u vrime ovo pokore samo traxe, shto je tila, a ne shtoje dushe: i kako *S. Pavao* veli: *kojih Bog terbuh jest.* Oboliti chu, odgovara na ovo slabe naravi csovik: ako chu do po dana postiti. Tako je: po triznom xivotu oboliti chesh; ali, nijeli da po triznom xivotu, po jilu, i pitju, koja zdravje kvare; a noch-

nim igranjem, kartanjem, i na divanima nechesh oboliti? Boli te u jutru xeludac, csesto se, ovako tuxish, i ovu bolest obicsajesh licsiti sladokusnom jizbinom, i jutarnjim pitjem; al da bi onda u sobu tvoju doshao tvoj dragi Priatelj za kojim ti serce tvoje lepti, bash kada si k-frustuku sidnio, nije li da bi taki njemu dao svoj rucsak, kojeg si pripravio za islicsiti tvoj bolestni xeludac? nije li da bi onda dragovoljno podnio bol xeludca, i gerstenja? Istina je dakle to, shto je Isaia prorokovao, *da, s-radostjom terpe ljudi radi svita, ali radi Boga terpiti neche.* Ovo su oni pristupitelji zakona, koji postom svojim odluki S. M. Cerkve neodgovaraju.

Ali josh i oni su ovakvi pristupitelji zakona, koji dodushe zadovoljni su jednim rucskom, i malom vecsericom, ali kraj ovoga traxe razlicsita veselja, i pripravljaju se, da zabavljajuchi se u izpraznima razkoshjami, neochute gladnog xeludca nemirnost: pacse i rucsak svoj tako narede, i priprave, da tilo svoje nekashtiguju, nego nasladjuju. Kerstjani! kada S. M. Cerkva zaduxuje nas na post, neche, da po tilesnima pedipsanjima umremo: niti hoche da se razlicsitima veseljenjima nasladjujemo: da izabrane jistvine, i pitja pripravljamo, koja tilo ne toliko rane, koliko nasladjuju, nego hoche; da se obratimo na toliko, na koliko smo od Boga odstupili, to jest: kako smo duboko plivali u zabranjenima razkoshjami, to vechma pedipsajemo tilo tako, da ako je sa-

grishilo oko zabranjenim pogledom, neka posti i oko, neka se u napridak i od slobodni, i negrishnih razkoshjah uztexe, i uzderxaje; ako je jezik sagrishio psovkom, ili sramotskima ricsma smutjivao druge, neka i jezik posti, i od sele neka se molitvom, i shtivenjem svetih knjigah zabavlja: i prid onima, kojima, je na smutnju bio, neka govori od svetih, i duhovnih stvarih: ako je uho sagrishilo slushajuch ogovaranja, neka posti i uho, i u napridak misto zabranjenih govorenjah neka slusha pripovidanje ricsi Boxje: ako je pamet sagrishila po ruxnima mishljenjima, neka posti i ona, i u napridak neka se zabavlja ne u promishljanju tilesnih, nego nebeski razkoshjah: ako je serce sagrishilo leptech za izpraznostjom, neka posti i ono, i u napridak ne svit, nego samog Boga neka ljubi, jednom ricsjom: u ovo vrime posta to xeli od nas S. M. Cerkva, da navlastito ona ochutjenja u tilu nashem pedipsamo, koja su sagrishila i to vechma pedipsajemo, shto su vechma sagrishila.

Zaklucsaj.

Ovo pako oh kako dostojno xeli od nas S. M. Cerkva! jer ako jo ista najvecha svetinja G. Isukerst, kano pokoru csinechi, za tugje grihe cseterdeset danah, i cseterdeset nochih postio u pustinji, koliko vechma mi grishnici moramo pokoru csiniti za nashe grihe, i grih u tilu nashem kashtigovati postom? Pocsmimo dakle B. D. s-

radostjom ovaj sveti korizmeni post, ali ne tako, kako je od nikojih pisano: da su *primili plachu svoju*. Math. 6. 2. nego tako postimo, kako S. M. Cerkva xeli, i zapovida: to jest: ne samo da nejidemo zabranjene jistvine, nego i postnima tako se sluximo, da budemo zadovoljni jegdim rucskom, i malom vecsericom: kada pako ovako pedipsajemo tilo nashe, nemojte biti xalostni, kano licumirci, ne xalostimo se, netuximo se, da je teshko postiti, nego radujmo se tomu, da je nesvershено miloserdje Boxje vrime i prigodu dopushtilo nami na obratjenje, pokoru, i zadovoljenje za grihe nashe. Amen.

Za Pacsistu Nedilju.

Priobrazih se prid njima. Math. 17. 2.

Kolika je svetih u nebu blaxenost, gdi blaxene dushe licem u lice Boga vide, iz onih samo razkoshja lasno se razumiti moxe, koja vidjena biahu na Tabor planini, kada se je ondi Isukerst priobrazio; onda bo je sjalo lice njegovo, kano sunce, i odicha njegova biashe bila kano snig; one pako, koji su ovaj csudnovati, i neobicsajni dogadjaj vidili, osobite sjajnosti oblak jest obsinuo. Vidivshi Petar razkoshni ovaj dogadjaj, kano izvan sebe zaneshen, na toliko se od ljubavi

one slave u serce raztopih, da vech nektiashe s-planine snichi, nego na onom razkoshnom mistu stalno s-Isukerstom ostati, csega radi i recseh Isusu: *Gospodine! dobro je nami ovdi biti, ako hochesh, nacsinimo ovdi tri pribivalishta, tebi jedno, Mojsii jedno, a Ilii jedno.* Ako je ovo samo vrimenito, i koje oko csovicsansko viditi moxe, razkoshje, koje je G. Isukerst samo po sjajnosti tila svoga pokazao, tako veliko blaxenstvo uzderxavalo u sebi, da se je Petar njim po sve napunio. Oh tko che dostojno iztomacsiti ono razkoshje, koje zaderxaje u sebi Boxje velicsanstvo, kojim se napunjuju dushe blaxene u nebu? kakva je ovo blaxenost, ni oko nije vidilo, ni uho csulo, niti pamet csovicsanska dokucsiti moxe: nishtanemanje ja sam odredio vami danas pokazati. 1-o kakva je blaxenost nebeska (kako uzmogu po viri) a 2-o pravi put u nju. Xelja za nebeskim blaxenstvom nek u vami xelju probudi, da me dragovoljno poslushate.

D i o I.

Svaki csovik xeli biti blaxen Zato lepti serce csovicsansko za vrimenitima dobrima, jer u njima blaxenost svoju traxi. Josh i grishnik, kada grishi, zato grishi, jer niko dobro vidi u zabranjenima stvarma, koje se njemu dopada, i hoche, da ga obladaju; ali malo kasnije, stvar dobro promislivshi, opazi, da se je privario. Ova blaxenost, koju u vrimenitima dobrima, i teles-

nima nasladjenjih traxe sinovi svita, nije prava blaxenost. Neka nitko na ovom svitu pravu blaxenost netraxi, jer sva ona razkoshja, koja se na zemlji nahode jesu prominljiva, i prolazecha; i buduchi takva, xelja csovicsanska stalno u njima zadovoljiti nemoxe se. Pravu blaxenost veli *S. Augustin* in ps. 85. *U nebu valja traxiti, jer ondi su ona razkoshja, koja poxeljenja serca csovicsanska podpuno zadovolje, i koja ni najmanju prominu neterpe, nego na vike u jednom stanju ostaju.*

1-o Da se u nebu csovicsanska xelja podpuno izdovolji, jest brez dvojbe: jer shto je blaxenost svetih u nebu? svetih blaxenost u nebu jest ono: da vide ono neizkazano razkoshje, Boga, od kojega vechje nemoxe biti: da posiduju najvechje blago, kojega narav, i vlastitost protivi se svakoj prolazechoj stvari: da ljube nesversheno dobro, koje zaderxaje u sebi sve moguche izverstnosti brez kraja: u ovom stoji blaxenost svetih u nebu, kaxite mi sada moxe li vishje, i bolje od ovoga serce csovicsansko xeliti? oh shta bi moglo bolje xeliti od nesvershenoga dobra! Na zemlji vazda drugo i drugo veselje xelimo, i traximo: i josht u srid najvechih razkoshjah nenalazimo pravi i stalni pokoj, al nije ni csudo: zemaljska bo razkoshja mloge krajeve i pomanjkanja imaju: ali nebeska dobra nisu takva: blaxenost nebeska na toliko pridhodi zemaljsku blaxenost, koliko je vechji Bog od stvorenjah. Na kratko: isti Bog

u nebu jest blaxenost svetih: on bo buduchi sviu izverstnostih jaz brez kraja, xelje serca csovicsanskoga svekolike podpuno zadovoljiti moxe, zato i veli David: *nasititi chu se, kada se bude ocsitovala slava tvoja.* Reg. 1. 7.

Stanovito je 2-o i to, da che svetih blaxenost na vike durati. Ovo je ona istina Kerstjani! koja pravedne i u mukami razveseljuje. I doista, ako terpljenja pravednih nebi imala vicsnju plachu, kakva bi korist bila od usterplivosti? nebi bilo potribito odrechi se tila svita, i Evangjelju sloxan, oshtar xivot: provoditi: shto bi nam onda koristila vira i ufanje? nebi li bilo srichnije stanje onda opaki, koji sebi nishta neuzkratjuju, nego podpunom slobodshtinom poxude tila slide, vech pravednih, koji sebe zatajech, po zakonu Boxjem xivu? i tko bi onda uzvelicsavao nesvershenu pravdu Boxju? Tako je B. D. da nebi Boga bilo, dostojno bi mogli rechi: nejma vikovicsnosti: i dobra dila nejmaju nadarje na ovom svitu; bolje je zatim sada tila poxude slididiti, nego evangjeoski oshtar xivot providiti. Al nebojte se pravedni, ima Bog, ima i terpljenje vashe vicsnju plachu, jer neizmirna Boxja pravda, brez koje on biti nemoxe, posli kako neumerlu dushu imate, neche, niti moxe dopustiti da na ovom svitu zashluxenja, teshkim poslom ucsinjena brez vikovicsnje plache ostanu.

Ako je pak ovo tako, i nemoxe biti drugacsje, oh sinovi svita! zashto traxite ovdi blaxe-

nost vashu, gdi nejmate sigurnog, ni stalnog mista, ni varosha? zashto neleptite za onima dobrima, koja su vikòvicsnja? shto koristi vami, ako sada za vrime mlogo verstnima izpraznostima tilo vashe nasladjuje, a ne za dugo na xalost obratitche se sva radost vasha? shto koristi sada oholim angjelom, bacenim u pakao, ponositost? Shto Judi lakomost? shto bogatcu mekoputan xivot, i kadifa, veselja i gostbine? nije li da *projde svit, i poxeljenje njegovo.* I. Joan. 2. 17. svi ovi rastati se morali su sa svitom, morali su ostaviti sva ona nasladjenja, u kojima su se kadgod valjali, a sada se u paklenih mukah vikovicsnjih mucse? Nije li dakle bolje sada s-pravednima, koje svit za budale derxi, terpiti, i u napridak vicsnje blaxenstvo imati, nego sada sa sinovima svita za kratko vrime radovati se a posli toga na vike kinjitise. Ako nam je sada teshko svitovna razkoshja u kojima se nasladjujemo, odbaciti, i samo nebeska dobra, koja po viri, iz daleka samo viditi moxemo, ljubiti, protiva teshkochi ovoj s-onim ujunacsimo se na pridobitje, shto je i *S. Pavao svojim izgledom ucsio, da terplenje nashe prama vikovicsnoj blaxenosti jest samo csasovito, za jedno okatrenutje durajuche.* Do sada samo sam govorio, kakva je nebeska blaxenost, na koliko po viri pokazati mogao sam; sada, za put u nju pokazati, pripravljam se.

Dio II.

Oni pravi i srichni put, koji csovika u blaxenu vikovicsnost vodi, nije drugo, nego ispunjenja onih, koja Evangjelje nami zapovida. Ovim putom hodio je isti G. Isukerst; i na ovoga je on nas priveo. Ovi put 1-o jest samo jedan jedini, i izvan ovoga nejma drugoga spasonosnog puta: dakle samo po ovom jednom traxiti moramo blaxenost nashu. 2-o ovi put jest veoma uzak, tisan, i izvan ovoga jedan samo koracsaj jest veoma pogibeljan: ovim dakle putom opazno, i mudro, pacse bojechi, i dertchuchi, moramo hodati.

Rekao sam 1-o da samo jedan jedini put ima onakvi, koji nas u nebesku blaxenost vodi. I zaisto, jedno je samo Evangjelje: ovo pako jest oni put, po kojem samomu unichi se moxe u zemlju od obechanja. Evangjelje nije drugo, nego zakon G. Isukersta i xivota kerstjanskoga uprava: koji indi hoche, da se spasi, mora po ovoj upravi xivot svoj uredjivati. Ovi zakon ne samo doticse se stari, nego i one ditce, koja se danas rode, jer ni ova ditca unichi nemogu ni u vojujuchih Kerstjanah broj ovdi na zemlji, ni na nebu u drushtvo svetih dotle, dok se po Evangjelju nepokerste: zato pod proklestvo metje *S. Pavao* sve one, koji viruju, da che se i oni spasiti, koji se ne Evangjelju, nego svitu prilaxu. *Proklet je svaki, koji neobstaje u svima, koja pisana jesu u knjigi zakona, da csini njih.* Gal. 3. 10.

I da tkogod od sinovah svita na ova nerekne: nemoxe svaki csovik po Evangjelju xiviti: niti je potribito, da svaki csovik sveto xivi; triba i svitu ako ne jedan put, drugi put sluxiti, i ugadjati, drugacsje nije moguche postati blaxenim na svitu, nije moguche napridovati. Ovako, rekoh, neka nitko neizgovara sebe, jer je ovi izgovor nikakvi, i Evangjelju ocsito protivan. Ako nemoxe svaki csovik po Evangjelju xiviti, zashto je dakle rekao Isukerst, da ga svi naslidujemo, da nas zatajimo: *A govorashe svima, ako tko hoche zamnom ichi, neka zataji sebe istog, i uzme krix svoj, i slidi mene.* Luk. 9. 23. Il ako je ovo samo viche, dakle da Isukersta slidimo, nezapovida se, nego samo svituje, dakle i sve Evangjelje jest samo viche: dakle ne samo svitovni csovik, nego i redovnik nije duxan sebe zatajiti, i svita se odrechi: dakle i oni che se spasiti, koji se protive nauku Isukerstovom; kakogod dakle ove poslide vira kerstjanska odsudjuje, tako odsudjuje i ono, da svaki csovik nemoxe po Evangjelju xiviti. Ako nije potribito, da svaki csovik sveto xivi, zashto dakle zapovida Bog brez svakoga iznimljenja ljudskoga, velechi: *sveti budite?* Ako je potribito svitu sluxiti, i ugadjati, zashto Evangjelje zabranjuje naslidovanje svitovnog obicsaja? zashto veli Isukerst: *Nemojte se prilikovati ovomu svitu?* Boxe moj! kako mloge vara sebeljublje, i od ovud izilazechu mudrost svita, i tila! Pazite D.

K. ovako vas opominja isti Isukerst, jer nahode se mlogi laxljivi Proroci, kojih nauk mloge u pogibilj vergne, vi ne svakomu mudrovanju, nego samo ovomu virujte, koje iz vicsnje pravde izilazi.

Rekao sam 2-o da je put blaxenosti nebeske veoma tisan, i uzak, i izvan njega jedan samo koracsaj jest pogibeljan. Ovo nije izmishljotina Kerstjani! nego istina evangjeoska, to je ona istina, koju *David promislivshi*, na toliko se je uplashio, da radi velikoga straha nije mogao ni govoriti: *uznemirit biosam*, tuxio se je *i nisam govorio*. Oh da bi Bog dao, dabi i mi, izgled Davida slidechi, onu istinu csesto promishljali! bi doista drugacsie uredili xivot nash! nebi onda rekli, provodimo veselo dneve nashe, sluximo se po volji dobrima svitovnima, nego u strahu, i dertanju traximo spasenje nashe: sada samo zato plivamo u razkoshjami svita, i tila, jer tisnochu puta od spasenja, kako bi valjalo, nikada nepremisljamo: virujemo, da je malo obranih, da ne svaki, koji veli Gospodine, unichi che u kraljestvo nebesko: ali usuprot po nikakvi nacsin nechemo, da virujemo; da svi oni, kojih serce sa svitom lepti, koji ne na Evangjelje, nego samo na to paze, shto svit veli, i csini? na vike che poginuti: shto je pako istinitije od ovoga? slushajte samo, shto veli od ovoga vicsnja Istina: *uzak put jest*, *koji vodi u xivot*, *a malo je onih*, *koji ga najdu*. Math. 7. 14. Jao dakle vami, koji

svit ljubite, i njemu za ljubav odrecsete se pravoga xivota kerstjanskoga, jerste u broju onih, kojih je mlogo, i koji spasenja uzani put nikada nenajdu.

Zaklucsaj.

Ako dakle mi, koji sada rics Gospodnju csujemo, u onoj neizkazanoj blaxenosti, koju po svidocsanstvu *S. Pavla oko nije vidilo, uho nije csulo i pamet csovicsanska dokucsiti nemoxe*, kadgod xelimo biti, potribito je, da tia do smerti stalno onim hodimo putom koji je samo jedan jedini, koji je uzan, i tisan; izvan kojega samo jedan koracsaj jest pogibeljan: i na kojemu samo malojih se nahodi, to jest oni, koji po kerstjenju dobitu milost stalno tia do smerti uzcsuvaju, ili po grihu izgubivshi ju opet po pravoj pokori najdu, i nashavshi dok xivu, *s-David kraljom stalno pokoru csine*, ili da bistrije, i kratje reknem: upravljajmo D. K. xivot nash po Evangjelju: sluximo virno Bogu: zadovoljimo svakoj duxnosti nashoj Kerstjanskoj, i tada s-podpunim pouzdanjem ufati se moxemo, da chemo kadgod dio imati u onoj nedokucsljivoj blaxenosti nebeskoj, koju je Bog svojima obranima pripravio. Amen.

Za Brezimenu Nedilju.

Biashe Isus izbacujuchi djavla, i ovi biashe nim.
Luk. 11. 14.

Izvanska, i tilesna bolest onoga nesritnoga, i neveljnoga csovika, komu je djavao uzeo govorenje, i koji po svidocsbi S. Mathea *bio je i slip*, po nauku nikojih S. Otacah, prilikuje se nesritno, i pogibeljno stanje grishne dushe. Nikocs, i kako se iz danashnjeg Evangjelja doznaje, pakleni sotona ne samo u dushi, nego i u tilu ljudma mogao je verlo nauditi: ali sada, kripostjom S. Sakramenatah od stare oblasti svoje oplinjen, tim vechma nastoji nami se osvetiti, csim je pervashnje gospodovanje njegovo manje ucsinjeno; i buduchi sada nemoxe nashe tilo obsisti, brez pristanka o tom radi, da nam dushu grihom smertnim obsidne; ovo pako ucsinivshi, to se zbiva s-grishnom dushom, shto se je dogodilo s-tilom csovika, od djavla obsidnutoga: t. j. kakogod u danashnjem evangjelju imenovani csovik niti je viditi, niti govoriti mogao tilesnim nacsinom, i svu je snagu bio izgubio, tako grishnik, u svojima zlochami postavljen, duhovnim nacsinom oslipi, i zanimi, osushi se, i u snagi smalaksa: i ovo je uzrok, da nimi djavao pakleni iz gdikojih grishnikah, u kojih dushama obicsaje pribivati, ni posli ispovidi neizlazi; jer su oni u ispovidaoni-

ci bili nimi, svoje grihe prid ispovidnikom nechtiuchi izkazati.

Koliko je S. B. dusha plemenitija od tila, toliko je slipocha, nimost, i slabost duhovna u obziru svojih poslidicah mlogo pogibelnija od slipoche, nimosti, i slaboche tilesne; ove bo ako se neizlicse, samo do groba csine xalostno csovika stanje, one pako, ako csovik u njima umre, i na drugom svitu na sve vike csine ga nesritnog, i od lica boxjeg odmetnutog. Da ovu istinu razbornije uvidite, danas chu od- onih govoriti zaprikah, koje sav plod S. Ispovidi pripricsuju, i unishtuju zaprike ove jesu: da mlogi na Ispovidi sebe nepoznaju, kako bi morali; 2-o svist svoju pravo, i istinito neocsituju; a 3-o nejmaju pravog skrushenja. Csim je stvar ova, D. K.! za grishne dushe nashe strahovitia, i pogibelnija, tim je vridno, i potribito, da me danas najpomnjivije poslushate.

D i o I.

Najvechja kashtiga Griha jest slipocha, ali ne tilesna, nego duhovna. Nejma ni jednog csovika na svitu, koji u kojojgod stvari nebi bio slip, i koji sebe, ako ne jedan put, drugi put doista privari. Mlogo putah csovik prid sobom nije drugo, nego jedno takvo duboko otajstvo, koje se pametjom dokucsiti, i dosegnuti nemoxe. Opcheno u svakom csoviku medju zrilim razlogom, i sercem pribiva vlastita ljubav: kada

dakle tkogod izmed vas svist svoju promatrajuch u serce pogleda, toliko putah kroz mracsni oblak vlastite ljubavi progleda, i tako sudi sebe: odkuda ocsito slidi, da svaki sebe takvog vidi, kakvoga pokazuje vlastita ljubav. Ovi mracsni lukavi oblak obicsaje ruxno lice smertnoga griha s-jedne barem strane sakriti: koji dakle serca svoga neurednosti podpuno znati, i viditi hoche, neka iz sebe vlastitu ljubav iztira, od ove pogibeljne ljubavi nitko se neche oslobodit drugacsie; nego ako sebe po Evangjelju zataji: ova pako evangjeoska izverstitost oh u kako mlogima pomanjkala je: dakle nije ritka stvar, da mlogi izmedju grishnikah, kada idu na ispovid, sebe podpuno nepoznaju: i ovoje jedan uzrok, da mlogih ispovid nije pravo obratjenje, nego jedno samo licumirstvo.

D. K. poznati nas iz nutra, i izvana nije tako lasno, kako mlogi misle. Sva serca potajna znati, i viditi takva je stvar, u kojoj se csovik najberxje privari; samo oni neprivare se u stvari ovoj, koji u serce svoje ocsima prave vire pogledaju, koji sva dila svoja pokraj svitlosti Evangjeoske promatraju, koji od svita odstupivshi, u skrovito serca svoga zatvore se, i ondi kano na mistu mira, ovako sa sobom razgovaraju se: *Promisliti chu sve godine moje u gorkosti dushe moje.* Is. 38. 18. Samo oni neprivare se u promatranju svisti svoje, koji svaki vecser prie spavanja, u duhu stave sebe prid Boga

sudca, i ondi u serce svoje zagledavshi, u njemu vidivshi pomanjkanja, sebe tuxe, i odsudjuju: koji s-jedne strane Evangjelje, i sve duxnosti Kerstjanske, a s-druge strane xivot, derxanje svoje, i sva nutarnja, i izvanska dila stavljaju prid sebe, i onda *s-Davidom* k-Bogu vapiu govorechi: *znano ucsini mi Gospodine, da znam, shto mi fali.* Ps. 38. 5. U csemu se razlucsujem od Evangjelja. Evo B. D. K. ovo su oni, koji serca svoja podpuno poznaju, i koji, pravedno sudivshi od grihah svojih, u ispovidi pravo i spasonosno sebe tuxe, i osvadjaju.

Sad mi jur kaxite, koji ste ovdi sada sakupljeni, i jesteli u broju ovakvih pokornikah? ufam se, da znate, u csemu stoji priprava k-Ispovidi, al izvershujete li sva ona, koja priprava k-Ispovidi od vas iziskuje? rastavite li se csitavo sa svitom, metneteli na stranu svitovne brige, i nastojanja, kada s-dushom vashom potribitu stvar imate? otidete li na misto skrovito, da ondi buduchi dalcko od svitovnih uznemirljivanjah, od stanja svisti vashe spasonosno misliti moxete? i kada ste sami u ovakvom skrovitom mistu, je li prid vami onda evangjeoski zakon? i po tomu sudite li vas? oh Bog bi dao, da ovo mi Ispovidnici nebi znali, da kod mlogih najposlidnja, i najmanja stvar jest sabrati na pamet grihe svoje, i da mlogi izpitivanje svisti na Ispovidnika ostave.

Dio II.

2-a Zaprika, koja sav plod ispovidi pripricsi, i unishti, jest: da mlogo putah grishnik, kada se ispovida pravo i podpuno stanje svisti svoje neocsituje. Najtexje pade grishniku u Ispovidi, da sebe istog tuxiti, i vechje tajnosti serca svoga prid drugim izkazati mora. Ovo pako nishta drugo, nego oholost csini teshko. Vidite li B. K.! kuda neprodire oholost, jurve i u Ispovidaonice uvukla se je, u kojima bi sama poniznost pribivati morala: znate li pako zashto je oholost misto pokore obsidnula? zato, da ondi nika okolostanja ruxnih grihah izgovaranjem sakrije, i tako pokore sav plod unishti.

Negovorim od one ispovidi, u kojoj tkogod od straha, i stida hotomce ovu, ili onu ruxnost zataji, jer ovakovo sveto gerdje svi odsudjuju: nego od one himbene ispovidi govorim, u kojoj ocsituje grishnik do dushe stanje svoje svisti, ali ne bistro, nego mutno. Od one ispovidi govorim, koju csine oni Farisei, koji sve zloche svoje Otcu duhovnomu izkazuju, ali tako, da se nevide veliki grishnici; koji prie nego dojdu na ispovid, ne nastoje toliko od svershenoga skrushenja, od poboljshanja, i ostavljenja grishnih prigodah, koliko od toga, kako bi lipshje, i vechjom majstoriom grihe svoje mogli izkazati, da prid duhovnim otcem sramotu nepodnesu. Od one ispovidi govorim, kada grishnik u ispovidi izkaxe grih, ali one ruxnosti, ona okolostanja, one prigode, koje grih

vechji i ruxniji csine lakoumno ostavi, i ovako mudruje: nije potribito svaki dogadjaj u ispovidi na pervo doniti, shto bi rekli ljudi, kad bi se dugo ispovidao? od one ispovidi govorim, kada grishnik u ispovidi ono samo kazuje, shto ucsinio nije, kakono: da nije krao, niti psovao, niti pijan bio, a u csemu je kriv, od toga nikakvu uspomenu necsini. Od one ispovidi govorim, kada grishnik na ispovidi samo druge tuxi, a sebe izgovara, i pravda kano Fariseo. Na kratko: od one ispovidi govorim, kada grisi ne u svojoj boji, nego u tugjoj, i ne kako su ucsinjeni na pervo se donesu: od ovakve ispovidi velim, da takva pokora, i ispovid nijé pravo obratjenje, nego svetogerdno licamirstvo.

Da na ispovidi valja pravo ocsitovati stanje svisti svoje, tajiti nitko nemoxe. Posvetjeni misnici obłast dobili su od Isukersta grihe odrishiti, ili zaderxati; njima bo je rekao Isukerst: *kojim odpustite grihe, odpushtaju se njima, i kojim uzderxite uzderxani jesu.* Joan. 20. 23. Posvetjeni misnici jesu dakle oni sudci, koji ispovidajuche grishnike dobivenom od ozgor obłastju sude, i njih (kako su vridni, ili nevridni odpushtenja griha) od griha odrishe, ili brez odrishenja odprave: ovo pako kako bi istina bila, ako grishnik sve grihe svoje sa svima okolostanjima zajedno, koja grih mlogo vechiji, i ruxniji csine, prid Ispovidnikom pravo izkazati, i bistro ocsitovati nebi duxan bio? kako bi onda mogao re-

chi duhovni sudac ovomu, ili onomu grishniku, ti si dostojan, ili nedostojan odrishenja od grihah, ako njegovo stanje duhovno nebi podpuno poznao? i kako bi mogao poznati podpuno duhovno njegovo stanje, ako bi on ne csitavo, nego samo polovito ukazao ruxnost serca svoga na Ispovidi? doista kakogod Likar, dok nevidi kakva je bolest, i nepozna, dotle obechati zdravje bolesniku nemoxe, tako i Otac duhovni, dok nepogleda u serca grishnika, i ondi stanje dushe dobro nepromotri, dotle grishnika nemoxe odsuditi vridna vikovicsnjeg xivota, il odsudjenja, i tako dotle nemoxe njega od griha njegovi odrishiti, ili u njima svezana derxati. Kolikogod putah dakle grishnik stanje svisti svoje na ispovidi pravo, i pristojno neocsituje, toliko putah nevaljala, i svetogerdna jest Ispovid njegova.

D i o III.

3-o Zaprika, koja sav plod ispovidi smeta, i unishti, jest: da nejma grishnik vazda pravoga skrushenja, kada se ispovida. Virujem, da nitko iz medju grishnikah na Ispovid nedojde brez xalosti, ali nije vazda prava xalost ona, koju grishnici u Ispovidaonicu donesu; josh ni onoj nevalja uvik virovati, posli koje slide suze. Pravo skrushenje, brez kojega grisi neodpushtaju se, mora biti sverhu naravno: kada je pako onakvo? kada se daje nami od ozgor pomoch na ovakvo dilo sverhu naravno? kada, i kako diluje u serca

nashem milost? ovo tko moxe znati istinito izmedju nas? *Tko je poznao razumljenje Gospodinovo? ili tko je bio Vichnik njegov.* Rom. 11. 34.

Tako je, D. K. moxe se poznati pravo skrushenje, ali ne od sama sebe, nego iz naslidbah, skrushenje jest dilo nutarnje, al se izvanskim nacsinom obicsaje pokazivati u plodovima svojima. Xalost vazda u sercu pribiva, ali dilovanje nje i u izvanska dila izidje. U kojeg sercu pravo skrushenje jest, onoga i izvanska dila serca skrushenje, i pravo obratjenje pokazuju: i na rukuh njegovim pokora se vidi. Grishnik, kada se pravo obrati, odmah se promini; jurve onda nie taj, koji je bio prie: vech ne izpraznost, svit, i tilo, nego samog Boga ljubi, traxi, i veli: dok budem xiv, nechu se nikad od grihah mojih zaboraviti, i njih, u tilu momu kashtigovati tia do smerti nechu pristati: *misliti chu za grih moj.* Ps. 37. 19. Evo B. D. ovakva zlamenja izvanska mora imati pravo skrushenje.

Ima li ovakvog zlamenja u nami skrushenje, kada idemo na Ispovid? oh kako bi imalo skrushenje u nami ovakva zlamenja, kad se posli Ispovidi frishko na pervashnje neurednosti povratimo? kako bi bilo u nami pravo skrushenje, kada se serce, nikad neprominuje? kada je najmanja briga nasha, da po Evangjelju xivimo? kada derxanje nashe drugo nepokazuje, nego da smo sinovi svita, da se i sada vrimenitih dobara privatjamo, a od vikovicsnih nespominjemo se.

Zaklucsaj.

Boxe sveti! kolika je ljudih svita ovoga slipocha! spasiti se svi xele, ali pokoru csiniti svi neche: a dobro znaju one priteche ricsi Proroka; *da ako se svi pravedno iz serca neobrate, svi che poginuti.* Shto koristi B. D. K. ako se csesto ispovidate, a nikada se neobratite? vi sudite, da se vazda po ispovidi vashoj opravdate, a moxebit vi ste ona necsista serca, od kojih veli Duh S. *Narod, koji se vidi sebi da je csist, i nishtanemanje nije opran od gada svoga.* Pro. 30. 12. Nesigrajte se D. K. s-miloserdjem Boxjim, jer tko zna morebitche josht danas nagla sercxba njegova dochi, i na vike vas odbaciti. *Sada*, veli Prorok, *jesu dani spasenja, milosti, i miloserdja*, sada dakle moramo od obratjenja misliti: sada moramo se privatiti prave pokore, ali tako, da od nje tia do smerti nikada neodstupimo. Amen.

Za Sridopostnu Nedilju.

Uzeh dakle Isus Kruhe, i falu uzdavshi, razdilih sidechima. Ivan 6. 11.

U danashnjem Evangjelju imenovanog gladnoga mloshtva csudnovato naranjenje zaderxaje u sebi otajstvo. Svemoguchstvo Boxje nije ni sada manje, nego je u staro doba bilo. I sada bi mogao Bog

uzmloxati kruh siromahom, kako je nikocs uzmloxao, kada je pod planinom *pet hiljada ljudih s-pet jecsmenima krusih*, *i dvima ribicami nasitio.* Mogao bi i sada poslati Bog slugam svojim meso, i kruh po gavranima kako je slao nikocs Ilii; nishtanemanje sada ovakva csudesa necsini; sada Bog ovakva csudesa nikim nacsinom na ljude je oslonio; to jest, Boxje providjenje sada nehrani po csudu, nego po naravi siromake, i po onima, koji plod zemlje obilnije dobivaju.

Istina je, da i sada svemoguchstvo Boxje derxi, i podupira csudnovato sav ovi svit: svemoguchstvo Boxje daje csudnovato plodnost zemlji: svemoguchstvo Boxje radja csudnovato sve plodove: ali usuprot i to je istina, da sva ova po naravnom redu csine se; i to je istina da je Bog na nike ljude povirovao zemaljskih dobarah naravno plodenje, i hoche, da se sada sirotinja po njima hrani. Zato obiluju niki plodom zemlje: zato je sverhu njih Boxji osobiti blagoslov, da i siromahom od njega udile. Ovo je ono otajstvo, koje zaderxaje u sebi ono csudnovato nahranjenje, od kojega govori danashnje Evangjelje. Isukerst nije brez uzroka ucsinio miloserdje s-potribujuchima. Zato je dao jistvinu gladujuchim, da i mi vidivshi izgled njegov, uboge iskernje nashe lemozinom pomaxemo: na koji sveti izgled da vas probudim, i na naslidovanje uxexem, govoriti chu 1-o od zapovidi lemozine, 2-o od koristi njezine; poslushajte.

Dio I.

Ako dobro promotrimo providjenje Boxje, naravni Zakon, i Viru, nije moguche, da nepoznamo za duxnost nashu lemozine davanje. Ako i nerazloxitim xivinam, potribitu jistvinu stecseh Providitelj svita, koliko vechma hoche hraniti ljude, koje je na priliku svoju stvorio? ali kako bi ovo istina bila? kako bi svikolici ljudi xivili iz providjenja Boxjeg, ako nebi bogatci obilnost dobarah svojih s-potribitima dilili? Tako je D. K. zato je Bog dao od ploda zemlje jednomu vishje, vech drugomu, da bi bogat siromaka nevolju utishio. Iz perva, kada josht malo ljudi biashe na svitu, sav plod zemlje, i korist opchena biashe, onda diljenje, gospodovanje, bogatstvo, napridovanje, otimanje biashe josh nepoznano, pacse: josh i kasnije, kakono u pervo vrime kerstjanah kada su se ne svitu, nego Evangjelju prilagali kerstjani, josh i onda jednoga serca, jedne ljubavi jedne volje biahu kerstjani; svaki onako je ljubio iskernjega svoga, kako sebe istoga: i ova iskernjega ljubav na toliko je njih jednake ucsinila, da ako je samo jedan medju njima potribu terpio, potribu njegovu svi su chutili: i ako je jedan obilovao, obilovanja njegova svisu korist imali. Sada pako tako se ljube ljudi, da, koji obiluju, darove cs-ekaju od siromashih.

Sada svaki csovik potribu terpi: sada se i oni tuxe protiva nuxdi, koji iz kamate svake go-

dine uzmloxaju glavnice svoje: i ako na vratih njihovi prosjak kuca, odmah vicsu: *tko che mochi krusima nasititi.* Mark. 8. 4. tko che udiliti svakomu prosjaku? nejmam toliko, ba svakomu siromahu dajem lemozinu: i na doshasto gledati moram; veliki imam troshak: imam ditcu, za koje doshasto xivljenje, i napridovanje moram se briniti. Evo kerstjani! ovo je vashe svagdanje izgovaranje, i tuxba. Istina je da nije duxan bogat sva svoja imanja na siromake podiliti. Znam, da je drugo u Evangjelju viche, a drugo zapovid. Znam, da se ono sve nezapovida, shto su stari kerstjani csinili. Sva ova jesu takve istine, koje tajiti nitko nemoxe: ali i to je takva istina, koju nitko, tajiti nemoxe, da koji dio dobarah vashih nije vam potribit, nije vash, nego siromakah. Tako je: xiviti moxete po stanju vashem: stechi moxete ditci vashoj, shto je potribito stanju njihovomu: ali shto je savishje ono siromahom dajte: ocsitobo veli S. Pavao: *vashe obilovanje njihovo siromashtvo neka naknadi, pomogne.* II. Cor. 8. 14.

Ali moxebit pitati che tkogod izmed vas: shto je ono savishje gospodarstvo, oni savishiji dohodak, koji se mora dati siromahom? Ako po savishjemu gospodarstvu, i dohodku onakve novce razumijete, koje potroshiti nemoxete; kojih korist imati nemoxete, onda iz ovoga slidi to, da nije nitko duxan lemosinu dati; da je Bog zalud zapovidio lemozine diljenje: jer nejma ni

jednoga bogatca, koji nebi mogao novce svoje potroshiti. Onda najposli i ovo bi slidilo, da shto bi tkogod vechji razsipnik bio: shto bi vishje potroshio na izpraznost, i nasladjivanje tila, oholost, necsisti xivot, i na druge neurednosti, imao bi manju duxnost na diljenje lemozine, jerbi ovakvi mogao rechi, nejmam odvishe u dohodku i novcu, koje nebi znao potroshiti, dakle nisam duxan lemozinu davati.

B. D. ako ste radi znati, shto je taj odvishji dohodak, kojeg siromahom dati morate, promotrite dobro, na shto vas vira zaduxuje i Evangjelje u stvari od lemozine. U stvari ovoj nitko drugi nego vira, i Evangjelje csini vami upravu: vira pako i Evangjelje govorechi od lemozine, ucsi to: da su svi oni troshkovi odvishji koji sluxe na izpraznost, tilesno nasladjenje, oholost, netriznost, i na drugu neurednost: onakvi dakle novci, koji su izdani na zabranjenu sverhu, i potrosheni na izpraznost, nisu vashi, nego siromakah: i kada ovakve novce potroshite, toliko je, kano da ste od potribu terpechih oteli, i uzeli.

Shto mislite vi dobri gazde, i bogatci! zashto obilujete zemaljskima dobrima? moxebit mislite, daje vas Bog zato blagosovio bogatstvom, da u svitovnima razkoshjami po volji vashoj xivite? da tilu vashemu ugadjate? da pijete, jidete? Ali znajte, da josh onda, kada ste po kershtjenju u S. M. Cerkvu unishli, odrekliste se tila, svita, i sve zloche: znajte; da ste onakva

nda Isukerstova postali, koji kada ste primili viru kerstjansku, traxili ste ne vrimenita dobra, nego vicsnju blaxenost. Zashto dakle obilujete na ovom svitu svitovnima dobrima? zar zato, da u pojate vashe josht vishe skupite? da se zadoshasto vashe stanje vechma brinite? da dici vashoj zadovoljna dobra stecsete? ali znajte iz Evangjelja, da shto se vechma brinite za vrimenitah dobra, shto vishje imate, sve se vechma svita privachate, i berxje chete poginuti. Znajte iz Evangjelja, *da ne na ovom svitu, nego u nebu valja skupljati, gdi niti moljac, niti cerv pokvari, niti lupex od vas odneti, i odteti nemoxe.*

Ne radi vas, nego radi siromakah obilujete sada vrimenitima dobrima. *Ester na radi sebe, nego radi koristi drugih bila je u kraljevskom dvoru.* Esth. 4. 14. Zato ste bogati, veli *S. Pavao*, zato je sverhu vas osobit Boxji blagoslov, *da vashe obilovanje njihovo siromashtvo naknadi.* Zato je sverhu vas ovdi osobito Boxji blagoslov, da iz dobarah vashih lemozinu dati moxete, i lemozinu dilechi zasluge csinite vami na vikovicsnju blaxenost. Ali csiniteli zasluge vami po lemosini? jeli to zasluxljivo dilo, kada vas sverhu stanja vashega gizdavom odichom kitite, a siromahe gole ostavite? jeli to zasluxljivodil o, kada se izabranim jilom, i pitjem tovite, a siromake gladovati pustite? jeli to zasluxno dilo, kada u kuchi vashoj vechju brigu imate na pseto, nego na bolesnog slugu, ili sluxavku, koje u

najvechjoj nevolji brez svake pomochi ostavite? pacse: nechete ni terpiti mlogo putah u kuchi vashoj, nego shto berxje iztirate njih? Jesu li ovo zasluxna dila? Jesu, ali ne na ono obechanje, kojega dionici postanu miloserdni, nego na ono strahovito proklestvo, u koje ćhe sudac Bog na poslidnji dan sudni nemiloserdne poslati.

Istina je, da je mlogo siromakah, kojima je potribita lemozina, ali radi toga vechma ste duxni lemozinu davati. Vi hochete da se izgovorite mloshvom siromakah od diljenja lemozine, medju to shto je vishje siromakah, vechma ste duxni diliti, jer koji je uzrok, da ima mlogo siromakah? nije ovoga drugi uzrok, nego vasha nemiloserdnost. Kad bi one novce, koje potroshite radi jedne bludnice, ili koje u drushtvu izgubite, ili na izpraznost, oholost, komedie, igre, pijanstvo izdajete. Kad bi, rekoh ove novce na hranu siromakah obratili, oh kako bi mlogo manji bio broj siromakah! Tako je: mlogo ima siromakah, jer malo ima, koji bi dilili, mlogo ima, koji gladuju, jere su xitnice zatvorene, plisnivost obsidnula je sakrivene novce: netriznost pristire gospodske terpeze; pogled ljudski izabira zasluxljive, i vridne goste, i tako siromasi moraju vazda sidnuti za Lazarevu terpezu, mlogo ima golih, jer se je na zemlji verlo razplodila izpraznost, i oholost: i zato su brez odiche siromasi, jere na gizdu, skupe oprave, i gjerdane, drago kamenje, svilu, srebro, zlato proshla je cina

odiche siromakah. I u vrime aposhtolah biahu siromasi na svitu, ali oni, kako svidocsi S. Pismo, potribu, i nuxdu nisu vidili. *I nebiashe nikoga medju njima, koji bi nuxdu terpio.* A koji je ovoga uzrok? Oni, da onda izpraznost nije bila poznana.

Ako mi reknesh kerstjanine, skupa je godina, i zato nemoxesh siromake pomagati, neoslobadjash se od zakona lemozine: jer ako je tebi skupa godina, koji na hiljade brojish, kako nebi bila skupa onomu, koji nejma nishta? Ako se josh i ti, kojega gospodarstvo iz milosti Boxje u dobrom stanju stoji, od doshaste potribe bojish, ako se i ti bojish, da che ti imanje pomanjkati, i zato nepomaxesh siromashnog iskernjega tvoga: ako ovako mudrujesh, nemislish tako, kako morao misliti pravi kerstjanin: nego tako mudrujesh, kako mudruju pogani, i nevirnici, koji po ricsi Evangjelja vazda pitaju, *shto che sutra jisti, i piti, csim che se zaoditi.* Ako ovako mudrujesh, nejmash prave vire, nejmash pravog pouzdanja u providjenje Boxje, *koje i trave poljske hrani.* Ako ovako mudrujesh, nevirujesh istomu *Duhu S.* koji ocsito veli: *koji daje siromaku, neche potribovati.* Prov. 28. 27. Nevelim, da sve imanje tvoje dajesh siromakom: jer ovo ni Bog nezapovida; al ako bi ovo i ucsinio, shto bi po tomu izgubio? shto su izgubili oni sveti kerstjani, koji prodavshi sva, podilili su siromakom? nisu nishta izgubili, pacse: dobili su vicsnje blaxenstvo.

Moram se i za mene briniti, veli drugi: zasbto bo csudo od Boga nemogu csekati. Ispovidam, da dobro mislish kerstjane: ali ovako mishljenje neka te csitavo neodvucse od diljenja zaduxbine; jer ako oblast Boxja iz jednoga zerna xita znade deset, i dvadeset stvoriti, brez csuda, tako ona ista oblast i imanje tvoje zna brez svaka csuda uzderxati, zna nasporiti tako, da i ti, i ditca tvoja do smerti nuxdu nechete viditi.

Promislite dobro D. K. u csemu je srichniji lakomac od blagodarnoga ili darexljivoga? u tomu jer ima mloga imanja i novce, nije srichniji, jer vrimenita dobra samo na toliko su koristna bogatcu, da se po njima odiva, i xivi; i ovu dvostruku korist, kakono xivljenje i odichu zar neda Boxje providjenje blagodarnomu? *koji daje siromahu*, veli *Duh S. neche potribovati*. Bolje dakle mogu to rechi, da je lakomac nesrichniji od blagodarnoga, jer lakomac se nepristance brini o uzmloxenju vrimenitih dobarah, i uznemirljuje se, a najposli, kada se obuzme od smertnih pritisnutjah, onda u brigi svitovnjoj nenahodi razveseljenje, nego neizkazanu veliku muku. Blagodaran pako vazda u providjenju Boxjemu opocsiva, i kada dojde skrajna ura, s-veseljem ide u vikovicsnost.

Odgovara najposli na ova brixni gospodar: nechu samnom odneti na drugi svit dobro moje: kad umrem, sve che siromahom ostati, jer je upisano u Testamentu. Dragi kerstjanine! ako ne

prie, nego samo onda dajesh lemozinu siromakom, kada dobra tvoja uxivati vech neuzmoxesh, prokleta je odluka tvoja, testamenat ili oporuka. Neveli *S. Pismo*, da si zadovoljio zapovidi od lemozine, ako onda pomaxesh siromaka, kad se sa svitom rastati morash, kada uxivati dobra tvoja nemoxesh, nego to veli: *Prie smerti podaj siromaku.* Ecc. 14. 13. Iz sviu ovih neslidi, da koji nejma novacah, ili imanja, on je prost od zakona lemozine, jer ako ne drugacsje, barem svitovanjem, naukom sluxbom, i molitvom tvojom duxan si pomochi siromashnog iskernjega tvoga: ako gole zaodivati, gladne nahraniti nemoxesh, barem gole poxali, a bolesnike pohodi, razveseli i zavij rane njihove, kadti je moguche, i sluxbom tvojom oblakshavaj nevolju njihovu: csisti jih: moli Boga za njih. Evo kerstjani! na ova zaduxuje vas zakon lemozine. Vidimo sada korist lemosine.

D i o II.

Blagodarnost tako je Bogu mila stvar da skoro ni jednoga kripostnog dila neshtijemo vishje plache u *S. Pismu*, nego blagodarnosti; samo po ovima ricsma: *dajte, i dati che se vami*, mlogo obechaje G. Isukerst blagodarnosti. Ali shto obechah? obechah na svitu srichno napridovanje, obechah milost: obechah na onom svitu vicsnu blaxenost. Od blagodarnoga srichnoga napridovanja na ovom svitu nie potribito mloga govoriti,

jer i tako znate, da ocsito veli *Salamun: koji siromaku pomaxe, on Bogu uzajme, a Bog njemu kano kamatu plati.* Prov. 19. 17. to jest: ako novce, ruho, jilo, ili pitje dajesh siromaku, za ovo tvoje dobrocsinstvo, kada i nemislish, gdi se i nenadash, ondi i tada snidje sverhu tebe Boxji blagoslov. Malo novacah dajesh prosjaku, i marva necheti pocerkati. Zaodijesh gola, ladja neche ti se utopiti, kucha neche ti pogoriti. Nahranis gladnog, hrana obilato boche ti uroditi. Veliku korist lemozine dobila je i ona xena, koja je u poslidnjoj potribi Ilii kruh svoj dala, jere poslim toga, dok je nuxda durala, iz vedra nije brashno, a iz korshova ulje nije nikada pomanjkalo. Tako i sada, koji, dobra csine, potribu neterpe, jer njiovu potribu dixe siromakah molitva. *Uslishao je siromake Gospodin.* Ps. 68. 34. veli *David*, i nedopustja, da potribu terpe blagodarni. Ovo je samo izvanska, i tilesna korist, vechja je od ove placha duhovna.

Ne samo tilesnim, nego i duhovnim nacsinom koristna je lemozina: ona grishnika privede na put spasenja, i u dobru csini stalnog, kakogod blagodaran grishnik smiluje se sverhu tilesne potribe iskernjega svoga, tako se Bog smiljava sverhu duhovne potribe darexljivog grishnika. Grishnik daje lemozinu, a Bog daje milost na obratjenje: u dushi prosvitli njega: zlocbu njegovu, i pogibelno stanje csinimu dojti na pamet: poslidnje stvari smert, sud, pakao, kraljestvo nebesko

stavi mu prid ocsi: spasonosnim strahom probudih ga na skrushenje: privede ga duhovnom Likaru, i po njemu iz pogibeljne bolesti izlicsi ga. Izgled u ovomu jest *stotinik Kornelio*, kojega obratjenje S. Pismo lemosini privlastiva. *Lemozine tvoje*, veli *S. Luka uzidoshe u uspomenu prid licem Boxjim*. Act. 4. 10. to jest: zarad blagodarnosti tvoje smilovao se je tebi Bog, i k-sebi obratio. Ako dakle grishnici! nechete, da radi zlochah vashih poginite, ako hochete da pokoru csinite, *Dajte, i dati che se vami*, budite u pomochi siromakom, i vami che se dati milost na obratjenje. Ako se bojite od drugih kashtigah svitovnih, *izkupite grihe lemozinami*. Ako xelite od Boga dugacsak xivot, po lemozini hochete dobiti, pisano bo jest: *lemozina od smerti izbavi*, Tob. 4. 11. *J. Jonu* lemozina uzderxala je u xivotu medju nepriateljima, i miloserdno dilo oslobodilo je njega od smerti, I. R. 14. 45. Ako srichnu smert xelite, i to lemozini dobiti moxete od Boga, pisano bo jest, *Lemozina neche terpiti dushu ichi u tmine*. Tob. 4. 11.

Najvechja korist lemozine jest: da koji su prama drugima miloserdni, oni che na dan sudni od Boga miloserdje dostignuti. *Shto koristi* B. D. veli Evangjelje *ako sav svit osvojite, a dushe vashe izgubite?* Shto koriste vami na ovom svitu novci, imanje, gospodarstvo, kad se jednocs s-ovima rastati i na strashan sud ichi morate? shto

koristi na zemlji sva tila, i svita razkoshja, ako se za ova odsuditi morate? A to je stanovito, da ako prama siromahom budete nemiloserdni, nechete u diki nebeskoj dio imati, jer najposli, na dan sudni samo one che blagosloviti G. Isukerst, i samo one uvesti che u kraljestvo svoje, koji su siromasima miloserdje ucsinili: a suprot one che prokleti, i u odsudjenje poslati, koji su bili nemiloserdni prama siromakom. *Hodite*, rechi che sudac nebeski, *hodite blagoslovljeni! u kraljestvo moje*, *koji kada sam bio gladan*, *dali ste mi jisti*, *kada sam bio xedan*, *napoili ste me*, *kada sam bio putnik*, *primili ste me: kada sam bio goo*, *zaodili ste me;* a usuprot: vi koji u potribi mojoj miloserdje samnom niste ucsinili, *idite prokleti u oganj vicsnji.*

Zaklucsaj.

Evo D. K. dvi su stvari sad prid vami: jedna je radostna, a druga strahovita, 1-o je: da ako se mudro, i sveto sluxite vrimenitima dobrima: ako od njih po duxnosti vashoj lemozinu dilite, put pripravljate vami u zemlju od obechanja. 2-o pako jest: ako za vrimenitima dobrima bleptite, ako se svitovnom brigom bavite, ako se lakomosti nesuprotivite, ako siromasima miloserdje necsinite, na vike chete poginuti. Kaxite mi sada jeli vridno, da rad vrimenitih blaxenu vikovicsnost izgubimo, i od istoga Boga na vike oddilimo se? Ili nije vechma vridno, da u ovo okatrenutje

odrecsemo se svita sa svim blagom njegovim, samo da Boga licem u lice kadgod viditi, i na vike uxivati moxemo. Amen.

Za gluhu Nedilju.

Ako istinu govorim vami, zashto nevirujete meni?

Kada jedan put grishnik, u zloche upavshi duhovnim nacsinom oslipi, neka ga onda kara tko mu drago zlochu njegovu, neka mu pokaxe bistro ludost njegovu; neka mu na pamet donese doshastu pogibelj: neka ga opominja, i ponukuje sa svim nastojanjem na obratjenje; sve ove opomene toliko che mu koristiti, koliko su koristile Faraunu mlogostruke porazi. Shto nije csinio G. Isukerst prid xudiami, da jih iz tminah na svitlost privede? oh koliko putah opominjao je njih, i zvao ljubeznivo na obratjenje? koliko putah pokazao je njima bistro suprotivnosti njihove prama zakonu Boxjem? koliko putah pokarao je njih radi samovoljne slipoche njihove? koliko putah csinio je csudesa prid njimi samo zato, da biga za pravog Boga poznali, i nauku njegovomu podpuno virovali? i koja je bila korist sviu ovih? ona: da kada je njima prid ocsi stavio Isukerst ocsito istinu, i karao njih radi nevirnosti, govorechi: *Ako istinu govorim vami, zashto nevirujete me-*

ni? odgovorishe mu: *sada znamo; da djavla imash.*

Evo B. K. ovakvo je otverdnutje grishnika u zlu, kada duhovnim nacsinom oslipi. Ova duhovna slipocha jest uzrok i sada, da mlogi izmed nas, prem ako dobro znaju, da mi odsudjujuchi dila svita, istinu pripovidamo, nishtanemanje pripravniji su pogibelj vicsnju izabrati, nego se obratiti, odrechi se zlag obicsaja svita, i po Evangjelju xiviti. Od koje duhovne slipote kakono od odsudjenja najvechje pogibelji, da se vi, koji ste josh izvan nje, vechma bojite, i uklanjate, ukazat chu u danashnjem govorenju za duhovni vash nauk, da duhovna slipocha sama jest pogibeljno stanje, s-kojim, govorechi u opcheni, sjedinito jest vikovicsnje izgubljenje; i to radi dva uzroka, potverdjujem: 1-o jer u duhovnoj slipochi grishnik put griha, koji ga istinito na odsudjenje vodi, nevidi, i nepoznaje. 2-o jer pokora koja se csini u duhovnoj slipochi, jest neplodna i nisht valja. Na kratko: nije nishta lasnije, i stanovitije, vech u duhovnoj slipochi iz griha u grih upadati; a u suprot nije nishta texje, i nestanovitije, vech u duhovnoj slipochi pokoru csiniti; poslushajte.

D i o I.

Duhovna slipocha jest: kada u Csoviku zrili razlog, i razum na toliko izgubi svitlost svoju, da pravo dobro po zasluxenju poshtivati, i

od njega pravo suditi nezna. Ove slipoche uzrok nije drugi, vech istoga grishnika zlocha, koji milosti Boxje pogerdi, i s-njima spasonosno dilovati neche: naslidba pak ove duhovne slipoche jest: da grishnik brez pristanka samo to ljubi, i traxi, shto je dushi njegovoj naudljivo, i pogibeljno, a shto je koristno, i spasonosno, na to merzi, i to odbacuje.

I doista, shto je put griha? Jest sve ono, shto csovika navodi za ucsiniti stvar zabranjenu. Put griha jest pogibeljna prigoda, napastovanje, nagnutje na zlo, i zla volja: ovima putovima idu u pakao grishnici. Ove pogibeljne staze samo oni viditi, i poznati moxe, s-kojim je svitlost nebeska: s-grishnikom pako, duhovnim nacsinom oslipljenim, nije nebeska svitlost. Oh shta ima u njemu manje, vech svitlosti nebeske! *Csekali smo svitlost, i evo tmine.* Is. 59. 9. Ovo je tuxba duhovnim nacsinom oslipljenih grishnika u opcheni. Csekali smo, da snidje nebeska svitlost, po kojoj bi se oslobodili iz pogibili odsudjenja, medju to misto svitlosti snidoshe sverhu nas velike tmine, i zastrishe duhovne nashe ocsi, da videchi nevidimo, i put spasenja nenajdemo. Ili moxebit mislite, da se ovo protivi Boxjoj dobrostivosti? da nesversheno miloserdje Boxje nemoxe merziti, odbaciti, i ostaviti na vike grishnika u zlochi svojoj? Tako grishnika obratjenog u ono okatrenutje, u koje se obrati, primi Bog u milost nesvershenog miloserdja svoga. ali usuprot bash nije

ritka stvar, da one, u zlochi otverdnute grishnike, koji merze na svitlost, i samo tmine traxe, u pogibelji njihovoj na vike ostaviti obicsaje neizmirna Boxja pravda: *Traxiti chete mene.* Ovako se priti takvima Isukerst, *i u grihu vashem umerti chete.* Joan. 8. 21. dakle zato nemoxe viditi duhovnim nacsinom oslipljen grishnik put spasenja, jer potribita svitlost nije s-njim.

2-o pako zato, jer hotomce uklanja se od potribite svitlosti. Znate li B. D. shto razumijem ovdi po potribitoj svitlosti? Po ovoj razumijem Boxje milosti izvanske, i nutarnje, od csega pako uklanja se bolje duhovnim nacsinom oslipljeni grishnik, vech od ovih? Uklanja se od nutarnjih milostih; jer kada csuje Gospodinov glas, onda mu otverdne serce, da nutarnjim spasonosnim opomenam neprivoli: i kada protiva njemu ustane svist radi ove zloche, i njega radi opakoga dila kolje, kara, tuxi, onda svist svoju zaslipi, i himbenim mudrovanjem ucsini, da viruje, da nejma Boga, ni vikovicsnosti, nejma pakla, ni neba, nejma vire, ni Evangjelja; da je to sve slobodno, i dobro, shto narav Csovicsanska xeli, i sve ostalo, budalashtina, i izmishljotina, shto niki neumitni od vire pishu.

I sto tako vlada je i nutarnjima milostima; samo zato neviruje nishta u stvari od vire, da plod od zakona nebude, da ga nikakva zapovid na izvershivanje dobra, i uklanjanje od griha neprimora, da putove njegovih zlih nagnutjah nikakva za-

brana nepripricsi, jednom ricsjom: da po svojima poxudami sva dila, i sav xivot svoj upraviti moxe. Odovuda je to, da na spasonosne opomene i neslusha: da dobre izglede zabacuje da se od slushanja ricsi Boxje uklanja: da dobre kriposti za nishto derxi, da poboxnost izsmihava. Odovuda jest, da neche drugo da zna, nego shto je novina? koji je obicsaj svita? koja je poxuda tila? Evo B. D. K. ovako se uklanja duhovnim nacsinom oslipljeni grishnik od potribe svitlosti, brez koje nije moguche put spasenja dostignuti.

D i o II.

Morebit, da chete me pitati kakva che to biti pokora, koju u takvoj slipochi grishnik csini? znamo D. K. da brez oviu dviu, kakono: brez pokajanja za ucsinjene grihe, i brez obechanja od poboljshanja pokora nemoxe biti prava, i istinita: jer Bog veli: *obratite se k-meni u svemu sercu vashem, u postu, i placsu.* Joel. 2. 12. Shto po sudu S. Ambroxe toliko zlamenuje, *kano plakati za proshasta zla, i koja su placsa dostojna neucsinit*, ima li pako ovo dvostruko prominjenje u grishnika sercu, koji je duhovnim nacsinom oslipio? U kojeg sercu slipocha, i tmine kraljuju, u onom 1-o pravo pokajanje nemoxe biti, doklegod indi grishnik od duhovnih ocsiu tminah oblak neodtira, sve je dotle nevaljana ispovid njegova, nevaljana sva pokora. Koji nemerzi na grih, iz pravoga serca nemoxe se pokajati za ucsinjene grihe,

dakle ni pravu pokoru csiniti nemoxe. Brez merxnje na grih takva je pokora, kako csovik brez dushe, merzili pako duhovnim nacsinom zaslipljen grishnik na sve ucsinjene zloche, kada csini pokoru? oh kako bi merzio na sve grihe svoje, kada niti grih, niti njegovu pogibeljnu prigodu nepoznaje? Pacse: shto je stanovitije, nego da mlogo putah i grih za kripost derxi? Promishljaj, progledaj malo veli Prorok, shto csine svaki dan sinovi svita, i iz dilah njiovih smotriti moxesh, da shto svit zaxeli, shto se tilu dopada, to oni sve za izverstnost imaju Lakomac krive dohodke, i kamate na zivlje plodove osobitoga nastojanja. Rasipnik zaludno troshenje derxi za blagodarnost fale vridnu. Bludnik slobodno sluxi necsistima poxudami svojima, zashto bo viruje, da narav, koja od Boga pocsetak uzima, zlo xeliti nemoxe. Serdljivac i nemisli od toga, da pristane serditi se, jere derxi za duxnost svoju, da se nepriatelju osveti. Slobodno je, veli on, pacse potribitoje zlocsince, i kvar csineche kashtigovati, da se poboljshaju; i tako shtojim drago xelili, ljubili, i traxili sinovi svita, i mudraci, to se sve zove kripost, prem ako se i protivi pervoj i najvechjoj zapovidi: kada pako prid grishnikom ovako je nepoznam grih, kakva je onda njegova pokora? Ako se njemu slobodno vidi, shto je zabranjeno, oh pozna je li onda podpuno sve zloche svoje? Ako se njemu dobro vidi; shto je prid njim ugodno, i drago, shto je u sebi mersko, i vridno

vicsnjega odsudjenja, hocheli se onda kajati za sve nutarnje, i izvanske opacsine svoje? za sve bludne misli, odluke, i dila svoja?

Tako je, ide na Ispovid, i moxebit u suzami csini Ispovid svoju, ali jeli to pravo obratjenje, ako poboljshanje ne slidi? serce grishnika, kada hoche, da se pravo obrati, mora se ponoviti: ocsito ovo svidocsi Ezekiel govorechi: *csinite vami serce novo.* Ezek. 18. 31. ponovi li se duhovnim nacsinom zaslipljenog grishnika serce, kada ide na ispovid? Tako je obechaje poboljshanje, pacse i privatio se je pokore; jurve kashtiguje u tilu svomu grih, jurve csuva se od svita, i od izpraznostih njegovih; vech se prilaxe Evangjelju, posti, moli, lemozinu daje. Ovo je doista lipo, i sveto prominjenje, ali znate li dokle dura ovakvog grishnika obratjenje? samo dotle, doklegod ga tilo, ili svit, neuznapastuje: da pako ova dva nepriatelja pocsmu serce njegovo bojom biti, odmah odrekne se sviu spasonosnih obechanjah, i svershi poboljshanje svoje. Ocsita istina jest u pijancima, koji posli Ispovidi za jedan dva dana negledaju na vino, i rakiu, ali nadoknade, shto su po xedji zaostavili. Ocsita istina jest ovo u sinovima svita, koji za izpraznostjom hlepte, koji, u smertnu pavshi bolest, odreknu se sve izpraznosti, svakoga tila, i svita razkoshja, ali kako ozdrave, taki povrate se na svoje neurednosti. Ocsita istina jest ovo u svima onima, koji nehotiuchi silu ucsiniti na

zlom obicsaju, samo onda csine pokoru, kada se zla nagnutja u njima umertve. Znate li pako, shto iz oviu slidi najposli? ono, da buduch ovakvi zaslipljeni grishnici po prorocsanstvu *Jeremie* Proroka samo sigrajuse s-Bogom, i nikada pravo iz zlochah svojih neizajdu, najposli, *misha jim Gospodin duh sna, zatvoriti che, ocsi vashe.* Isai 29. 10. *da videchi nevide*, da bash kano sladko spavajuchi, sladko tia do smerti spavaju, i u dan smerti u opocsivanju, i slipochi svojoj na vike poginu.

Z a k l u c s a j.

Oh strasbnog sna! kojega sverha jest vikovicsnje odsudjenje! Jao nami, ako ovi pogibeljni sau i nas pritisne! shto je pako stanovitije, nego da chemo i mi dochi u ovu vikovicsnju pogibilj ako iz duhovne slipòche, u kojoj nas vlastita ljubav derxi, po pravoj pokori izachi nebudemo nastojali? Sada je D. K. vrime miloserdja, sada valja nami vapiti k-Gospodinu s-Prorokom govorechi: *Prosvitli ocsi moje, da kadgod nezaspim u smerti.* Ps. 12. 4. da mogu viditi, shto mi fali, i vidivshi ovo, pomanjkanja moja mogu popraviti. Amen.

Za Cvitnicu.

Mloshtva, koja pridhodjahu, i koja naslidovahu, vapiahu, govorechi: Hosanna sinu Davidovu: blagosovljen, koji ide u ime Gospodnje.
Math. 21. 9.

Kada se poljubljeni Spasitelj nash na ovi dan k-Jeruzolimu priblixavashe, izajdoshe prid njega iz Varosha mlogi xudie, i s-radostjom, i s-pristojnim Messii poshtenjem primishega: niki prostirahu odiche svoje na putu, drugi granje od stablah sikahu, i bacahu na put radi poshtenja, i kitenja: a mloshtvo, koje je naslidovalo Isusa, radostno vapiashe: *Hosanna sinu Davidovu, blagosovljen, koji ide u ime Gospodnje.*

Ovi radostni dogadjaj svake godine na ovi dan S. M. Cerkva donosi nama na pamet, kada Evangjelje shtije, i granje dervetah sveti; i to ne brez uzroka: po ovom bo dilu opominja nas sve na to, da kakogod pribivaoci Jeruzolimski na ovi dan s-velikom gizdom, osobitom dostojanstvom; poshtenjem, i pripravom, nebeskom velicsanstvu, i pravom Bogu pristojnom primimo ovoga nebeskoga gosta, koji che skoro, to jest onda, kada uskersno pricsestje G. Isukersta pravo tilo pod prilikom kruha budemo primili, i blagovali, skrovita razuma u priliki uskersnoga ja-

ganjca k- svima nami dochi. Znateli pako u csemu stoji ova priprava k-uskersnomu pricsestju? Na kratko chu kazati: evo u ovima dvima: 1-o u svitlosti vire. 2-o u csistochi serca poslushajte.

D i o I.

Kad prisveto Tilo Isusovo pod prilikom kruha primiti hochemo: tada sa xivom virom k-ovomu nebeskomu dubokomu Otajstvu moramo pristupiti. U ovomu stoji perva priprava k- S. Pricseshtju: i doista po ovomu 1-o pod kruha visoko velicsanstva Boxjega dostojanstvo poznamo. 2-o probudimo se na pravu poboxnost prama Sakramentu Oltarskomu. Negovorim ja sada od vire u opcheni, niti od one vire, koja kerstjane od poganinah razlucsuje, jer ona i mertva moxe biti u csoviku: nego osobito od one xive vire govorim: koja kruh nebeski od zemaljskih jistvinah pristojno razlucsuje.

Od one vire govorim, koje svitlost prolazi kroz tavne one oblake, koji na oltaru ćsistoga Jaganjca obkolivaju, i sakrivaju. Od one vire govorim, koje ocsi i priko oblicsja kruha hode, i ondi uputenu Rics od lica do lica gledaju. Od one vire govorim, koje kripost u otajstvu sakramenta Oltarskoga tia dotle se pruxa, gdi je slava velicsanstva Boxjega nikim nacsinom vidiona. Od one vire govorim, koja s-onim bash bojazom priblixava se k-oltaru, s-kojim priblixavao se je Mojsia k-goruchemu germu, s-kojim idoshe Izra-

elicsani k-onoj svetoj planini, na koje verhu strashne munje, i germljavine dogodishe se. Od one vire govorim, koja grishnika prid ondibitjem Isukerstovim na ove ricsi siluje: *Gospodine izidji od mene, zashto csovik grishnik jesam.* Luk. 5. 8. koji prid prisvetim licem tvojim radi velikog straha ja stajati nemogu. Evo B. K. ovakvom virom valja pristupiti k- S. Pricsestju.

Ali u komu ti oh Boxe moj nahodish! sada ovakvu viru? Evo prid nami si svaki dan pod prilikom kruha u posvetilishtu oltara; i josh nepoznajemo te zadovoljnim nacsinom! pacse: bash zato, jer svaki dan tako govorechi, s-tobom drugujemo: tako su navikle tebi ocsi nashe, i tako za opcsinsku stvar vidise nami tvoje ovdibitje, da kada u Cerkvu prid Tebe dojdemo, tako se derximo prid Tobom kako u drushtvu ljudih; pacse: mlogo putah vechje poshtenje dajemo tvojima stvorenjima, nego Tebi, koji si sviu Stvoritelj; i s-vechiim strahom stojimo prid zemaljskom Gospodom, i Poglavicami, nego prid Tobom, koji svima zapovidash, i koji sav svit u jedno okatrenutje unishtiti moxesh.

Kada budesh na opcsinski dan sudnji u zraku na svih ocsigled tvoje boxanstveno velicsanstvo pokazao, onda, kako S. Pismo svidocsi, *grishnici od velikog straha dertati che prid tobom:* onda che se dushe prokletih na dno pakla sakriti: onda che opaki vikati planinam: *Padnite sverhu nas i vi pechine, i pokrite nas:* ovako che der-

tati kadgod ljudi prid Tobom, kada na poslidnji dan uzvide tvoje Boxje velicsanstvo. Nisi li ti sada onaj isti ovdi kod nas u sakramentu oltarskom, koji chesh kadgod dochi suditi xive i mertve? Nisi li ti sada onaj prid nami, koji, kada hochesh, otvorish zemlju, i u jedno okatrenutje u vatru vicsnju bacish grishnika? Nisi li ti sada onaj ovdi, koji po nesvershenoj mudrosti boxanstvenoj poznajesh serca sviu ljudih, vidish sva njiova nagnutja, znash sva skrovita: koji jurve na pervo (nevidiono samo) razlucsujesh, i izbirash pravedne od grishnikah? Nisi li ti onaj isti ovdi koji veche sada svakoga svist po zakonu i pravdi tvojoj gledish; koji i siromakah, i bogatacah, slugah, i gospodarah dila svitjnjakom vikovicsne svitlosti tvoje isto tako, kako Jeruzolim brez izbiranja lica csovicsanskoga protresash, i sudish, Nisili ti sada onaj prid nami koji ne samo pogubiti chesh na vike kadgod grishnike na strashni dan, veche i sada odvrachash lice tvoje iz prid njih, i kashtigujesh njih slipochom.

Tako je: svi-virujemo, da si Ti pod oblicsjem kruha u posvetelishtu oltarskomu, ona uputena Rics, koja glede boxanstvene tvoje naravi jest jedno s-Otcem i Duhom svetim. Virujemo, da si Ti onaj, u kojega oblasti jest xivot, i smert; spasenje, i odsudjenje; i prid kojim i Angjeli dertju; ali bash ovo najvechma csini nas vridne kashtige tvoje, da virujemo u sakramentu oltarskom tvoje ovdibitje sjedinito s-onom boxanstve-

nom, oblastju i dostojanstvom, s-kojom chesh dochi jednoocs sav svit suditi, i sa svim tim smijemo s-onom neharnostju k-tebi, i terpesi tvojoj pristupiti, s-kojom Betsamite korablju mira gledahu.

Oh B. D. K. kakva je ovo vira u nami, koja nas josh i ondi na pravu poboxnost nepodxixe, gdi isti najcsistiji duhovi *padoshe na lica svoja, i klanjahu se Bogu.* Apoc. 11. 16. ovakva vira nije bistra, nie xiva vira, nego puna tminah: ovakva vira moxebit verlo malo, ili bash nishta nerazlucsuje se od vire oniuh, na kojih oltaru napisano jest: *nepoznanu Bogu.* Zaisto ako bi sjala svitlost vire prid nami, kada pristupimo k-Angjeoskoj gostbini, koju je G. Isukerst od svoga prisvetoga Tila nami pripravio, tojest: akobi vazda prie Pricsestjenja pomnjivo promislili, da je sada prid nami sin Boga xivoga pod oblicsjem kruha, koji za spasenje ljudsko stupivshi s-neba na zemlju, ovdi tilo csovicsansko na sebe uzeh od pricsiste Divice rodih se, i od trih Istocsnih Kraljah naklonom pozdravljen biashe; ako bi promislili, da pristupivshi sada k-sakramentu oltarskomu, k-onomu pravomu Bogu, i csoviku priblixamo se, koji je nikocs na ovoj zemlji neizbrojena csudesa csinio: bolesnike ozdravljao: djavle izbacivao, merstve uskrisivao, vitrove stishivao, i valeve morske umirivao, vodu u vino obratio: doshaste dogadjaje prorokovao. Ako bi promislili, da che sada k-nami dochi neizmirne oblasti Gospodin, i unichi u pribivalishte serca nashega, koje-

ga samo jedna volja sav ovi svit jest iz nishta stvorila, kojega sercxba ohole angjele u pakao bacila je: naroda csovicsanskoga zlochu potopom kashtigovala; Sodomu vatrom poxegla: pak Farauna u moru zakopala; mermljajuche xudie u pustinji zemljom proxderla: ako bi sva ova, velim, kada pristupimo k-svetom Pricsestju po viri podpuno prid duhovne ocsi nashe stavili, shto mislite, nebi li taki na kolina prid odkupiteljom svita pali? i nebi li vapili s-Evangjeoskim slipcem: *Isuse sinu Davidov smiluj se meni!* nije li da bi onda s-Mandalinom svit odbacili? nebi li grihe nashe prid nogami Isukerstovima oplakivali.

Ah! pogledajte malo samo na bogoljubne Kerstjane, koje svitlost vire vodi k-terpezi Gospodinovoj, s-kakvom velikom pripravom idu k-svetom Pricsestju! gledajte, kako rano dojdu u Cerkvu, da vishje vrimena potroshe u pripravi k-svetom Pricsestju! gledajte, kako na ocsigled raste u njima sveti bojaz, izverstna ljubav, i iz ove izilazecha skrushenost, kada se jurve priblixaje vrime Angjeoske gostbine! gledajte, kako udaraju persa svoja s-ocsitnikom, kako uzdishu, kako se duboko ponize, kada sluga Boxji razlomi kruh nebeski na Oltaru, i njima za hranu daje! gledajte posli toga, kako su bogoljubni, i dugi u zafalnima molitvami! kako dugo csine sveta promishljanja! i kako se obuzmu s-goruchom ljubavju Boxjom, nutarnjima razveseljenjima, i radostima! tako, da nisu vishje na zemlji, nego u

nebu. Znate li pako, shto nagiblje na ovu osobitu poboxnost bogoljubne Kerstjane, kada se pricsestjuju? *Vira*, veli Apostol, *zajedno diluje*, kano dabi rekao: vire kripost, i svitlost diluje u njima, i ona gibanjih na pravu poboxnost prama svetom Pricsestju. A mi tavni grishnici, od sviu ovih zaboravljeni mlogo putah usudjujemo se ne samo nepripravni nego i s-nikom nepristojnostju na sveto Pricsestje Tila Isusova pristupiti, nijeli tomu uzrok, jer svitlost vire od prisvetoga Sakramenta oltarskoga nesja prid nami?

D i o II.

2-o k-svetom Pricsestju csistim sercem valja pristupiti. Ovu pripravu duxni smo 1-o prisvetom Tilu G. Isukersta, a 2-o nami istima jer ono buduchi najcsistija, i najsvetija jistvina, csisto pribivalishte, i sveto misto zaktiva od nas; glede pako nas, csistim sercem duxni smo primiti sveto tilo Isusovo, jer akoga necsistima ustma blagujemo, ne spasenje, nego odsudjenje zasluximo.

Znamo S. B.! da Cerkve, oltari, posvetilishta sudje, i ruho nisu nikada sagrishili, niti mogu, sa svim tim prie na sluxbu Boxju pristojna biti nemogu, nego se blagoslove, ili posvete: kako bi dakle moglo biti pribivalishte Boxje nashe serce, mlogima opacsinami oskvernjeno, dok se po sve neocsisti od sviu gadnostih svojih, i neposveti? *koja je sloxnost Isukersta*, veli S.

Pavao, *s-Belialom*, II. Cor. 6. 15. kano rekavshi: kako bi bilo moguche, ili kako bi se pristojalo, da Isukerst, i vrag; milost, i grih: svetinja, i zlocha: najvechja csistocha, i najvechja rugota u jednom pribivalishtu zajedno budu? Ako je Mojsia k-jeduom germu osobitom pripravom, i svetim bojazom morao pristupiti, ako su smertjom kashtigovani Betsamite, shto su samo nepristojnim pogledom malo gledali na korablju mira: ako su xudie na mloge svete obicsaje imali paziti kada su Uskersnog jaganjca hotili jisti: ako je David, sva ona, koja su u blagu naravi najlipsha, i najrazkoshnija, pripravio za onakvu Cerkvu, u kojoj ne isti kruh xivota, nego samo prilika derxana biashe: ako su se ovakvima pripravami sluxiti morali xudie kadgod u starom zakonu prama jednoj, skrovitog razuma priliki. Shto mislite kerstjani! hoche li nami slobodno biti brez priprave serca, brez csistoche, i sladosti k-istoj najvechjoj svetinji, i csistochi pristupiti, koi ne po zlamenju, kano u shator Mojsiev, nego istinito s-tilom pod prilikom kruha sakrivenim, csovicsanskim, i boxanstvom zajedno unidje u pribivalishte serca nashega? oh D. K. Suda i odsudjenja sin bio bi oni, po svidocsanstvu Isukerstovom, *koji bi brez pirne odiche k-terpezi Gospodinovoj doshao.*

Znate li, shto se je dogodilo s-Judom, kada je onaj namocseni kruh jio, koga mu dadeh Isus? *unishao je* veli Pismo, *u njega djavao.* Joan. 13.

27. a zashto je onda Judu vrag obsidnuo? Ne zato, veli S. Augustin, *kano da bi shtogod zla bilo u pruxitom njemu jilu*, *nego jer je dobar zalogaj zlo i nedostojno primio u sebe*: pazite dakle, *veli dalje*, *i nastojte*, *da Oltaru*, *kada nebeski kruh blagovati hochete*, *negrishnost*, *i svetinju prinesete*. Kano da bi rekao: kakogod Judi najbolji zalogaj radi zloche od izdanja otrova, i pogibilj biashe, tako i grishnika sveto Pricsestje radi necsistoche serca njegovog jest sud, smert, i odsudjenje. Da indi i mi, pricsestivshi se svetom Tilom, po nebeskom zalogaju ne odsudjenje, nego xivot vicsnji dobijemo potribito je po ricsi Aposhtola, da kada hochemo ichi k-terpezi Gospodinovoj, prie nego uzmemo sveto tilo neka *iskushava sebe csovik*. I. Cor. 11. 28. Neimamo li u sercu kakvugod neurednost, kojom bi, csistochu najvechjeg Sakramenta oskvernuvshi, protiva Tilu, i kervi Isukerstovoj sagrishili, i tako odsudjenje nami uzrokovali.

Pitamo li, kushamo li mi nas uvik prie pricsestjenja onako, kako od nas S. Pavao zaktiva? nepitam ja, ispovidimo li se uvik prie nego se kruh Angjeoski nami razlomi, i za jistje da? nego to pitam, jeli Ispovid nasha pravo obratjenje? jesmo li tako pravedni, i sveti prid Bogom, kakvi se nami vidimo, kada iz Izpovidaonice izidjemo? Tako je: ovdi na zemlji odpushtaju se nami grisi nashi, ali jesu li odpushteni i u nebu? Virujem, da Ispovidnik, koji serce nashe nevidi,

koja himbenima suzami nashima lasno moxemo privariti, i na miloserdje ganuti, sudi nas dostojne, da se od griha odrishimo, da se medju pravedne ubrojimo, i da sa svetima dio svetog jistja primimo: ali oh radi nashe licumirne pokore neodbaci li nas Bog, ne merzi li na nas, koji motri serca nasha, i sva skrovita zna, i vidi? Tko zna, ako i posli ispovidi nismo ona necsista stvorenja, *prid koja nevalja biser baciti?* hochu rechi, nije svaka Ispovid prava, i zadovoljna priprava za sveto Pricsestje.

Zaklucsaj.

Ako se toliko putah opet obazremo, koliko putah s-prigodom S. Ispovidi na Evangjeoski plug ruku metnemo, zlamenje je, da obratjenje nashe nije istinito, ni pravo. Csuvajmo se indi, da s-takvom pripravom, ili bolje rekavshi s-takvom k-oltarskom Sakramentu nepristupimo, da se i s-nami ono nedogodi, shto se je dogodilo s-onim Evangjeoskim nepripravnim gostom, *koji snedostojnosti svoje u tmine izvanske bacen biashe.* Priprava k-S. Pricsestju, kako sam jurve obilato izkazao, navlastito stoji 1-o u svitlosti vire; 2-o u csistochi serca. Vira prid nami mora ichi sa svojom svitlostju, kada se priblixajemo k-Sakramentu oltarskomu, drugacsie bo pod prilikom kruha u otajstvu, i tminama sakriveno velicsanstvo Boxje nechemo mochi viditi, i poznati: i tako dostojno njemu poshtenje nechemo mochi dati. A

pribivalishte serca nashega, kada najcsistiji, i najsvetiji gost nebeski doshavshi k-nami unide, mora biti csisto, i sveto, drugacsje najvechu csistochu sa serca nashega necsistochom kano oskvernuvshi, protiva Tilu, i kervi Isukerstovoj grishimo, i ovako grishech odsudjenje nami skupljamo. Na kratko: *pristupimo*, veli S. Pavao, *s-pravim sercem u punosti vire* k-S. Pricsestju. Hebr. 10. 22. Amen.

Za Nedilju Uskersnutja Gospodina nashega Isukersta.

Ustao je, nije ovdi. Mar. 16. 6.

Koliko se ni nadale nisu, toliko su berxje bile razveseljene one bogoljubne xene, koje propetog, i jur pokopanog Nazaretskoga Isusa S. Tilo priskupom pomastjom mazati poshavshi vech na putu xalostne pitahu medju sobom, *tko che nam odvaliti kamen od vrata groba?* jere jedva stigoshe na xeljno misto, odma vidishe veliki kamen odvaljen, ali josht bolje napunishe se radostjom, kada prazan grob najdoshe, gdi propeta Isusa Nazaranina mertvo tilo postavljeno bishe, jer onda istinu uskersnutja Isukerstova ocsito vidivshi mlogo stanovitije, i vechjom xeljom virovahu, i csekahu ispunjenje boxanstvenog obechanja od blaxene onog svita vikovicsnosti.

I doista ovo razveseliti i napuniti moxe i nas radostju najvechjom danas B. D. K. daje istinito uskersnuo G. Isukerst, *ustao je*, *nije ovdi* jer buduchi ovo stanovito, stanovito jest takogjer i nashe uskersnutje, stanovita je korist terpljenjah nashih: stanovita je placha nashih dobrih dilah: nishtanemanje kod ove osobite radosti tako se pazimo, da u radovanju nashem, zaludno pouzdanje nas neprivari; jer samo tako koristno, i radostno biti che nami uskersnutje Isukerstovo, da kako je on po tilu, tako i mi po dushi istinito ustanemo. Hochete li pako da znate, u csemu stoji ovo duhovno uskersnutje? ako xelite znati, promislite dobro, kakvo je bilo Isusovo uskersnutje, i ono che vas 1-o uzbuditi a 2-o voditi na dushevno uskersnutje. Obadviu cilj jest: da kadgod po tilu takogjer ne xalostno na vicsnje odsudjenje, nego radostno na xivot vicsnji, i blaxenost ustanemo, poslushajte.

D i o I.

Propet, mertav, i pokopan Nazaranin Isus uskersnuo je: *ustao je*, *nije ovdi.* Ovo je vire nashe pervi cslanak i temelj, koji se srushit nemore, i kojega tako mloga, ocsita, i jaka svidocsanstva potverdjuju, da njegovu istinu, josh i najnevirniji csovik, ako je samo triznom razlogu protiviti neche, i ako vlastitost stvari dobro promotri, mora ispoviditi, i virovati. Doista one bogoljubne, i svete xene, koje na pokopana Isusa

Nazaranina grobu postavljen velik kamen, ne vech na grobu, nego na drugom mistu najdoshe: koje unishavshi u grob ondi mertvog tila prazno misto svojima ocsima vidile su: i koje ondi u bilom ruhu, na desnoj sidechega mladicha vidivshi, od istoga Angjela o istini uskersnutja Isusovog osvidocsene biahu. Oni Xudie, koji kod groba naredjene straxane, kada jim dogodito csudo navistivashe, novcima na krivo svidocsanstvo, i na zatajenje uskersnutja Isusovog podmitishe, i tako snom sashivenima straxanah ocsima hotiuchi istinu uskersnutja zamazati, tim svitliju ucsinishe stvari one istinu, shto su bolje nastojali, himbenim iznashastjem puk zaslipiti. Oni Proroci, koji su uskersnutje Isukerstovo isto tako, kako se je, dogodilo od davna na pervo objavili oni ucsenici, koji posli uskersnutja propetoga Meshtra svoga pravi xivot, i ondibitje, ne samo po tomu shto su ga ocsima vidili, ili nauk njegov slushali, nego i po tomu, da su s-njim jili, tilo njegovo pipali za istinu derxali su: koji kada novinu ovu svagdi sercsano pripovidashe, nisu od nikoga u laxi uvatjeni, koji za posvidocsiti ovu istinu i xivot svoj s-radostju prikazashe. Sva ova nisuli tako jaka, i nepridobivljiva svidocsanstva, kojih glede nitko, koji samo malo ocsi svoje otvori, istinu od uskersnutja Isusova tajiti nemoxe.

Ali shto slidi iz oviuh? ono D. K. da buduchi Isukerst vlastitom kripostju svojom od mertvih uskersnuo, nije samo csovik nego i Bog

zajedno: jer csovik vlastitom kripostju od mertvih uskersnuti nemoxe: dakle Evangjelje njegovo jest prava rics Boxja, i nauk njegov pravi Boxji nauk: dakle sve one kashtige, kojima se grishnicima priti, sva ona obechanja, kojima njih na pokoru probudjuje, i podbada, vicsnju i neprivarljivu istinu zaderxaju: i tako otajstvo uskersnutja Isukerstovog, ako ga dobro promislimo, jest verlo kripki nagovarajuchi, i gibuchi uzrok na sto da mi grishnici shto berxje od gribah duhovnim nacsinom ustanemo.

Ovako je mudrovao S. Petar, kada je na Duhove, u Jerozolimu napunivshi se Duhom svetim pokoru pripovidao mloshtvu xudinskomu. Kakono prie, nego bi u nauku shtogod od pokore govorio bio, i nje nacsin iztomacsio, istinu uskersnutja Isukerstova stavio je prid ocsi puku, i ovim je natoliko ganuo serca njihova, da vech sami pitahu· *shto chemo csiniti ljudi bratjo?* Act. 2. 37. *da se spasimo*, i onda recse njima Petar: *da pokoru csine, i da se pokerste:* oni pako privolivshi spasonosnoj opomeni, *odmah oko tri hiljada obratjeni*, *i Kershteni biahu.*

Isto ovakvi plod doneti che i danashnje moje govorenje ako po izgledu obratjenog mloshtva Jeruzolimskog ostajstvo uskersnutja Isusovog pomnjivo budemo promishljali, hochu rechi: pomnjivo promishljanje od uskersnutja Isusovoga tako rekavshi vucse za sobom obratjenje grishnika: jer shto berxje odvrati Csovika od griha, nego strah

vicsnjega odsudjenja? bili se pako bojao grishnik od strahovite vikovicsnosti odsudjenja, ako nebi vidio temelj ovoga, i istinu u uskersnutju Isukerstovom ili da bistrije reknem: tko bi virovao, da ima pakao, ako Isukerst nebi bio uskersnuo? oh ako josh i sada, kada je uskersnutje Isukerstovo viru nashu postavilo na nepomicsni temelj, ima dosta, koji ne samo neviruju, da ima pakao, nego i svu viru za budalashtinu derxe, tko bi bio virovao onda strahovite evangjeoske istine, i tko bi se bio bojao od vikovicsnje kashtige griha, kada evangjelje nebi imalo nikakvu kripost, i temelj? to jest: ako Isukerst nebi bio uskersnuo: bi doista jako vapili opaki nejma Boga, nejma zakona, nejma griha, nejma pakla, nejma vikovicsnosti: zashto koji sebe na zemlji za Boga derxech, ovima suprotivno je ucsio i zlima se pritio vicsnjom kashtigom, posli kako je ubien bio, da po obechanju nebi bio uskersnuo, nebi zajedno bio pravi Bog, nego samo csovik: i Evangjelje njegovo nebi drugo bilo, nego izmishljen, mamechi, i u zabludjenje vodechi nauk: doista, ovo bi bilo onda i sada svega svita mudrovanje, ako Isukerst nebi bio uskersnuo. I to ne brez uzroka, jer i S. Pavao ispovida: *ako Isukerst nije uskersnuo, zalud je vira nasha.* I. Cor. 15. 14. Ali posli kako je stanovito uskersnutje Isukerstovo, i koje se tajiti nemoxe, ovakva nevaljana, i nepametna mudrovanja, koja se ocsitoj istini suprotive, mista nejmaju.

Odkuda ocsito slidi, da sve one evangjeoske strahovite ricsi, koje se zlima vicsnjom kashtigom prite, buduch da od onoga Meshtra izilaze, koji je od mertvih vlastitom kripostju istinito uskersnuo, i koji zato ne samo Csovik, nego i Bog pravi zajedno biashe, neprivarljivu, i neprominljivu istinu u sebi zaderxaju. Shto buduchi tako virovati nemogu da bi i jedan bio med nami, koji otajstvo uskersnutja Isukerstova podpuno promislivshi, nebi se u sercu svomu ganuo, i odmah iz groba grihah svojih ustao, i uskersnuo, osobito radi toga, ako bi triznim razumom i ovo promotrio, da je i oniu boxanstvenih obechanjah temelj uskerstnutje Isukerstovo, koje ne samo grishnike, nego i pravedne slatko vuku na pokorni xivot.

Ali znate li shto uzderxaju u sebi ona boxanstvenah obechanja, koja na pokorni xivot nas napominju? ono, da svi oni, koji stalno tia do smerti pokoran xivot provode, kadgod na poslidnji dan slavno u blaxenu vikovicsnost hoche uskersnuti. *Ichi che*, veli S. Ivan, *koji su dobra csinili na uskersnutje xivota*. Joan. 5. 29. Kano da bi rekao: dochi che jedanput vrime, kada mertvi na glas Sina Boxjega hoche uskersnuti, da se sude, i posli suda primiti che svi po dilih svojih plachu: onda pravedni, koji su po Evangjelju xivot svoj upravljali, i do smerti stalno svet, i izverstan provodili, unichi che s-Isukerstom u vikovicsnost blaxenu. Ovo obechaje Spasitelj nash svima nami, ako sada, dok xivimo, pravu uzcsi-

nimo pokoru: i ovo obecchanje, shto mislite, nezasluxuje li, da se taki odreknemo sviu onih, koja nas od Boga odiliti mogu, i da samo po Evangjelju xivot nash upravljamo? Ako blaxeno uskersnutje, koje nas ne samo od vicsnjih mukah oslobadja, nego i dionike csini nesvershene blaxenosti nebeske, ne vucse nas na svet, i izverstan xivot, shtoche nas mochi na to ganuti? serce Csovicsansko moxe li sebi visbje xeliti od istoga Boga, koji je dubljina svega razkoshja, i blaxenosti? oh neka vam dojde u pamet, s-kakvom radostju idoshe mucsenici na strashne muke, i smert, znate li pako shto je ovo u njima dilovalo? ufanje blaxenog uskersnutja; xelja med blaxene dojti: k-Bogu vucsecha, i od njega nerazdiljena ljubav: ova su dilovala onda u mucsenicima; kada njih ni smert, ni xivot, ni blago, ni kashtiga, ni obechanje, ni muka od Boga odiliti nije mogla: *sveti Mucsenici*, veli S. Gergur. dial. l. 4. *Sadashnji xivot nebi bili pogerdili, da nebi bili znali, da ima xivot vicsnji, i blaxenost, koja che se pravednim, kada uskersnu, za plachu dati.*

Sada vas pitam: virujete li vi sva ova? virujete li doshasto ispunjenje ucsinjenih obechanjah Boxjih od uskersnutja mertvih? oh tko bi mogao od toga dvoumiti izmegju nas, kada toga temelj jest uskersnutje Isukerstovo? a nije li da ovako moramo mudrovati od uskersnutja mertvih? dakle on ne samo csovik, nego i pravi Bog zajedno biashe: dakle njegova *obechanja* jesu bo-

xanstvena obechanja: dakle stanovito ispunih se to, shto je svima nami on obechao, gavorechi: *Dojti che ura, u koju svi, koji su u grobovima, csuti che glas sina Boxjega, i pojti che, koji su dobra csinili na uskersnutje xivota; a koji su zla csinili, na uskersnutje suda.* Joan. 5. 28. 29. Ako pako ovakvim mudrovanjem promishljamo uskersnutje, nije moguche, da istinu njegovu nevirujemo; i tako nemogu virovati, da bi posli ovakvog promishljanja za sutra samo odmetnuli nashe obratjenje. Ali da takogjer prava, spasonosna, i u nebu primljenja bude nasha pokora, potribito jest, nje istinit izgled, put, i nacsin i viditi, i naucsiti se.

Dio II.

Duhovnoga uskersnutja, iliti pravog obratjenja izgled, put, i nacsin, nishta bolje nepotjenja izgled, put, i nacsin, nishta bolje nepokazuje, niti bistrije prid nas stavlja, nego uskersnutje Isusovo. *Uskersnuo je Gospodin istinito.* Luc. 24. 34. Ovo, u duhovnom razumljenju, taki 1-o xeli od nas pravo, i istinito obratjenje. *Isukerst uskersnuvshi od mertvih, vech neumire.* Rom. 6. 9. 2-o u opravdanju stalnost ishte od sviu, *ukazah se Shimunu.* Luc. 24. 34. a 3-o ono zlamenuje, da nashe obratjenje ne potajno, ne sakriveno, nego vidno, i ocsito mora biti.

Shto se 1-og doticse, poznato je, da kakogod Isukerstovo uskersnutje nije bilo privara ocsiu, nego istinito ucsinjena stvar, tako i nashe obratjenje ne licumirno, nego pravo, i isti-

nito serca prominjenje mora biti; jer shtoje po S. Pismu pravo obratjenje? Je li, da oniu Farizeah izgled slidimo, koji su, po proročsanstvu Ixaie *samo ustma pristupili k-Gospodinu, a sercem odstupili su od njega?* ili je ono pravo obratjenje, da se samo stalno uzdamo u miloserdje Boxje, i virujemo jako u Isukerstova zashluxenja, a drugacsje slobodan xivot provodimo? ono li je pravo obratjenje, da zle nashe obicsaje u svakoj ispovidi pravo izkaxemo, ali od njih nikada nepristanemo? ono li je pravo obratjenje, da o uskersu samo iz primoranja, jere nas S. M. Cerkva zaduxuje, idemo na Ispovid? i da onda onakvog Ispovidnika traximo, i oberemo, koga lukavnim izgovaranjem privariti moxemo, i lasno prignuti na odrishenje od grihah nashih, nemislechi posli toga, je li nam za spasenje, ili nije ovakva polovita Ispovid; odpuste li se nami grisi u nebu, ili ne? To li je pravo obratjenje, da serca samo polovicu dajemo Bogu, a polovicu vragu zaderximo? stoji li u ovakvima licumirnostima po Pismu pravo obratjenje? Ali ako u ovakvima stoji, zashto se priti Jeremia kashtigom Gospodinovom onima koji se iz svega serca neobrate? Ne D. K. ne s-himbenostju, nego s-istinom valja k Bogu pristupiti, kada se po pokori k-njemu obratjamo: *obratite se*, veli isti Bog, *od sviu nepravednostih vashih, i csinite vami serce novo.* Ezek. 18. 30. Kano da bi rekao: na pravu pokoru ova dva vehoma potribita jesu: 1-o da

grishnik od svia zlochah odstupi, 2-o da xivot svoj na bolji promini, poleg ovoga dakle istinito jest, da nevaljano, i svetogerdno sve dotle ide grishnik na Ispovid, dok se neodrecse zlochah, i razpushten xivot nepromini.

Znate li, csim je Angjeo, posvidocsio, da je Isukerst istinito uskersnuo od mertvih? Tim da *ustao je, nije ovdi.* Takogjer i nami valja posvidocsiti duhovno nashe uskersnutje, da vech nismo u grobu grihah: da smo vech kraj ucsinili zlim obicsajom, i novo serce nami stekli. Upitajmo sada svist nashu: moxe li ona dati od nas ovakvo svidocsanstvo? Jer ako nismo josh grishne prigode ostavili: ako i sada hodimo po onima pogibeljnima zamcsicami, u kojima su vech vishje putah ostala nasha ochutjenja. ako josh i sada za onima zabranjenima dobrima hleptimo, po kojima se csesto nashe serce oskverni; istinitijega nejma nishta, nego da josh i sada lexi na sercu nashem oni veliki kamen, koji je navaljen bio na grob zlochah nashih.

Ali neka bude tako, kako mislimo: neka to bude istina; da je vech odvaljen ovi kamen od serca nashega; i da smo zaisto ustali iz groba grihah; nishtanemanje ovo nam josh nepomaxe; jer samo onima obechano je kraljestvo nebesko, kojih obratjenje ne za jedan dva danah dura nego je stalno do smerti. Nevelim, da je svako ono obratjenje, posli kojega upadnutje slidi, samo licumirstvo, znam bo shto je slabost csovi-

csanska, nego to velim, da sve one ispovidi, posli kojih u sercu grishnika, ni najmanje promi-njenje, ponovljenje, poboljshanje neslidi, pacse, moxebit zlo nagnutje jacsi se, u opcheni jesu nevaljale, svetogerdne. *Isukerst uskersnuvshi od mertvih, vech neumire.* Znate li shto zlamenuju ove skrovita razuma ricsi? Ono, da kakogod Isu-kerstovo uskersnutje stalno biashe, tako i nashe obratjenje stalno mora biti. Da je Lazar posli perve smerti svoje uskersnuo, ovo svi znamo iz S. Pisma, ali kada je drugi put umro, da je po-sli opet uskersnuo, ovo neshtijemo nigdi. Moxe biti dakle, da i mi po izgledu ovoga posli upad-nutja nasheg na novo ustanemo od grihah, al ho-chemo li ustati i posli mlogih slidechih upadnutjah nashih, ovo je veliko, i strahovito pitanje, veli-bo vicsna istina: *ako se pravedan odvrati od pra-vednosti svoje, i nepravednost ucsini, smutnju chu staviti prid njega - - - u grihu svojem u-merti che.* Ezek. 18. 26.

Kakogod stalno, tako i izvanskim nacsinom vidiono mora biti obratnjenje. Isukerst uskersnuv-shi od mertvih nije zatajio Uskersnutje svoje, nego je ocsito ucsinio. *Ukaza se Shimunu.* Uka-zao se je i drugima Ucsenicima, kojima ne samo pokazah sebe, nego je i drugovao s-njima, i bla-govao: kojega izgleda otajstvo, ucsi nas, da ka-kogod su istinu uskersnutja Isukerstova ocsito vi-dili ljudi, tako i nashe obratjenje izvanskim na-csinom vidiono mora biti, kada se grishnik obra-

ti, u sercu promini, shto mislite? nijeli duxan i izvana prominiti se? nijeli duxan izvanska dila svoja po Evangjelju upravljati, i ocsite smutnje popraviti? za grihe svoje zadovoljiti? Moliti, postiti, lemozinu davati? oh kakvo bi obratjenje ovo, ako bi drugo bilo u sercu grishnika, a drugo u dilima. Onda zaisto sve Evangjelje moralo bi se pridrugojacsiti, jer bi se onda Isukerst s Belialom morao sloxiti, kakogod dakle ovo nije moguche, tako nije moguche, da pravo serca prominjenje, i obratjenje sebe po izvanskima dilih nepokazuje.

Z a k l u c s a j.

Moxebit, da vam ovo govorenje moje gorka usta csini, jer sam na ovi radostni dan od xalostne istine govorio, ali gledech danashnji dan od csega bi pristojnije i spasonosnije mogao bio govoriti, ako ne od onih istinah, koje od Uskersnutja Isukerstova izgled prid nas stavljaju? Csuli ste sada svikolici, da istinitost uskersnutja Isukerstovog ne samo zato stavlja se danas prid nas, da iz nje Spasitelja nashega istinito Boxanstvo, i po njemu vire nashe istinu poznamo; nego i zato da se iz onoga izgleda svi naucsimo kako i mi duhovnim nacsinom imamo uskersnuti.

Csega radi, posli kako smo iz danashnjega Evangjelja zbiljnost Isusovog uskerstnutja, i od tuda pravo njegovo boxanstvo, i po tomu vire nashe istinu razumili, neostaje nam nishta dru-

go, nego da svikolici slavnog uskerstnutja danashnjega izgled slidechi, shto berxje po dushi uskersnemo: hochu rechi da se obratimo vech jedan put k-Bogu, i csinimo pokoru za gribe, ali onakvu pokoru, koja po izgledu danashnjega slavnog Uskerstnutja prava, i istinita, stalna, i izvanskim nacsinom ocsigledna bude, jer ne druga, nego samo ovakva pokora vodi nas na ono doshasto blaxeno uskersnutje, posli kojega slidi pravedni dushah s-tilesami svojima zajedno vicsnji xivot, i blaxenost. Amen.

Za Nedilju I. po Uskersu.

Dojdeh Isus, i recheh njima. Mir vami. Joan. 20. 19.

Kakogod poleg Evangjelja ne svaki, koji veli *Gospodine, Gospodine! unichi che u kraljestvo nebesko*, tako po proroku, ne svaki koji veli *Mir* Ezek. 13. 10. ima oni lipi mir od kojega Isukerst u danashnjem Evangjelju govori. Mlogo ima medju nami u koji sercu vidi se biti mir, ali nije to sve pravi mir, shto ljudi za mir derxe. Pravi mir vazda iz neba dolazi, i samo tamo unidje, gdi ne tila, ili svita razkoshje, nego ljubav Boxja kraljuje. Pravi mir koji sercu dragi, i stalni pokoj stecse, jest csiste svisti plod: dakle samo ondi valja traxiti pravi mir, gdi je

svist u svetom stanju. Nepitan ja, kakva je vasha svist? Imate li u sercu vashem pravi, i stalni mir; jer ovako pitati, nije duxnost moja, nego vasha. Ja samo to velim vami da je himbenu svist lasno stechi, i sada je veoma opcsinska stvar medju nami: ali usuprot veoma je teshko, pacse, nemoguche s-ovakom sviestju pokoj nachi. Obadvoje takve je istina, koju svaki dan smotriti, i osititi moxemo; od csega da se osvidocsite danas me dragovoljno poslushajte.

D i o I.

Svist nije drugo, nego onakvi sud, s-kojim razum shtogod za dobro ili zlo, slobodno, ili zabranjeno derxi. Ova svist jest ili kriva, ili prava, tojest: ili se slaxe, ili suprotivi zakonu Boxjem. Prava svist vazda pravedno govori, od sviu dobro sudi, i s-Evangjeljem uvik se slaxe; zato glas svisti prave sinovi svita neslushaju dragovoljno. Usuprot kriva svist zabranjenje stvari derxi za oslobodne, zato krivu svist grishnici vazda miluju, i nje viche dragovoljno slide. Negovorim ja od sviu zabludjenjah sviesti u opcheni, nego samo od one, koja grih nepoznaje, jerga poznati neche? shto je pako lasnije, i opchinskije sada od ovoga?

Grishnici u opcheni, kako mogu, nastoje, da zloche ne samo prid drugima, nego josht i prid sobom sakriju, izgovore, i opravdaju. Za ovu stvar izvershiti, najzgodniji nacsin, i orudje

jest kriva svist, koja krivicu za istinu, grih za kripost, i pomanjkanje za izverstnost derxi. Svist dok se za krivu nepokaxe, dok u zabludjenje nedojde, dok sa svim neoslipi, dotle u grishniku neopocsiva: nestance mucsi, kolje, kara za zlo; zato grishnici, da u zlochami svojima opocsinuti mogu, svist svoju na pervo zaslipe, tojest vazda nastoje, da lukavim modrovanjem istine Evangjeoske izvrate: da grih u odichu kriposti obuchi, da zlo za dobro rechi mogu.

Ona svitlost, koja s-neba snilazi, slipu svist zaisto mlogo putah prosvitli, i istine Evangjeoske prid njom na svitlost iznese, ali ovu potribu svitlost berzo obsini u grishniku mracsni vlastite ljubavi oblak, mlogo putah kara za zlo sad zakon, koji zlo zabranjuje, sad griha neizkazana ruxnost, koja moxebit protivi se josh i naravi, ali ovakvu opomenu samo lasno u gluvo pusti, koji sluxbu griha ostaviti neche, mlogo putah opominja nebrixne Otce i Matere nutarnje nadahnutje, da vechju brigu, i pomnju imaju na ditcu svoju, *jer dushu oviu iz ruku njihovih traxiti che kadgod Bog*, *kada dojde suditi xive*, *i mertve;* ali oni ovu opomenu Duha S. neslushaju, pacse za duxnost svoju derxe, da ditcu na svit naviknu. Mlogo putah Duh S. govori u sercu ove, ili one sluxavke, govorechi njoj; neidi u ono drushtvo, u koje te svit zove, jer ondi pod licom izvanske csistoche, takva zamcsica, i pogibil stoji, u kojoj je vech mloga negrishnost propala: ali na ovo

lasno odgovara zabranjenima razkoshjami dishucha divojka: *nisam kano ostali ljudi.* Luc. 18. 11. Ja poznajem mene, i narav moju: ja nisam tako slaba, kano druge, koje taki upadnu: ja sam uvik znala, i sada znam na mene paziti: znam zlim nagnutjam mojim zapoviditi. Mlogo putah veli Duh S. za svitom dertjuchim Gospodarom bogatim, *nemojte ljubiti svit.* I. Joan. 2. 15. nemojte u njemu traxiti veselje vashe: neslushajte njegova mudrovanja, jer che vas privariti, i u pogibil vergnuti. Mlogo putah veli Duh S. razpushtenog xivota dostojanstvima: *Pedipsajte uda vasha.* Colos. 3. 5. xivite poleg Evangjelja: csinite pravu pokoru: obratite na dobro xivot vash; kashtigujte grih u tilu vashem po postu: metnite pod sluxbu ochutjenja vasha: ponovite vashe svetogerdne Ispovidi, i popravite sva pomanjkanja vasha, jer ako ovako neucsinite, na vike chete poginuti. Ali na ova odgovoraju sinovi svita; da se njih nedoticse ova izverstnost, jednom ricsjom sada samo to u opcheni derxe ljudi, *da shto se njima dopada, to je sveto.* S. Augustin, *shto je ugodno, to je dobro*, shtomu drago bude govorilo Evangjelje.

Oh B. D. shto je lasnije, nego rechi: nejma pakla: nejma vikovicsnosti? Shto je lasnije nego viru izsmihati, i Evangjelje za budalashtinu derxati? Al hoche li zato zle sud Boxji projti jer to mlogi neviruju? Hoche li se Evangjelje prominiti, jer po njemu sinovi svita neche, da xi-

ve? Je li zato kerstjanin dobar, koji sebe za takvog derxi? Je li zato opravdan Fariseo, jer je sebe za boljega od Ocsitnika derxao? Oh kako bi srichni bili da bi grih toliko putah izgubio zlochu svoju, koliko putah mi zlo za dobro derximo? Onda bi zaisto svi sveti, i pravedni bili! onda bi u izagnanje morao ichi i grih, i zakon.

Kakogod dakle istinito jest, da ima zakon, tako je istinito i to, da gdi ima prikersthjenje zakona, ondi ima i grih. Zato zalud mudrujete B. D. protiva zaduxenju zapovidih, zalud govorite: ja moja zla mishljenja, ruxne poxude za grih nederxim, jer jih u dilu nisam nikada ucsinio, zalud govorite: slobodno je zanatcxii u Svetac raditi, kada drugacsje obechanje svoje obderxati nemoxe; slobodno je od bogatca shtogod malo ukrasti; jer u svima obiluje: slobodno je ovu, iti onu xensku glavu *osramotiti*, jer je i ona mene *osramotila*. Zalud govorite: slobodno je obicsaje svita sliditi: slobodno je u balovima, igranju, komediami, i drugima ovakvima drushtvami raztresenje tila, i nasladjenje dushe traxiti: slobodno je u dugom spavanju, netriznoj igri, u izpraznom kitenju tila, u skupocinom gostenju vrime za traxenje spasenja dopushteno potroshiti: slobodno je post, kadje skupocha, prikershiti, zabranjene knjige shtiti, drugih poboxnost izsmihati, rad pogleda ljudskoga istinu zatajati, sakriti, zashto ova nisu novine, nego opcsinske stvari medju nami. Zalud mudrujete ovako D. K. *jer istina*

Gospodnja ostatiche na vike. Ps. 116. 2. tila mudrovanje nemoxe iz Evangjelja ni jedno slovce izbrisati, vi pako ne po mudrovanju himbenoga svita, nego po Evangjelju hochete sudjeni biti.

D i o II.

Rekao sam 2-o da s-onakvom sviestjom, koja grih samo zato nepozna je, jer neche, da ga pozna, nije moguche pravi, i stalni pokoj serca nachi: jer ili na prid, ili na trag pogledao zle sviesti csovik, vazda shtogod onakva vidi, shto nepristance plashi: znate li pako, shto vidi grishnik, kada na trag pogleda? Vidi pocsinjene zloche svoje, vidi dushe svoje pogibelno stanje; jao pako onomu, koji jedanput iz nutra za zabranjeno zlo pogibiono poznaje ono, u csemu je blaxenost svoju stavljao. Ako opak na ovom svitu blaxen hoche biti, i u pravom miru serca hoche xiviti; neka nikada na proshasta vrimena nepogleda, od pervashnjega xivota nemisli, od starih dilah nek se nespominje: josh i s-poboxnima kerstjanima neka csesto nedruguje, njihova izgledna dila neka nepromatra, Evangjelje isto neka neshtije, pacse od svake vire nek se rastavi: zashto ova sva jesu tolika ogledala, u kojima grishnik ne samo, kakvije, nego i kakvi bi morao biti, ocsito vidi, i poznaje, najbolje je dakle grishniku od ovakvih ogledalah jurve daleko bixati, i vazda medju tila, i svita nasladjenjima verzati se, da nejma nikada vrimena od pocsinje-

nih zlochah svojih spomenuti se: ovako bo ako necsini, tako che hoditi, kano koji je ove ricsi strahovite izustio: *Stishchem se veoma.* I. Reg. 28. 15.

Virujem, da bi rad bio grishnik ovo ucsiniti: ali to je njegova nutarnja muka, da grihe svoje prid sobom sakriti nemoxe, ni po sve zaboraviti: bio on medju najdraxjima razkoshjami tila, i svita, josht i ondi ako ne drugo, doista trizan razlog, ili oni nemirni Cerv, koji izilazi iz griha„ i koji serce grishnika vazda grize, kadgod done se mu na pamet opacsinu njegovu, i tako csesto mucsi se i ondi, gdi je serce njegovo ugodan pokoj traxilo: popravlja, kako moxe, i izgovara grishna dila svoja toliko putah, kolikogod putah dojdu mu prid ocsi. Dosta govori onda u sebi: ovo nije grih, ova zapovid negovori meni, i ako po ovom serce njegovo pokoj nenajde, josht najposli i to veli: da nejma Boga, nejma zakona, nejma griha, samo da po ovomu malo opocsine u zlochi svojoj: ali zaludno je sve nastojanje njegovo, zaludno sve mudrovanje: po svidocsanstvu bo Duha S. *nejmaju mira zlocsesti.* Is. 48. 22.

Virujem, da ni Kain nebi bio bigunac na zemlji, da ga zlocha njegova nije u stopce svagdi slidila, i plashila. Nebi se bio tuxio ni David protiva nutarnjima nemirnostima, da ga nisu klali, i uznemirljivali grisi njegovi. Odkuda ocsito slidi, da toliko putah bojise, mucsi i plashi grish-

nik, kolikogod putah na proshasti xivot obazre se i vidi pocsinjene zloche zvoje.

Tako je D. K. boji se, i plashi se grisnik, kolikogod putah dojdu mu prid ocsi zloche njegove, ali znate li, zashto se plashi? zato, jer pogledavshi na prid, iliti na doshasto, vidi smert, vidi sud, vidi vikovicsnu kashtigu griha. Ako dakle opak, dok xivi, prost hoche biti od stiskanjah serca, neka nikada na doshasto vrime nepogleda, neka od poslidnjih stvarih nihada nepromishlja, drugacsje bo neche imati pokoja josht ni ob noch. Zaisto xelech xele svi oni, koji na ovom svitu traxe blaxenosti svoje, da jim ni na pamet nedojde smert: ali i nehotmice primorani su spomenutise od toga, vidivshi svakdanje pokope. Samo zato csudim se, da josht nije nashast nitko iz medju nevirnikah, koji bi rekao bio, nejma smerti. Ali tko zna, nashto chese josht vergnuti zlocha ljudska? jer ako se nahode opaki, koji i protiva triznom razlogu smiju rechi, nejma Boga: gdi njegovu istinu svako stvorenje vicse, hoche li ustati josh i takvi mudricsari, to jest po tilu, i svitu mudraci, koji che navishtivati, da csovik neche umerti, nishtanemanje josh i onda istina che biti, da grishnjci, vidivshi svaki dan prilike smerti, uzdishuch, i dertjuch, rechi che: *Oh smerti, kakoje gorka uspomena tvoja csoviku, imajuchemu mir u imanjima svojima!* I. Eccl. 41. 1.

Al nebi mlogi izmedju grishnikah mislili ni od smerti, da bi ona sviu bila sverha: zashtobo, jer mlogibi u sebi samo to mislili: smert ukloniti se nemoxe, biti che kadgod kraj sviu tilesnih, i svitovnih razkoshjah mojih, sve je jedno dakle ili malo prie, ili malo kasnije umrem. Istina je to: da se teshko rastanu sa svitom svi oni, kojima ovdi sve stvari dobro idu, ali i ovi najvechma zato teshko ostavljaju vrimenita dobra, jer od nesrichne vikovicsnosti, iliti od vikovicsne kashtige griha boje se. Ovo je ono doshasto vrime, na koje zlocsesti neche, niti smiju gledati: ovo je ona poslidnja stvar, koja priliku smerti prid zlima najstrashniju csini. Isto ovo uplashilo je Baltazara kralja na csasti, u kojoj njegova velika radost iznenada u frishko obratila se je na stiskanje serca. Veseo bio je on s-gostima zajedno dotle, dok nije vidio na duvaru csudnovate ruke neznano pismo; piahu, i jidjahu svi, koji skupa bishe, ispunivshi poxudu izabranima jistvinami: prinesheno biashe zlatno, i sreberno sudje posvetjeno, koje je iz Cerkve Jerusolimske Nabukodonosor uzeo, i piahu svi oni po volji iz njih, koji kod terpeze Kralja sidjahu, medju to spomenishe se od zlatnih, srebernih, bakrenih, gvozdenih, dervenih, i kamenitih Bogovah falechi, i blagosivajuchi njih, s-jednom ricsjom, nije nishta sebi, ni gostima svojima zabranio Kralj od onih, koja sluxiti mogoshe za nasladjenje njihovo. Ovako se je veselio Baltazar Kralj sve dotle, dok nije ugledao na duva-

ru csudnovati dogadjaj, ali kako je to opazio, odmah kraj ucsinjen jest radosti njegove, i radi straha velikoga malo nije obamro. *Tada lice kralja prominito jest.* Dan. 5. 6.

Dosta ga je razveseljivala onda Kraljica, i dosta je govorila njemu: zdrav budi kralju na vike, i mishljenja tvoja neka te nesmutjuju, ali toga radi u udami njegovima nije pristalo dertanje, od koga su mu kolina jedno o drugo udarala. Znate li pako shto je uzrokovalo u njemu ovo veliko, i naglo dertanje?. Doista ne drugo, nego poslidnjih stvarih strashnjih uspomena: dobro ho je on to znao, da na duvaru ukazano csudo nije od same naravi opchinskoga dilovanja, nego od nesvershene kriposti Svemoguchega: zato vidivshi na duvaru csudnovato pokazalishte, nije toliko pazio na gibanje pisuche ondi ruke, koliko na onoga koji ga je po ovomu plashio, i pritio mu se; koji che se kadgod osvetiti sverhu zlochah njegovih: koji ga u svako okatrenutje na vike pogubiti moxe. Ovo je uplashilo Baltazara kralja na csasti, ovo je stiskalo njega, i mucsilo skoro na smert.

Isto ovako je hodio i kralj Antiok: i ovi dok sumu stvari po volji ishle, dok ga nisu uplashile kashtige Boxje, i na poslidnje stvari uspomenu neprignule, sve dotle veselo je provodio dneve svoje: ali kako u pogibionu bolest upadeh, i smertnu na vratih pocseh kucati, odmah poshla je sva njegova blaxenost, i neizkazana muka obuze-

la je serce njegovo: *Na kako veliku xalost*, tuxio se je ovako, *i u kakve talase xalosti doshao sam*, *u kojoj sam sada*, *koji veseo*, *i dobre volje biah u moguchnosti mojoj! sada pako spominjam se od zlochah*, *koje sam ucsinio u Jeruzolimu*, *odkuda sam uzeo sve zlatne*, *i sreberne pline*, *koje u njemu biahu*, *csega rudi poznao sam*, *da su me zato nashle ove pogibeljnosti.* I. Mach. 6. 11.

Neradujte se indi sinovi svita ouomu himbenom miru, u kojem sada s-grisima vashima slatko opocsivate; jer bash oni biti che kadgod, ako ne prie, stanovito na csas smerti, vashe najveche stiskanje. Ili moxebit mislite, da onda u najvcchje gorkosti dneva, kada budete vidili pogibil' vashu, hochete se obratiti? ali neznate li da je i Antiok molio od Gospodina miloserdje u poslidnoj potribi, a nije bio uslishan? Niti se s-otim veselio, da kako sada, tako i na csas smerti veselit chete se s-nevirnostjom protiva strahoti poslidnjih stvarih: to bo josh nismo nigdi shtili, da je kogagod izmedju nevirnih nevirnost njegova osobito na csas smerti srichna ucsinila bila: pacse ono nalazimo i u S. Pismu, i u knjigah od dogadjajah, da zli, ako ne prie, zaisto na csas smerti neizkazana nutarnja stiskanja, strahe, i zdvojenja terpe.

Zaklucsaj.

Nije dakle nitko blaxen ni ovdi, nego koji pravu svist ima, jer oni obilato chuti osobito na csas smerti one svete slatkosti, koje od csisto-

svistnog mira izilaze, i od kojih na ovom svitu csovika sercu vechje razkoshje, i blaxenost biti nemoxe. A svist, kako sam jurve izpervice iztomacsio, samo onda je prava, kada se csóvika sva mishljenja, i dila s-Evangjeljem slaxu.

Ima i takve sviesti, koja se vidi prava, csista, brezgrishna medjuto mlogima potajnima krivicami jest oskvernjenja ali vi od ovakve csuvajte se, dovesti che bo vas u pogibil. *Ima put*, veli Salamun, *koji se Csoviku vidi pravi*, *a poslidnja njegova vode na smert.* Prov. 14. 12. Ovakva potajna, i pogibeljna svist lasno poznaje se iz toga, da vazda ugadja tilu: kada dakle svist vasha ne k-Evangjelju, nego k-neurednim poxudam vashim prilaxe se, onda nje viche neslidite, drugacsje bo tako chete hoditi, kako Akab, koji slushavshi krive proroke, privaren biashe. Na kratko: da kadgod himbenim mudrovanjem neprivari vas svist vasha, nije nju, veche uvik Evangjelje, kano upravu xivota vashega, imajte prid vami. Amen.

Za Nedilju II. po Uskersu.

Kurjak zgrablja, i razsipa ovce. Ivan. 10. 12.

Zacsudjenja vridna stvar B. D. jest, da se i pod pastirskim providjenjem istoga G. Isukersta mloge Ovce izgube! ali nemislite, da ovu pogibil ne-

harnost Pastira uzrokuje: on bo je tako pomnjiv, i dobar Pastir, da je pripravan i s-izgubljenjem xivota ovce svoje braniti, ako se indi nike ovce izgube, nitko drugi, nego one iste jesu uzrok svoga izgubljenja po zabludjenjima, i neposluhu. Dobar Pastir traxi pomnjivo bludeche, i na izgubljenje zavedene ovce svoje: odvede jih u polje spasenja: pase jih naucima, izgledima, i Sakramentima: ali same neposlushne ovce, koje bolje miluju zabludjenje, nego posluh, i obstanje u ovcsarnici, opet ostave dobrog svoga Pastira, i zlovoljno otishavshi medj kurjake, kurjaci postanu, i posli toga, kako drugi kurjaci zgrabljaju, razdiru, i proganjaju i one brez grishne jaganjce, s-kojima prie za jedno na jednom polju, u jednom stadu, pod jednim Pastirom biahu.

Ovakvi kurjaci, koji postanu od bludechih ovacah, nahode se mlogi i med nami, hochu rechi: nahode se Kerstjani, koji su od duhovnih Pastirah svojih vech mlogo putah na put spasenja privedeni, ali jer su privikli zlom xivotu, i sverhu sebe silu nisu hotili stalno ucsiniti, opet frishko su se povratili na pervashnje zloche svoje, al s-tim da su oni sami zlocsesti, josh nisu zadovoljni, nego nastoje i druge privesti svoje u drushtvo. Ovo su oni naudljivi vuci, koji neizbrojene dushe pravedne smutnjami svojima ubijau, i u vicsnje odsudjenje odvlacse. Ali *jao* po S. Pismu *onomu Csoviku, po komu smutnja pride*, jer 1-o iskernjega svoga dushu smutnjom

svojom ubije, 2-o dionik postane sviu onih zlochah, koje iz ovakve smutnje slide. Obadvo je na to vas ponukuje, da nikomu prigodu na grih nedate, poslushajte.

Dio I.

Smutnja, kako naucsitelj Angjeoski S. Toma tomacsi jest: kada tkogod iskernjemu svomu, ricsjom, ili dilom prigodu daje na kakvigod grih. Negovorim ja sada od manjih grihah, koji ljubav Boxju u sercu samo manju csine, nego od onih zlih govorenjah, i dilah csinim uspomenu, koja dushu od Boga oddile, i od posvetjujuche milosti po sve dixu. Shto je pako opchinskije, navlastito u sadashnje vrime, nego csinjene ovakvih zlochah? Ah Bog bi dao, da nebi bila istina, shto govorim, ali oh Boxe sveti! shto vidimo josh i u tvojima svetima kuchami csestje, nego svitovne prokshenosti? Gizdost, oholost, obziranja, ugledanja, nepristojna pozdravljanja, shkubenja, razgovaranja, idimo pako iz svetog mista u svitovne kuche, oh hochemo li i u jednoj nachi Kerstjanski pravi xivot? Jao! Bog bi dao, da i ondi nebi vidili rugote, gdi bi morale najlipshe kriposti sjati, jer shto je sada u opcheni Kerstjanskog xivota uprava? doista ne Evangjelje, nego kako se izvodi iz svakojega dila, obicsaj svita, vlastita ljubav, poxuda tila, zli izgledi, viri suprotivne knjige; ovo su one uprave, poleg kojih u opcheni sada svoj xivot upravljaju.

Ali *jao Csoviku onomu, po komu smutnja dojde.* Math. 18. 7. Znate li pako zashto se jao priti smutlivcu? Zato 1-o jere smutlivac svojom smutnjom dushe ubija, i ubijajuch dushe u zlochi vlastitog vraga jest ortak. 2-o jere smutljivac porobivshi mloge dushe od posvetjujuche milosti protivi se milosti istoga Duha S. 3-o jer smutljivac, vodech mloge dushe u odsudjenje, muke G. Isukersta zasluxenja glede onih dushah unishti. Shto se I-og doticse, jest brez svake dvojbe. Zaisto o csemu radi nestance vrag pakleni? Vraga vlastita majstoria iliti narav, sa S. Ivanom zlatoustim govorechi, jest: *da merzi na dushe csovicsanske, i njih ubija; toga radi on nikada neopocsiva, nespava*, nego vazda radi, za side csini, svagdi pripravlja himbene zamke, obhodi svit, kano *rexechi* lav, napastuje, da plin zagrabi, dushe pogubi. *On biashe ubojica od pocsetka.* Ivan. 44. veli G. Isukerst.

Nije li prilicsna ovoj zlocha i csovika smutljivca? Nije drugacsje D. K. jer kako pakleni vrag nije zadovolan, s-tim, da je sam sebe iz blaxenosti nebeske na vike izbacio, nego josh i sav narod csovicsanski iz nenavidnosti u ovu najvechju pogibil stermoglaviti nastoji: tako zlog derxanja csovik nie zadovoljan s-tim da se je on od vire rastavio, nego takogjer i ono xeli zajedno, da svi oni, koji s-njim druguju, s-njim jedno diluju. Ma gdi bio, shto mu drago csinio, vazda barem dilih onamo nishani potajno, da, kojim

putom on hodi, i druge na oni privesti moxe. Drushtvo veoma miluje, na svakom mistu najdese, kadgod i u drushtvo zlocsestih otide, al ne zato, da svetih izglede slidi, nego da zle pohotnosti s-drugima opchi. Kada drugi opocsivaju, on josh i onda posluje, i o tomu misli, kako bi se oboruxao protiva viri? Kako bi pocseti, i produljivati mogao pisanja svoja protiva Evangjelju? kojim bi nacsinom, i vabechim mudrovanjem mogao ucsiniti knjige svoje prid svitom mile, i po njima slobodan xivot? Nevelim, da je odluka uvik smutljivca, dushe Kerstjanske trovati, i ubijati, nego to velim, da je vavik sa smutnjom sjedinita pogibil dushah: smutjivati dakle nije drugo, nego u merznosti na dushe, i u pogubljenju s-vragom derxati. *Jao dakle onom Csoviku, po komu smutnja pride*, jer onakvi csovik dushe ubija, i ubijajuch dushe ortak je zloche vraxje, pacse, shto je vishje, istoga Duha S. ljubavi protivi se.

Duh S. jer je pocsetak izverstne ljubavi, vazda o tomu nastoji, da dushe ljudih od svakoga i najmanja zla oslobodi, oslobodivshi csuva, i brani. Duh S. taki u poredjenju nashem kad se pokerstimo, iztira iz nas grih istocsni s-posvetjujuchom milostjom: al i posli toga posveti nas toliko putah, koliko putah druge sakramente dostojno primimo: ova pako posvetjujucha milost vazda, dok xivimo, brani nas protiva onim nepriateljom, koji nastoje od nas oteti najveche bla-

go nashe: zato nam on daje svaki dan milosti svoje, zato prosvitli u tminami pamet nashu: gane na dobro volju nashu, uxexe u sercu nashem ljubav Boxju: zato daje u sercu nashem merxnju na grih, nagnutje na izveranost, jednom ricsju: Duha S. dilovanje vazda je tako s-nami, da nas od griha ocsuva, i u stanju milosti posvetjujuche uzderxi.

Opaki pako, koji druge smutjuje, bash suprotivno csini; shto csini dakle? suprot stane Duhu S. zlim svojim izgledom, pripricsi svagdi, gdi moxe, njegova spasonosna dilovanja, stane na put na dobro ganuchima i podbadajuchima milostjam Boxjima, pokvari u csistom sercu posvetjujuche milosti drago pribivalishte: oskverni grihom pravednu dushu: iz stanja svetinje izkrene pravednost; moxeli vechja zlocha biti od ove protiva ljubavi Duha S.? O smutljivci! ako je vech vasha odluka da drugima naudite, naudite njima u tilu, kojima hochete nauditi, samo dushu neuvridite, ovako barem samo dushu vashu gubite na vike, al nechete druge u pakao s-vama odvuchi.

Ili ako je bash sva xelja vasha ona, da se s-vami zajedno i mloge dushe drugih pogube, barem prie nego s-ovom vraxjom nenavidnostju sjedinito nemiloserdje vashe izpunite, promislite malo, shto je terpio Isukerst za one dushe, koje vi lasno, i tako govorechi u jedno okatrenutje na vike nesrichne csinite? neka vam dojde u pamet, da je za ono spasenje, koje vi pod nishto derxi-

te, neizmirnoga velicsanstva Bog s-neba snishao na zemlju, i ovdi uzamshi tilo csovicsansko tia do smerti ponizih sebe: pravedno tilo svoje metnio je pod strahovite muke i terpljenja: prisvetu Kerv do najposlidnje kaplje prolio je. Xivot, pacse i sebe csitavog na krixu prikazao je.

Od ovih mislite, samo za malo vi smutljivci! i odmah viditi chete onu strashnu naslidbu, da vi, ako samo jednu jedinu dushu u pakao poshaljete sa smutnjom vashom, protiva prisvetoj kervi, i smerti Isukerstovoj grishite, buduch da neprocinjene cine muku njegovu kano unishtite barem u onoj dushi kojoj vicsnju blaxenost na vike otmete; ako li tako mislite, pak josht u zlocsi vashoj ostajete, jao vami: *jao Csoviku onomu, po komu smutnja pride;* jer kakogod vi prisvetu kerv Isukerstovu glede mlogih dushah po smutnji vashoj jeste nemilo popazili, tako i G. Isukerst kadgod na dan sudnji brez svakoga miloserdja osvetitche se vami koliko zato, da ste sami smuchujuchi druge upali u duhovno ubojstvo, toliko zato, da samo po jednom ovakvom duhovnom ubojstvu i drugih mlogo hiljadah duhovnih pogibili bili ste uzroci.

D i o II.

Smutnja jest takvi grih, koji u opcheni govorechi, nikada nepristaje. Mlogo putah dogodilo se je vech, da jedan zao izgled ne samo Varoshi, nego i kraljevine napunio je otrovom svo-

jom, kojega naudljiva kripost i sada na svake strane mloge kvarove csini, i moxebiti neche pristati naudjivati sve dotle, dok ljudih bude na svitu. Uzmloxaju se smutljivca grisi i po drngima, i to josh i onda, kada on ni najmanje zlo necsini. Mlogo putah samo za csas durajuchi brez obrazan razgovor, ili rics, protiva S. Viri izrignuta, jest takva prigoda, iz koje neizbrojene duhovne pogibili slide, zato i veli S. Pavao: *nemojte se varati: pokvare dobro derxanje zli razgovori.* 1. Cor. 15. 33. Virujem, da Balaam nije imao potribu od dugoga, i majstorskoga pripovidanja, kada je ucsio Balaka na nacsin smutnje prid sinovima Izraelskima. Takogjer nie bilo potribito ni Jezabeli, mudrostjom velikom, i osobitim govorenjem sluxiti se, da na bludni xivot drugove nachi moxe. Tako i sada u nikima prigodami dostaje samo dvi tri ricsi na to, da se ova ili ona opacsina dalje pruxa. Nijeli da se dosta putah dogodi, a ovi, ili oni Otac samo ritko obicsaje psovati, kakono: samo onda, kad se verlo razljuti, sasvim tim mlogo putah sin bolje zna psovati, nego Boga moliti, tko je ovoga uzrok? Oni, da se ditca samo iz jednoga csujenja lasno naucse zloche. Mlogo putah verlo se csudi mati, da k-chi njezina veoma proklinja, i ogovara, buduch da od nje ditca nisu nikada zlu rics csula: ali nebi se csudila ova dobra mati, ako bi dobro promatrala, kakvi su oni, s-kojima kchi njezina drugari.

Ako pako samo jedna, ili dvi ricsi na toliko uzmloxaju smutljivca grihe, o shto chu rechi od onih neposhtenih dilah, koja i pravedno sercu za sobom vuku? Ova ova D. K. jesu one pogibeljne iskre, iz kojih iznenada velike vatre, kojese daleko pruxaju, izlaze. Ovakva jedna pogibeljna iskra nashla se jednocs i medju Korintiancima, i bila bi iz nje velika vatra izishla da nebudè bio S. Pavao rano nju josh u pepelu ugasio, pomnijvim pazenjen hochu rechi: samo jedan je bio med Korintiancima, koji je s-matsuhom svojom sagrishio, sa svim tim. S. Pavao i onoga jednoga izbacio je iz skupshtine pravovirnih, znao bo je dobro, da kako malo kvasa veliko tisto zakiseli, tako jedan ruxan izgled otrovom svojom hiljadu, i hiljadu dushah ubije. Bog bi dao, da bi ovi izgled naslidovali i sadashnji kerstjani! Bog bi dao da bi izbacili iz drushtvah nashih i najmanju necsistochu! doista onda nebi bila ritka kripost medju nami csitocha! ali o Bóxe sveti! za csim su se sada najvechma poveli ljudi, nego za tilom? i koji je ovoga uzrok? u opcheni zli izgledi. Jao dakle smutljivcu! *jao csoviku onomu, po komu s-mutnja pride*, jer grisi njegovi toliko putah uzmloxaju se, koliko putah csine drugi ona zla dila, koja pocsetak uzeshe od njegove smutnje. Vishje chu rechi: josh i onda nestance grishi smutljivac, kada ni nejmanji grih necsini. Ali kako? po napridku izilazechih zlochah iz pervashnje opacsine njegove. Shto mislite B. D. prista-

neli kuga u jednom Varoshu taki onda, kada umre, ili ozdravi oni csovik, od kojega se je na druge kuga razplodila? nijeli da josh i posli toga hara, i ubija ljude ova strashna bolest? Tako i smutljivca zlocha zato nepristane, da on u ovo, ili ono vrime od nike zabave pripricsen nikakvi grih necsini, i kako glede kuge vazda istinito rechi se moxe: ovi csovik doneo je u Varosh pogibil, tako i glede smutnjah vazda se to moxe potverditi, da sve one zloche, koje se na svitu pripete, navlastito onima se privlastivaju, koji su na njih dali izgled, uzrok, i prigodu. Na rovash smutljivca dakle josh i onda grishe drugi, kada on obnoch slatko spava.

Zaklucsaj.

Evo B. D. kako ste vech obilato csuli, ovakvo je stanje smutljiva csovika, ovakva je smutnje zlocha to jest: smutnja prem ako je jedna jedina glede pocsetka svoga, sasvim tim svaki dan dalje se pruxa: svaki dan vishje dushah ubije, i svaki dan strahovitije csini stanje smutljivca. Nili dakle dostojno vazda paziti, da se ni drugi u nami, niti mi druge kakogod smutimo. O kako smo srichni, ako do sada josh nikomu nismo bili na smutnju! Al o Boxe moj! tko zna izmed nas, nismoli kadgod u mladosti nashoj griha ovoga dionici bili? *Grihe tko razumije.* Ti znash o Boxe! i vidish najbolje zaboravljene stare koliko nashe, toliko tugje grihe! i zato molimo tebe ne-

pritergonce u svima molitvami nashima, ako imamo vlastite, i tugje zaboravljene grihe, sve one donesi nam na pemet, da za njih pravu pokoru csiniti moxemo. Amen.

Za Nedilju III. po Uskersu.

Cviliti chete, i plakati vi, a svit che se veseliti. Joan. 16. 20.

Providjenja Boxjega jedna vlastitost jest ova, da pravedne na svitu terpiti, a opake u vrimenitima dobrima srichne xiviti, radovatise, i veseliti dopustja. Promislite D. K. od pocsetka svita terk sviu vrimenah, i u njima ne samo viditi chete zlih srichno stanje, nego i to opaziti chete, da shto je svetiji, i ugodniji bio tkogod prid Bogom, sve pod vechje nevolje, i tuge podmetnut bio je, promislite na Patriarke, Proroke, Aposhtole, Mucsenike, i Ispovidnike, nijeli, da svi ovi onim putem hodiahu, koji je pun ternja, krixevah, i svakakih nevoljah. Ali i sada po svidocsanstvu S. Pavla, koji u Isukerstu bogoljubno xive, oni proganstvo terpe na ovom svitu. Usuprot pako sinovom svita, zlim, i opakim u opcheni vazda sva idu po volji, i posli ovoga srichno biti che stanje njihovo, zashto bo izpuniti se mora ono,

shto je rekao spasitelj nash govorechi. *Cviliti chete, i plakati vi, a svit che se veseliti.*

Ali neka se nitko neoxalosti izmedju vas na ovom, jer svita ovoga veselje proch che kano sina, unishtiti che se, i posli ovoga vicsnja muka slidi, *a pravednih placs, obratiti che se na veselje, kojega neche biti sverhe.* Ovo jerjè isti Isukerst rekao, nijeli da svi virujete? i pravednih sadashnje terpljenje nijeli da svi poznajete za koristnu, i potribnu izverstnost? koji je dakle urok da je verlo ritka kripost usterpljivost medju vami? Ovoga, kako se iz ricsi vashih ocsito izvodi, nije drugi uzrok, nego da mlogo ima izmedju vas, koji radi nikih uzrokah viruju, da u onom stanju, u kojem su postavljeni, nisu duxni terpiti: i zato izmedju ovih niki, da spasonosno terpljenje odvergnu od sebe, ovako mudruju. Ja poleg naravi nisam pristojan za terpljenje, niti mogu terpiti, buduch da moja narav verlo je prignuta na svaku suprotivnu stvar uznemirit se. Drugi pako ovako se izgovaraju: Vechji je mlogo moj krix, nego drugih, drugo ma shto rad bi podneo, samo da bi se od sadashnje nevolje mogao osloboditi, zashto ovu nije moguche dalje podneti. Mlogi opet ovako se tuxe: ako medju krixevima moram xiviti, nije moguche da se spasim jer kada shtogod serce moje oxalosti, onda Bogu sluxiti nemogu. Evo tri nevaljava izgovora, s-kojima samo zato sinovi svita sluxe se, jer za

ovoga xivota terpiti neche, ali sva tri odsudjuje, i unishtuje Evangjelje, poslushajte.

D i o I.

Rekao sam 1-o da koji na ovom svitu terpiti neche, oni kadsu medju krixevima nemirni, skoro na ovi nacsin izgovaraju se, i pravdaju: Ja veli svaki izmed njih, verlo sam nagao, i serdljive naravi, taki za svashto, shto se volji mojoj protivi, uzavrije u meni ljutina. Mlogo putah, samo za jednu nevaljalju rics, na koju se drugi smihati obicsaju, raserdim se vehoma, i samo onda smotrim, da sam iz puta izishao, kada je vech kraj stvari, kada se je naglost vech dogodila. Ovo pako pomanjkanje moje je popraviti nemogu, zashto ja meni drugu narav dati nemogu. U stvari ovoj, nemoxemi ni vira biti u pomochi, jer ona ucsiniti nemoxe, da gorkost suprotivshtine moje nechutim. Da medju krixevima vazda, kano Aposhtoli, radujem se, da kada mi tkogod krivicu ucsini, onda negovorim, pacse nepriateljima dobrocsinim: ovo ako se samo neporidim na novo, ako mi samo Bog neda novo serce, nije moguche, da svershim, ucsinim. Ja mene nisam stvorio, nego po kriposti svemoguchega postao sam to, shto jesam: u tomu dakle, da je vehoma velika u meni neusterpljivost, da je narav moja veoma na sercxbu prignuta, ja nisam kriv. Toga radi, ja virovati nemogu, da me nesversheno miloserdje Boxje radi slabosti moje, i od onuda izilaze-

che neuzterpljivosti, kadgod u pakao baci. Evo D. K. ovako mudruju oni, koji na ovom svitu terpiti neche.

Al veoma je lasno ovako mudrovanje iz Evangjelja unishtiti. Nijeli, da Evangjelje nigdi necsini razliku med naravom? Ili moxebit to derxite, dasu Spasitelja nashega ove richi: *koji neuzme Krix svoj nije mene dostojan.* Math. 10. 38. samo na perve kerstjane izverstnoga xivota spadale? Ali gdi je to pisano, daje Isukerst njima razlicsite zapovidi dao? O B. D. nije sada drugo Evangjelje, nego je prie bilo. Neprilaxe se dakle Evangjelje vashima zlima nagnutjami, nego viste duxni xivot vash upravljati po Evangjelju. Ovo pako zalud prilikujete vami nemoguche glede vas, ocsito bo veli S. Pavao: *Viran je Bog, koji nedopustja napastovati vas sverhu onoga, shto moxete, nego ucsiniti che joshter.* 1. Cor. 10. 13. *s-napastovanjem dohodak.*

Doista zacsudjenja vridna stvar jest, da navlastito vi bixite od terpljenja, koji do sada niste nishta josh terpili: koji josh i sada najlasniji, i najmekotniji xivot provodite, i koji bash zato osobite kashtige, i osobita porazenja zasluxujete. Koji pako dobrovoljno svaki dan krix svoj uzmu i s-radostjom nose ga, onima nije potribito da se po terplenju kushaju, nego vami, koji ste privikli tilesnima razkoshjami, potribito jest ovo Kushanje, da posli toga na terplenja budete prisjtojnii. Ona slabost, ona mlednost, koju u vami

medju krixevima ositjate, nije prava slabost, nego samo zlamenje toga, da ne Boga, nego tilo vashe ljubite. Ako se nebi svitovnih, nego nebeskih dobarah prifatili: ako nebi neuredna poxuda, nego izverstna ljubav Boxja u sercu vashem kraljevala, onda bi doista i vi kano mucsenici na sve muke pripravni bili. Kada radi vrimenitih dobarah, radi svita, tila, poshtenja, za ovo ili ono napridovanje morate terpiti, jeli da ste onda na kakvo mu drago usterplenje pripravni, i prostojni? koji je dakle uzrok, da kada bi za grihe, spasenje, ili istoga Boga morali terpiti, onda na usterpljivost dosta snage nejmate? Pazite B. D. da vas vlastita ljubav vasha neprivari.

Terplenje svima nami potribito jest na svitu, jer brez njega obechanjah Isukerstovih po svidocsanstvu aposhtola dionici postati nemoxemo. Ako smo pravedni, potribito jest nami krixevo ovdi nositi, drugacsje bo dugo nechemo mochi ostati na putu istine. Onda je u grih upao David, kada se u nevoljami nije ponizio. Usuprot u jakom duhu onda je bio. S. Pavao, kada je mloge protivshtine terpio. Ako smo pako grishnici, onda josh vechma potribito nam je na svitu terpiti, drugacsje bo nitiche mo se mochi ocsistiti od grihah niti vrimenitu njegovu kashtigu saterni. Zato veli Job: *Ranni, i izlicsi: udara, i ruke njegove ozdraviti che.* 5. 18.

Zalud D. K. mudrujemo protiva Evangjelju: zalud traximo na ovom svitu blaxenost nashu, jer

ne na blaxenost, nego na terpljenje rodilismo se na zemlji. Xivot csovicsanski s-placsom pocsima se, nevoljami se puni, bolovima se svershiva. *Kratak je na ovoj zemlji xivot csovika*, veli Bog po virnom slugi svomu Jobu, *pak josh nepunja se mlogima nevoljami.* 14. 1. svaki csovik ima na ovom svitu svoj krix, imaju i oni, koji se na ovom svitu za najblaxenije vide. Nahodi se tern ne samo u nevolji siromakah csesto, nego i u mekotnom xivotu visokih velicsanstvah. Kadgod i stvorenja dadu csoviku razveseljenje ; ali ovo nije stalno, i kada projde, gorkost je sverha njegova. Zato ljudska blaxenost na ovom svitu nestoji u tomu, da neterpi, nego da terpljenje svoje zna na spasenje obratiti.

D i o II.

Rekao sam 2-o da, koji na ovom svitu terpiti neche, oni i medju kriximа ovako se obicsaju tuxiti: krix moj mlogo je vechji, nego drugih, drugo ma shto dragovoljno bi podneo, samo da bi se od sadashnje nevolje mogao osloboditi. Al i ovomu izgovoru protivi se Evangjelje. Kada sinovi svita to govore, da je krix njihov vechji nego drugih, s-ovim nishta drugo nedaju na znanje, nego da oni na ovom svitu traxe svoju blaxenost: jere mah kakvo bilo terpljenje njihovo, josh vazda se vechje vidi ono njima, nego drugih, i tako samo to traxe vazda, da dok xive, od terpljenja slobodni budu, i ovako postanu dionici blaxeno-

sti svita: pak csemu se protivi bolje Evangjelje, nego ovakvoj odluki traxechoj mekotan xivot? koji je izmedju vas nezadovoljan sa stanjem svojim, koji samo po volji svojoj hoche, da sebi krix odabere, onaj se nemoxe sloxiti s-Evangjeljem, jer shto zlamenuje izbirati krixe? Toliko, kako protiva Bogu mermljati, njegove naredbe od nesvershene izverstitosti nepriznavati, vodeche miloserdje na spasenje nepostivati: sva videchu, i znajuchu mudrost njegovu za manjkavu derxati: i puno providjenje ljubavi otcsinske upravljati hotiti. Izbirati krixe toliko jest, koliko rechi: Ja s-voljom Boxjom nisam zadovoljan: moxebit i nezna Bog stanje moje, ali ja chutim, kada suprotivne stvari serce moje uznemirljivaju, ja znam nebolje suditi od toga, da gdi, kada i shto mi je spasonosnije terpiti? Izbirati krixe toliko jest, koliko rechi. Ja sam se u velikom dvoru rodio: ja sam priviknuo svitovnomu mekotnomu xivotu; ja mene tako, kako drugi zatajati nemogu: ja i kroz najmanje terplenje texje projdem, nego drugi kroz najvechje. Evo ovo zlamenuje izbirati krixe; shto pako bolje odsudjuje Evangjelje, nego ovakvo mudrovanje? slushajte samo, kako se priti onima spasitelj, koji nepristance samo blaxenost traxe na ovom svitu: *Jao vami, jere imate utishenje vashe.* Luc. 6. 24. kano dabi rekao: Jao vami sinovi svita, koji za ovoga xivota nehotiuchi terpiti vesele dni csinite vami! kada bo nechete ni misliti, iznenada projtiche

sve razkoshje vashe, i onda che biti vicsnja muka, vasha pokora, i kashtiga.

Dopustjam Kerstjanine! da je texji tvoj krix, nego drugih; al nijeli i zlocha vechja u tebi, nego u drugima? i bash zato nezasluxish li vechje bicse, nego drugi? O promisli samo malo s-evangjeoskim duxnikom, csim nisi duxan Bogu za neizbrojene grihe tvoje? kojima si ga gerdio, kadsi zakon njegov prikershivao? koliko si duxan za grihe mladosti tvoje? za mnogoverstne brez obraznosti, necsista mishljenja, sramotska govorenja, neuredna doticanja, ruxne poxude, pogibeljna drushtva, smutljive shale, i nesramnosti? koliko si duxan i za sadashnje zloche tvoje, koje kano vodu, i sada svaki dan pijesh, i koje su toliko vechje od starih, koliko vishje pripomaxuchih milostih na obratjenje u sebi zaderxaju? koliko si duxan za sveto kvarljive Ispovidi tvoje, duhovne linosti, za pijan, i bludan xivot tvoj, za slabosti tvoje u viri, za hleptenja za svitom, za izglede protivne Evangjelju, za govorenja tvoja ozloglasujucha poshtenje Boxje, i za pisma tvoja kudecha pravu viru.

Sva ova ako dobro promislish, nevirujem, dachesh se vishje tuxiti protiva brimenu teshka krixa tvoga; jer udilj poznatichesh, da je veoma veliko miloserdje Boxje prama tebi, buduch kashtiga njegova, kojom te za grihe tvoje pedipsaje, prama mloxini, i velikochi zlochah tvojih jest jedno nishto. Ako pako josh i to dobro promi-

slish, kada te Bog miloserdno bicsuje, onda chesh uviditi da bicsah njegovih sverha i nishan nije drugi, nego da izajdesh iz zlochah tvojih, pokoru csinish, da kadgod u slavu njegovu dojdesh. Oh shto chesh onda misliti, i govoriti? Virujem, da onda ni u najvechjoj gorkosti nechesh xeliti terpljenja tvoga pristanak, pacse, kako Job, dok budesh xivio nepriterxce bicse Boxje, i nevolje tila hochesh xeliti govorechi: *Ovo neka bude razveseljenje moje, da, mucsechi me bolom neoprosti.* Job. 6. 10. *Nego kakomu drago, pedipsa mene.*

D i o III.

Rekao sam 3-o da, koji na ovom svitu terpiti neche, oni i medju krixevima josh ovako se obicsaju tuxiti: ako med krixevima moram xiviti, nije moguche, da se spasim; jer kada serce moje shtogod xalosti, onda Bogu sluxiti nemogu. Ali ove izgovore unishti Evangjeoska istina. Virujem, da vi mekatnoga xivota to derxite, da premako nishta neterpite na ovom svitu, josh chete biti kadgod blaxeni u xivotu vicsnjemu: ali drugo veli S. Pavao: znateli shto veli? ono da brez terpljenja nemoxemo biti dionici obechanjah Isukerstovih. *Usterpljivost*, veli on, *vami potribita jest, da csinechi volju Boxju, primite obechanje.* Heb. 10. 36.

Niti mislite D. K. da one nevolje, koje nas kadshto pohadjaju, je su zaprike u traxenju spa-

senja, pacse po ricsih S. Gergura, *jesu takvi likovi, koji ucsinjene grihe peru, a doshaste dixu.* O koliko hiljadah grishnika na vike bi bili poginuli u zlochami svojima, dajih kako sina rasipnoga, nevolja nebi bila obratila! vi kukavni sinovi svita, koji ne davno u nasladjujuchima izpraznostima veselo, i po volji vashoj dneve vashe provodiste, sada pako metnuti pod svakoverstna nutarnja, i izvanska pritisnutja, xalostite se! dajte svidocsanstvo od istine ove, i kaxite mi: kada sluxite virnije Bogu? ondali kada u tila, i svita razkoshjami plivate? ili, kada u suprotivshtinami gorko se xalostite? nijeli, da izpoviditi morate, da dok ste bili sinovi svita, sve dotle tako ste xivili, kano da nebi bilo ni vire, ni vikovicsnosti, ni Boga? nijeli da su se onda ispunile na vami Proroka one ricsi: *Od dalecsishe se od mene, i hodiahu za izpraznostjom, i izprazni ucsinjeni jesu, i nerekoshe: gdi je Gospodin.* Jer. 2. 5. 6. A od kada Boga, kano zlih osvetitelja, teshke kastige chutite, nijeli, da od onda pocsimate, poznavati slipochu vashu? nijeli, da od onda i mislili ste od obratjenja vashega? nijeli, da od onda drugo nemislite, nego od smerti, suda, pakla, i neba? Dakle samo od ovuda viditi jest, da je bolje za ovoga xivota krixe usterpljivo nositi, nego u vrimenitima dobrima sladko, i srichno xiviti; jer mekotan xivot jest zaprika velika u traxenju spasenja: a usuprot usterpljivo podnashanje veoma velika pomoch, i jaki shtit.

Poznajem B. D. da je strahovito stanje teshke krixe dugo nositi, i u vrime terpljenja brez svakoga i najmanjega razveseljenja biti, al neznate li da je u nebu svemoguchi, koji ma koga u kakvoj mu drago velikoj nevolji pomochi, i razveseliti moxe? Ako ste oterasheni krixevima, veli Isukerst, zashto dakle neidete k-njemu, i zashto neprosite pomoch od njega, koji je pripravan u svako okatrenutje oblakshati terete vashe? Ili moxebit to mislish oxalostjeni kerstjanine, da buduch nije pristala na molitvu tvoju do sada, nego josht vecha postala nevolja tvoja, u napridak zalud bi vapio k-Gospodinu? al tko si ti, pita Judith, koji ovako napastujesh Gospodina? dakle nije neizmirno miloserdje Boxje; il si ti njemu odredio? Bolje je zaisto, da u terplenju tvomu ponizivshi se nepristanesh uticati se dotle k-Gospodinu, dok nesnide s-neba razveseljenje tebi. Ako pi pako Bog kasnio tebe razveseliti, *nemisli*, ovako ucsi S. Augustin, *da nije uslishao molitvu tvoju, nego misli, da je Bog takvi Likar, koji ne pazi na vapaj tvoj, nego na spasenje, koji neuzme od tebe krixe dotle, dok se njemu nevidi, i tebi spasonosno nebude.*

Zaklucsaj.

Iz svih oviu ocsito slidi, da u kakvomgod mu drago stanju protiva kakvimagod krixevima i nevoljami ne izgovaranje, ne tuxba, ne nemirnost, ili mermljanje, nego vazda usterpljivo podnasha-

nje jest lik. Da pak u ovoj lipoj, i potribitoj kriposti vazda jaki, i stalni budete, pomoch molimo, ali ne od Belzebuba, kano Okozia, niti od vracsarah, kano Saul, nego od istoga jednoga Boga, koji svima zapovida: i on, buduch nesversheno moguchan, s-pomochom potverdjujuchih milostih ucsiniti che, da u najvechjoj tugi, i nevolji mahkada, i u kakvomgod mu drago stanju s-veseljem, terpiti moxemo. Amen.

Za Nedilju IV. po Uskersu.

Nitko od vas nepita mene, kuda idesh. Ivan. 16. 5.

Kada je Gospodin Isukerst ucsenicima svojima rekao bio, da neche na ovom svitu ostati, nego da che se povratiti k-onomu, od koga je bio poslan, zaisto ucsenikah duxnost bi la je Isukersta pitati: *Kuda idesh:* da bi iz odgovora njegovog razumili bili, kuda che ichi, i zashto ostavlja njih, i jeli li xalosti, ili veselja dostojno odilazenje Meshtra njihovoga? Ali buduch da su se oni samo od sadashnjih dobarah brinili, a od doshastih, kojih sverhe neche nikada biti, nisu ni mislili, veoma su se oxalostili na tomu, da je rekao njima: *Idem k-onomu, koji je poslao mene,* i u ovoj velikoj xalosti zaboravili su pitati Meshtra svoga: *kuda idesh?* U ovoj budalashtini, i

hleptenju za vrimenitima dobrima, za koje je Isukerst ucsenike svoje pokarao, sadashnji ljudi veoma su zapleteni. Sada mlogi izmedju nas tako slobodan xivot provode, kano dabi smert bila svershetak sviu stvàrih. Izmed ovih niki samo ricsjom viruju vikovicsnost; a niki i ricsjom taje, i zanikuju. Protiva ovima upravljam ja danashnje govorenje moje, i onima koji to derxe, da su sa smertjom vecbe sva svershena velim: da ima vikovicsnost, u kojoj Csovik po zasluxenju ilti se na vike raduje, ili na vike kashtiguje, i ov oche biti 1-i dio, koji pako vikovicsnost viruju, i sa svim tim na ovom svitu traxe blaxenost svoju, ovim velim: da oni zato hlepte za vrimenitima dobrima, jer od vikovicsnosti ili nikada, ili malo kada misle; i ovo che biti 2-i dio govorenja moga. Obadva protive se mudrovanju svitovnih mudracah, poslushajte.

D i o I.

Kakogod bogatajaoci samo izvanskim nacsinom govore: da nejma Bog, a iz nutra nemogu ni sami virovati ovu budalashtinu, tako i vire slobodnjaci xelech bi xelili, da nebi bilo vikovicsnosti, i da ovoj xelji svojoj zadovolje, dan i noch mudruju: ali mudrovanjem svojim nemogu ni tamo dochi, da barem iz serca svoga iztiraju strah vikovicsnosti. Ricsjom dodushe sercsano govore: nejma vikovicsnosti, nishtanemanje ako ne jedan put, doista vishje putah stavi

se njima prid ocsi ono mishljenje: moxe bit ima vikovicsnost, i onda se verlo uplashe.

Znate li pak, kako mudruju opaki ovi? Govore 1-o tko zna, ako sva ova neprojdu sa xivotom Csovicsanskim? tko je doshao s-onog svita, koji bi glas bio odanle donio, i od vikovicsnosti svidocsio bio? govore 2-o kako je briga Bogu od ljudih? nebi bilo pristojno, da se velicsanstvo Boxje spusti medju ljude, da bi ovako bio sluga stvorenjah? Govore 3-e kakva bi to bila pravica u Bogu, ako bi nas on zarad onih nagnutjah, koja se u naravi nashoj nahode, i koja se s-nami zajedno radjaju, vikovicsnima mukami kashtigovao? Evo ovako mudruju svi oni, koji xelech xele, da nebi bilo vikovicsnosti.

Vidimo kako unishtuje i trizan razlog, i vira ova mudrovanja. 1-o Mudrovanje veoma smishno csini samo to: da ako je sve iznashastje, shto ocsima nevidimo, dakle dostojno moxemo dvoumiti i od istinitosti Boga, jer nitko izmedju nas nije Boga vidio, pacse svako znanje, kojega temelj jest samo mudrovanje pameti, doista ne drugo, nego pogerdjenja, i smiha je vridno: tko pako neche izsmihati ove naslidbe? kakogod dakle zato, da nismo vidili Boga, rechi nemoxemo: nema Boga, tako i vikovicsnost zanikati nemoxemo zato, jer josht nije nitko s-onoga svita glas donio.

Ovamo nishani josh i ono, ako je istinito: da sva projdu sa xivotom Csovika, koji je da-

kle uzrok toga, da vikovicsnost samo oni taje, koji su zlog derxanja, koji su se za tilom poveli, koji slobodan xivot provode? koji se pako Boga boje, i njemu sluxe, oni doshaste posli smerti vikovicsnosti istinitost za stanovitu derxe? ovoga drugi uzrok nemoxe biti, nego taj, da i isti opaki poznaju, da ima vikovicsnost, i samo zato taje oni ovu istinu, da kada grishe, vikovicsne kashtige neboje se, da mogu zloche csiniti. Nevirovanje vikovicsnosti izilazi samo iz opacsine zloche. Nemislite, da se s-Csovikom rodi nevirnost, svaki bo Csovik sa zakonom naravi dojde na svit, ovi pako zakon odsudjuje nevirnost. Koji su vikovicsnost zatajili, oni nisu onda upali u ovu nevirnost, kada su se rodili, ili kada su k-razumu doshli, nego kasnije, kada su od zlih nagnutjah obkoljeni bili, i u zlochami utonuli. Slobodnog xivota nije dakle temelj nevirnost, nego slobodan xivot jest nevirnosti uzrok, i pocsetak, i Otac: dakle nitko drugi nego sama mudrost tila ucsi, da nejma vikovicsnosti.

S-drugim mudrovanjem sinovah svita to se protivi: da kada oni hoche Boga uzvelicsavati, onda ga gerde: jer shto manju csini velicsanstva boxanstvenog neizmirnu izverstnost, nego kada tkogod veli Bog nije pravedan, nije miloserdan, nije dobrostiv, nije providitelj, nego je verlo ne mio. Buduch na toliko ostavlja, i odbacuje stvorenja svoja, da neche ni misliti od ljudih? i bash ovo ispovidaju vikovicsnosti nepriatelji, koliko-

god putah govore: nebi bilo pristojno, da bi jedan nesversbenog velicsanstva Gospodin pazio na dila ljudih, i da bi pripravio dobrima blaxenost, a zlima kashtigu. Tako je, ako bi trudom, poslom morao Bog brigu ovu sverhu ljudih svershivati, onda bi moxebit berxje mogli rechi: nepristoji se velicsanstvu nebeskomu, da se za nevaljave cerve, kakvi su ljudi, dan i noch trudi: al shto je istinitije, nego da svemoguchstvo Boxje brez svaka i najmanjeg truda jednom samo voljom, brigu ima na sav ovi svit? i ovo, shto mislite sluxili Bogu na pogerdu? pacsc, shto moxe bolje uzvelicsati neizmirnu moguchnost Boxju, nego to, da on sva samom jednom voljom odredjuje, sva csini: pravedne u vicsnju blaxenost vodi, a zle u muke paklene tura? ali ako se nepristoji Bogu ovakva csiniti, doista nije se ni to pristojalo Bogu, da svit ovi iz nishta stvori.

Visbje chu rechi, ako nejma vikovicsnosti, u kojoj pravedni na vike vesele se, a zli na vike kashtiguju se, iz ovoga najposli to slidi, da ili nezna, ili nevidi sva Bog, ili ako zna, i vidi sva; nije pravi Bog: nijeli da je to stanovita istina, da na ovom svitu u opcheni samo dobri terpe, a zlima sva idu po volji? ako dakle zna i vidi sva Bog, kakva je to pravica u njemu, da dobre na ovom svitu terpiti, a srichno i po volji xiviti zle dopustja? Ako pako stanje ljudih nevidi i nezna, o kako je neizverstan, i male

mudrostí Bog oni? Evo shto slidi iz svita mudrovanja!

S-3-im mudrovanjem vikovicsnosti neprijateljah protivise to: da je isti Bog upisao u zakonu naravi, *da od zla biximo, a dobro csinimo:* csega radi zaisto svim zlim nagnutjam suprotstati moxemo, buduch u nami jest takogjer i nagnutje na dobro. Kolikogod putah dakle privolivshi zlim nagnutjam smertno sagrishimo, toliko putah protiva naravnom zakonu strashno grishimo, za koje pristupljenje zakona shto drugo zasluxujemo, nego vicsnju kashtigu? vicsnju kashtigu zasluxi grishnik za jedan samo grih, svaki bo smertni grih, premda za csas jedan dura, nesvershenu zlochu zaderxaje u sebi.

Neznate li nevirnici, da i zemaljski sudci, koji griha strashnu zlochu tako, kako Bog, nemogu viditi, za ovu ili onu kratkog vrimena kradju, kad shto tia do smerti tavnicom, ili i smertjom kashtiguju? ako indi po ovomu zemaljski sudci pravicu neuvride, mlogo vechma Bog, kojega izverstnosti jesu neizmirne, neuvridi, niti moxe uvriditi pravicu, kada smertni grih vicsnjima mukami kashtiguje.

Shto mislite? ako se vicsnjom kashtigom nebi pedipsali oni, koji za svojima zlima nagnutjima idu, shto bi bio svit? bio bi morje svakake zloche: onda nebi se nitko na dobro kripko ganuo: nitko nastojao uklanjati se od zla: onda bi svaki tako xivio, kako bi zaktivala njegova

tilesna neuredna nagnutja. I doista, ako i sada, kada mlogi viruju griha vikovicsnu kashtigu, vechije broj zlih, nego dobrih, o bili se nashao (ako opake posli ovoga xivota vicsnja kashtiga nebi csekala) samo jedan iz medju nas, koji bi se Boga bojao? koji bi zlim nagnutjam svojim suprotstao? koji bi barem naravni zakon obderxao? Onda doista osim griha, i osim slobodnog xivota po razpushtenih nagnutjah tila drugo na zemlji nebi vidili. Ovako dakle unishtuje trizan razlog mudrovanja mudracah svitovnih od vikovicsnosti.

Vira pako josh bistrijima svidocsanstvima pokazuje posli ovoga xivota istinu doshaste vikovicsnosti. Vira izmedju drugih to ucsi s-Danielom Prorokom: da *koji spavaju u prahu zemlje, probuditi che se: drugi na xivot vicsnji, a drugi na ruglo, da vide vazda.* 12. 2. Iz ovoga viditi jest, da ima na svitu pravednih, ima grishnikah, ima, koji u milosti Boxjoj umru, ima koji u smertnom grihu izajdu iz ovoga svita: svi ovi poleg Pisma iz sna smerti prenuti che se, i ustati che, da se sude; onda koji su Bogu sluxili: koji su po Evangjelju xivili: koji su posli upadnutja pokoru csinili, u slavu vicsnju ichi che: a koji su zakon svita naslidovali: koji su za poxudami tila hodili: koji su za vlastitom ljubavjom hleptili: koji su sudu svojem bolje virovali, nego onomu nauku, od kojega je ista vicsnja istina, G. Isukerst s-mlogima csudesima svojima pravo, i

stanovito svidocsanstvo ucsinio, svi oni baciti che se u pakao na muke vicsnje. Evo B. K. ovo che biti stanje ljudih posli ovoga xivota, mah kako mudrovali ovog svita mudricsari.

D i o II.

Sva ova ne zato govorim vami D. K. kanô da bi u viri vashoj od vikovicsnosti kojagod pomanjkanja vidio: nego zato spominjam prid vami vikovicsnost, da nje istinu prid vas stavim, zashto bo znam, da od nje nikada, ili malo kada mislite. Tako je B. D. verlo malo, ili bash nikada nespominjete se od vikovicsnosti, zashto nepristance onima se zabavljate, koja pamet vashu od promisljanja vikovicsnosti odvratjaju. Promatrajmo, veli Prorok, samo malo, shto csine svaki dan josh i oni, koji viruju vikovicsnost? i iz dilah njihovih opaziti chemo, misle li kadgod od vikovicsnosti.

Shto vidimo dakle, ako s-Prorokom promotrimo Kerstjanah drushtva, zabave, brige, razgovore? s-jedne strane vidimo, da sve ono, shto je sveto, jest pogerdjeno: i vira neposhtuje se: Evangjelje za ljudsko iznashastje derxi se: Cerkve su prazne: pripovidanje ricsi Boxje nedopada se: bogoljubne knjige neshtiju se; sveti izgledi prolaze, ljubav Boxja manjka: molitva je dosadljiva: bogoljubnost, i vruchoxeljnost gine, bogoshtovje i poboxnost sva na Popove, i Cerkve ostavlja se, i zidove njezine: ova vidimo,

s-jedne strane u dilima Kerstjanah; a s-druge strane vidimo, da se sve ono poshtiva, shto se tilu mili, tako poshtiva se slobodan xivot, pogibeljno drustvo, prigoda grihah: fale se opake knjige, smutljivi izgledi, zle kriposti, i derxanja: ljube se izpraznosti, neuredni obicsaji, i sva ona koja Evangjelje odsudjuje. U kojih pako dilima ovakva vidimo, shto mislite, misleli oni od vikovicsnosti? O! nije moguche, veli S. Pismo, *dvama Gospodarom sluxiti: nije moguche* zajedno i u traxenju vrimenitih dobarah truditi se, i od vikovicsnosti csesto misliti: jer na ovom svitu traxiti blaxenost toliko je, koliko rechi: nejma vikovicsnosti. Ili moxebit mislite, da chete i onda imati dosta vrimena misliti od vikovicsnosti, kada jurve prid nje vratima budete stajali? ali pazite, da tako nehodite, kako Evangjeoske lude divice, koje zaradi kasnenja svoga izkljucsene biahu iz pira zarucsnika.

Kakogod oni grishnici, koji kasno misle od pokore, po ricsih S. Augustina *malo kada pravu csine pokoru*, tako i sinovi svita, koji se kasno spomenu od vikovicsnosti, malo kada se spase. I zaisto nijeli ocsita istina da koji se je dvadeset, trideset godinah svitovnima dobrima, i nasladjenjima bavio, verlo teshko okrene on mishljenja svoja i na csas smerti na stvari drugoga svita? Prijatelju, rechi che njemu Ispovidnik, pogibeljna je tvoja bolest, zato misli od Boga, misli od vikovicsnosti. O Boxe! odgovoriti che bolesnik, o

nebo! o paklu! o vikovicsnosti! ja od ovih, dok sam bio zdrav, nisam nikada mislio: kako chu sada na ova obratiti pamet moju, kada me veliki bolovi stishtju? kako je xivio, tako che i svershiti xivot. Jao, rechi che, kako chu od dobarah mojih naredbu ucsiniti, da se posli moje smerti ditca moja nesvadjaju, nego lipo sloxe? O kako chu bolje med njima razdiliti marvu moju, njive, kuche? O kako che posli moje smerti uzeti glavnicu od ovoga, ili onoga duxnika? Ova che biti za svitom hlepteckeg Csovika poslidnja mishljenja.

Zaklucsaj.

Mi daklo, koji sada ovo csujemo, koji s-mo se naucsili mudrovati iz drugih pogibili, da nebudemo primorani kadgod iz ovoga svita pojti u vikovicsnost, ustanimo sada taki iz pogibeljnoga sna, u kojemu nas je do sada slatko zaderxavalo tilesno razkoshje, i u napridak ne pustimo ni jedan dan prochi, da se neupitamo: *kuda chesh ichi?* kada iz ovoga svita budesh izishao. Ako chemo pako ovako od sele misliti, i josht viru nashu sa svistjom zajedno na stranu nismo metnuli, nije moguche, veli S. Augustin, *ako smo pravedni, da do smerti u dobru neostanemo; ako li smo pako grishnici, da se taki neobratimo i pravu pokoru necsinimo.* Amen.

Za Nedilju V. po Uskersu.

Do sada niste prosili nishta u ime moje. Ivan. 16. 24.

Molitva u svako vrime tako kripko orudje biashe, da koji su se u potribi po molitvi k-Bogu uticali, oni, shto su u ime Gospodnje prosili, vazda su dobili. Molitva odvratila je ne jedan, niti dva putah od Egypta poraze. Molitva oslobodila je evangjeoskoga slipca od slipoche. Tako i mi, kad bi molili, doisto bi dobili od Boga sva ona, koja bi od njega u ime Isusovo prosili, ocsito bo obechao je ovo Isus govorechi: *ako shto uzprosite od Otca u ime moje, dati che vami.* Sada indi zato se neizpunja, shto mlogo putah xelimo, i zato svershiti nemoxemo, shto hochemo, jere nemolimo, ili ako i molimo, moxebit samo onda molimo, kada smo od pogibilih na sve strane obuzeti.

Ne brez uzroka spominjam, i priporucsujem sada vami molitvu. Zato spominjam, i priporucsujem sada vami molitvu, jere kashtige Boxje i poraze sverhu nas jedna drugu stixu, a tko zna, shto je josh otraga? tko zna kako velika pogibil moxe josh sverhu nas dochi? ako od ovih pogibilih, koje jurve koliko duhovnim, toliko tilesnim naesinom ositjamo, josh i strahovitije hoche

sverhu nas dochi, ja nechu se csuditi: pacse nebi se ni tomu csudio, ako bi se u ovo okatrenutje otvorila zemlja, i sve proxderla: znate li pak zashto nebi se ovomu csudio? Zato 1-o jere *dosada niste prosili nishta*, svi ositjamo sercxbu Boxju, pak josh mlogi se nehode med nama, koji nemole. Evo 1-o dio. Zato nebi se csudio 2-o jere, ako biste se i svi pogubili, *dosada niste prosili nishta u ime moje.* Svi ositjamo sercxbu Boxju, pak josht mlogo ima med nami, koji se zlo mole. Evo 2-i dio govorenja moga. Obadvojga je oni nishan, da se brez svakoga kasnenja molitve privatimo, i u molitvi stalni budemo, da tako nehodimo, kano koji po Proroku *kasno su pocseli moliti, i nisu bili uslishani.* Eccl. 8. poslushajte.

Dio I.

Mlogi izmedju naz moxebit ne prie, nego samo onda pocsinu vapiti k-Bogu, *kada budu vidili strahovita zlamenja na nebu, ili na zemlji.* Is. 64. D.K. ako to csekate, da po ricsi Proroka zemlja se krene, planine srushe, vode gore, i nebesa spadnu, ako ovakva zlamenja csekate od Boga, i onda chete k-njemu vapiti, jao biti che vami, onda bo tako chete hoditi, kano koji biahu u pustinji sad od vatre, sad od zemlje proxderti u jedno okatrenutje. Bolje je vazda sercxbu Boxju s-molitvum pritechi, nego osvete njegove strahotu ochutiti, i onda kasno i zalud vapiti za pomoch. Ovu istinu vi svikoliki vidite, i priznaje-

te, pak shto je opchenije medju vami, nego da niki izmedju vas vrimena za molitvu nenajdu? Svit ima na svashto vrime, samo na molitvu, i bogoljubnost vrimena nejma. Kada je vrime molitve, onda svit ima najvishje posla: onda priuzmu Poglavari svoje poslove, onda pishu mishljenja svoja: onda izdaju zapovidi: onda racsunah pomanjkanja prigledaju: tada svershuju poslove s-podloxnicima. Kada je vrime molitve, tada pomnjivi Gospodari s-evangjeoskima pozvanima brine se o napridovanju bogastvah svojih. Nikoji izmed njih za svojom tergovinom idu: niki idu u vinograde svoje, i majure: niki marvu svoju broje, i gledaju. Kada je vrime od molitve, tada lakomci taru glave svoje uzmloxanjem dohodka, krivih traxenjah, i kamatah: onda broje novce: tada viche derxe od onih glavnicah, koje se lasno izgubiti mogu: tada okrechu kontrakte, kartabianke, i druge duxne knjige. Kada je vrime od molitve, tada dojdu u ovu, ili onu kuchu gosti, tada gazdarica mora se u Kuhini okretati: a gospodar priatelskim drushtvom, igrom, divanom goste mora zabavljati. Kada je vrime od molitve, tada brijachi najvishje tercsu, tada imaju najvishje posla sobne sluxavke oko oblacsenja gizdavih Gospojah svojih.

Vishje chu rechi: kada je vrime od molitve, tada se dogadja najvishje neurednostih? zlochah i grihah. O kada je dakle vrime molitve navlastito u Nedilje, koje je dneve Bog obrao sebi, po-

svetio, i na sluxbu svoju odredio. Kada se pako vishje neurednostih dogodi nego u Nedilju? ako bi sada prid nami bila sva ona mishljenja, govorenja, i dila, koja se u nediļju obicsaju dogadjati, o kako bi mlogo smutnjah vidili? moxebit vidili bi i onakve ruxne grihe, na kojih ruxnost, izilazechi stid iz trizna razloga, i csistocha bila bi usilovana ocsi nashe sakriti. Doista csudim se, da nike bashche, bludnishta, bolovah mista nisu josh propala, u kojima osobito u dni nediljne moxebit vishje, i vishje zloche dogadjaju se, vech u Sodomi.

Bog je Nedilju csitavu, a ne samo jedan nje dio posvetio, i na sluxbu svoju odredio, koji je dakle uzrok, da u dneve nediljne posli poldana Cerkve su u opcheni prazne? zato su prazne, jere tada mlogi ljudi idu u bashche, u birczauze, i na druga grishna mista. Evo B. K. ovako oskvernjuju mlogi svojima zlochami nedilje, koje je Bog posvetio: ovako daju vragu oni sveti dan, kojeg je Bog sebi obrao, ovako ruxnima grisima sercxbu Boxju razdraxe osobito onda, kada bi valjalo njega u Cerkvi vruchoxeljnom molitvom tishiti. Odkuda ocsito slidi, da mlogo ima, koji sercxbu Boxju ositjaju al zatim josh Boga nemole.

D i o II.

Ima dosta Kerstjanah, koji na ova slidechima odgovaraju: mi molitvu nismo ostavili, veche, molitva nas. Mi dosta vicsemo u nebo za pomoch, ali toliko nam to koristi, koliko da Bog nebi csuo

nash vapaj: mi nestance prosimo, i molimo, ali shto od Boga ishtemo, nemoxemo nikada dobiti, oh shto chu ovima rechi, koji se tako tuxe? ono chu rechi, shto je rekao S. Jakob aposhtol ucsenikom svojim. *Ishtete, i nedobivate, zato jer zlo ishtete.* 4. 3.

Ako hochete, da molitva vasha prid Bogom mila, i primljena bude, 1-o potribito je, da drugo od Boga neishtete, nego shto se s-voljom njegovom slaxe, i vami na spasenje sluxi. 2-o da dostojno poshtenje dajete Bogu, kada molite. 3-o da molite ne s-dvoumnostjom, nego s-pouzdajem. 4-o da u molitvami vashima stalni budete.

Shto se pervog doticse, na to vas isti Spasitelj nash ponukuje, da shtogod od Boga ishtete, ono sve u ime njegovo prosite: Znateli pako shto zlamenuje u ime Boxje prositi? Prositi shtogod s-neba u ime Boxje ne zlamenuje to, da ishtesh, shto se tebi dopada; nego to zlamenuje, da ishtesh shto ti za spasenje sluxi, i shto se s-voljom Boxjom slaxe.

Kada Isukerst ucsenike svoje ucsio moliti, nije rekao njima, da shtogod imenito ishtu od Boga: nije rekao, da ishtu dug xivot, zdravje, lipotu, srichu, bogastva, mudrost, i ovima prilicsna nego rekao, da u opcheni ishtu svakdanju hranu, i oslobodjenje iz pogibilih, i napastovanjah. Tako je, onu molitvu svaki dan molite i vi, kojuste po S. M. Cerkvi, i aposhtolima od istoga G. Isukersta naucsili: ali kada molite onu molit-

vu, onda u opcheni kojegod dobro ishtete od Boga: koje samo prid ocsima vechima jest drago, prid Bogom je mersko! koje samo tilu ugadja, a duhu pogibelj uzrokuje.

Vi u opcheni napridovanje, sricha, poshtenje, ili gospodarstvo, zdravje, i dug xivot od Boga prosite, ali to nepitate nikada njega, jelito vami spasonosno, shto prosite, i slaxeli se molitva vasha s-Boxjom voljom? ono takogjer verlo ritko, ili nikada negovorite: neka bude volja Boxja, ili se ispunila xelja moja, ili ne, josh shto je vishje, niki, ako i privide, da ovu, ili onu stvar dobivshi od Boga, navik che se izgubiti, nishtanemanje, kad bi moguche bilo usilovali bi Boga na to, da ispuni xelju njihovu. Evo B. D. K. ovakva je mlogih molitva, i ovo je uzrok, da se mlogih molitva neuslisha, jer pogibil sebi od Boga ishtju.

On da je indi dobra molitva, kada tkogod molivshi na volju Boxju ostavlja sva i posli toga, mah shto se dogodilo s-njime, mah shto ucsinio Bog s-njime: mah na shto se okrenilo stanje njegovo: ili je srichno, ili nesrichno stanje, njegovo, vazda se volje Boxje derxi, nju blagosivlja, fali, uzvelicsava, kano Job, i na njoj podpuno opocsine.

Druga vlastitost dobre molitve u tomu stoji, da po njoj csovik Bogu dostojnu falu i poshtenje daje. Virujem, da svaki dan Boga molite: dopushtjam, da barem u nedilju, i svetkovine u

Cerkvu idete na sluxbu Boxju. Al kaxite mi: da je te li pristojno Bogu poshtenje, kada u Cerkvi molite? zar nechu sfaliti, ako reknem da niki izmedju nas ne samo zato idu Cerkvu da Bogu dadu pravo poshtenje, nego da se oni poshtivaju, jer i u Cerkvi nepoznaju, druge od svita, i u Cerkvi s-onakvom sloboshtinom jesu, kako u svitovnima drushtvami.

Josh chu moxebit istiniti je rechi, ako reknem da niki idu u Cerkvu druge smuchivati, i doista, kako chu na zvati ove, ili one xenske glave nepristojno derxenje, oholost, gizdu priko reda, neuredna obaziranja, vitrenje ocsiu, smishanje razgovaranja, pozdravljenja? kako chu reko, sva ova nazvati, nego tolikima smutnjami? Nije zato nikocs Isukerst ovakve iztirao iz Cerve, da su u drugima bogoljubnost probudili, nego da su sveto misto smutnjami svojima odsvetili, i oskvernuli.

Nahode se drugi, kojih izvanska poboxnost jest fale vridna, ali nutarnja vruchoxeljnost veoma je manjkava. Od ovi veli Gospodin: *Puk ovi ustima poshtuje mene*, *a serce njihovo daleko je od mene.* Math. 15. 8. Tako je D. K. ovoga, ili one usta dosta idu u Cerkvi, ali ne od poboxnosti, nego od obicsaja: virno svershi sve svoje molitve, al nezna shto je molio, komu je molio, za shto je molio: jer serce njegovo, i misbljenja ne u poboxnosti, nego u svitovnima stvarmi zabavljaju se. Nije dakle csudo, da se ovakva mo-

litva neuslisha, zashto Bogu drago i dostajno poshtenje nedaje.

3. Shto molitve korist, i kripost kvari, jest to: de se ne s-pouzdanjem, nego s-dvoumnostju molimo, znamo iz S. Pisma, da pokraj dilah, vira je podigla planine, vira je izlicsila bolesnike, vira je slipe prosvitlila, vira je uskrisila mertve. A u suprot i to znamo iz S. Pisma, da je dvojba Petra na moru u pogibil vergla: iz kojih izgleda ocsito slidi, da gdi, jaka vira, jako ufanje, jako pouzdanje nije, ondi nemoxe biti kripka molitva.

Ako hochete, da molitva vasha prid Bogom bude draga, i kripka, najposli potribito je, da u molitvi stalni budete, zashto bo nitko izmedju vas na to, da se molitva vasha uslisha, Bogu vrime pripisati nemoxe. Neuslisha onda Bog molitve, i proshnje nashe, kada mi hochemo, nego kada je njemu drago. Zato veli Aposhtol: *nepristance molite.* 1. Thes. 5. 17. *jer neznate, kada je ono Vrime, u koje che vas Bog uslishati.*

Da S. Ilia nebude stalan bio u molitvi u vrime sushe, nebi bio kishu dobio. Da je Judith oniu svitovanje naslidovala bila, koji su samo na pet danah molitvu svoju odlucsili, nebi bila oslobodila Grad od nepriatelja. Ovako i mi, ako samo jedan dva dana molimo, ako nam se dosadi sveudiljna molitva, i Bogu che dodijati molitve vashe, i merziti che na njih, i kashtigu od nas neche odvratiti.

Zaklucsaj.

Dasmo duxni moliti, ovo je ocsita duxnost nasha: toga radi sva moramo iskati od Boga, od kojih imamo potribu: da pako i stalni moramo biti u molitvi, i to je stanovita duxnost nasha; jer neznamo, kakve su josh otragu kashtige: neznamo ni kada che Bog primiti, i uslishati molitve nashe. Amen.

Za Nedilju VI. po Uskersu.

Kada dojde utishitelj, koga chu poslati vami od Otca. On che svidocsanstvo izvesti od mene.
Joan. 15. 16.

Po svidocsanstvu S. Augustina, nije iz drugoga uzroka G. Isukerst posli slavnoga uzashastja svoga na nebesa na doshasto vrime ostavio poslanje Duha S. nego da bi aposhtoli pervo ocsito poznali, koliku potribu imaju od doshastja utishitelja. Dok je s-njima bio Isus, sve dotle osobito nagnutje, i ljubav pokazujuchi prama njemu, nisu potribu uchutili, ali kada uzashavshi slavno na nebesa vidiono ostavih njih, onda su berzo opazili, da che brez utishitelja potribu terpiti.

Toga radi nishta nedvojechi od ispunjenja obechanja poljubljenog svoga Meshtra, skupishe se u jedno skrovito misto, i ondi s-velikom bogoljubnostju molishe Otca nebeskoga, da jim poshalje Duha S. koji bi njih u gorkosti razveselio, i u dobru protiva svima suprotivnima stvarmi potrevdio. Evo B. D. ova stavlja danas prid nas S. M. Cerkva: i to ne brez uzroka: jer po ovima napominja nas na oni doshasti radostni dan, na koga che utishitelj Duh S. i k-nami dochi: ali zajedno takogjer i na to nas podpada, da kako Aposhtoli, tako i mi s-pristojnom pripravom csekamo doshastje Duha S. Iudi po odluki S. M. Cerkve ono je duxnost nasha, da 1-o poznamo, koliko je nam potribito doshastje Duha S. 2-o da se naucsimo, s-kakvom pripravom moramo ga csekati, da za dobitiga nas dostojne ucsinimo. Od abadvojga, dok malo uzgovorim, poslushajte.

D i o I.

Nejma ni jednoga med nama, komu nebi bio potribit u xalosti razveselitelj, u bolesti likar, medju nepriateljima branitelj: pak iz oviu ocsito vidi se, da neizkazano veliku imamo potribu od Duha svetoga.

Tko nezna izmedju nas, da sav xivot nash, tako govorechi nishta drugo nije nego sama suprotivna stvar, sama xalost. Nejma stanja, nejma dostojanstva, nejma razpushtenog xivota, u koje-

mu ako ne jedan put, drugi put doista nosili bi krix ljudi. Niki u bolesti mucse se, drugi u imanju svomu kvar terpe. Ovi radi svete poboxnosti izsmihavaju se, oni radi pravde proganjaju se. Ovdi se siromah ostavih, ondi pravedan na zlochu tuxi se. U ovakvom stanju zalud traximo razveseljenje kod ljudi, jer o kako je malo dobrih, prijateljah, koji bi i u nevoljami stalno nami virni bili. Dok nam sve stvari dobro idu, dotle imamo dosta prijateljah, ali kako se priokrene stanje nashe na nevolju, odmah ostave nas svi. Josh i oni, koji u tugi dojdu nas razveseljivati, je su samo nevaljali razveseljitelji bash kakvi biahu Jobovi, koji su ga xalili u nevolji njegovoj, ali pomoch nisu mu pruxili.

Samo ti jesi jedan pravi Utishitelj Dushe sveti, od koga u svakoj potribi pomoch csekati moxemo! samo tebi je vlastito, da nam gorkost suprotivnih nashih stvarih, i nevoljah osladish! nijeli, da se zato utishitelj Duh S. zovesh, zashto buduchi sviu dobarah vrilo ne samo razveselish u nutri xalostne, nego i na korist josh obratish tuge njihove? nijeli, da si Ti poklonio aposhtolom ono veselje, kojim su i najveche nevolje lasno podneli? nijeli, da si Ti dao Mucsenikom onu osobitu jakost, kojom su velike muke pridobili? nijeli, da Ti jacsish serca nasha svaki dan, da mloge teshke tuge nashe s-usterplenjem podneti moxemo.? O kako su kripka mishljenja ova B. D.! doista onakva su, koja ako csesto u pa-

meti imamo, nije moguche, da s-veseljem mah kakvu tugu nepodnosimo.

Kakogod potribit jest nam u tugami utishitelj, i razveselitelj, tako u bolesti likar. Kakve su to bolesti, iz kojih izlicsenje najvechma moramo xeliti? jesu grisi nashi. Ovi su one pogibeljne bolesti, koje i smert vicsnju uzrokuju. O kako je nesrichno stanje nashe, navlastito kada smo u smertnom grihu! onda nemoxemo ucsiniti nishta, shtobi bilo zasluxljivo za spasenje. Pedipsujmo onda tilo nashe postom: razdilimo imanja nasha siromakom promishljavajmo, uzdisajmo, molimo dan i noch: metnimo pod sluxbu sva ochutjenja nasha: nishtanemanje ako ova u kakvomgod smertnom grihu csinimo, nemoxemo nikad za ova vicsnju plachu csekati.

Iz ove velike pogibilj nitko drugi, nego samo Duh S. moxe nas izbaviti. Zaisto: Duh S. daje grishniku pripomaxuche milosti na obratjenje: on pokvari u sercu njegovom griha kraljestvo: on u njemu uxexe ljubavi Boxje oganj: on oslobodi dushu iz suxanstva vraxjega, on posveti milostjom svojom: on postavi u sloboshtinu sinovah Boxji. Verlo lipo izpisuje Ezekiel prorok ova dilovanja Duha S. govorechi: *Suhe kosti, slushajte rics gospodnju: evo jachu pustiti u vas Duh, i xiviti chete.* Ezec. 37. 45.

Ah grishnici! vi ste ove suhe kosti, koji od duhovnog xivota sa svim jeste opliniti. Slushajte dakle rics gospodnju: izajdite vech jedan put

iz jarma zlochah vashih! evo ovo veli vami gospodin. Ali zalud ja vicsem ovima, ako samo Ti O Boxe Dushe S. neoxivish, i neuzkrisish njih na novi xivot: Ti probudi njih na skrushenost: Ti prosvitli one slipce, koje milujuchi tavnost prid svitlostjom samovoljno sakriju se! Ti omekshaj ona tverda serca, koja i na najstrahovitije istine jesu nechutljiva: zashto bo Ti sam jesi oni, koji i od najtverdjega kamenja sinove Abramove ucsiniti moxesh, to jest; koji najvechje grishnike na velike svetce obratiti, i prominiti moxesh. O Bog bi dao! da bi Duh S. uslishao ovu moju proshnju! Bog bi dao, da bi u serce nashe stupio, i na dushu, koju je grih oskvernjio, svetinje zlamenje pritiskao! Al ufam se, da che i ucsiniti ovo, ako mi s-njegovom svetom milostju, koja nas na obratjenje sada podticse, virno budemo se sluxili. Ali ako se jedan put od grihah sa svim ocsistimo, shto mislite, jeli nam josh i onda potribit Duh S.? O jest i posli toga i vazda! Pogledajmo samo malo na oblast, i moguchnost dushe nashih nepriateljah i taki chemo se uviditi, kako nam je potribit Branitelj, koji bi nas protiva njima branio. Vrag pakleni, kako svidocsi Aposhtol, *ne opocsiva nikada, nego nepristance obhodi, kako bi dushe proxderti mogao:* sve svoje nastojanje obrati na to, da po neurednima nagnutjami nadvladavshi nas, na vike ucsini nas nesrichne. Svit s-dobrima svojima vazda mami serce nashe: velika gospodarstva,

srichna napridovanja, tilesna nasladjenja njemu pokazajuchi, odvede nas i u pogibeljne sastanke csesto, i ondi podticse volju nashu na naslidovanje zlih izgledah, jednom ricsjom: nejma ni jednog okatrenutja, u koje s-moguchima nepriateljima tilom, svitom, i vragom boj nebi morali biti.

U kojem velikom boju nije moguche, da se neuvridimo: nije moguche, da se neranimo, neupadnemo, ako samo Duh S. nas nebrani. Zato prorok David na to svituje, da kada nas nepriatelji nashi obkole, onda u pogibili nashoj vapijemo k-Duhu S. za pomoch, i on taki poslati che nami angjele svoje, da nam budu vazda pripravni na pomoch, pacse: i on isti uzeti che nas pod krila svoja, i svagdi, gdi je pogibil nepridobiveni svoj oklop prid nami nosti che. Nevidimo li dakle D. K. da je veoma nami potribit Duh S. i bash zato moramo najvechma nastojati, da zaprimitiga i dobitiga u serce nashe nas dostojne ucsinimo. Vidimo toga radi na kratko, kakva osprava zaktiva se od nas na ovo.

D i o II.

Na ovu pripravu lipshu priliku pokazati nemogu od dilah svetih Aposhtolah, od kojih S. Pismo veli, da, posli kako je slavno uzishao na nebesa Meshtar njihov pridragi, skupishe se u skrovitom mistu, i ondi deset csitavih danah proveli su u bogoljubnima molitvami, koje iz csistog ser-

ca izilazahu. Ovako se valja dakle i nami pripraviti k-doshastju Duha S. jer i nas ne drugo, nego odstupljenje od svitą larme, bogoljubna molitva, csistocha svisti nashe dostòjne che ucsinit, da dionici moxemo postati darovah Duha S. koji ne za dugo dochi ima.

Koji nutarnja nadanutja Duha S. csuti hoche, potribita je njemu samocha, svidocsi bo prorok, da Duh Boxji med larmom, i bukom svitovnom csoviku negovori: *Voditi chu u pustinju, i govoriti chu sercu njegovomu.* Osea. 2. 14. Ovo je uzrok B. D. da mlogi izmedju starih svetih razstali su se sa svitom, i u onakva samotna mista, i shpiljo otishli su, gdi su od drushtva ljudih daleko bili.

Znam dobro, da nexelimo svi po pustinjacski xiviti: znam, da u svakom stanju, i dostojanstvu spasiti se moxemo: nishtanemanje i to je stanovito da bogabojechi, i poboxni kerstjani, koji ne kojekako, nego pomnjivo traxe spasenje svoje, i medju zabavami sa stanjem njihovim sjedinitima niku nutarnju samochu ucsine sebi, to jest: kadgod uzdignu pamet svoju k-Bogu: promishljavaju od poslidnjih stvarih smerti, suda, pakla, neba: svist svoju pomnjivo promatraju, i ako vide, da u njoj kojagod neuredna nagnutja kralju-ju, od toga misle, kako bi jih mogli izkoreniti.

Ovo je ona sveta samocha, koja je svima nami potribita, ako xelimo Duha S. dobiti. Neopchi Duh Boxji s-onima, koji ne za nebeskima, nego

za zemaljskima dobrima hlepte: jer kako tmine sasvitlostju; Isukerst s-Belialom skuppa biti nemogu, tako duh svita s-Duhom Boxjim neslaxe se. Csega radi vazda, a navlastito u doshaste dneve potribito je, da ona pogibeljna drushtva, ona izprazna razveseljenja, one sastanke, koji prigode grishne zaderxaju u sebi, ostavimo, od njih se uklanjamo.

2-a priprava, s-kojom su Aposhtoli Duha S. csekali, biashe molitva, *Biahu stalni jedno dushno u molitvi.* Veli S. Pismo. Act. 2. 42. Naslidujmo dakle i mi oviu izgled osobito u ove doshaste dneve. Promislimo, da brez Duha S. nemoxemo nishta dobra ucsiniti: potribita je nami svitlost njegova, da se prosvitlimo: potribita njegova pomoch, da se objacsimo: potribita njegova milost, da spasonosno dilovati moxemo. Recimo dakle csesto sa S. M. Cerkvom: *Dojdi k-nami Dushe sveti! napuni pravovirnih serca darovima tvojima, i uxexi u njima ljubavi Boxje oganj.* Ako ovako budemo stalno molili, pouzdanije ufati se moxemo, da che se uslishati molitva nasha, shto istinitije biti che, ako nishta neuzprosimo od Boga, shto bi se s-voljom njegovom suprotivilo, i shto nashoj dushi nebi bilo spasonosno.

3-a priprava s-kojom Duha S. csekati moramo, stoji u csistochi serca. Da su Aposhtoli csistog serca bili, kad su molili za doshastje Utishitelja, jest brez svake dvojbe, drugacsije Duh S koji je nepriatelj griha najvechji, nebi bio u njih

unishao. I mi samo tako chemo dobiti Duha S. ako se nenahodimo u stanju smertnog griha. Natoliko merzi Duh. S. na dushu smertnim grihom oskvernjenu, da ne samo milosti svoje uzme od nje, nego josh i oshtrinu sercxbe s-njom uzpoznati csini; znate, veli S. Pavao, *da tilesa vasha po kershtjenju Cerkva Duha S. ucsinjena jesu*, ako dakle tkogod izmedju vas ovu Cerkvu gadnima razpushtenostima oskverni, *pogubiti che ga Bog*. 1. Cor. 3. 17.

Csega radi, nejmamo vechje duxnosti, nego da grih smertni shto berxje iz serca nasha iztiramo. Privatimo se indi u ove dneve pokore, i po njoj ocsistimo dushe nashe od pogerdjenja, koje doshastje Duha S. k-nami pripricsi. Hochu rechi: misto oholosti izvershivajmo pravu poniznost: nenavidnost, lakomost iz nas neka se iztira po Iskernjega ljubavi, i miloserdju prama siromakom: usterpljenje neka izgoni iz nas omrazu, serditost, neskladnost, svadnje: prava ljubav Boxja neka satare u nami zla nagnutja, neuredne poxude, hleptenje za svitom, i tilom, jednom ricsjom: ustanimo sa svim na novi xivot, koji u nadvladanju zlih poxudah, i u izvershivanju pomnjivom kripostih stoji.

Z a k l u c s a j.

Posli oviu sviu poznavshi s-jedne strane koliko je nami potribita pomoch Duha S. a s-druge strane znajuchi, s-kakvom pripravom moramo do-

shastje njegovo csekati, ganimo se na vruchoxeljna uzdisanja, i stalno molimo nebeskoga Otca za poslanje utishitelja Duha S. Izvershivajmo osobito ovi sedam danah osobitom bogoljubnostju kriposti svete: i recimo s-okrunjenim prorokom: Poshalji k-nami Duha tvoga S. O nebeski Otcse, kakosi jednoch na Aposhtole poslao, i kako si onda ponovio po tvomu Duhu S. svu zemlju, tako ponovi i sada sav shiroki svit ovi. Daj svima nami novo serce, i popravi u nami starog csovika! tvoj Duh S. neka ocsisti u nami, shto je necsisto: neka potverdi, shto je slabo, neka izlicsi, shto je ranjavo! neka on bude Otac siromakah, branitelj sirotah, utishitelj udovicah, likar bolestnih, pomochnik nevoljnih, zarucsnik divicah, mir i sloxnost vincsanih, Meshtar neumitnih, svitlost slipih, opravdanje grishnikah, stalnost pravednih, jednom ricsjom, neka on bude ovoga xivota nash vodja, a na onom svitu vicsnja blaxenost. Amen.

Svaka na vechu slavu Boxju, B. D. Marie i sviah Svetih poshtenje.

Ukaz Govorenjah.

Fratres in Christo dilectissimi et titulis vestris dignissimi!

Quamvis omne adhibuerim conamen, ut praesens opella mea absque mendis, ut aiunt, typographicis in lucem prodiret, tamen non eram par pluribus impediendis erroribus, qui per exmissionem, inversionem aut immutationem nonnullarum literarum vel interpunctionum irrepserunt. Benevolus lector emendabit facile haec, indulgebitque Auctori, quod conamini eius effectus plenus non responderit, petit ille speratque plenus fiducia veniam, commendatque una se librumque suum fraternis affectibus et pretiosis favoribus.

Porro significandum censeo omnibus literaturae illyricae amicis et fautoribus me totum iam in eo esse, ut paratos meos sormones sacros quadragesimales pro duobus annis, iam futuro anno typis vulgare possim, sperans me id in effectum deducturum, dummodo Dominus mihi vitam et vires benigne largitus fuerit. Typis porro imminenti anno procudi faciam librum, prout vocant, Calvariae cum 14 imaginibus nitidissimis Vienae cupro incidendis, amarissimam passionem Domini nostri Jesu Christi exhibentibus. Pretium sermonum praefatorum una cum libello Calvariae in floreno Uno Mon.·Conv. constitutum est. Nuncium fusius suo tempore rem apertius declarabit. Rogate, Fratres dilectissimi, Dominum, ut mihi vitam protrahat

et auxilium mittat de sursum ad opus hoc, quod maxime ad maiorem Ipsius gloriam et vestram utilitatem et commodum sub incude habeo: perficere et aliis, quod molior, me mox accingere queam. Si facultates, fors tandem aliquando augendae, admiserint, pretium annunciandorum operum defigam admodum exiguum, ut etiam ille, cui curta supellex, ea sibi comparare valeat. Sit Dominus vobis et mecum quemadmodum cum fidelibus nostris.

Scribebam Quinque-Ecclesiis, festo St. Michaelis Anno 1845.

Auctor.

Opus hoc, prout edenda, venui prostabunt Quinque-Ecclesiis in officina libraria Joannis et Aloysii Waidinger necnon Maximiliani Gundl.
